

ORAN Orta Anadolu
Kalkınma Ajansı
Middle Anatolia Development Agency

TR72 BÖLGESİ ALT BÖLGE ÇALIŞMASI

Hazırlayanlar

Burçak YÜKSEL (Birim Başkanı) • Fuat PARLAK (Uzman) • Hande İNAN CENGİZ (Uzman)
Nejat Semih DEMİRTOKA (Birim Başkanı) • Pınar POLATKAN (Uzman) • Rahime Şeyma BEKLİ (Uzman)
Saniye KESER (Uzman) • Seyit CEZAOĞLU (Uzman)
• Editör: Fazıl GÜLER (Uzman)

1. Baskı: 1000 Adet • Basım Tarihi: Eylül 2014
Basım Yeri: Kayseri • ISBN: 978-605-86134-2-3
www.oran.org.tr

KAYSERİ
SİVAS
YOZGAT

ORAN Orta Anadolu
Kalkınma Ajansı
Middle Anatolia Development Agency

TR72 BÖLGESİ ALT BÖLGE ÇALIŞMASI

ORAN Orta Anadolu
Kalkınma Ajansı
Middle Anatolia Development Agency

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER

ii	ŞEKİLLER DİZİNİ
iii	TABLolar DİZİNİ
iii	KISALTMALAR DİZİNİ
v	ÖNSÖZ
1	METODOLOJİ
6	1.İLÇELER KALKINMIŞLIK ENDEKS ÇALIŞMASI
10	2.SEKTÖREL ALT BÖLGE STRATEJİLERİ
11	2.1. TARIM SEKTÖRÜ ALT BÖLGE ÇALIŞMASI
13	2.1.1.Arcılık
16	2.1.2.Su Ürünleri
19	2.1.3.Süt Üretimi
22	2.1.4.Et Üretimi
25	2.1.5.Kanatlı Sektörü
28	2.1.6.Bitkisel Üretim
32	2.1.7.Coğrafi İşaretler
33	2.2.MADENCİLİK SEKTÖRÜ ALT BÖLGE ÇALIŞMASI
33	2.2.1.Kayseri İli Madencilik Analizi
36	2.2.2.Sivas İli Madencilik Analizi
39	2.2.3.Yozgat İli Madencilik Analizi
42	2.2.4.TR72 Bölgesi Madencilik Analizi
43	2.3.İMALAT SANAYİ ALT BÖLGE ÇALIŞMASI
45	2.4.HİZMETLER SEKTÖRÜ ALT BÖLGE ÇALIŞMASI
48	3.ALT BÖLGELER
49	3.1.Alt Bölgelerin Değerlendirilmesi
49	3.1.1.I. Alt Bölge: Kocasinan, Melikgazi ve Sivas Merkez
51	3.1.2.II. Alt Bölge: Talas, Yozgat Merkez ve Yerköy
52	3.1.3.III. Alt Bölge: Sorgun, Şefaati, Akdağmadeni, Sarıkaya, Boğazlıyan, Bünyan, Hacılar, İncesu, Develi, Yahyalı, Gemerek, Şarkışla, Suşehri, Zara, Divriği, Kangal ve Gürün
54	3.1.4.IV. Alt Bölge: Yıldızeli, Çekerek, Yenifakılı, Çayıralan, Çandır, Pınarbaşı, Tomarza, Yeşilhisar, Özvatan, Sarıoğlan
55	3.1.5.V. Alt Bölge: Koyulhisar, Akıncılar, Gölova, İmranlı, Doğanşar, Hafik, Ulaş, Altınyayla, Akkışla, Felahiye, Kadışehri, Saraykent, Aydıncık, Sarız
56	KAYNAKÇA

2	Şekil 1. Alt Bölgeler Çalışmasında Uygulanan Metotlar
5	Şekil 2. Standart Sapma Elipsi Bileşenleri
9	Şekil 3. Bölge İlçeleri Kalkınmışlık Endeksi Haritası
9	Şekil 4. Kalkınmışlık Endeksi ve Nüfus Haritası
13	Şekil 5. Arıcılık Bakımından Bölgenin Alt Bölgeleri
17	Şekil 6. Su Ürünleri Bakımından Bölgedeki Alt Bölgeler
19	Şekil 7. Süt Üretimi Bakımından Bölgedeki Alt Bölgeler
22	Şekil 8. Et Üretimi Bakımından Bölgedeki Alt Bölgeler
25	Şekil 9. Kanatlılar Bakımından Bölgedeki Alt Bölgeler
28	Şekil 10. Bitkisel Üretim Bakımından Bölgedeki Alt Bölgeler
33	Şekil 11. Kayseri İli Maden Grubuna Göre Standart Sapma Elipsleri
34	Şekil 12. Kayseri İli (a) Endüstriyel Hammaddelerin Durumuna Göre Standart Sapma Elipsleri, (b) Metalik Madenlerin Durumuna Göre Standart Sapma Elipsleri
34	Şekil 13. Kayseri İli Endüstriyel Hammadde Yoğunluk Haritası Ve Standart Sapma Elipsi
35	Şekil 14. Kayseri İli Metalik Madenler Yoğunluk Haritası Ve Standart Sapma Elipsi
35	Şekil 15. Kayseri İli Madencilik Alt Bölgeleri
36	Şekil 16. Sivas İli Maden Grubuna Göre Standart Sapma Elipsleri
36	Şekil 17. Sivas İli (a) Endüstriyel Hammaddelerin Durumuna Göre, (b) Metalik Madenlerin Durumuna Göre Standart Sapma Elipsleri
37	Şekil 18. Sivas İli Endüstriyel Hammadde Yoğunluk Haritası Ve Standart Sapma Elipsi
37	Şekil 19. Sivas İli Metalik Madenler Yoğunluk Haritası Ve Standart Sapma Elipsi
38	Şekil 20. Sivas İli Madencilik Alt Bölgeleri
39	Şekil 21. Yozgat İli Maden Grubuna Göre Standart Sapma Elipsleri
39	Şekil 22. Yozgat İli (a) Endüstriyel Hammaddelerin Durumuna Göre Standart Sapma Elipsleri, (b) Metalik Madenlerin Durumuna Göre Standart Sapma Elipsleri
40	Şekil 23. Yozgat İli Endüstriyel Hammadde Yoğunluk Haritası Ve Standart Sapma Elipsi
40	Şekil 24. Yozgat İli Metalik Madenler Yoğunluk Haritası Ve Standart Sapma Elipsi
41	Şekil 25. Yozgat İli Madencilik Alt Bölgeleri
42	Şekil 26. Bölgedeki Madencilik Alt Bölgeleri
43	Şekil 27. K-ortalamalar Analizi İle İmalat Sanayi Alt Bölge Çalışması
44	Şekil 28. Bölgedeki İmalat Sanayi Alt Bölgeleri
45	Şekil 29. K-ortalamalar Yöntemine Göre Hizmetler Sektörü Alt Bölgeleri
46	Şekil 30. Hizmetler Sektörü Alt Bölgeleri
49	Şekil 31. Alt Bölgeler Haritası
50	Şekil 32. I. Alt Bölge Gelişim Şeması
51	Şekil 33. II. Alt Bölge Gelişim Şeması
53	Şekil 34. III. Alt Bölge Gelişim Şeması
54	Şekil 35. IV. Alt Bölge Gelişim Şeması
55	Şekil 36. V. Alt Bölge Gelişim Şeması

4	Tablo 1. İlçe Stratejik Analiz Toplantıları
7	Tablo 2. Kalkınmışlık Endeks Çalışmasında Kullanılan Değişkenler
8	Tablo 3. İlçeler Kalkınmışlık Sıralaması
9	Tablo 4. Bölge İlçelerinin İller Bazında Kalkınmışlık Seviyelerine Göre Dağılımı
11	Tablo 5. Tarım Sektörü Kümeleme Analizi için Kullanılan Değişkenler
14	Tablo 6. Arıcılık Bakımından Bölgedeki Alt Bölgelerin Dağılımı
14	Tablo 7. İlçe Stratejik Anketlerine Göre İlk 5 Potansiyel Arasında Arıcılığı Potansiyel Olarak Gören ve Görmeyen İlçeler
16	Tablo 8. 31.12.2012 Tarihi İtibarıyla Bölgedeki Yetiştiricilik Tesislerinin İller Bazında Dağılımı (9)
17	Tablo 9. İlçe Stratejik Anketlerine Göre İlk 5 Potansiyel Arasında Su Ürünleri Yetiştiriciliğini Potansiyel Olarak Gören ve Görmeyen İlçeler
20	Tablo 10. Süt üretimi Bakımından Bölgedeki Alt Bölgelerin Dağılımı
20	Tablo 11. İlçe Stratejik Anketlerine Göre İlk 5 Potansiyel Arasında Süt Sektörünü Potansiyel Olarak Gören ve Görmeyen İlçeler
23	Tablo 12. Kırmızı Et Bakımından Bölgedeki Alt Bölgeleri Dağılımı
23	Tablo 13. İlçe Stratejik Anketlerine Göre İlk 5 Potansiyel Arasında Kırmızı Et Sektörünü Potansiyel Olarak Gören ve Görmeyen İlçeler
25	Tablo 14. Kanatlılar Bakımından Bölgedeki Alt Bölgelerin Dağılımı
26	Tablo 15. Kanatlı ve Yumurta Tavuğu Sayısında Bölgedeki İlk 10 İlçe, 2013 TÜİK
27	Tablo 16. İlçe Stratejik Anketlerine Göre İlk 5 Potansiyel Arasında Kanatlı Sektörünü Potansiyel Olarak Gören ve Görmeyen İlçeler
29	Tablo 17. Bitkisel Üretim Açısından Bölgedeki Alt Bölgeler
29	Tablo 18. Bitkisel Üretim Alt Grupları Bakımından İlk 10 İlçe
30	Tablo 19. İlçe Stratejik Anketlerine Göre İlk 5 Potansiyel Arasında Bitkisel Üretim Sektörünü Potansiyel Olarak Gören ve Görmeyen İlçeler
32	Tablo 20. İlçelerin Coğrafi İşaret Potansiyeli (Tescil Almamış Olanlar)
45	Tablo 21. NACE Rev.2 Sınıflandırmasına Göre Kullanılan Değişkenler

Ar-Ge	: Araştırma-Geliştirme	ORAN	: Orta Anadolu Kalkınma Ajansı
DSİ	: Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü	OSB	: Organize Sanayi Bölgesi
GSM	: Global System for Mobile Communications (Mobil İletişim için Küresel Sistem)	SEGE	: Sosyo Ekonomik Gelişmişlik Endeksi
İŞKUR	: Türkiye İş Kurumu	STK	: Sivil Toplum Kuruluşu
KHGB	: Köylere Hizmet Götürme Birliği	TBA	: Temel Bileşenler Analizi
KOBİ	: Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler	TCDD	: Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları
KSS	: Küçük Sanayi Sitesi	TGB	: Teknoloji Geliştirme Bölgesi
MÇK	: Mahalli Çevre Kurulu	TOKİ	: Toplu Konut İdaresi Başkanlığı
METEM	: Mesleki ve Teknik Eğitim Merkezi	TSE	: Türk Standardları Enstitüsü
MTA	: Maden Tetkik Arama	TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
MYO	: Meslek Yüksek Okulu	UMEM	: Uzmanlaşmış Meslek Edindirme Merkezleri
		YHT	: Yüksek Hızlı Tren

ORAN Orta Anadolu
Kalkınma Ajansı
Middle Anatolia Development Agency

ÖNSÖZ

Orta Anadolu Kalkınma Ajansı (ORAN), 5449 sayılı Kanunla, kamu kesimi, özel kesim ve sivil toplum kuruluşları arasındaki işbirliğini geliştirmek, kaynakların yerinde ve etkin kullanımını sağlamak, bölgesel gelişmeyi hızlandırmak ve sürdürülebilirliğini sağlamak, bölgeler arası ve bölge içi gelişmişlik farklarını azaltmak üzere kurulmuştur. Ajansın asli görevleri arasında; üst ölçekli program, plan ve belgelerde tanımlanan amaç ve hedeflerin başarılmasına katkıda bulunulması ve alt ölçekli plan ve stratejilere genel bir çerçeve sağlamak üzere, faaliyet gösterdiği TR72 Bölgesi (Kayseri, Sivas ve Yozgat) için bir yol haritası niteliği taşıyan Bölge Planlarının hazırlanması yer almaktadır. Bu amaçla, TR72 Bölgesi 2014-2023 Dönemi Bölge Planı, Kalkınma Bakanlığı tarafından verilen yetki ile ORAN koordinasyonunda katılımcılık yaklaşımıyla ulusal önceliklere uyumlu olarak, bölgenin 10 yıllık geleceğini belirlemek üzere hazırlanmıştır.

TR72 Bölgesinde yer alan Kayseri, Sivas ve Yozgat illeri, gerek sermaye birikimleri, gerekse girişimcilik kapasiteleri, ulaşım modları ve sosyo-ekonomik gelişmişlik seviyeleri açısından birbirlerinden oldukça farklılık göstermektedirler. Bölge illeri arasında görülen bu gelişmişlik farkı bölge ilçeleri arasında da kendini göstermektedir. Bu çerçevede, TR72 Bölgesi 2014-2023 Dönemi Bölge Planı hazırlanırken, bölge içinde farklı gelişim alanlarının belirlenmesi ve birbirleriyle benzer özellik taşıyan alt bölgeler için belirlenen eksen, öncelik ve tedbirlerin mekansal olarak farklılaştırılması ihtiyacı doğmuştur.

Bu ihtiyaçtan hareketle, TR72 Bölgesi, ilçeler bazında farklı göstergelerle yapılan TR72 Bölgesi Kalkınmışlık Endeksi Çalışması ve Sektörel Alt Bölge Çalışmaları (İmalat Sanayi, Hizmetler, Tarım, Madencilik) neticesinde, gelişmişlik seviyesine göre 5 alt bölgeye ayırmıştır. Her bir alt bölge için öncelik alanları, birincil ve ikincil veriye dayalı detaylı analizlerle birlikte yerel sorun ve öncelikler dikkate alınarak belirlenmiş ve söz konusu Bölge Planı çalışmalarına girdi sağlamıştır. Bu itibarla, yerel kaynaklardan en iyi şekilde faydalanmaya olanak sağlaması bakımından bölgesel planlama faaliyetlerini detaylandıran çalışmanın, alt bölge düzeyindeki faaliyetlere de çerçeve sağlaması beklenmektedir.

Çalışma, alt bölgelerin analiz edilerek, bölge kalkınmasına katkı sağlanması için önemli bir basamak niteliğindedir. Bu vesile ile çalışma sonuçlarının bölgemiz için hayırlı olmasını temenni eder, çalışmaya katkı sağlayan tüm paydaşlara ve çalışmanın hazırlanmasında emeği geçen Ajans personeline teşekkürlerimizi sunarız.

ORTA ANADOLU KALKINMA AJANSI
GENEL SEKRETERLİĞİ

ETODOLOJI METODOLOJI METODOLOJI METODOLOJI
ETODOLOJI METODOLOJI METODOLOJI METODOLOJI

ETODOLOJI METODOLOJI METODOLOJI METODOLOJI
ETODOLOJI METODOLOJI METODOLOJI METODOLOJI

METODOLOJİ METODOLOJİ METODOLOJİ
METODOLOJİ METODOLOJİ METODOLOJİ

Orta Anadolu Kalkınma Ajansı (ORAN) alt bölgeleri belirlenirken belirli göstergeler üzerinden ilçelerin kalkınmışlık endeksi çalışması, sektörel alt bölge yaklaşımı ve ilçe stratejik analiz toplantı sonuçları ile anketleri baz alınmış olup çalışma sonuçları bütüncül bir yaklaşımla derlenerek alt bölgeler oluşturulmuştur.

OD

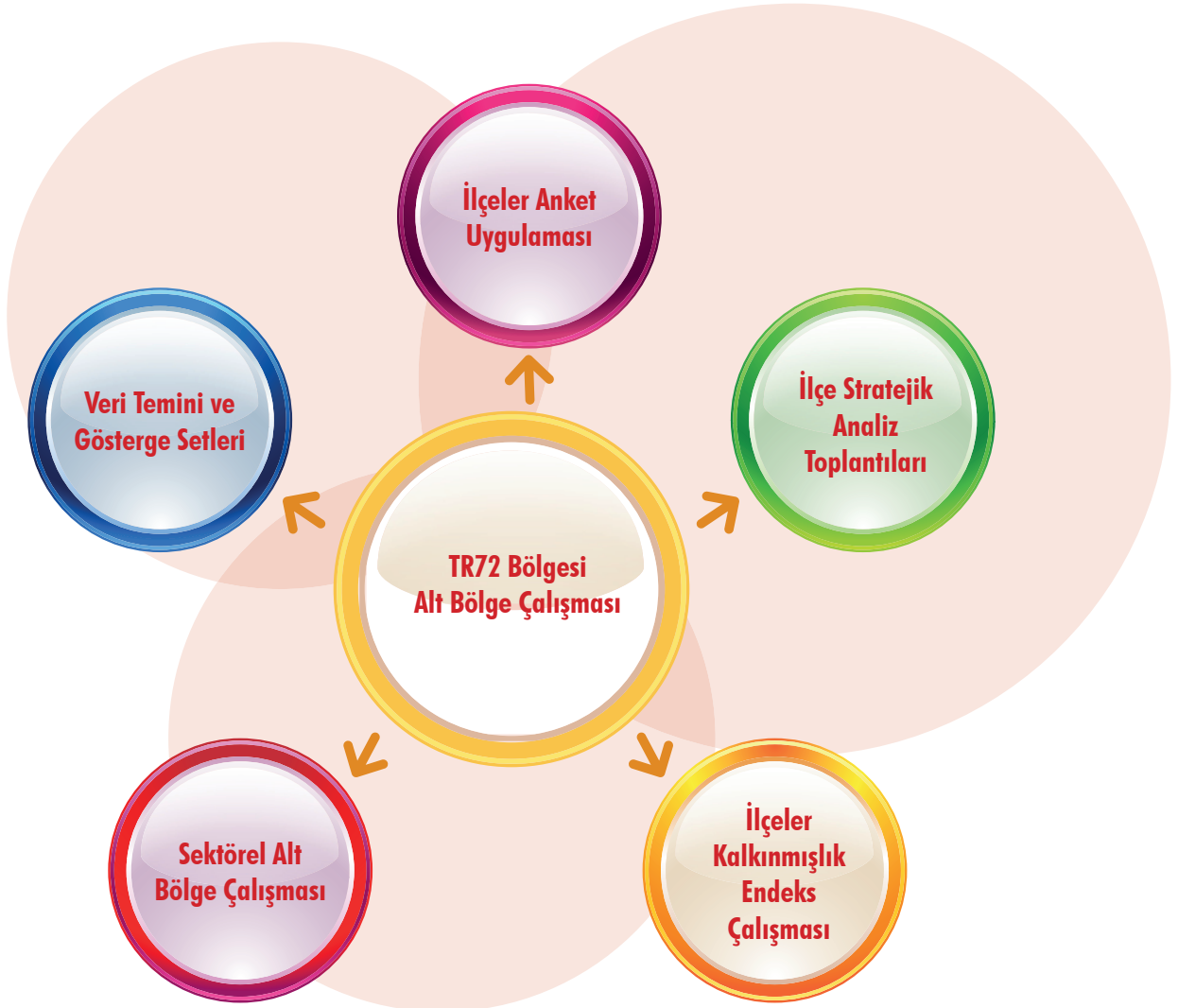
METODOLOJİ METODOLOJİ METODOLOJİ

METODOLOJİ

Orta Anadolu Kalkınma Ajansı (ORAN) alt bölgeleri belirlenirken belirli göstergeler üzerinden ilçelerin kalkınmışlık endeksi çalışması, sektörel alt bölge yaklaşımı ve ilçe stratejik analiz toplantı sonuçları ile anketleri baz alınmış olup çalışma sonuçları bütüncül bir yaklaşımla derlenerek alt bölgeler oluşturulmuştur. TR72 Bölgesi 2014-2023 Bölge Planı kapsamında belirlenen gelişme eksenleri, öncelikler ve tedbirler belirlenen alt bölgeler bazında mekansallaştırılmıştır (EK1).

TR72 Bölgesi İlçeleri Kalkınmışlık Endeksi Çalışması kapsamında temel bileşenler analizi, k-ortalamalar analizi ve standart sapma elipsi yöntemleri kullanılmıştır. İlçe stratejik analiz toplantıları çerçevesinde ilçelerin sorunları, çözüm önerileri ile potansiyelleri ve faaliyetleri göz önünde bulundurulmuştur. Kullanılan analiz metotları ilgili bilgiler aşağıda yer almaktadır.

Şekil 1. Alt Bölgeler Çalışmasında Uygulanan Metotlar

İlçe Stratejik Analiz Toplantıları ve İlçe Anketleri

Merkez ilçeler hariç Bölgenin 42 ilçesinde gerçekleştirilen "İlçe Stratejik Analiz Toplantıları"nda ilçelerin öncelikli sorunları ve bunları çözmek için yapılabilecekler ile ilçelerin potansiyelleri ve potansiyelleri harekete geçirmek için önerilen faaliyetler ORAN'ın talebi üzerine ilçe kaymakamları başkanlığında kamu, özel sektör ve STK temsilcilerinden oluşturulan 10-20 kişilik odak gruplarıyla tartışılmıştır. ORAN personelinin kolaylaştırıcı rol üstlendiği toplantılarda Kayseri, Sivas ve Yozgat illerinden 600'ün üzerinde katılımcı planlama sürecinde görüşlerini dile getirme imkanına sahip olmuştur. Tablo 1'de görüldüğü üzere 2013 yılı Ocak ayında tamamlanan toplantılar ile TR72 Bölgesi 2014-2023 Bölge Planı hazırlık çalışmalarına altlık sağlanması, ORAN'ın teknik ve mali destek programlarının öncelik alanlarının belirlenmesi ve ilçelerin kurumsal hafızasının korunmasına katkı sağlanması amaçlanmıştır. Toplantılar öncesinde ayrıca tüm ilçe kaymakamlıklarına formatı ORAN tarafından belirlenen bir anket uygulanmış, toplantı ve anket sonuçları bütüncül bir yaklaşımla değerlendirilmiştir. İlçe stratejik analiz toplantı sonuçları 2014 yılı içerisinde TR72 Bölgesinin tüm ilçe kaymakamlıklarına yazılan resmi yazılar aracılığıyla güncellenmiştir (EK2).

Tablo 1. İlçe Stratejik Analiz Toplantıları

No	İl	İlçe	Tarih
1	Kayseri	Develi	14 Temmuz 2010
2	Sivas	Gemerek	2 Ağustos 2010
3	Sivas	Şarkışla	2 Ağustos 2010
4	Kayseri	Yahyalı	3 Ağustos 2010
5	Yozgat	Sorgun	4 Ağustos 2010
6	Kayseri	Tomarza	8 Temmuz 2011
7	Yozgat	Çayıralan	26 Temmuz 2011
8	Yozgat	Saraykent	12 Eylül 2011
9	Kayseri	Felahiye	14 Eylül 2011
10	Kayseri	Yeşilhisar	12 Ekim 2011
11	Yozgat	Kadışehri	19 Ekim 2012
12	Yozgat	Sarıkaya	10 Mayıs 2012
13	Sivas	Gürün	15 Mayıs 2012
14	Yozgat	Şefaati	22 Mayıs 2012
15	Yozgat	Çandır	23 Mayıs 2012
16	Sivas	Altınyayla	23 Mayıs 2012
17	Yozgat	Yenifaklı	5 Haziran 2012
18	Yozgat	Boğazlıyan	7 Haziran 2012
19	Yozgat	Yerköy	13 Haziran 2012
20	Yozgat	Aydıncak	14 Haziran 2012
21	Yozgat	Çekerek	14 Haziran 2012
22	Yozgat	Akdağmadeni	26 Haziran 2012
23	Sivas	Koyulhisar	3 Temmuz 2012
24	Sivas	Suşehri	4 Temmuz 2012
25	Sivas	Akıncılar	5 Temmuz 2012
26	Sivas	Gölova	5 Temmuz 2012
27	Sivas	Kangal	10 Temmuz 2012
28	Sivas	Divriği	11 Temmuz 2012
29	Sivas	Yıldızeli	12 Temmuz 2012
30	Sivas	İmranlı	17 Temmuz 2012
31	Kayseri	Hacılar	11 Eylül 2012
32	Kayseri	Sarıoğlan	13 Eylül 2012
33	Sivas	Ulaş	8 Ekim 2012
34	Sivas	Hafik	21 Kasım 2012
35	Sivas	Zara	21 Kasım 2012
36	Sivas	Doğanşar	22 Kasım 2012
37	Kayseri	Bünyan	5 Aralık 2012
38	Kayseri	Akkışla	11 Aralık 2012
39	Kayseri	Özvatan	11 Aralık 2012
40	Kayseri	İncesu	20 Aralık 2012
41	Kayseri	Pınarbaşı	2 Ocak 2013
42	Kayseri	Sarız	11 Ocak 2013

Temel Bileşenler Analizi (TBA)

Çok değişkenli analizlerde, veri setinin daha anlaşılabilir hale gelmesi amacıyla, birbirinden bağımsız ve veri setini ifade edebilen yeni bileşenlerin (temel bileşen) oluşturulduğu analiz çeşididir. Analizde, n nesneye ait p değişken için, k adet ($k < p$) temel bileşen bulunması öngörülür. p değişken birbirinden bağımsız olmadığı için, bu değişkenleri birbirinden bağımsız k temel bileşene indirgeme işlemidir denilebilir. İndirgeme işlemi, minimum veri kaybı esas alınmaktadır. Yeni oluşturulan temel bileşenler veri setini ne kadar iyi ifade ederse, analiz o derecede iyidir denilebilir. Matriste eğer ham veri kullanılıyor ise, varyans-kovaryans matrisinden, standartlaştırılmış veri kullanılıyor ise korelasyon matrisinden yararlanılmaktadır (1). Verilerin ölçü birimleri aynı ise varyans- kovaryans matris, değil ise korelasyon matris kullanılmalıdır (2).

Analiz yapılırken, özdeğeri 1'den büyük olan temel bileşenler dikkate alınır. Dikkate alınan temel bileşenlerin sistemi açıklama oranı %100'e ne kadar yakınsa analizin o kadar güvenilir olduğu söylenebilir. Temel bileşen analizi sonuçlarına göre, endeks hesaplamak için, sistemi en iyi açıklayan 1. temel bileşen katsayı matrisi ile standartlaştırılmış veri matrisi çarpılarak, her bir nesne için indeks değeri hesaplanır.

K-Ortalamalar Yöntemi

En çok bilinen kümeleme yöntemlerinden biri olup hiyerarşik olmayan bir yapıya sahiptir (3). K-Ortalamalar yöntemi, bir X veri setine ait d adet değişkeni ve N adet özellik vektörünü C adet kümeye ayırma ve sınıflandırma özelliğine sahiptir (4).

K-Ortalamalar yönteminin işlem adımları;

- (i) Küme sayısının ve merkezlerinin başlangıç değerlerinin rastgele belirlenmesi,
- (ii) Her bir değişken için belirlenen küme merkezlerinden olan mesafelerin hesaplanması,
- (iii) Her bir değişkenin en yakın küme merkezine göre bir kümeye atanması,
- (iv) Amaç fonksiyonunun en küçüklenmesi,
- (v) Küme merkezlerinin yeniden hesaplanması ve yeni kümelerin belirlenmesi,
- (vi) Küme üyeliklerinde herhangi bir değişim olmayana kadar analizin devam ettirilmesi şeklindedir (5).

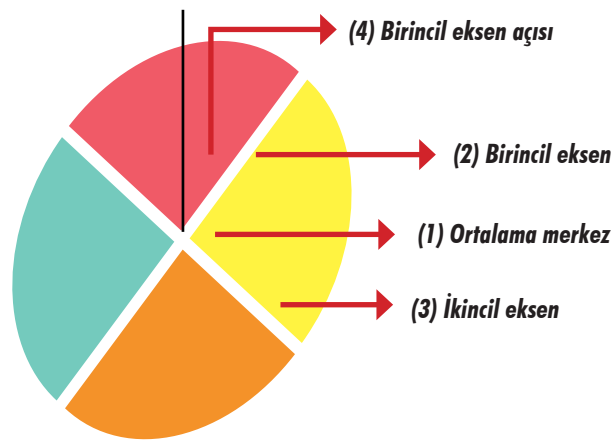
Standart Sapma Elipsi

Standart sapma elipsi verilerin mekansal dağılımını analiz etmekte kullanılan bir mekansal istatistik yöntemidir. Verilerin dağılımının belirli bir yönde olup olmadığının belirlenmesinde kullanılır. Mekansal dağılım yapısıyla ilgili sonuçlar üretirken dağılım derecesini de ortaya koyar. Elipsin boyutu ve şekli dağılım derecesini verirken, eksen pozisyonları da verilerin mekan üzerindeki yönelim özelliklerini ortaya koymaktadır.

Mekansal veriler için standart sapma elipsinin tespitinde dört değer tespit edilir;

- 1.Ortalama merkez
- 2.Birincil eksen uzunluğu
- 3.İkincil eksen uzunluğu
- 4.Birincil eksen açısı

Şekil 2’de görüldüğü gibi birincil ve ikincil eksenler elipsin kısa ve uzun yarıçaplarını belirtir. Standart sapma elipsi, verilerin mekanda normal dağılım gösterdiği varsayıldığında, mekansal verilerin yaklaşık %69’unu kapsar. Bu açıdan mekansal verilerin dağılımının tespitinde son derece güçlü bir yöntemdir (6).

Şekil 2. Standart Sapma Elipsi Bileşenleri

İLÇELER KALKINMIŞLIK ENDEKS ÇALIŞMASI

1. İLÇELER KALKINMIŞLIK ENDEKS ÇALIŞMASI

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı tarafından hazırlanan İnsani Gelişme Raporu'na göre Türkiye, 2013 yılında 187 ülke arasından 90. sırada yer almıştır. İnsani Gelişme Endeksi, uzun sağlıklı bir yaşam, bilgiye ulaşım ve uygun standartlarda bir hayatın yaşanabilmesi boyutunda endeks hesaplanması işlemidir (7). Kalkınmışlık çok yönlü ve farklı boyutlarda incelenmesi gereken bir olgudur. Bu sebeple endeks; cinsiyet eşitsizliği, yoksulluk, kaynakların yönetilmesi, sağlık, eğitim, sosyal bütünleşme, uluslararası ticaret akışları, uluslararası sermaye akışı ve göç, inovasyon ve teknoloji, çevre ve nüfus alt başlıklarında alt endeksler hesaplanarak elde edilmiştir. Endekse göre, Türkiye çok ileri insani gelişmiş ülkeler (Very high human development) arasına giremeye de, ileri insani gelişmiş (high human development) ülkeler arasına girmeyi başarmıştır. Ancak yine de özellikle Avrupa ülkelerine kıyasla oldukça geri durumdadır.

Kalkınma Bakanlığı tarafından 2011 yılında hazırlanmış olan "İllerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması"na göre, Türkiye'de en gelişmiş iller sırasıyla İstanbul, Ankara ve İzmir'dir. Çalışmada kullanılan değişken grupları; demografik göstergeler, eğitim, sağlık, istihdam, rekabetçi ve yenilikçi kapasite, mali kapasite, erişilebilirlik ve yaşam kalitesi göstergeleri şeklindedir. Çalışma kapsamında, 81 il içerisinde Bölge illerinden Kayseri 17., Sivas 49. ve Yozgat 65. sırada yer almıştır (8). Bölgede 3 il arasında büyük bir sosyo-ekonomik gelişmişlik farkı olduğu bu bilgilerden anlaşılabilir. Bölge illeri arasında büyük farklar olduğu gibi, Bölge içinde de ilçeler arasında farklar mevcuttur.

"TR72 Bölgesi İlçeler Kalkınmışlık Endeksi" çalışması, Kalkınma Bakanlığı'nın sosyo-ekonomik gelişmişlik endeksini belirlemede kullandığı, hem değişken azaltma hem de sıralama işlemi yapabilen, temel bileşenler analizi aracılığıyla yapılmıştır. Farklı konu başlıklarında 39 değişken kullanılmıştır. Değişkenlere ilişkin veriler, TÜİK veri tabanı ve ilgili kurumlardan elde edilmiştir. Veri setinde; demografik yapı, eğitim, sağlık, işgücü ve sanayi, tarım ve hayvancılık, mali ve yaşam kalitesi göstergeleri olmak üzere 7 farklı grupta incelemelerde bulunulmuştur.

Tablo 2. Kalkınmışlık Endeks Çalışmasında Kullanılan Değişkenler

Grup	Değişken	Veri Yılı	Birim	Kaynak
Demografik	İlçe nüfusu	2012	Kişi	TÜİK
	Şehirleşme Oranı	2012	Yüzde	TÜİK
	Yıllık Nüfus Artış Hızı	2011-2012	Yüzde	TÜİK
	Yaş Bağımlılık Oranı	2012	Yüzde	TÜİK
	Nüfus Yoğunluğu	2012	Kişi/km ²	TÜİK
Eğitim	Okuryazar Nüfus Oranı (6+ yaş)	2011	Yüzde	TÜİK
	Okuryazar Kadın Nüfusunun Toplam Kadın Nüfusuna Oranı (6+ yaş)	2011	Yüzde	TÜİK
	Ortaöğretim Mezunu Nüfusun +18 Yaş Nüfusuna Oranı	2011	Yüzde	TÜİK
	Ortaöğretim Mezunu Kadın Nüfusun +18 Yaş Kadın Nüfusuna Oranı	2011	Yüzde	TÜİK
	Yüksek Okul/ Fakülte Mezunu Nüfusun +22 Yaş Nüfusuna Oranı	2011	Yüzde	TÜİK
	İlköğretim Derslik Başına Öğrenci Sayısı	2011-2012	Kişi	TÜİK
	Ortaöğretim Derslik Başına Öğrenci Sayısı	2011-2012	Kişi	TÜİK
Sağlık	Hastane Yatak Sayısı	2013	On binde	İl Sağlık Müdürlükleri
	Uzman Hekim Sayısı	2013	On binde	İl Sağlık Müdürlükleri
	Eczane Sayısı	2013	On binde	İl Sağlık Müdürlükleri
	Diş Hekimi Sayısı	2013	On binde	İl Sağlık Müdürlükleri
	Bebek Ölüm Hızı	2013	On binde	İl Sağlık Müdürlükleri
İşgücü ve Sanayi	İmalat Sanayi İş Kolunda Çalışanların Sayısı	2012	Yüzde	Kalkınma Bakanlığı
	OSB Sayısı	2013	Adet	Organize Sanayi Bölgesi Bilgi Sitesi
	KSS Sayısı	2013	Adet	Valilikler ve Yatırım Destek Ofisleri
	Çalışma Çağındaki Nüfusun (15-64 yaş) İlçe Nüfusuna Oranı	2012	Yüzde	TÜİK
	Ortalama Günlük Kazanç	2012	TL	Kalkınma Bakanlığı
	İmalat Sanayi İşyeri Sayısı	2012	Yüzde	Kalkınma Bakanlığı
	Lisans Üstü Eğitim Derecesine Sahip Nüfusun 30+ Yaş Nüfusuna Oranı	2012	Yüzde	TÜİK
Tarım ve Hayvancılık	Fert Başına İmalat Sanayi Elektrik Tüketimi	2012	KWh	Çamlıbel Elektrik Dağıtım A.Ş., Kayseri Ve Cıvırı Elektrik T.A.Ş.
	Toplam Büyükbaş Hayvan Sayısı	2011	Adet	TÜİK
	Toplam Küçükbaş Hayvan Sayısı	2011	Adet	TÜİK
	Toplam Kanatlı (Tavuk ve Yumurta Tavuğu)	2011	Adet	TÜİK
	Bal üretimi	2011	Ton	TÜİK
	Nadas Hariç Tarım Alanlarının Toplam Tarım Alanı içerisindeki Payı	2011	Yüzde	TÜİK
	Çiftçi Kayıt Sistemine Kayıtlı İşletmeler	2011	Adet	Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı

Tablo 2. Kalkınmışlık Endeks Çalışmasında Kullanılan Değişkenler - Devamı

Grup	Değişken	Veri Yılı	Birim	Kaynak
Mali	Banka Şube Sayısı	2012	Adet	Türkiye Bankalar Birliği
	2012 Fert Başına Gelir Vergisi	2012	TL	Gelir İdaresi Başkanlığı
	Fert Başına Kurumlar Vergisi	2012	TL	Gelir İdaresi Başkanlığı
	Faal Mükellef Sayısı	2012	Kişi	Gelir İdaresi Başkanlığı
Yaşam Kalitesi	Kişi Başı Mesken Elektrik Tüketimi (istendi) KWh/yıl	2012	KWh	Çamlıbel Elektrik Dağıtım A.Ş., Kayseri Ve Civarı Elektrik T.A.Ş.
	Faal Dernek Sayısı	2013	Adet	İl Valilikleri
	Yeşil Kart Sahibi Nüfusun İl Nüfusu İçindeki Payı	2011	Yüzde	Sağlık Bakanlığı
	Fakülte/MYO Var Yok	2013	İkili	Üniversite web siteleri

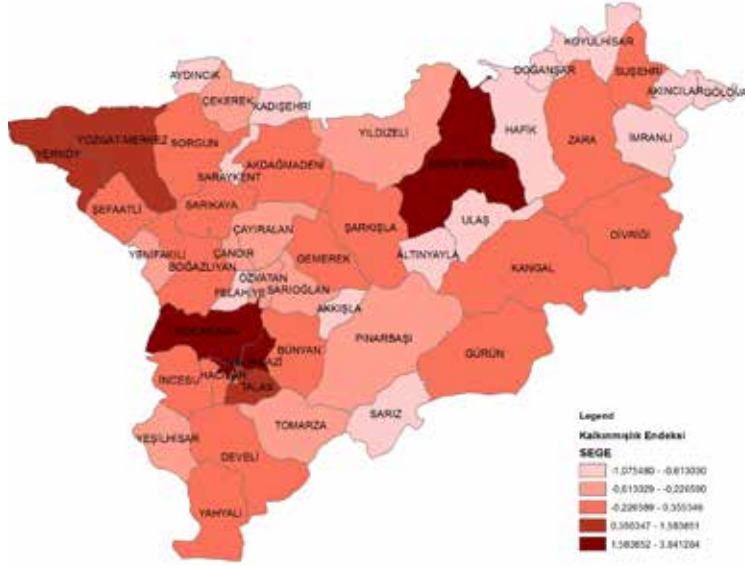
Kalkınmışlık Endeks Çalışmasına göre, TR72 Bölgesi ilçeleri arasında Melikgazi (Kayseri) ve Kocasinan (Kayseri) ilçeleri sırasıyla ilk iki sırayı paylaşıırken, Sivas Merkez üçüncü sırada Yozgat Merkez ise beşinci sırada yer almıştır. TR72 Bölgesinin en az gelişmiş ilçeleri, sırasıyla Doğanşar (Sivas), Aydıncık (Yozgat) ve Koyulhisar (Sivas) ilçeleridir (Tablo 3).

Tablo 3. İlçeler Kalkınmışlık Sıralaması

İlçe	Endeks	Kalkınmışlık Endeks Sıralaması	İlçe	Endeks	Kalkınmışlık Endeks Sıralaması
Melikgazi	3,841284238	1	Pınarbaşı	-0,2341	25
Kocasinan	2,901925099	2	Çayıralan	-0,27917	26
Sivas Merkez	2,732739916	3	Özvatan	-0,33695	27
Talas	1,58385085	4	Yenifakılı	-0,40159	28
Yozgat Merkez	1,325449833	5	Çandır	-0,43428	29
Yerköy	0,920832209	6	Yıldızeli	-0,43885	30
Divriği	0,355345786	7	Tomarza	-0,45204	31
Sorgun	0,352672154	8	Çekerek	-0,47942	32
Şarkışla	0,352506134	9	Sarıoğlan	-0,50507	33
Develi	0,259235629	10	Saraykent	-0,61303	34
Hacılar	0,245266078	11	Akkışla	-0,63303	35
Suşehri	0,111657192	12	Gölova	-0,66256	36
Boğazlıyan	0,108710039	13	Altınyayla	-0,68275	37
İncesu	0,056481134	14	Ulaş	-0,68864	38
Akdağmadeni	-0,00189693	15	Sarız	-0,70265	39
Gürün	-0,050252752	16	Felahiye	-0,70647	40
Sarıkaya	-0,056624364	17	Akıncılar	-0,71288	41
Gemerek	-0,088013557	18	İmranlı	-0,71747	42
Yahyalı	-0,125966694	19	Kadıışehri	-0,7342	43
Kangal	-0,13060165	20	Hafik	-0,78442	44
Zara	-0,134984144	21	Koyulhisar	-0,83797	45
Şefaati	-0,135974798	22	Aydıncık	-0,94669	46
Bünyan	-0,137363807	23	Doğanşar	-1,07548	47
Yeşilhisar	-0,226589113	24			

Bölgede 47 ilçe için yapılan çalışmada, 39 farklı değişken ile ilçeler arası kalkınmışlık sıralaması yapılmış, ilçeler 5 gruba ayrılmıştır (Şekil 3). Kalkınma Bakanlığı'nın 2004 yılında yayımladığı İlçeler Sosyo Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması çalışmasında Melikgazi ve Kocasinan ilçeleri büyükşehir ilçesi olarak adlandırılarak, 47 ilçe arasında 1. sırada yer almıştır. Aynı şekilde bu çalışmada da 1. ve 2. ilçeler yine Melikgazi ve Kocasinan ilçeleri olmuştur. Hacılar ilçesi 2004 yılında, nüfusu görece az olmasına rağmen, içinde OSB bulunması dolayısıyla 2. ilçe olarak karşımıza çıkmıştır. Bu çalışma yapıldığında ise, Kayseri OSB ile birleşerek Melikgazi sınırlarına dahil edildiği için sanayi verilerinde bir düşüş gözlemlenmesinden dolayı 11. sırada yer almıştır.

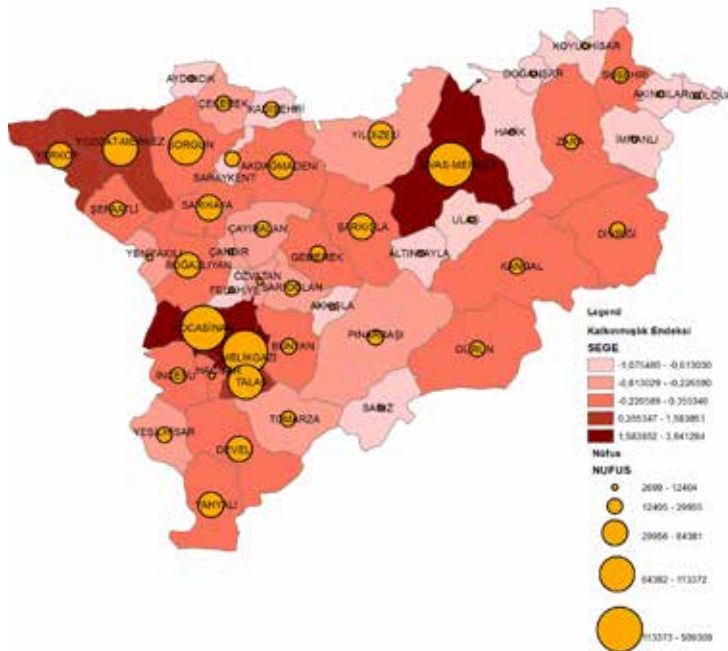
Şekil 3. Bölge İlçeleri Kalkınmışlık Endeksi Haritası

Bölge İlçeleri Kalkınmışlık Endeksi Haritası (Şekil 3) incelendiğinde, yüksek endekse sahip ilçeler Yozgat'ta bulunmazken, düşük endekse sahip ilçeler Sivas'ta görece yoğun olarak görülmektedir. Kalkınmışlık 1. seviyesine, Kayseri ilinden merkez ilçeler olan Melikgazi ve Kocasinan, Sivas ilinden de Sivas Merkez ilçesi girmiştir. 2. kalkınmışlık seviyesine ise Kayseri ilinden Talas ilçesi, Yozgat ilinden Merkez ve Yerköy ilçeleri girebilmiştir. Bölge ilçelerinin gelişmişlik gruplarına göre il bazında dağılımı Tablo 4'teki gibidir.

Tablo 4. Bölge İlçelerinin İller Bazında Kalkınmışlık Seviyelerine Göre Dağılımı

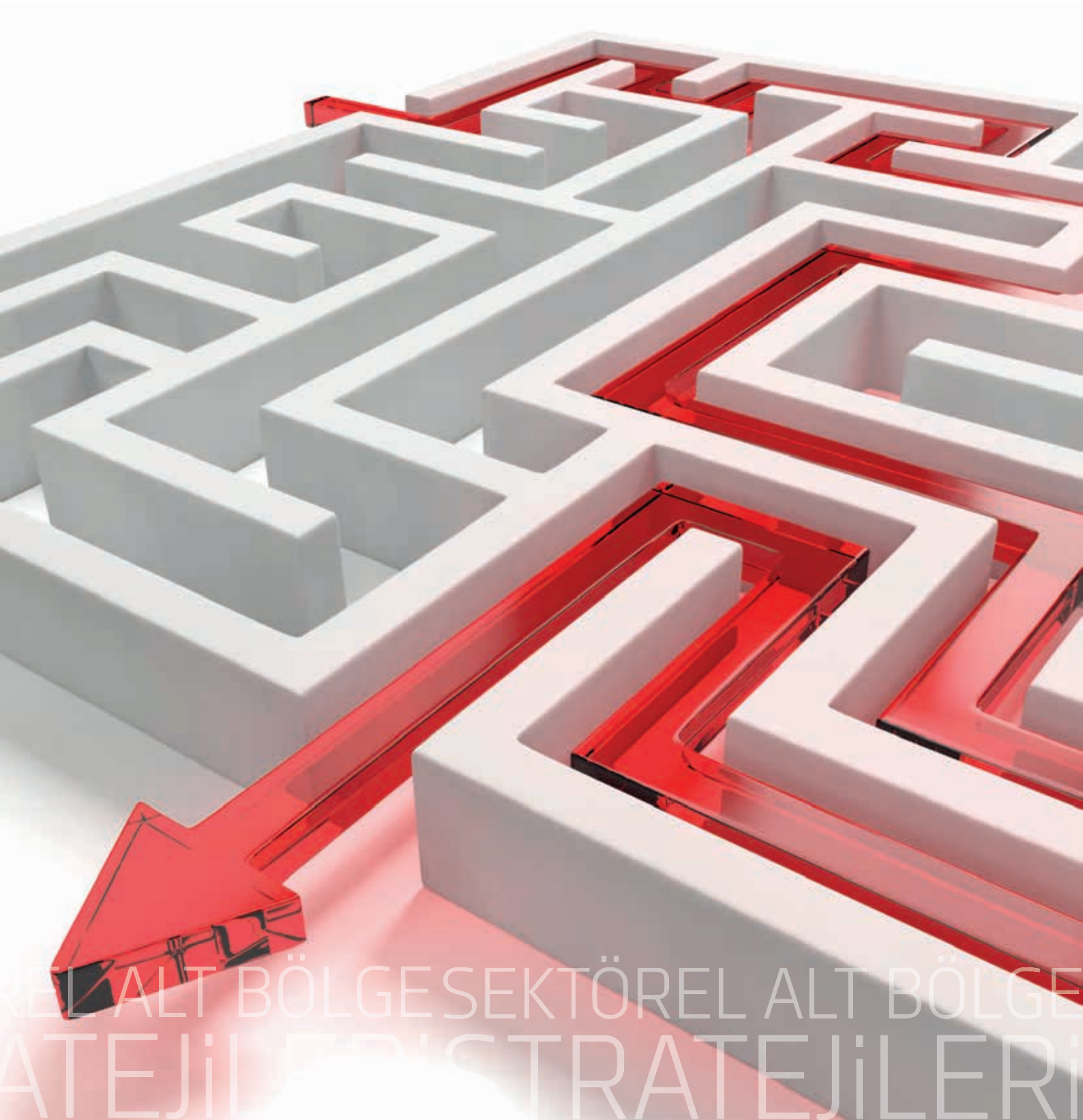
	1. Grup	2. Grup	3. Grup	4. Grup	5. Grup
Kayseri	2	1	5	5	3
Sivas	1	-	7	1	8
Yozgat	-	2	5	4	3

Kalkınmışlık endekslerini etkileyen değişkenler, nüfus büyüklüğü ile benzer yapıda özellik göstermektedir. Nüfusu fazla olan ilçelerde, eğitim, sağlık, yaşam kalitesi, mali göstergeler, sanayi gibi alanlardaki değişkenlerde de yüksek değerler alma eğilimi mevcuttur (Şekil 4).

Şekil 4. Kalkınmışlık Endeksi ve Nüfus Haritası

SEKTÖREL ALT BÖLGE STRATEJİLERİ

2. SEKTÖREL ALT BÖLGE STRATEJİLERİ

Alt bölge çalışmalarında tarım, imalat sanayi, madencilik, hizmetler sektörü ve sosyal durum olmak üzere 5 sektör ele alınmıştır. Madencilik sektöründe yeterli veri olmaması ve sadece noktasal veri bulunması nedeniyle standart sapma elipsi kullanılmıştır. Diğer sektörlerde seçilen veriler üzerinden k-ortalamar yöntemi kullanılarak kümeleme analizi yapılmıştır.

2.1. Tarım Sektörü Alt Bölge Çalışması

K-ortalamar yöntemiyle kümeleme analizi yapılan tarım sektöründe, arıcılık, su ürünleri, süt üretimi, et üretimi, kanatlı sektörü ve bitkisel üretim alt sektörleri ayrı ayrı ele alınmıştır. Alt sektörler için kullanılan değişkenler Tablo 5'te listelenmiştir. Bununla birlikte, alt bölge stratejilerinin oluşturulmasında k-ortalamar analiz sonuçları yanında ilçe stratejik analiz toplantıları, ilçe anketleri ve sektörel çalışma grubu rapor sonuçları da dikkate alınmıştır.

Tablo 5. Tarım Sektörü Kümeleme Analizi için Kullanılan Değişkenler

	Değişken	Veri Yılı	Birim	Kaynak
Arıcılık	Kovan Sayısı	2010	Adet	TÜİK
	Bal Üretim Miktarı	2010	ton/yıl	TÜİK
	Bal Mumu Üretim Miktarı	2010	ton/yıl	TÜİK
	Arıcılık İşletme Sayısı	2012	Adet	Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Arıcılık Kayıt Sistemi
	Verim	2008	kg/kovan	Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Türkiye Balı Mera Bitkileri Haritası Veri Tabanı
Su Ürünleri	Üretim Tesisi	2012	Adet	Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı
	Su Ürünleri İşleme Tesisi	2012	Adet	Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı
	Maksimum Proje Kapasitesi	2012	ton/yıl	Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı
	Yavru Balık Sayısı	2012	Adet	Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı
Süt	Büyükbaş Hayvan Toplam Süt Üretim Miktarı	2010	ton	TÜİK
	Küçükbaş Hayvan Toplam Süt Üretim Miktarı	2010	ton	TÜİK
	Süt Sağım Makinesi Sayısı (Seyyar)	2010	Adet	TÜİK
	Süt İşleme Tesisi Sayısı	2011	Adet	Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı
	Süt Sağım Tesisi	2010	Adet	TÜİK
	Büyükbaş Hayvan Toplam Et Üretimi Miktarı	2009	ton	TÜİK
Küçükbaş Hayvan Toplam Et Üretimi Miktarı	2009	ton	TÜİK	
Büyükbaş Hayvan Et Verimi	2009	ton/kesilen hayvan sayısı	TÜİK	
Küçükbaş Hayvan Et Verimi	2009	ton/kesilen hayvan sayısı	TÜİK	
Et	Toplam Tesis Sayısı (Mezbaha)	2012	Adet	Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı
	Toplam Tesis Kapasitesi (Büyükbaş ve Küçükbaş)	2012	Adet	Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı
	Kanatlı Sayısı	2010	Adet	TÜİK
Kanatlı	Kanatlı Et Üretim Miktarı	2010	ton	TÜİK
	Yumurta Sayısı	2010	Adet	TÜİK
	Kuluçka Makinesi	2010	Adet	TÜİK
	Civiv Ana Makinesi	2010	Adet	TÜİK

Tablo 5. Tarım Sektörü Kümeleme Analizi için Kullanılan Değişkenler - Devamı

	Değişken	Veri Yılı	Birim	Kaynak
Bitkisel Üretim	Köy/Belde Nüfusu/Toplam Nüfus	2011	Yüzde	TÜİK
	Tarımsal Nüfus Yoğunluğu	2010	kişi/km ²	TÜİK
	Tarımsal İşletme Sayısı	2011	Adet	Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Çiftçi Kayıt Sistemi Verileri
	Ekilen Tarla Alanı	2010	da	TÜİK
	Sebze Alanı	2010	da	TÜİK
	Meyve Alanı	2010	da	TÜİK
	Nadas Alanı	2010	da	TÜİK
	Sulu Tarım Alanı/Toplam Tarım Alanı	2012	Oran	Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Sorunlu Tarım Alanlarının Tespiti ve iyileştirilmesi Projesi Verileri
	Toplam Biçerdöver Sayısı	2010	Adet	TÜİK
	Toplam Traktör Sayısı	2010	Adet	TÜİK
	Tahıl Üretim Miktarı	2010	ton	TÜİK
	Baklagil Üretim Miktarı	2010	ton	TÜİK
	Endüstriyel Bitki Üretim Miktarı	2010	ton	TÜİK
	Yağlı Tohumlar Üretim Miktarı	2010	ton	TÜİK
	Yem Bitkileri Üretim Miktarı	2010	ton	TÜİK
	Yumru Bitkiler Üretim Miktarı	2010	ton	TÜİK
	Meyve Üretim Miktarı	2010	ton	TÜİK
	Sebze Üretim Miktarı	2010	ton	TÜİK
	Tahıllar Verimi	2010	kg/da	TÜİK
	Baklagil Verimi	2010	kg/da	TÜİK
	Endüstriyel Bitkiler Verimi	2010	kg/da	TÜİK
	Yağlı Tohumlar Verimi	2010	kg/da	TÜİK
	Yem Bitkileri Verimi	2010	kg/da	TÜİK
	Yumru Bitkiler Verimi	2010	kg/da	TÜİK
	Meyve Verimi	2010	kg/da	TÜİK
	Örtü Altı Üretim Alanı	2010	da	TÜİK
	Örtü Altı Üretim Miktarı	2010	ton	TÜİK
	Damla Sulama Tesisi	2010	Adet	TÜİK
	Yağmurlama Tesisi	2010	Adet	TÜİK

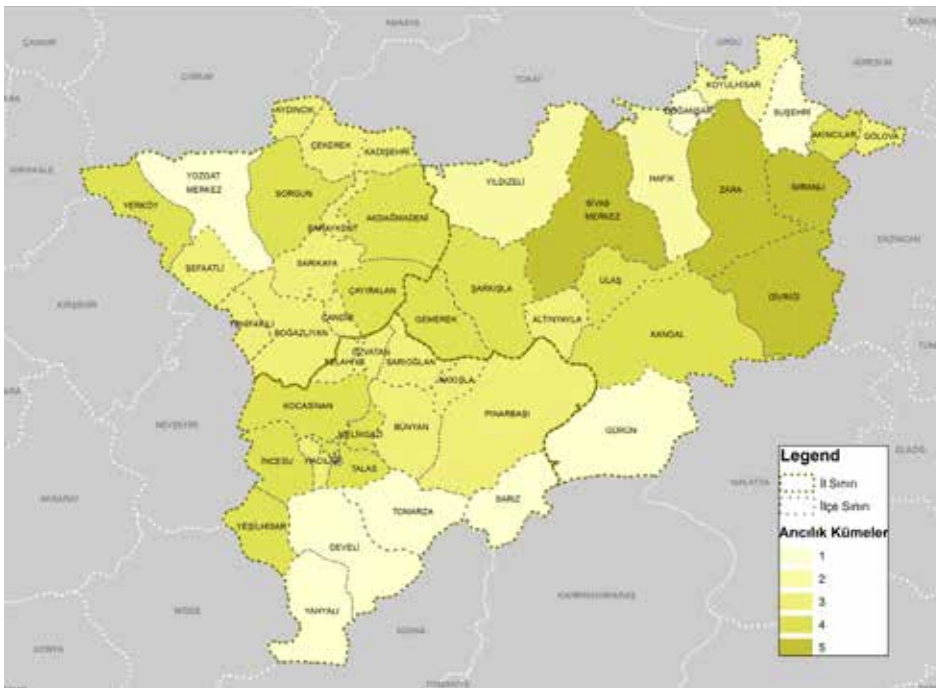

2.1.1. Arıcılık

Bölgede önemli bir alt ekonomik faaliyet olarak öne çıkan arıcılık, Türkiye üretiminde önemli bir pay almaktadır. Sadece üretim açısından değil gezgin arıcılık için de cazibe merkezi olan Bölge, özellikle Ordu, Giresun, Mersin illeri olmak üzere, bölge dışından önemli miktarda arıcıyı çiçeklenme dönemlerinde çekmektedir. TÜİK verilerine göre, ülke genelinde 2012 yılında 8., 2013 yılında 4. sırada gelen Sivas, bal üretimi ve ballı mera bitkileri varlığı açısından Bölge illeri arasında ilk sırada gelmektedir. Bölge illeri arasında Sivas, dikkate değer biçimde ön plana çıkmaktadır. Sivas'ta arıcılık Kızıldağ mevkiinde yoğunlaşmaktadır.

TÜİK, ilçe stratejik analiz toplantıları ve sektörel çalışma grubu raporlarına dayanan arıcılık sektörü verileri analizi sonucu, Bölge 5 alt bölgeye ayrılmıştır. Buna göre, Bölgede arıcılık en fazla Sivas'ın Divriği, İmranlı, Merkez ve Zara ilçelerinin bulunduğu V. alt bölgede yoğunlaşmaktadır (Tablo 6, Şekil 5). Bunu sırasıyla II. alt bölge, I. alt bölge, IV. alt bölge ve III. alt bölgeler takip etmektedir. Arıcılık, Bölgenin tüm ilçelerinde az da olsa yapılmakta ve ürün elde edilmektedir. V. alt bölge, kalitesi değişse de ballı mera bitkilerinin yoğunlaştığı (Divriği'de kalitesi zayıf olmasına rağmen) ve gezgin arıcıları da cezbeden alanları temsil etmektedir.

Bölgede üretim açısından Sivas ilk sırada gelmesine rağmen, çiftçinin eline geçen fiyat bakımından, Yozgat ilk sıradadır. İlçe Stratejik Analiz Toplantıları sonuçlarına göre, Sivas'taki balın fiyat değerinin düşük olmasının sebepleri arasında gezgin arıcıların piyasa fiyatını düşürmesi ve kaliteli üretimin yetersiz olması sayılmaktadır. İlçe Stratejik Analiz toplantılarında, Sivas'ta birçok bölgenin organik bal üretimine elverişliliği ve teşvik edilmesi gerekliliği gündeme gelmiştir.

Şekil 5. Arıcılık Bakımından Bölgenin Alt Bölgeleri ¹

¹ Haritadaki gruplandırma yoğunlaşmayı göstermekte olup, alt bölgeleri göstermemektedir.

Tablo 6. Arıcılık Bakımından Bölgedeki Alt Bölgelerin Dağılımı

Arıcılık Alt Bölgeleri				
1	2	3	4	5
Develi	Hafik	Akkışla	Akdağmadeni	Divriği
Doğanşar	Koyulhisar	Altınayla	Akincılar	İmranlı
Gürün	Yıldızeli	Aydınak	Çayıralan	Sivas Merkez
Sarız		Boğazlıyan	Gemerek	Zara
Suşehri		Bünyan	İncesu (M)	
Tomarza		Çandır	Kangal	
Yahyalı		Çekerek	Kocasinan (M)	
Yozgat Merkez		Felahiye	Melikgazi (M)	
		Gölova	Sorgun	
		Hacılar (M)	Şarkışla	
		Kadışehri	Talas (M)	
		Özvatan	Ulaş	
		Pınarbaşı	Yerköy	
		Saraykent	Yeşilhisar	
		Sarıkaya		
		Sarıoğlan		
		Şefaati		
		Yenifakılı		

Arıcılıkta uygun alanlar değerlendirilirken, bal üretiminin ve Arıcılık Kayıt Sistemine kayıtlı çiftçi sayısının en az olduğu III. alt bölge ilçelerinin (Pınarbaşı hariç), ilçede arıcılığı ilk 5 potansiyel içinde görme durumları da dikkate alınarak, kapsam dışında bırakılmasına karar verilmiştir. Ancak, bu alt bölge içerisinde yer alan Pınarbaşı ilçesi, arıcılığı ilçenin ilk 5 potansiyeli içinde görmektedir. Bu nedenle, Pınarbaşı desteklenmesi gerekli ilçeler arasında değerlendirilmiştir.

Tablo 7. İlçe Stratejik Anketlerine Göre İlk 5 Potansiyel Arasında Arıcılığı Potansiyel Olarak Gören ve Görmeyen İlçeler

İlçeler (Kayseri)	Arıcılık Potansiyeli	İlçeler (Sivas)	Arıcılık Potansiyeli	İlçeler (Yozgat)	Arıcılık Potansiyeli
Akkışla	-	Akincılar	+	Akdağmadeni	-
Bünyan	-	Altınayla	+	Aydınak	-
Develi	-	Divriği	+	Boğazlıyan	-
Felahiye	-	Doğanşar	+	Çayıralan	+
Hacılar	-	Gemerek	-	Çandır	-
İncesu	-	Gölova	-	Çekerek	-
Kocasinan	-	Gürün	+	Kadışehri	-
Melikgazi	-	Hafik	MD	Saraykent	-
Özvatan	-	İmranlı	+	Sarıkaya	-
Pınarbaşı	+	Kangal	+	Sorgun	-
Sarıoğlan	-	Koyulhisar	+	Şefaati	-
Sarız	-	Sivas Merkez	MD	Yenifakılı	-
Talas	-	Suşehri	-	Yerköy	-
Tomarza	+	Şarkışla	-	Yozgat Merkez	MD
Yahyalı	-	Ulaş	+		
Yeşilhisar	-	Yıldızeli	-		
		Zara	+		

*MD: Bilgi mevcut değil

İlçe stratejik analiz toplantıları ve ilçe anketleri neticesinde arıcılık ve arıcılık ürünleriyle ilgili ilçelerde tespit edilen sorunlar şunlardır;

- Tescil, markalaşma, tanıtım eksikliği ve pazarlama sorunu,
- İşleme ve paketleme tesisi yetersizliği (ancak, İmranlı'da bulunan bir tesis atıl vaziyette bulunmaktadır),
- Profesyonel işletmelerin az olması (hobi amaçlı üretimin yaygın olması) ve geleneksel metotlarla üretim,
- Arı ürünlerinin çeşitlendirilememesi (propolis, arı sütü, polen, arı zehri üretimi),
- Kalite yetersizliği (kalıntı sorunu ve aşırı şeker kullanımı),
- Bir araya gelme (ortak iş yapma kültürü) ve örgütlenme eksikliği,
- Çiftçinin eline geçen fiyatın düşük olması (meraları düşük bedellerle kiralayan gezgin arıcıların fiyat kırması ve balda kalite yetersizliği nedeniyle),
- Genç nüfusun bulunmaması.

Bölgede, arıcılığın geliştirilmesi için belirlenen tedbirler ve öncelikli alanlar şu şekildedir;

- Ballı mera bitkilerinin yoğunlaştığı ve gezgin arıcıların tercih ettiği belirli alanlarda konaklama yerlerinin tespit çalışmaları ve ihtiyaç dahilinde altyapının iyileştirilmesi (Gürün, Pınarbaşı, Akıncılar, İmranlı, Gölova, Koyulhisar, Kangal, Divriği, Ulaş, Suşehri, Yozgat Merkez, Sorgun, Akdağmadeni, Çayıralan, Yerköy, Pınarbaşı),
- Geleneksel üretimden profesyonel işletmelere dönüşüm için altyapının güçlendirilmesi, bu amaçla, bal ve diğer arıcılık ürünlerinin depolanması, işlenmesi ve paketlenmesine yönelik tesislerin kurulumu, modernizasyonu, kovan ve arıcılık ürünlerinin çeşitlendirilmesi için ekipman temini (Pınarbaşı istisnasıyla III. alt bölge hariç tüm ilçeler),
- Ana arı üretimi için yetiştirme istasyonlarının kurulması ve ekipmanın temini (Pınarbaşı istisnasıyla III. alt bölge hariç tüm ilçeler),
- Bilinçli arıcılık için balda kalıntı analizleri, balda kalıntının önemi, arı hastalıkları, ana arı yetiştiriciliği ve organik bal üretimi, örgütlenme, pazarlama, markalaşma, tescil vb. konularda eğitim çalışmaları, bilinçlendirme faaliyetleri (Pınarbaşı istisnasıyla III. alt bölge hariç tüm ilçeler),
- Bal ormanlarının oluşturulması (Bal Ormanları Eylem Planı),
- Kooperatif ve diğer örgütlü yapıların güçlendirilmesi (tüm ilçeler),
- Laboratuvar kurulması (basit laboratuvar alet ve ekipman temini).

2.1.2. Su Ürünleri

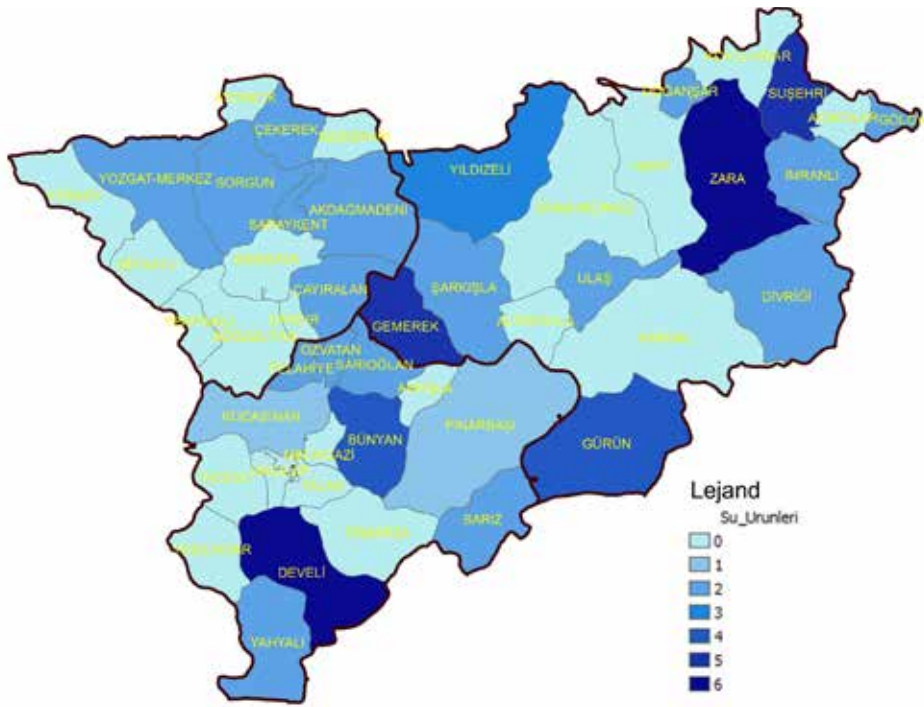
Bölge, su ürünleri alanında, avcılıktan ziyade özellikle alabalık ve yavru balık yetiştiriciliği konusunda önemli bir potansiyele sahiptir. Zengin su kaynaklarıyla özellikle alabalık ve aynalı sazın yetiştiriciliği bakımından Türkiye’de önemli bir üretim merkezi konumundadır. Buna rağmen, yavru balık arzı bölge için yetersiz kalmakta (özellikle Kayseri için) diğer illerden yavru balık sevkiyatı yapılmaktadır. Tablo 8’den görülebileceği üzere Kayseri’de 63, Sivas’ta 51, Yozgat’ta 12 işletmeyle birlikte, Bölge genelinde 126 alabalık yetiştiriciliği yapan işletme mevcuttur (9). İç su alabalık yetiştiriciliğinde Bölge, diğer bölgeler arasındaki yerini üst sıralara taşımak için umut vaat etmektedir.

Tablo 8. 31.12.2012 Tarihi İtibarıyla Bölgedeki Yetiştiricilik Tesislerinin İller Bazında Dağılımı (9)

Alabalık										
İlçe (Kayseri)	Sayı	Proje Kapasitesi (ton)	Yavru Balık Kapasitesi (ton)	İlçe (Sivas)	Sayı	Proje Kapasitesi (ton)	Yavru Balık Kapasitesi (ton)	İlçe (Yozgat)	Sayı	Proje Kapasitesi (ton)
Bünyan	2	20	15.080.000	Divriği	3	44	48.150	Akdağmadeni	2	8
Develi	1	50	200.000	Doğansar	1	3		Boğazlıyan	1	4
Kocasinan	25	22.600		Gemerek	3	144	58.190	Çayıralan	2	23,5
Pınarbaşı	29	7.864	34.280.000	Gölova	2	58		Çekerek	1	2
Sarıoğlan	1	10		Gürün	25	423,5	20.666.380	Merkez	2	50
Sarız	4	41		İmranlı	1	25		Saraykent	1	3
Yahyalı	1	15		Suşehri	9	3778	1.039.600	Sorgun	2	35
TOPLAM	63	30.600	49.560.000	Şarkışla	1	3		Şefaattli	1	8
				Ulaş	2	40		TOPLAM	12	133,5
				Yıldızeli	2	35	598.510			
				Zara	2	80	300.000			
				TOPLAM	51	4.633,5	22.710.830			
Sazan										
								Merkez	10	
								Sorgun	20	
								Yerköy	5	
								TOPLAM	35	

TÜİK, ilçe stratejik analiz toplantıları ve sektörel çalışma grubu raporları, Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı verilerine dayanan su ürünleri sektörü verileri analizi sonucu, Bölge 6 alt bölgeye ayırmıştır (Tablo 9, Şekil 6).

Şekil 6. Su Ürünleri Bakımından Bölgedeki Alt Bölgeler

Bu bağlamda, söz konusu resmi kayıtlara göre, Akkışla, Felahiye, Hacılar, İncesu, Melikgazi, Özvatan, Talas, Tomarza (Zamanlı Nehri potansiyeli bulunmasına rağmen), Yeşilhisar, Akıncılar, Altınyayla, Hafik, Kangal, Koyulhisar, Sivas Merkez, Aydınak, Boğazlıyan, Çandır, Kadışehri, Sarıkaya, Şefaati, Yenifakılı ve Yerköy ilçelerinde üretim ve işleme tesisi bulunmamaktadır. Tablo 9'da, su ürünlerini ilk 5 potansiyel arasında gören ve görmeyen ilçeler sınıflandırılmıştır. Ancak Özvatan ve Felahiye İlçe anketlerinde ilk 5 potansiyel içerisinde su ürünleri üretimini görmektedir. Bu nedenle, ikinci alt bölgede yer alan Özvatan ve Felahiye hariç bu ilçeler kümeler içerisinde dikkate alınmamıştır. Bununla birlikte, Kocasinan ilçesi su ürünleri faaliyetinin en az olduğu II. alt bölgede yer almasına rağmen maksimum proje kapasitesi bakımından Bölgede hemen Pınarbaşı ilçesinin ardından gelmektedir (yavru balık kapasitesi ilgili Bakanlığın resmi kayıtlarına göre bulunmamaktadır). Bu nedenle, Kocasinan ve Pınarbaşı ilçesi birlikte değerlendirilmiştir. Bu çerçevede, I. alt bölgede yer alan Pınarbaşı ve Kocasinan ilçeleri en fazla üretim kapasitesine sahip tesisler açısından zengindir. Üretimini tamamını yurtdışına ihraç eden yabancı bir firmanın sahibi olduğu bölgedeki tek işleme tesisi de Pınarbaşı'nda bulunmaktadır. III. alt bölgede bulunan Yıldızeli ilçesi alabalık üretim kapasitesi bakımından olmasa da yavru balık kapasitesi bakımından önemli bir yerdedir. Sivas'ın Suşehri ilçesinde bölgenin ikinci alabalık işleme tesisinin kurulması için çabalar devam etmektedir. Üretimde en büyük maliyetleri oluşturan balık yemi üretim tesislerinin sayıca artırılmasına ihtiyaç bulunmaktadır. Bölgede balık yemi üretim tesisi Pınarbaşı ilçesinde bulunmaktadır.

Tablo 9. İlçe Stratejik Anketlerine Göre İlk 5 Potansiyel Arasında Su Ürünleri Yetiştiriciliğini Potansiyel Olarak Gören ve Görmeyen İlçeler

İlçeler (Kayseri)	Su Ürünleri Potansiyeli	İlçeler (Sivas)	Su Ürünleri Potansiyeli	İlçeler (Yozgat)	Su Ürünleri Potansiyeli
Akkışla	-	Akıncılar	-	Akdağmadeni	+
Bünyan	-	Altınyayla	+	Aydınak	-
Develi	-	Divriği	MD	Boğazlıyan	-
Felahiye	+	Doğanşar	+	Çayıralan	+
Hacılar	-	Gemerek	-	Çandır	-
İncesu	-	Gölova	+	Çekerek	+
Kocasinan	-	Gürün	+	Kadışehri	-
Melikgazi	-	Hafik	MD	Saraykent	-
Özvatan	+	İmranlı	+	Sarıkaya	-
Pınarbaşı	+	Kangal	+	Sorgun	-
Sarıoğlan	-	Koyulhisar	-	Şefaati	-
Sarız	-	Sivas Merkez	MD	Yenifakılı	-
Talas	-	Suşehri	+	Yerköy	-
Tomarza	MD	Şarkışla	-	Yozgat Merkez	MD
Yahyalı	-	Ulaş	-		
Yeşilhisar	-	Yıldızeli	-		
		Zara	-		

*MD: Bilgi mevcut değil

Su ürünleri alanında, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı (2012) ve Kayseri Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü (2012) verileri, iç su ürünleri yetiştiricilik tesisi bulunma durumu ile ilçe stratejik analiz toplantısı sonuçlarına göre,

Kayseri’de Pınarbaşı, Kocasinan, Develi, Sarız, Bünyan, Sarioğlan, Felahiye, Özvatan ve Yahyalı ilçeleri,

Sivas’ta Gürün, Ulaş, Gölöva, Gemerek, Suşehri, Divriği, Zara, Yıldızeli, İmranlı, Şarkışla ve Doğanşar ilçeleri,

Yozgat’ta Merkez, Çekerek, Akdağmadeni, Çayıralan, Boğazlıyan, Şefaattli, Saraykent, Yerköy ve Sorgun ilçeleri öncelikle geliştirilmeye uygun alanlar olarak belirlenmiştir.

Su ürünlerinin bölgede geliştirilmesi için önerilen tedbirler şunlardır;

- Bölgede balık yemi üretim tesisleri ve su ürünleri işleme tesislerinin kurulumu, modernizasyonu ve mevcutların kapasitesinin artırılması (arıtma üniteleri, atık yönetimine yönelik aletler ve basit laboratuvar aletleri, otomatik yemleme ve aşı alet ve ekipmanları, üretim ve hasada ilişkin kalite ve hijyen koşullarının iyileştirilmesine yönelik ekipman, kuluçkahanelerde kullanılan ekipmanlar, buz ünitesi, su sirkülasyon ekipmanları, balık sayım ve hasat makineleri, küçük depolar, soğutma ekipmanı, havuz rezervuarı vb. dahil),
- Su ürünleri yetiştiricilik ve yavru balık üretim tesislerinin kurulması ve mevcutların kapasitesinin artırılması (yavru balık dahil),
- Avcılık ve yetiştiricilik (besleme, hastalıklar, atık yönetimi, iyi uygulamalar-GLOBALGAP, gıda güvenliği ve kalite kontrol sistemlerinin kurulumu vb.) konularında bilinçlendirme çalışmaları,
- Gürün, Suşehri, Akıncılar (Kızıldağ mevki) kırmızı benekli doğal alabalığın koruma altına alınması ve neslinin korunmasına yönelik çalışmaların yapılması.

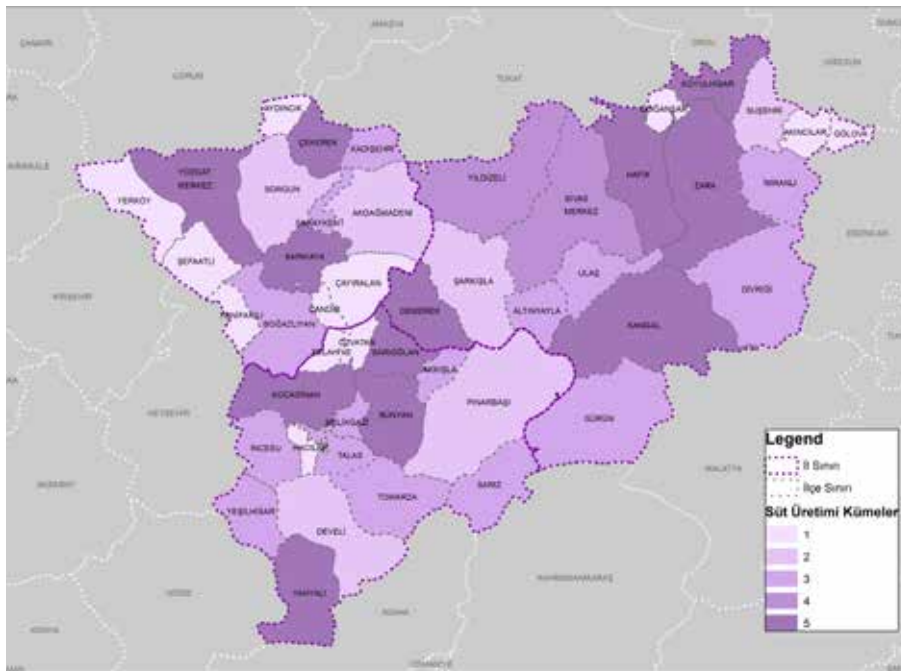
Bölge, su ürünleri alanında, özellikle alabalık ve yavru balık yetiştiriciliği konusunda önemli bir potansiyele sahiptir. Zengin su kaynaklarıyla özellikle alabalık ve aynalı sazan yetiştiriciliği bakımından Türkiye’de önemli bir üretim merkezi konumundadır.

2.1.3. Süt Üretimi

TÜİK verilerine göre, 2011 yılı Ocak-Mayıs döneminde toplanan süt miktarı, 2010 yılının aynı dönemine göre %8,2 artarak 3 milyon 80 bin 648 tona ulaşmıştır. TÜİK verilerine göre ülkemiz 2011 yılı toplam süt üretimi (büyükbaş ve küçükbaş) 18.223.712 tona yükselmiştir. 2013 yılında TR72 Bölgesi toplam süt üretimi ise 1.239.923 tondur. 2010-2020 yılları arasında dünyada süt tüketiminin, Asya, Afrika ve Latin Amerika'daki refah artışı ve hızlı kentleşmeye bağlı olarak %30 artması beklenmektedir. Ülkemizde de nüfus artışı ve iç tüketime bağlı süt tüketimine olan taleple orantılı olarak sektörün büyümesi beklenmektedir (10).

Hayvansal üretimde Bölge için önemli bir alt ekonomik sektör olan süt sektörü, büyükbaş hayvancılıkta elde edilen süt bakımından düzey2 bölgeleri arasında 5. sırada gelmektedir. Küçükbaş hayvanlardan elde edilen toplam süt üretiminde ise düzey2 bölgeleri arasında 11. sırada yer almaktadır. Bölge küçükbaş hayvancılığın geliştirilmesine uygun koşullar taşımaktadır. Dolayısıyla, küçükbaş hayvancılıkta et üretimi yanında, süt üretiminin artması bakımından da önemli bir potansiyele haizdir. Bölgede bulunan süt üretiminde özellikle ilçeler düzeyinde profesyonel işletmelerin az olması, bir başka deyişle hayvancılığın daha ziyade geleneksel üretim metotları ve küçük aile işletmeciliği şeklinde sürdürülmesi, sütte markalaşma eksikliğiyle pazarlama sorununu da beraberinde getirmektedir. Ülke genelinde tanınan markalar süt toplama merkezleri aracılığıyla bölge sütünü işleyerek piyasaya arz etmektedirler. Ayrıca, kayıt dışı üretimin azaltılması ile özellikle büyükbaş hayvanlardan elde edilen toplam süt üretiminde alınan payın önemli ölçüde artırılması mümkün hale gelebilecektir. Kalite artışı da bölgede geliştirilmeye ihtiyaç duyulan alanlar arasındadır. Bununla birlikte Bölgede süt sağım tesislerinin özellikle Sivas ve Yozgat illeri öncelikli olmak üzere Bölgede nitelik ve nicelik bakımından artırılması, (2013 yılı TÜİK verilerine göre, Bölgede düzey2 bölgeleri arasında sabit süt sağım tesisi ve seyyar süt sağım makinesi bakımından 12. sırada yer almaktadır) geliştirilmeye ihtiyaç duyulan alanlar arasındadır. Soğuk zinciri muhafaza edici önlemler oldukça yararlı olacaktır. Manda sütü ve kaymak gibi süt ürünleri, diğer büyükbaş ve küçükbaşlardan daha yüksek fiyatlarla satılabilmekte olup, Bölge manda yetiştiriciliğine uygun alanlar içermektedir. Bu amaçla sayıları giderek azalan mandanın bölgede yaygınlaştırılması ve ıslahı bölge ekonomisine ve çiftçi gelirlerine olumlu etkide bulunacaktır. TÜİK ve Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı verilerine göre yapılan analiz sonucu, Bölge süt sektörü bakımından 5 alt bölgeye ayrılmıştır.

Şekil 7. Süt Üretimi Bakımından Bölgedeki Alt Bölgeler

Tablo 10. Süt üretimi bakımından Bölgedeki Alt Bölgelerin Dağılımı

Süt Üretimi Alt Bölgeleri				
1	2	3	4	5
Akınalar	Akdağmadeni	Akkışla	Sivas Merkez	Bünyan
Aydıncak	Develi	Altınyayla	Yıldızeli	Çekerek
Çandır	Pınarbaşı	Boğazlıyan		Gemerek
Çayıralan	Sorgun	Divriği		Hafik
Doğanşar	Suşehri	Gürün		Kangal
Felahiye	Şarkışla	İmranlı		Kocasinan (M)
Gölova		İncesu (M)		Koyulhisar
Hacılar (M)		Kadışehri		Sarıkaya
Özvatan		Melikgazi (M)		Sarıoğlan
Şefaati		Saraykent		Yahyalı
Yenifakılı		Sarız		Yozgat Merkez
Yerköy		Talas (M)		Zara
		Tomarza		
		Ulaş		
		Yeşilhisar		

Sivas Merkez ve Yıldızeli ilçelerinin bulunduğu IV. alt bölge, hem ortalama büyükbaş hem de ortalama küçükbaş süt üretiminin en fazla olduğu gruptur. IV. alt bölgeyi, II., V. ve III. alt bölgeler takip etmektedir. I. alt bölge ise hem ortalama büyükbaş hem de ortalama küçükbaş süt üretiminin en az olduğu gruptur. Bununla birlikte, Akınalar, Aydıncak, Hacılar, Yenifakılı, Yerköy ilçeleri hariç, I. alt bölgede yer alan diğer ilçeler, süt sektörünü ilk 5 potansiyelleri arasında tanımlamışlardır. Büyükbaş toplam süt üretiminde sırasıyla Sivas Merkez ve Yıldızeli ilçeleri Bölgede ilk iki sırada gelmektedir. Küçükbaşta ise, Sivas Merkez 7., Yıldızeli 13. sırada gelmektedir. TÜİK verilerine göre, Sivas Merkez ilçesi, süt işleme tesisi bakımından Kocasinan ilçesinin ardından, Melikgazi ilçesiyle 2. sırada gelmekte, Yıldızeli ilçesinde ise süt işleme tesisi bulunmamaktadır. Hem büyükbaş, hem de küçükbaş süt üretimi bakımından neredeyse son sıralarda gelen Çandır'da modern bir süt işleme tesisi atıl vaziyette beklemektedir. Yıldızeli ilçesi sağım makinesi sayısı bakımından da alt sıralarda gelmektedir. Yıldızeli ilçesi başta olmak üzere, sütün değerlendirilebilmesi için sabit süt sağım üniteleri ve işleme tesislerinin kurulmasına ve kaliteli süt üretimi konusunda bilinçlendirme çalışmalarına ihtiyaç bulunmaktadır.

Tablo 11. İlçe Stratejik Anketlerine Göre İlk 5 Potansiyel Arasında Süt Sektörünü Potansiyel Olarak Gören ve Görmeyen İlçeler

İlçeler (Kayseri)	Süt Potansiyeli	İlçeler (Sivas)	Süt Potansiyeli	İlçeler (Yozgat)	Süt Potansiyeli
Akkışla	+	Akınalar	-	Akdağmadeni	+
Bünyan	-	Altınyayla	+	Aydıncak	+
Develi	+	Divriği	MD	Boğazlıyan	+
Felahiye	+	Doğanşar	+	Çayıralan	+
Hacılar	-	Gemerek	+	Çandır	+
İncesu	-	Gölova	+	Çekerek	+
Kocasinan	-	Gürün	+	Kadışehri	+
Melikgazi	-	Hafik	MD	Saraykent	+
Özvatan	+	İmranlı	+	Sarıkaya	+
Pınarbaşı	+	Kangal	+	Sorgun	-
Sarıoğlan	+	Koyulhisar	+	Şefaati	+
Sarız	+	Sivas Merkez	MD	Yenifakılı	+
Talas	-	Suşehri	+	Yerköy	-
Tomarza	+	Şarkışla	+	Yozgat Merkez	MD
Yahyalı	+	Ulaş	-		
Yeşilhisar	+	Yıldızeli	+		
		Zara	+		

*MD: Bilgi mevcut değil

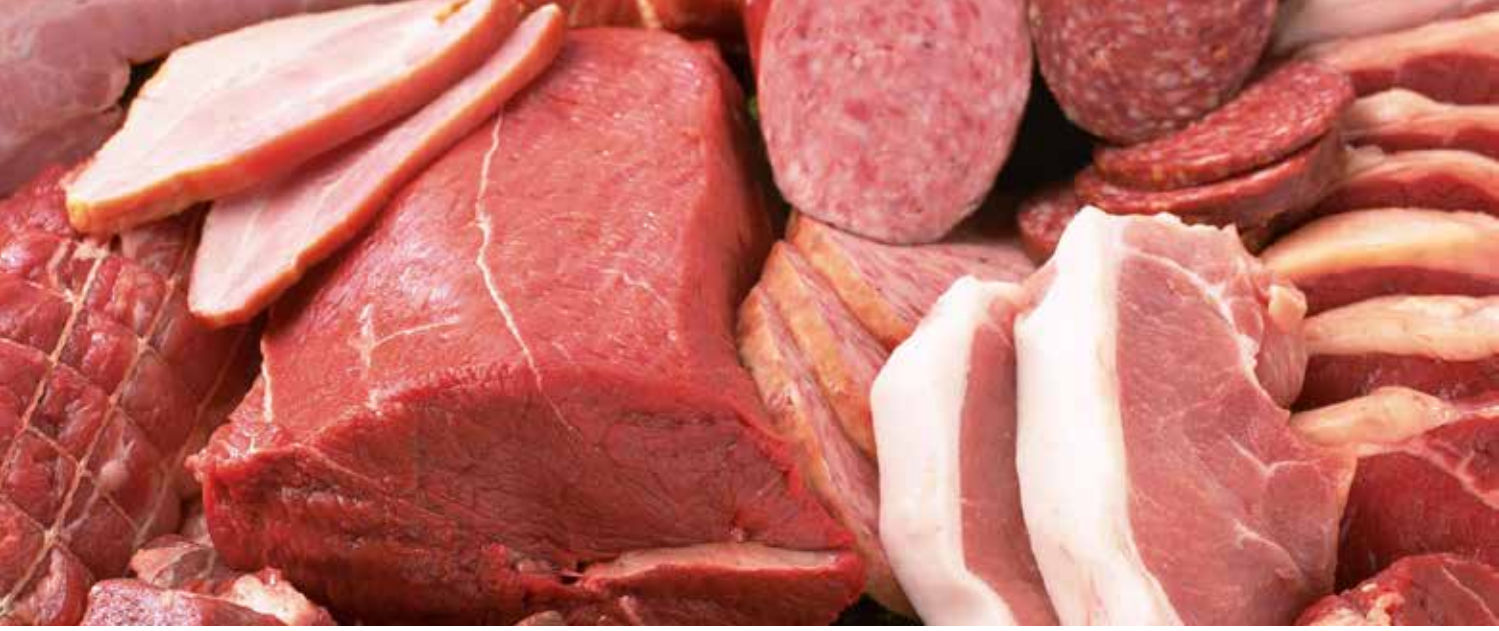
İlçe stratejik analiz toplantıları ve ilçe anketleri neticesinde süt sektörüyle ilgili ilçelerde tespit edilen sorunlar şunlardır;

- Geleneksel metotlarla küçük aile işletmeciliği şeklinde üretim yapılması,
- Süt sığırılığında girdi maliyetlerinin yüksek olması, bu nedenle üretilen ürün ve girdi fiyatları arasında kar marjı bırakmaması ya da kar marjının çok düşük olması, meraların düşük kaliteli ya da vasıfsız olması,
- Sütle ilgili faaliyet gösteren kooperatiflerin kurumsal kapasitesinin zayıf olması,
- Süt toplama, süt işleme ve paketlenme tesislerinin yetersizliği ve sütte pazar sorunu (markalaşma ve tanıtım eksikliği),
- Örgütlenme yetersizliği, örgütlü yapıların etkin olmaması (özellikle kooperatifler düzeyinde),
- Süt veriminin düşük olması (yerli ırk),
- Hayvancılık (süt üreten) işletmelerinin bilinçsiz üretim yapması,
- Yem bitkileri üretiminin yetersiz olması, meraların mera vasfını yitirmesi, düşük kaliteli olması,
- Çoban/hayvan bakıcısı bulamama sorunu.

Süt sektöründe önerilen tedbirler şunlardır;

- Profesyonel işletmeler amaçlı süt üretimi ve işleme tesislerinin kurulumu, modernizasyonu ve mevcutlarının kapasitelerinin artırılması (sütte soğuk zincirin korunması, pastörizasyon, hijyen ve kalite ile atık yönetimine yönelik ekipman, süt kalitesini ölçmeye yönelik basit laboratuvar alet ve ekipmanı ile yazılım vb. temini),
- Süt toplama merkezlerinin kurulumu (birlikler ve kooperatifler için),
- Süt ve süt ürünlerinin paketlenmesi ve ambalajlanması, marka oluşturulması ve atık yönetimine yönelik yatırımlar,
- Süt üretim ve işleme tesislerinde gıda güvenliği ve izlenebilirlik sistemlerinin kurulumu (HACCP, GMP vb.),
- Örgütlü yapıların (kooperatif, birlik vb.) süt toplama tesisi kurmaları konusunda desteklenmesi ve kurumsal kapasitelerinin güçlendirilmesi,
- Süt ve süt ürünleri işletme tesisleri için gıda kalitesi ve hijyeni, soğuk zincirin muhafazası, organik tarım, örgütlenme vb. konularda ara elemanlar dahil eğitim verilmesi, kayıtlı olmayan işletmeler için sütün kayıt altına alınma oranının yükseltilmesi için bilinçlendirme faaliyetleri,
- Kaliteli kaba ve kesif, silajlık yem tesislerinin kurulumu/modernizasyonu,
- Süt üreten işletmeler için ırk kalitesi, süt verimi, hayvan besleme, yem rasyonu hazırlama ve muhafazası, gıda kalitesi ve hijyeni, hayvan hastalıkları (özellikle zoonoz hastalıklar), destekler, süt sağım teknikleri, soğuk zincirin korunması, atık yönetimi, kalıntı vb. konularda ara elemanlar dahil eğitim verilmesi,
- Suni tohumlamanın yaygınlaştırılması,
- Mera yönetimi tedbirlerinin alınması (meraların ıslahı, mera yönetimi konusunda bilinçlendirme çalışmaları),
- Çoban/hayvan bakıcısı yetiştirilmesi.

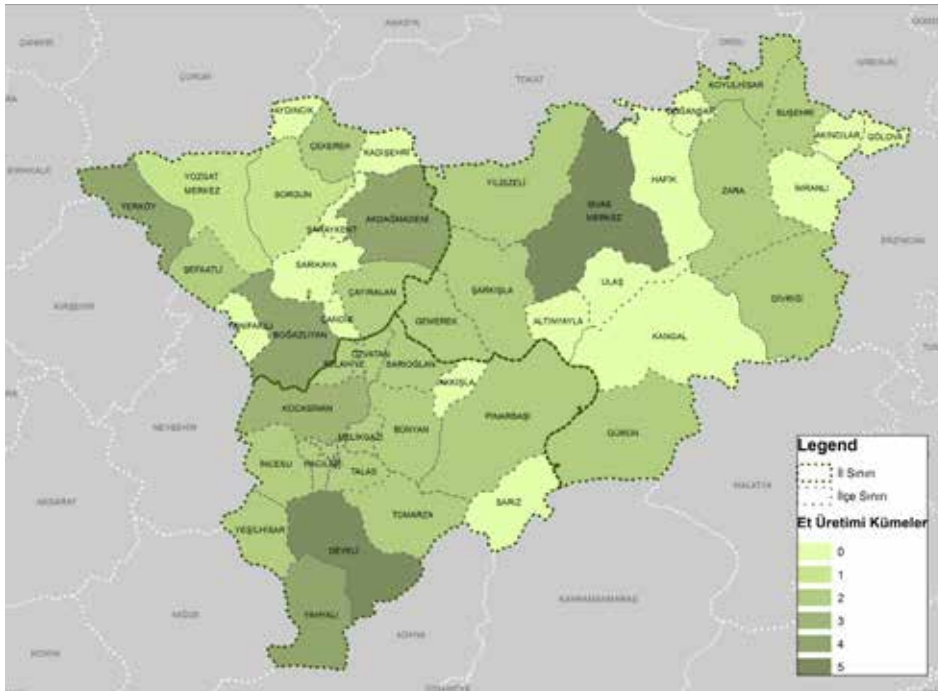

2.1.4. Et Ürünleri

Bölgede başta büyükbaş hayvancılık olmak üzere, küçükbaş hayvancılık da önemli bir alt ekonomik faaliyettir. Geliştirilmesi halinde küçükbaş hayvancılık için oldukça uygun koşullar sunmakla birlikte, Bölgede hali hazırda büyükbaş hayvancılığın rekabet edebilirlik potansiyeli küçükbaş hayvancılığa göre nispeten yüksektir. 2009 yılı TÜİK verilerine göre, büyükbaş hayvan toplam et üretimi konusunda, Bölge 8. sırada, küçükbaş hayvan toplam et üretimi konusunda ise 16. sırada gelmektedir (11). 2007-2009 döneminde kesilen küçükbaş hayvan sayısında ciddi bir azalma meydana gelirken, büyükbaşta da 2008 yılına göre ciddi bir azalma söz konusudur. Bölge et üretiminde ağırlıklı payı büyükbaş hayvanlardan elde edilen et almaktadır.

Bölgede özellikle Kayseri'de, et ürünlerinin işlenmesi (sucuk, pastırma) ve marka ve tescil konusunda önemli bir birikim mevcuttur. Bununla birlikte bu sektör, önemli miktarda et üretimine ihtiyaç duymaktadır. Mevcut kapasite ise bunu karşılayamamaktadır. Sivas ve Yozgat benzer potansiyeli taşımakla birlikte, halen bu alanlarda geliştirilmeye ihtiyaç duymaktadır. Başta büyükbaş hayvan kaynaklı et üretimi olmak üzere mevcut potansiyelin tam anlamıyla kullanılması halinde, kırmızı et ve et işleme sektörü Bölge için umut vadeden önemli bir alt ekonomik faaliyettir.

Şekil 8. Et Üretimi Bakımından Bölgedeki Alt Bölgeler

TÜİK ve Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Gıda ve Kontrol Genel Müdürlüğü verilerine göre, yapılan analiz sonucunda Bölge 5 alt bölgeye ayrılmıştır. Bölgede, kesimhanelerin ve kombinaların Erket mevkiiinde yoğunlaştığı Kocasinan ilçesini temsil eden III. alt bölge büyükbaş ve küçükbaş et üretiminde ilk sırada gelmektedir. III. alt bölge büyükbaş et üretiminde V. alt bölge, küçükbaş et üretiminde ise IV. alt bölge tarafından takip edilmektedir. En az et üretimine sahip ilçeler ise II. alt bölgedir.

Tablo 12. Kırmızı Et Bakımından Bölgedeki Alt Bölgeleri Dağılımı

1	2	3	4	5
Sorgun	Bünyan	Kocasinan (M)	Akdağmadeni	Develi
Yozgat Merkez	Çayıralan		Boğazlıyan	Sivas Merkez
	Çekerek		Yahyalı	
	Divriği		Yerköy	
	Felahiye			
	Gemerek			
	Gürün			
	Hacılar (M)			
	İncesu (M)			
	Koyulhisar			
	Melikgazi (M)			
	Özvatan			
	Pınarbaşı			
	Sarıoğlan			
	Suşehri			
	Şarkışla			
	Şefaati			
	Talas (M)			
	Tomarza			
	Yeşilhisar			
	Yıldızeli			
	Zara			

Kayseri’de Felahiye, Özvatan ve Hacılar ilçeleri de her ne kadar hayvancılığı potansiyel olarak görse de, Kayseri’de TÜRKVET ve koyun keçi kayıt sistemine kayıtlı çiftçi sayısının en az olduğu ilçelerdir. Ancak potansiyel olarak görmeleri, ekonomik bir faaliyet olmasından ziyade, geçim için gerekli sosyal bir faaliyet olarak görmelerinden de kaynaklanmaktadır. Bu nedenle, buralarda hayvancılığın geliştirilmesi önemlidir. Söz konusu kaynaklara göre, Develi, Yeşilhisar, Altınayla, Gemerek, Gürün, İmranlı ve Şarkışla ilçeleri çevre kirliliği ya da ekonomik nedenlerle hayvancılığın yapılabileceği modern bir altyapıya sahip organize hayvancılık/besi bölgelerinin kurulması ihtiyacını dile getirmiştir.

Tablo 13. İlçe Stratejik Anketlerine Göre İlk 5 Potansiyel Arasında Kırmızı Et Sektörünü Potansiyel Olarak Gören ve Görmeyen İlçeler

İlçeler (Kayseri)	Kırmızı Et Potansiyeli	Organize Besi Bölgesi	İlçeler (Sivas)	Kırmızı Et Potansiyeli	Organize Besi Bölgesi	İlçeler (Yozgat)	Kırmızı Et Potansiyeli	Organize Besi Bölgesi
Akkışla	+	-	Akıncılar	+	-	Akdağmadeni	+	-
Bünyan	-	-	Altınayla	+	+	Aydıncak	+	-
Develi	+	+	Divriği	MD		Boğazlıyan	+	-
Felahiye	-	-	Doğanşar	+	-	Çayıralan	+	-
Hacılar	+ (Camız)	-	Gemerek	+	+	Çandır	+	-
İncesu	-	-	Gölova	+	-	Çekerek	+	-
Kocasinan	+	-	Gürün	+	+	Kadışehri	+	-
Melikgazi	-	-	Hafik	MD		Saraykent	+	-
Özvatan	-	-	İmranlı	+	+	Sarıkaya	+	-
Pınarbaşı	+	-	Kangal	+	-	Sorgun	-	-
Sarıoğlan	-	-	Koyulhisar	+	-	Şefaati	-	-
Sarız	+	-	Sivas Merkez	MD		Yenifakılı	+	-
Talas	-	-	Suşehri	+	-	Yerköy	+	-
Tomarza	+	-	Şarkışla	+	+	Yozgat Merkez	MD	
Yahyalı	+	-	Ulaş	-	-			
Yeşilhisar	+	+	Yıldızeli	+	-			
			Zara	+	-			

*MD: Bilgi mevcut değil

Kombinalar ağırlıklı olarak Kayseri ilinde (Özellikle Kocasinan ilçesi Karpuzatan mevkiinde) yoğunlaşırken, Yozgat’ta resmi kayıtlara göre bir kombina gözükmemektedir. Büyükbaş kırmızı et üretiminde Sivas ve Yozgat illerindeki et işleme tesislerinin sayısının Kayseri’ye göre çok az olması nedeniyle üreticiler hayvanlarını Kayseri ilindeki işleme tesislerinde kestirmektedir. Felahiye, Hacılar, Pınarbaşı, Talas, Koyulhisar, Suşehri ve Sorgun ilçelerinde kesimhane ve kombina bulunmamaktadır. Ancak Pınarbaşı, hayvansal üretimle uğraşan kayıtlı çiftçi sayısı bakımından (TÜRKVET, koyun ve keçi kayıt sistemi) Kayseri’de ilk sırada gelmektedir. Bölgenin en büyük hayvan pazarları Şarkışla ve Boğazlıyan’da bulunmaktadır.

Güvenli (kaliteli ve hijyenik) gıda üretimini teşvik etmek üzere kesimhane ve mezbahaların modernizasyonu ile buralarda çalışan kasap ve diğer elemanların kesim teknikleri, hayvan refahı ve hijyen kuralları ile atık yönetimi konusunda eğitim sağlanmalı, işletmelerin HACCP ve ISO gibi standart ve benzeri prosedürleri uygulamaları yaygınlaştırılmalıdır. Bu bakımdan, III. sınıf kesimhanelerin yerini AB gıda güvenliği (hijyen ve kalite) kurallarına uygun bir şekilde I. sınıf kesimhanelerin alması teşvik edilmelidir. Ayrıca, 5996 Sayılı Kanun çerçevesinde yayımlanan Gıda İşletmelerinin Kayıt ve Onay İşlerine Dair Yönetmelik işletmeler için zorlayıcı bir unsur olacaktır. Bu nedenle, Bölgede (Kayseri dahil), I. sınıf mezbahaneleri de kapsayacak şekilde yapılan kontroller sonucu eksiklik tespit edilen mezbahaneler için ilave yatırım ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Bununla birlikte, hayvan pazarlarının hayvan sağlığı ve hayvan refahı kurallarının uygulanmasına katkı sağlayacak şekilde modernizasyonu önemlidir. Hayvansal üretimde önem taşıyan bir başka konu, üretimde maliyetleri önemli ölçüde etkileyen yem konusudur. Buna göre yem üretimi fabrikaları bakımından Bölge illeri arasında Kayseri ili ilk sırada gelmektedir.

İlçe stratejik analiz toplantıları ve ilçe anketleri neticesinde kırmızı et ve hayvancılık sektörüyle ilgili ilçelerde tespit edilen sorunlar şunlardır;

- Hayvancılık işletmeleri altyapı eksikliği, enerji ve su altyapısı yetersizliği (Çandır vb.),
- İlçe merkezinde bulunan ahırların çevre ve halk sağlığını tehdit etmesi (İmranlı, Gürün, Akıncılar, Yahyalı, Tomarza vb.),
- Geleneksel metotlarla küçük aile işletmeciliği şeklinde üretim yapılması,
- Girdi maliyetlerinin yüksekliği, özellikle yem fiyatlarıyla ürün satış fiyatları arasında kar marjının daralması, çiftçilerin ve işletme sahiplerinin zorlanması,
- Yerli ırkın halen yaygın olması nedeniyle verim düşüklüğü,
- Meraların vasıfsız ya da kalitesinin düşük olması, mera vasfından çıkmış arazilerin halen mera gözükmemesi,
- Hayvan işletmelerinin modern bir altyapıya sahip olmaması (soğuk hava depoları ve işleme tesisleri ihtiyacı dahil),
- Özellikle küçükbaşta hayvan varlığının azalması (büyükbaş hayvancılığa daha fazla destek verilmektedir),
- Çoban/hayvan bakıcısı bulamama sorunu,
- Üretilen etin pazarlanamaması, markalaşma ve tanıtım eksikliği,
- Örgütlenme sorunu ve kooperatifler gibi örgütlü yapıların etkin olmaması,
- Kesimhanelerin bulunmaması ya da altyapılarının yetersiz olması,
- Hayvan pazarlarının ruhsatlı olmaması ve altyapı ihtiyacı,

Kırmızı et ve besicilik sektöründe önerilen öncelikli alan ve tedbirler şu şekildedir;

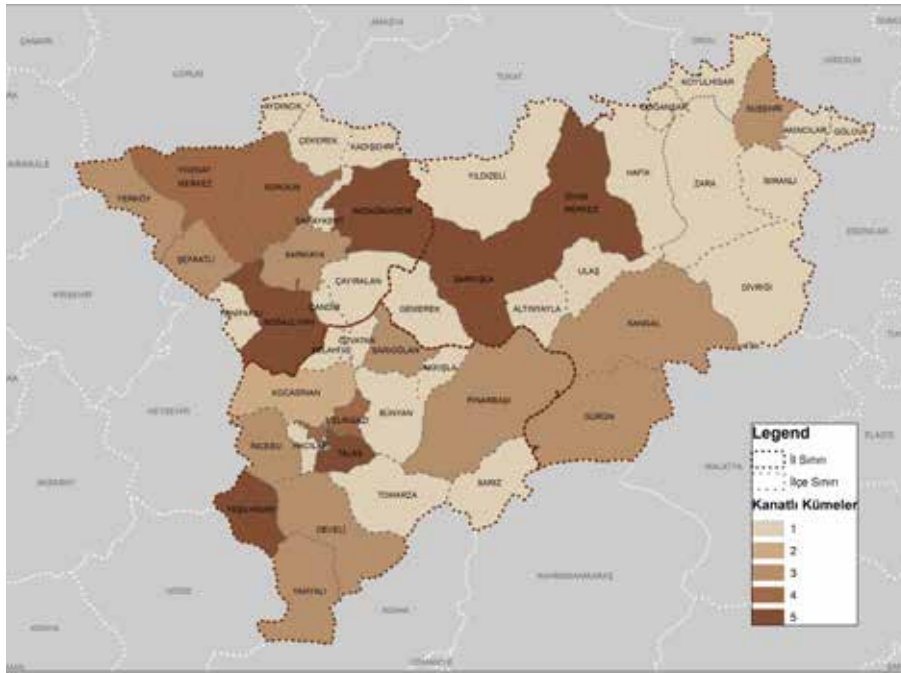
- Bölgeye adapte edilmiş damızlık vasıfları yüksek ırkların yaygınlaştırılması ve ırk ıslahı,
- Mera yönetimi tedbirlerinin alınması (meraların ıslahı, mera yönetimi konusunda bilinçlendirme çalışmaları),
- Hayvan besleme, hayvan hastalıkları, halk sağlığı, hayvan refahı, çevre, yem bitkileri yetiştiriciliği destekler, rasyon hazırlama, atık yönetimi vb. konularda eğitim verilmesi,
- Kasap, çoban ve hayvan bakıcısı vb. ara elemanların yetiştirilmesi,
- Kaliteli kaba ve kesif, silajlık yem tesislerinin kurulumu/modernizasyonu,
- Kesimhane ve et işleme tesislerinin kurulumu, kapasitesinin artırılması ve standartlara uygun hale getirilmesi için modernizasyonu,
- Marka ve tanıtım çalışmaları,
- Gıda güvenliği ve izlenebilirlik sistemlerinin kurulumu (kesim ve işleme için yazılımlar dahil),
- Laboratuvar kurulumu, modernizasyonu ve laboratuvar aletleri temini,
- Hayvan pazarlarının kurulumu ve mevcutlarının ruhsatlı hale getirilmesi için modernizasyonu,
- Organize hayvancılık/besi bölgelerinin kurulumu (Develi, Pınarbaşı, Kocasinan, Yeşilhisar, Sivas Merkez, Altınyayla, Gemerek, İmranlı, Şarkışla) ve çevre kirliliğini önlemeye yönelik yatırımlar,
- Atık yönetimine yönelik yatırımlar (rendering tesisleri, biyogaz üretimi, kompost hazırlama, paketleme vb. tesisleri),
- Yem tesislerinin kurulumu ve mevcutlarının modernizasyonu,
- Küçükbaş hayvan yetiştiriciliğinde işletmelerin devamlılığının sağlanması için genç yetiştiricilerin teşvik edilmesi.

2.1.5. Kanatlı Sektörü

Ülkemizde, hayvansal protein ihtiyacının önemli bir bölümü uygun maliyeti sebebiyle kanatlı etiyle karşılanmaktadır. Ülkemiz tavuk yumurtası ve beyaz et üretiminde önemli bir pay almaktadır. Son zamanlarda gündeme gelen antibiyotik kullanımı ve kalıntı ihtimali ile yumurtada salmonella virüsü riski güvenli gıda üretiminin önemini bir kez daha artırmaktadır. Bölge özellikle tavuk yumurtası üretiminde ülke içerisinde öne çıkmaktadır. TÜİK ve Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı verilerine göre yapılan analiz sonucu, Bölge 5 alt bölgeye ayrılmıştır.

Şekil 9. Kanatlılar Bakımından Bölgedeki Alt Bölgeler

Tablo 14. Kanatlılar Bakımından Bölgedeki Alt Bölgelerin Dağılımı

1	2	3	4	5
Akıncılar	Kocasinan (M)	Develi	Melikgazi (M)	Akdağmadeni
Akkışla		Gürün	Sorgun	Boğazlıyan
Altınıyyla		İncesu (M)	Yozgat Merkez	Sivas Merkez
Aydıncık		Kangal		Şarkışla
Bunyan		Pınarbaşı		Talas (M)
Çandır		Sarıkaya		Yeşilhisar
Çayıralan		Sarıoğlan		
Çekerek		Suşehri		
Divriği		Şefahtli		
Doğanşar		Yahyalı		
Felahiye		Yerköy		
Gemerek				

Tablo 14. Kanatlılar Bakımından Bölgedeki Alt Bölgelerin Dağılımı - Devamı

1	2	3	4	5
Gölova				
Hacılar (M)				
Hafik				
İmranlı				
Kadışehri				
Koyulhisar				
Özvatan				
Saraykent				
Sarız				
Tomarza				
Ulaş				
Yenifakılı				
Yıldızeli				
Zara				

II. alt bölge, hem beyaz et üretiminde hem de yumurta üretiminde ilk sırada gelmekte, bunu sırasıyla IV., V., III. ve I. alt bölgeler takip etmektedir. Resmi kayıtlara göre, beyaz et üretimi Bölgede Kocasinan ilçesinde yoğunlaşmaktadır. Bölgede 2012 ve 2013 yılı TÜİK verilerine göre kuluçka makinesi, Kocasinan, Akdağmadeni, Sorgun, Bünyan, Melikgazi, Doğanşar ilçelerinde, civciv ana makinesi ise Kocasinan, Akdağmadeni, Melikgazi ilçelerinde mevcuttur. Boğazlıyan ilçesi, ilçe anketlerinde kanatlı sektörünü potansiyel olarak tanımlamıştır. Resmi kayıtlara göre, Bölgede kanatlı ve yumurta tavuğu sayısı bakımından ilk 10 ilçe Tablo 15'te sunulmuştur.

Tablo 15. Kanatlı ve Yumurta Tavuğu Sayısında Bölgedeki İlk 10 İlçe, 2013 TÜİK

İlçeler	Yumurta Tavuğu (adet)	İlçeler	Kanatlı Varlığı (adet)
Kocasinan	3.369.444	Kocasinan	3.370.193
Akdağmadeni	240.000	Melikgazi	492.715
Şarkışla	195.800	Talas	334.675
Sivas Merkez	151.817	Akdağmadeni	240.300
Sorgun	150.000	Şarkışla	195.915
Yeşilhisar	112.127	Sorgun	180.422
Melikgazi	98.000	Sivas Merkez	151.924
Develi	94.000	Yeşilhisar	151.560
Yozgat Merkez	90.622	Develi	97.010
Talas	75.000	Yozgat Merkez	91.583

Kanatlı üretiminde, beyaz et için II. alt bölgede yer alan Kocasinan, yumurta üretiminde ise II., IV. ve V. alt bölgede yer alan Sorgun, Yozgat Merkez, Melikgazi, Talas, Sivas Merkez, Şarkışla, Yeşilhisar, Boğazlıyan ve Akdağmadeni² ilçelerine ilaveten III. alt bölgede yer alan Develi ilçesi (Bölgedeki ilçeler arasında 11. sıradadır) kendisinden bir sonra gelen ilçeye göre önemli üretim miktarına sahip olduğu için öncelikle geliştirilebilir alanlar olarak tanımlanmıştır.

Önerilen tedbirler şu şekildedir;

- Yürürlükte olan mevzuata uygunluk gözetilerek işleme tesislerinin kurulumu ve modernizasyonu (kesim bölümü soğuk hava deposu bölümleri dahil),
- Mevcut tesislerin kapasite artırımı (yazılım, paketleme ve kuluçka makinesi gibi ekipman desteği dahil),
- Gıda güvenliği sistemlerinin kurulumu,
- Hayvan kesimlerinin ve yetiştiricilik koşullarının yürürlükte olan mevzuata uygun olarak iyileştirilmesine yönelik yatırımlar,
- Atık yönetimine yönelik yatırımlar.

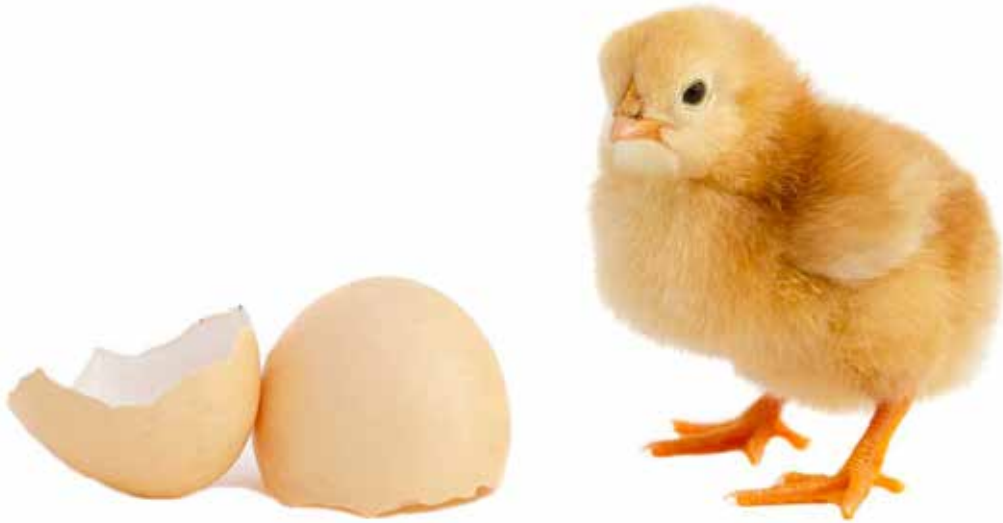
² Boğazlıyan ve Akdağmadeni ilçeleri kanatlı varlığının yeterince değerlendirilemediği desteklenebilir alanlar olarak tanımlanmıştır. Ayrıca, Boğazlıyan'da sektörün ilk 5 potansiyeli arasında sıralanmıştır.

Tablo 16. İlçe Stratejik Anketlerine Göre İlk 5 Potansiyel Arasında Kanatlı Sektörünü Potansiyel Olarak Gören ve Görmeyen İlçeler

İlçeler (Kayseri)	Kanatlı	Yumurta	İlçeler (Sivas)	Kanatlı	Yumurta	İlçeler (Yozgat)	Kanatlı	Yumurta
Akkışla	-	-	Akınclar	-	-	Akdağmadeni	-	-
Bünyan	-	-	Altınyayla	-	-	Aydıncak	-	-
Develi	-	-	Divriği	-	-	Boğazlıyan	+	+
Felahiye	-	-	Doğanşar	-	-	Çayıralan	-	-
Hacılar	-	-	Gemerek	-	-	Çandır	-	-
İncesu	-	-	Gölova	-	-	Çekerek	-	-
Kocasinan	+	+	Gürün	-	-	Kadışehri	-	-
Melikgazi	-	-	Hafik	MD		Saraykent	-	-
Özvatan	-	-	İmranlı	-	-	Sarıkaya	-	-
Pınarbaşı	-	-	Kangal	-	-	Sorgun	-	-
Sarıoğlan	-	-	Koyulhisar	-	-	Şefaati	-	-
Sarız	-	-	Sivas Merkez	MD		Yenifakılı	-	-
Talas	+	+	Suşehri	-	-	Yerköy	+	+
Tomarza	MD		Şarkışla	-	-	Yozgat Merkez	MD	
Yahyalı	-	-	Ulaş	-	-			
Yeşilhisar	-	-	Yıldızeli	-	-			
			Zara	-	-			

*MD: Bilgi mevcut değil

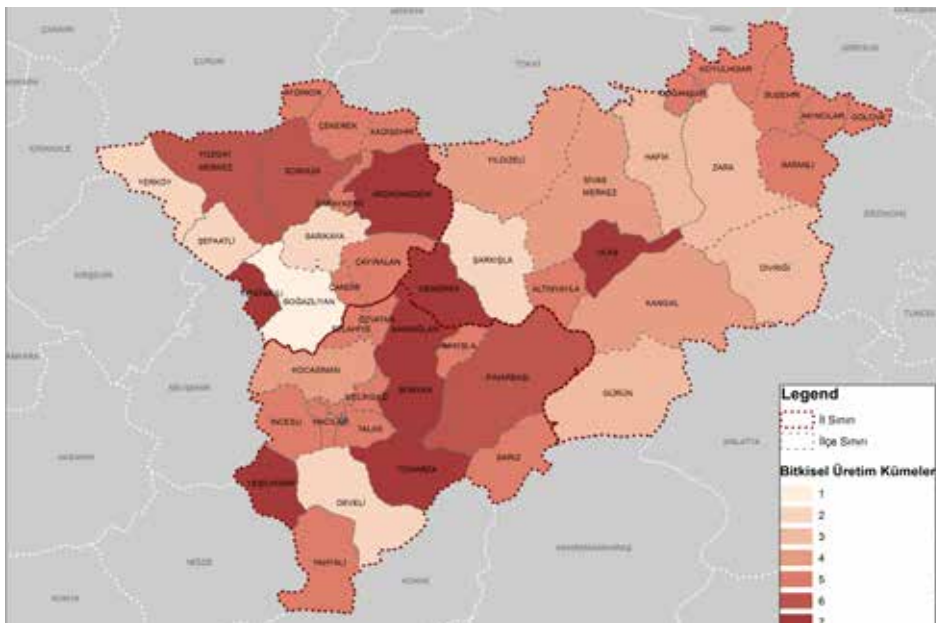
Bölge özellikle tavuk yumurtası üretiminde ülke içerisinde öne çıkmaktadır.

2.1.6. Bitkisel Üretim

Bölge gerek, düzey2 bölgeleri arasında yüzölçümü ve toplam işlenen tarım alanı gerekse ekilen alan bakımından ülke içerisinde önemli bir konumdadır. TÜİK ve Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı verilerine göre yapılan analiz sonucu, Bölge 7 alt bölgeye ayrılmıştır. Bölgede çiftçilik faaliyetlerinin yürütülmediği hiç bir ilçe bulunmamakta, ekonomik anlamda üretimi yapılan ilçeler dışındaki ilçeler dahi az ya da çok sosyo-ekonomik anlamda bitkisel üretime bağımlı bir yapı sergilemektedirler.

Köy/belde nüfus oranı en yüksek 10 ilçe (10), Sarıoğlan, Yıldızeli, Gemerek, Aydıncık, Felahiye, Ulaş, Akkışla, Altınyayla, Hafik, Kadışehri ve Koyulhisar ilçeleridir. Buralarda kırsal kalkınma tedbirlerinin öncelikle hayata geçirilmesi önemlidir. Çiftçi Kayıt Sistemine (2011) göre en fazla çiftçi, Sorgun, Yozgat Merkez, Boğazlıyan, Pınarbaşı, Yıldızeli, Sarıkaya, Sivas Merkez, Akdağmadeni, Yerköy, Şefaattli ve Kangal ilçelerindedir. 1. grupta yer alan Boğazlıyan, ekilen tarla alanı, tahıllar, şekerpancarı ve yağmurlama tesisi bakımından Bölge içerisinde ilk sıralarda yer almaktadır. 6. grupta yer alan Pınarbaşı, Sorgun ve Yozgat Merkez ilçeleri de tarla bitkileri açısından bitkisel üretimin önde geldiği gruptur. Buna göre 1. ve 6. grup ilçeleri kırsal nüfus, tarımsal nüfus yoğunluğu, işletme sayısı, ekili alanlar, verim, yağmurlama ve damla sulama tesisi sayısına kadar 30 farklı kriter değerlendirildiğinde Bölge içinde bitkisel üretimin en yoğun yapıldığı alanlardır. Bölgede ekonomik anlamda meyvecilik özellikle elma üretimiyle ön plana çıkan Yahyalı istisnasıyla 5. grup ilçeleri bitkisel üretimin diğer gruplara göre nispeten az yapıldığı, ancak bu faaliyetin sosyo-ekonomik açıdan bağımlılık gösterdiği alanlardır. Doğanşar, Hacılar, İmranlı, Gölova, Koyulhisar, Divriği, Özvatan, Talas, Melikgazi, Çandır, Akıncılar, Felahiye, Akkışla ve Çayıralan ilçeleri çiftçi sayısının bölge içerisinde en az olduğu ilçelerdir. Yine bu grubun ortak özelliği ekilen tarla alanının en düşük olduğu alanlardır. Ancak, bu grupta yer alan Talas, İncesu ve Akıncılar ülke üretiminde Bölgenin önemli ölçüde bir pay almadığı sebze üretiminde ekilen alanlar açısından, İncesu, Özvatan, Talas ve Çekerek ilçeleri meyve alanı bakımından, Çekerek ve Aydıncık baklagil ve yumru bitkiler üretimi bakımından, Akıncılar, İncesu ve Özvatan meyve üretimi bakımından Bölge içerisinde ilk 10 içerisinde yer almaktadır. Ayrıca bu grupta yer alan Kadışehri ilçesi henüz istatistiklere yansımaya da Deveci Havzası Meyvecilik Entegrasyon projesiyle gelecek yıllarda meyve üretiminde bölge içerisinde ön plana çıkabilecektir. 7. grupta yer alan Ulaş ilçesi organik tarım kümelenmesine uygun olup, organik tarım uygulamaları için çalışmalar ilçede başlatılmıştır.

Şekil 10. Bitkisel Üretim Bakımından Bölgedeki Alt Bölgeler

Tablo 17. Bitkisel Üretim Açısından Bölgedeki Alt Bölgeler

1	2	3	4	5	6	7
Boğazlıyan	Develi	Divriği	Kangal	Akıncılar	Pınarbaşı	Akdağmadeni
	Sarıkaya	Gürün	Kocasinan (M)	Akkışla	Sorgun	Bunyan
	Şarkışla	Hafik	Sivas Merkez	Altınyayla	Yozgat Merkez	Gemerek
	Şefaati	Zara	Yıldızeli	Aydıncık		Sarıoğlan
	Yerköy			Çandır		Tomarza
				Çayıralan		Ulaş
				Çekerek		Yenifakılı
				Doğanşar		Yeşilhisar
				Felahiye		
				Gölova		
				Hacılar (M)		
				İmranlı		
				İncesu (M)		
				Kadıışehri		
				Koyulhisar		
				Melikgazi (M)		
				Özvatan		
				Saraykent		
				Sarız		
				Suşehri		
				Talas (M)		
				Yahyalı		

Bölgede özellikle Yozgat'ta jeotermal enerji kaynaklarının bulunduğu Yerköy, Boğazlıyan, Sorgun, Sarıkaya ve Saraykent gibi yerlerde seracılık önemli bir alternatif üretim modeli fırsatı sunmaktadır. Ayrıca, Sivas'ta Yıldızeli, Suşehri ve Şarkışla ilçeleri ile Balıkcıermik bölümü, Kayseri'de Himmetdede-Tekgöz mevkii ve Bayramhacılı mevkii güneş enerjisiyle birlikte jeotermal seracılık için uygun özellik taşıyan alanlardır. Son zamanlarda gelişmeye başlayan ve yatırımcıları bölgeye çeken bu sektör, Bölgede giderek önem kazanmaktadır.

Analizin yapıldığı 2010 yılı TÜİK verilerine göre; tahıl, baklagil, endüstriyel bitkiler, yağlı tohumlar, yem bitkileri, yumru bitkiler, meyve ve sebze üretimi açısından bölge içerisindeki ilk 10 ilçe Tablo 18'de gösterilmiştir. İlçe stratejik analiz toplantıları ve anket çalışmalarına göre, bitkisel üretimi ilk 5 potansiyel arasında gören ve görmeyen ilçeler Tablo 19'da sunulmuştur.

Tablo 18. Bitkisel Üretim Alt Grupları Bakımından İlk 10 İlçe

Tahıl Üretimi	Baklagil Üretimi	Şekerpancarı Üretimi	Yağlı Tohum Üretimi	Yem Bitkileri Üretimi	Yumru Bitki Üretimi	Meyve Üretimi	Sebze Üretimi
Boğazlıyan	Yozgat M.	Boğazlıyan	Yeşilhisar	Zara	Şarkışla	Yahyalı	Kocasinan
Yozgat M.	Sorgun	Gemerek	Kocasinan (M)	Develi	Çekerek	Yeşilhisar	Yerköy
Pınarbaşı	Gürün	Kocasinan (M)	Yahyalı	Gürün	Yeşilhisar	İncesu (M)	Yeşilhisar
Sarıkaya	Çekerek	Yeşilhisar	Sorgun	Yeşilhisar	Tomarza	Bunyan	Akıncılar
Kangal	Kangal	Sarıkaya	Boğazlıyan	Yıldızeli	Yozgat M.	Kocasinan (M)	Yozgat M.
Sivas M.	Akdağmadeni	Şarkışla	Sarıkaya	İmranlı	Sivas M.	Melikgazi (M)	İncesu (M)
Sorgun	Divriği	Şefaati	Şefaati	Sivas M.	Develi	Yozgat Merkez	Develi
Şefaati	Yahyalı	Yerköy	Yozgat M.	Pınarbaşı	Aydıncık	Özvatan	Yahyalı
Develi	Yeşilhisar	Yenifakılı	Yerköy	Divriği	Gemerek	Gürün	Gemerek
Yerköy	Aydıncık	Sarıoğlan	Tomarza	Hafik	Bunyan	Develi	Sivas M.

Tablo 19. İlçe Stratejik Anketlerine Göre İlk 5 Potansiyel Arasında Bitkisel Üretim Sektörünü Potansiyel Olarak Gören ve Görmeyen İlçeler

İlçeler (Kayseri)	Bitkisel	Sebze	Meyve	İlçeler (Sivas)	Bitkisel	Sebze	Meyve	İlçeler (Yozgat)	Bitkisel	Sebze	Meyve
Akkışla	+	-	-	Akınclar	+	+	+	Akdağmadeni	+	+	+
Bünyan	-	-	-	Alfnyayla	+	-	+	Aydıncık	+	+	+
Develi	+	-	+	Divriği	+	-	+	Boğazlıyan	+	-	-
Felahiye	+	-	-	Doğanşar	+	-	-	Çayıralan	+	-	-
Hacılar	-	-	-	Gemerek	+	+	+	Çandır	+	-	+
İncesu	-	-	+	Gölova	+	-	-	Çekerek	+	-	+
Kocasinan	+	-	-	Gürün	+	+	+	Kadışehri	+	-	+
Melikgazi	-	-	-	Hafik	MD	-	-	Saraykent	+	+	+
Özvatın	+	-	-	İmranlı	-	+	+	Sarıkaya	+	+	-
Pınarbaşı	-	-	-	Kangal	+	-	-	Sorgun	+	+	-
Sarıoğlan	+	-	+	Koyulhisar	+	+	+	Şefahtli	+	-	+
Sarız	+	-	+	Sivas Merkez	MD	-	-	Yenifakılı	+	-	-
Talas	+	+	+	Suşehri	+	+	+	Yerköy	+	+	+
Tomarza	+	-	+	Şarkışla	+	+	+	Yozgat Merkez	MD	-	-
Yahyalı	+	-	+	Ulaş	+	+	-				
Yeşilhisar	+	-	+	Yıldızeli	+	+	+				
				Zara	+	-	-				
İlçeler (Kayseri)	Sulama	İşleme	Toplulaştırma	İlçeler (Sivas)	Sulama	İşleme	Toplulaştırma	İlçeler (Yozgat)	Sulama	İşleme	Toplulaştırma
Akkışla	+	+	+	Akınclar	+	-	-	Akdağmadeni	+	-	+
Bünyan	-	-	-	Alfnyayla	+	-	-	Aydıncık	+	+	-
Develi	-	-	-	Divriği	MD	-	-	Boğazlıyan	+	-	-
Felahiye	+	+	+	Doğanşar	-	-	-	Çayıralan	-	+	+
Hacılar	-	-	-	Gemerek	-	+	-	Çandır	+	+	-
İncesu	+	+	+	Gölova	+	-	-	Çekerek	+	-	+
Kocasinan	-	-	-	Gürün	-	-	-	Kadışehri	+	+	+
Melikgazi	-	-	-	Hafik	MD	-	-	Saraykent	+	+	+
Özvatın	+	+	+	İmranlı	+	-	-	Sarıkaya	-	+	-
Pınarbaşı	-	-	-	Kangal	-	+	-	Sorgun	-	+	-
Sarıoğlan	-	-	-	Koyulhisar	-	-	-	Şefahtli	-	+	+
Sarız	+	-	+	Sivas Merkez	MD	-	-	Yenifakılı	+	+	+
Talas	+	-	-	Suşehri	-	-	+	Yerköy	+	-	-
Tomarza	+	-	-	Şarkışla	+	+	-	Yozgat Merkez	MD	-	-
Yahyalı	-	-	-	Ulaş	-	-	-				
Yeşilhisar	+	-	+	Yıldızeli	+	-	+				
				Zara	+	-	-				

*MD: Bilgi mevcut değil

İlçe stratejik analiz toplantıları ve ilçe anketleri neticesinde bitkisel üretimle ilgili ilçelerde tespit edilen sorunlar şunlardır;

- Arazilerin parçalı ve küçük olması,
- Çiftçilerin bilinçsiz tarım uygulamaları, geleneksel metotlarla üretim tekniklerinin yaygın olması,
- Bitkisel üretimde verim düşüklüğü,
- Katma değeri düşük tek tip ürün üretilmesi, üretimde çeşitliliğin sağlanamaması,
- Örgütlenmenin yetersiz olması, kooperatiflerin ve örgütlü yapıların etkin olmaması ve pazarlama, marka ve tanıtım sorunları,
- Kuru tarım ağırlıklı bir yapı sergilenmesi,
- Sulanan alanların yetersiz olması, sulama kanallarında bakıma ihtiyaç duyulması, su kaynaklarının yeterince değerlendirilememesi, bilinçsiz sulama uygulamaları,
- Belirli ilçelerde tarım alet ve makineleri yetersizliği,
- Organik tarım potansiyeli ve jeotermal kaynakların yeterince değerlendirilememesi,
- Erozyon sorunu,
- Tarıma dayalı sanayinin gelişmemiş olması ya da bulunmaması (üretilen ürünlerin başka illerde işlenerek ve paketlenerek katma değeri yüksek bir şekilde pazarlanması),
- İşleme, depolama ve paketleme tesisi yetersizliği,
- Kadastro işlemlerinin tamamlanmamasının ortaya çıkardığı problemler, yöreye uygun tür ve çeşitlerin yeterince araştırılmaması, ürün planlamasının yapılamaması.

Önerilen tedbirler ise şu şekildedir;

- Kayseri’de de ot borsasının kurulması ve bitkisel üretiminin planlanmasıyla ilgili çalışmaların desteklenmesi (alternatif ürünlerin tespiti ve yaygınlaştırılması dahil),
- Sulanan alanların artırılması, sulama altyapısının iyileştirilmesi, basınçlı sulama sistemlerinin yaygınlaştırılması,
- Tarıma dayalı sanayinin geliştirilmesi (özellikle Yozgat’ta ihtiyaç doğrultusunda atmosfer kontrollü soğuk hava depolarının kurulumu/kapasite artırımı, meyve ve sebze kurutma tesislerinin kurulumu, meyvecilik ve sebzecilikte tasnif, sınıflandırma ve derecelendirme ünitelerinin kurulumu ve modernleştirilmesi, işleme ve paketleme tesisleri, dondurulmuş gıda ürünleri üretim tesislerinin kurulması vb.),
- Marka ve izlenebilirlik sistemlerinin geliştirilmesine yönelik yatırımlar (yazılım dahil),
- Arazi toplulaştırılması,
- Tarımsal alet ve ekipman temini,
- Modern üretim ve sulama metotları konusunda çiftçilerin bilinçlendirilmesi,
- Bitkisel üretimde verim ve kalitenin artırılması,
- Teşvik ve destekler konusunda eğitim verilmesi,
- Toprak, bitki ve su analizleri konusunda çiftçilerin bilinçlendirilmesi,
- Toprak sınıflandırılması ve etüt çalışmalarının yapılması,
- Belirli ürünler (arı ürünleri, süt ürünleri vb.) için pazar araştırmasının yapılması,
- Pazarlama çalışmaları için örgütlü yapıların güçlendirilmesi,
- Markalaşma ve tanıtım çalışmalarının yapılması,
- Bitki florasının tespiti ve gen kaynaklarının korunması,
- Organik tarım (öncelikle Ulaş, Şefaati, Kadışehri, Yıldızeli, Suşehri, Gürün, Akıncılar, Yahyalı Göynük ve Akbaş bölgeleri), iyi tarım uygulamaları ve jeotermal kaynaklarının bulunduğu alanlarda seracılık uygulamalarının yaygınlaştırılması,
- Depolama tesisleri yapılması (Şefaati, Kadışehri, Aydıncık, Altınayla, Gemerek, Çayıralan, Sorgun, Divriği, Gürün, Kangal, Yerköy önceliğinde ihtiyaç doğrultusunda).

2.1.7. Coğrafi İşaretler

Coğrafi işaretlerle ilgili ilçelerin potansiyelleri Tablo 20'de sunulmuştur. Potansiyel taşıyan ürünlerin markalaşma, tanıtım ve tescil faaliyetleri geliştirilmesi bölge ve ülke ekonomisine olumlu katkı sağlayacaktır.

Tablo 20. İlçelerin Coğrafi İşaret Potansiyeli (Tescil Almamış Olanlar)

İlçeler (Kayseri)	Ürün	İlçeler (Sivas)	Ürün	İlçeler (Yozgat)	Ürün
Akkışla	Gilaboru, yoğurt	Akıncılar	Kırmızı benekli alabalık	Akdağmadeni	Elma
Bünyan	Halı, yeşil fasulye	Altınayla	Bal, Altınayla kilimi	Aydınak	Bağrıbüten kavunu
Develi	Gacer, köfter, pırtımpırt yemeği	Divriği	Bal, Divriği peyniri	Boğazlıyan	Gilaboru tarhana
Felahiye	-	Doğanşar	Peskütan	Çayıralan	Bal, mercimek, nohut
Hacılar	İpek halı dokumacılığı	Gemerek	-	Çandır	Gilaboru, ince kabuklu üzüm
İncesu	İncesu üzümü	Gölova	-	Çekerek	-
Kocasinan	Cırgalan biberi	Gürün	İpek şal ve kilim, ekşili köfte, Gürün elması (tatlı elma, hünkar elması, şah elması, sarı sultan elması, hayvaniye elması)	Kadışehri	-
Melikgazi	-	Hafik	Tozanlı Vadisi balı	Saraykent	-
Özvatan	Elma	İmranlı	Bal	Sarıkaya	-
Pınarbaşı	Uzunayla atı, Çerkez peyniri	Kangal	Kangal koyunu ve köpeği, Kangal balıklı kaplıca	Sorgun	-
Sarıoğlan	-	Koyulhisar	Koyulhisar domatesi, ceviz, ipek halıcılığı, Eğriçimen balı	Şefaattli	Menengiç kahvesi
Sarız	-	Sivas Merkez	Sivas bıçağı, Sivas El halısı	Yenifaklı	-
Talas	-	Şarkışla	-	Yerköy	-
Tomarza	Doğaltaş - Tomarza taşı	Ulaş	Ulaş balı	Yozgat Merkez	Testi kebabı, Yozgat arabaşısı, çanak peyniri, parmak çöreği, çedeneli kavurga
Yahyalı	Bezdirme, üzümlü, sac böreği, Yahyalı elması, Yahyalı kirazi, Yahyalı halısı	Yıldızeli	Sivas halısı, Yenihan bebekleri	-	-
Yeşilhisar	Yeşilhisar kayısısı, Soğanlı bebekleri	Zara	Zara balı	-	-

* Kayseri'nin ayrıca sucuk, pastrma ve mantısı tescillidir.

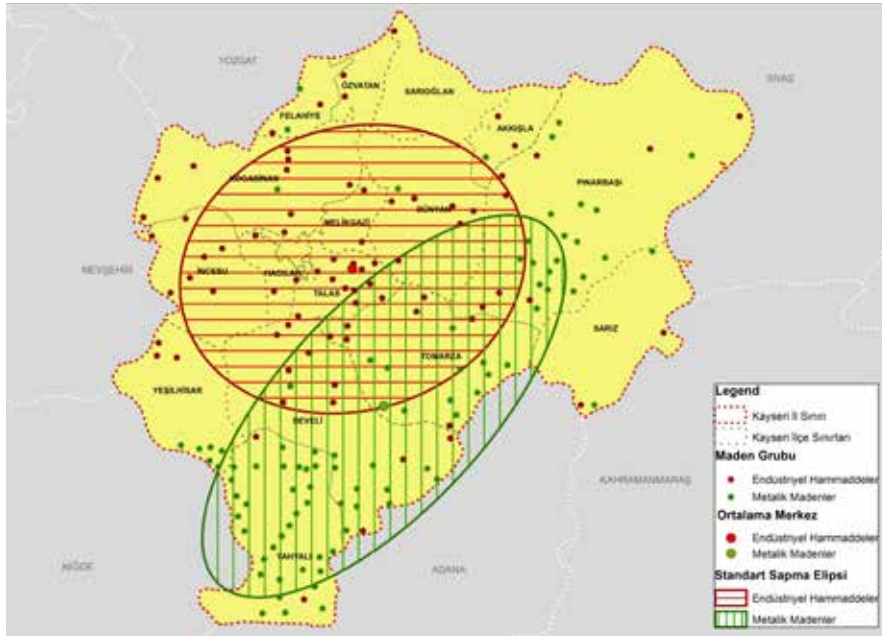
2.2. Madencilik Sektörü Alt Bölge Çalışması

Madencilik sektörü için temel alınan yöntem standart sapma elipslerinin oluşturulmasıdır. Veri olarak Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü (MTA) tarafından hazırlanan il maden haritaları kullanılmıştır. Bu haritalarda, maden durumuna göre işletme, eski işletme, zuhur ve yatak olarak; maden grubuna göre ise metalik madenler ve endüstriyel madenler olarak yer alan noktalar Coğrafi Bilgi Sistemleri (CBS) ortamında haritalara işlenmiştir. Yoğunluk, veri nokta sayısının ilçe alanına bölünmesiyle hesaplanmıştır. İlçe alanı birimi 1.000 hektar olarak alınmıştır.

2.2.1. Kayseri İli Madencilik Analizi

Şekil 11'de görüldüğü üzere endüstriyel hammaddeler merkez ilçeler (Kocasinan, Melikgazi, Talas, Hacılar ve İncesu) etrafında yoğunlaşmaktadır. Endüstriyel hammaddelerin ortalama merkezi, pomzanın yoğun olarak gözlemlendiği Talas ilçesinde yer almaktadır.

Metalik madenler güneybatı-kuzeydoğu yönünde yayılım göstermekte ve aks oluşturmaktadır. Bu aks, Türkiye'deki önemli krom yataklarından biri olan Mersin-Karsanti-Pınarbaşı hattıyla örtüşmektedir. Bu durum, Kayseri'de kromun metalik maden olarak öne çıktığını göstermektedir. Ayrıca, Yahyalı'nın güneyinde yer alan, önemli bir demir yatağı olan Attepe'nin de bu aksın Kayseri'deki başlangıcı olduğu söylenebilir. Yahyalı'dan başlayan hat Develi, Tomarza ve Pınarbaşı ilçeleri boyunca Sivas'ın güney ilçelerine doğru uzanmaktadır.

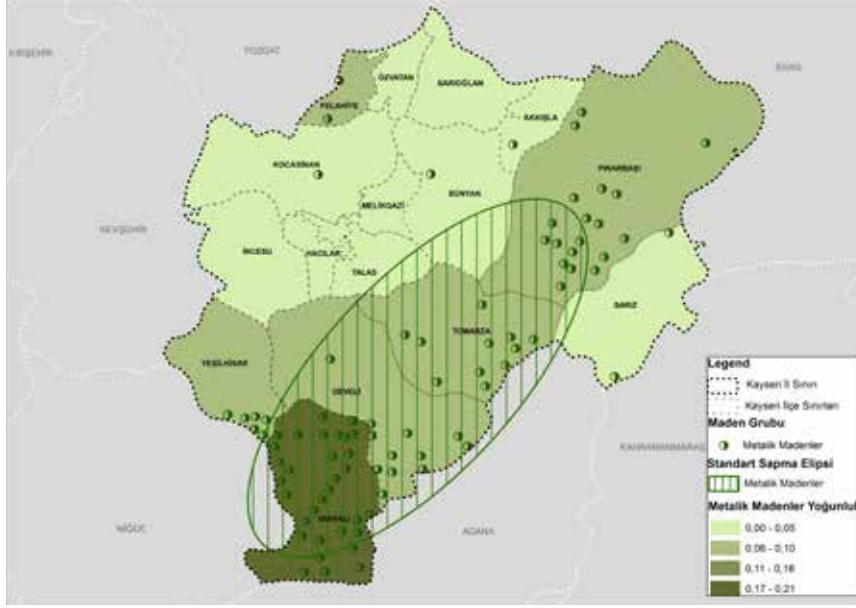

Şekil 11. Kayseri İli Maden Grubuna Göre Standart Sapma Elipsleri

Veri noktalarının "yatak ya da zuhur" olması ilçedeki potansiyel ile, "işletme" olması ise mevcut sektörün ilçedeki varlığı ile ilişkilendirilebilir. Bu doğrultuda maden durumu ile maden grupları arasındaki ilişki incelenmiştir. Şekil 12'de "işletilen" madenler ile "yatak veya zuhur" olanlar için hazırlanan standart sapma elipsleri karşılaştırılmıştır. Şekil 12(a)'da endüstriyel hammaddeler, Şekil 12(b)'de ise metalik madenler için sonuçlar verilmektedir. Endüstriyel hammaddeler için işletilen ve işletilmeyen (yatak veya zuhur halinde bulunan) madenlerin yoğunlaştığı alanlar benzerdir ve merkez ilçeler etrafındadır. Genel olarak değerlendirildiğinde endüstriyel hammaddeler, metalik madenlere göre daha yaygın bulunur. Bu nedenle, nakliye masraflarını azaltmak amacıyla maden işletmeleri sanayiye yakın olan alanlarda yoğunlaşabilmektedir.

ilçe grubunu oluşturmaktadırlar. Develi, Yeşilhisar ve Tomarza ise bu iki ilçeden sonra öne çıkan metalik maden ilçe grubudur. İlçe alanının küçük olmasına bağlı olarak Felahiye ilçesinde yoğunluk yüksek çığsa da, önemli bir potansiyel arz etmemesi nedeniyle ilçe bu gruba dahil edilmemiştir.

Şekil 14. Kayseri İli Metalik Madenler Yoğunluk Haritası Ve Standart Sapma Elipsi

Yukarıdaki analiz ve değerlendirmelerin sonucunda Kayseri ili madencilik sektörü ile ilgili 4 farklı alt bölge belirlenmiştir (Şekil 15).

I. Alt Bölge: Talas-Kocasinan-Melikgazi-İncesu-Hacılar

Bu ilçelerin en belirgin özelliği merkez ilçeler olmalarıdır. Sanayiye yakın olmaları nedeniyle endüstriyel hammaddeler açısından bu ilçeler öne çıkmaktadır.

II. Alt Bölge: Yahyalı-Pınarbaşı

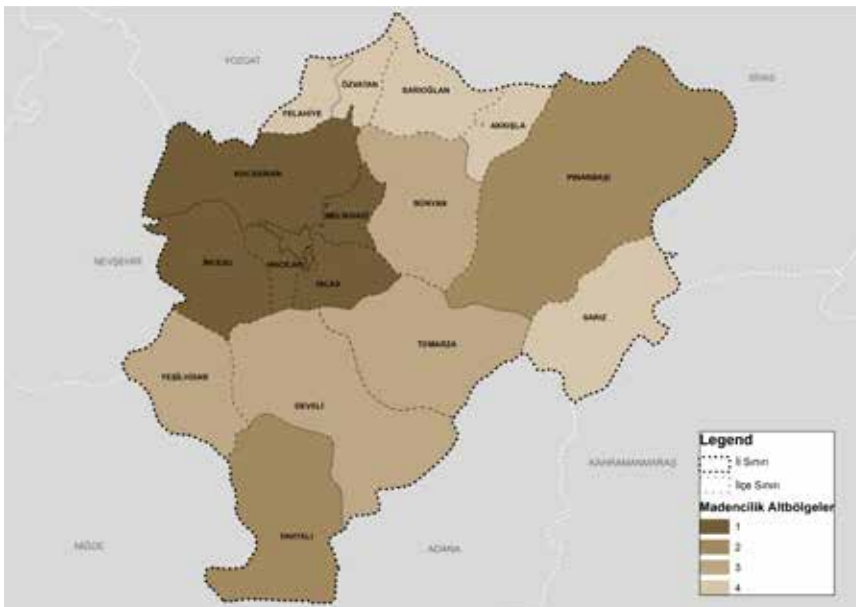
Bu ilçelerin ortak karakteristiği metalik maden açısından önemli kaynak olmalarıdır.

III. Alt Bölge: Bünyan-Develi-Yeşilhisar-Tomarza

I. ve II. alt bölgeler arasında geçiş özelliği taşımaktadırlar. Endüstriyel hammadde ve metalik maden türlerinin ikisi de bu ilçe grubunda gözlemlenirken önceki iki gruba kıyasla yeterince öne çıkamamışlardır.

IV. Alt Bölge: Akkışla-Felahiye-Özvatın-Sarıoğlan-Sarız

Endüstriyel hammadde ve metalik maden açısından önemli bir potansiyel taşımamaktadırlar.

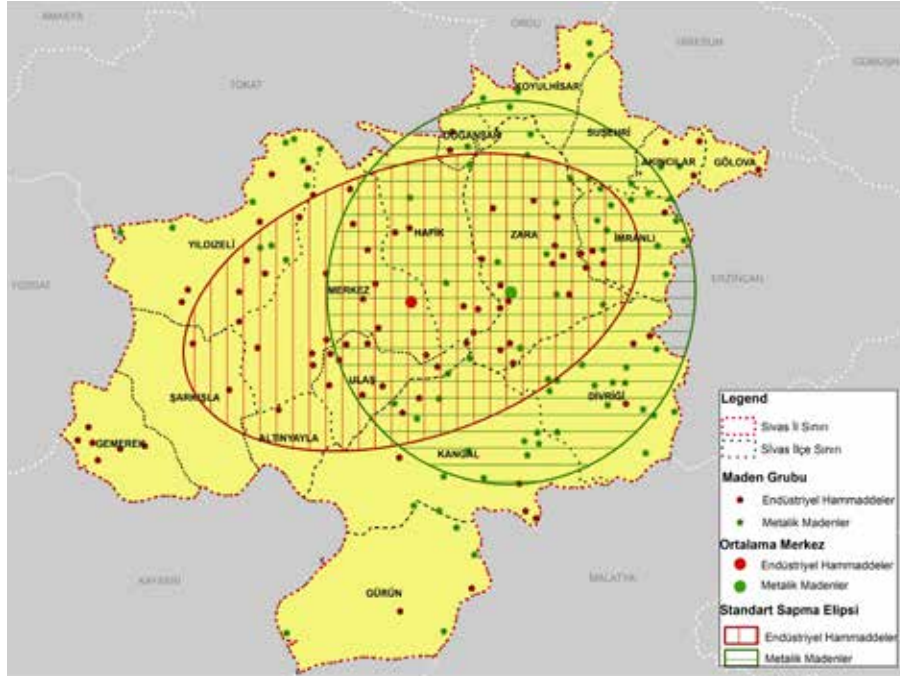

Şekil 15. Kayseri İli Madencilik Alt Bölgeleri

2.2.2. Sivas İli Madencilik Analizi

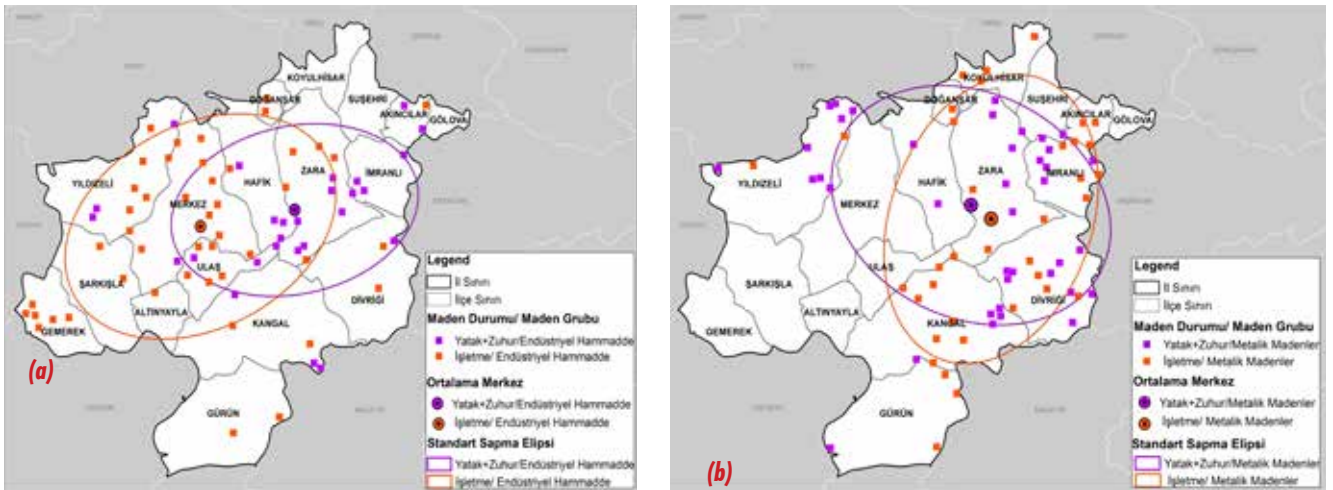
Sivas madencilik açısından öne çıkan bir il olduğundan bu ildeki standart sapma elipsleri daha kapsayıcıdır (Şekil 16). İlde endüstriyel hammaddeler merkez çevresinde, metalik madenler ise ilin doğusunda yayılım göstermiştir. Endüstriyel hammaddeler özellikle ilin kuzey yarısında yoğunlaşmış olup, güneybatı-kuzeydoğu yönünde dağılım göstermektedir. Merkez etrafında yoğunlaşan endüstriyel hammadde veri noktaları sanayi ile ilişkilendirilebilir. Güneybatı-kuzeydoğu eğilimi de ilin güneybatısında yer alan Gemerek ve Şarkışla ilçelerinde de organize sanayi bölgelerinin yer almasına bağlanabilir. Metalik madenler ilin doğusunda kuzey-güney ve doğu-batı yönlerinde eşit dağılım göstermektedir. Doğu-batı yönündeki dağılımda Yıldızeli ilçesinin etkisi olmuştur.

Şekil 16. Sivas İli Maden Grubuna Göre Standart Sapma Elipsleri

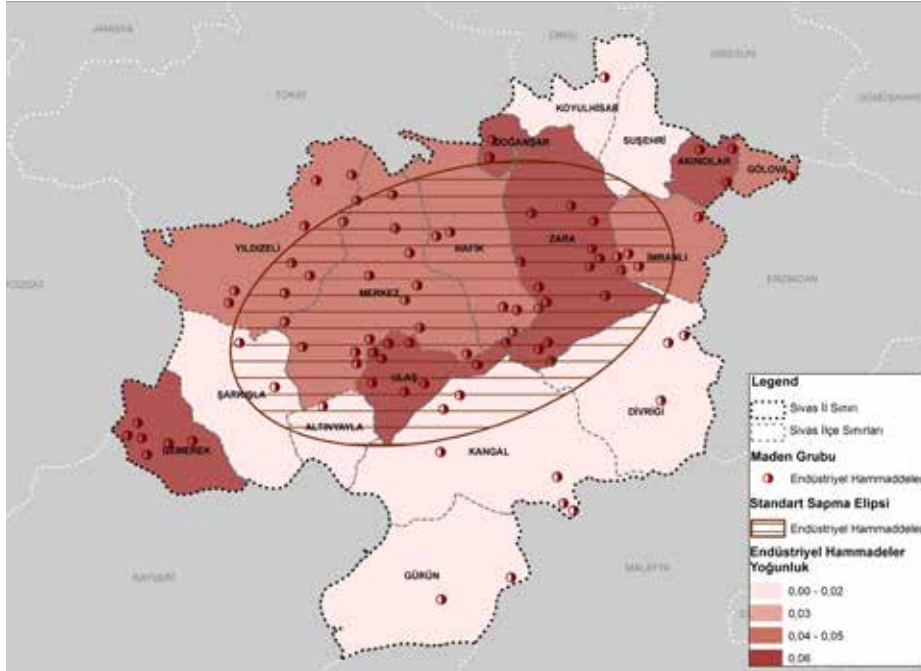
Şekil 17(a)'daki haritada endüstriyel madenlerin işletilenlerine ait standart sapma elipsi ile yatak veya zuhur olanlarını karşılaştırılmaktadır. İşletmeler ve Sivas için önemli maden kaynağı olan doğaltaş merkezde yoğunlaşmıştır. Yatak ve zuhurun yoğunlaştığı, nispeten doğuda kalan alanda ise çeşitlilik fazladır; ancak ortalama merkezin etrafındaki veri noktaları stronsiyum, asbest gibi kullanımda olmayan madenlere aittir.

Metalik madene ait Şekil 17(b)'de ise işletme olan veri noktaları ile yatak veya zuhur olan veri noktalarının ortalama merkezlerinin birbirine yakın olduğu görülmektedir. Ancak standart sapma elipslerinin yönleri farklılık göstermektedir. Bu durumun nedeni metalik maden standart sapma elipsini etkileyen Yıldızeli ilçesindeki madenlerin yatak veya zuhur halinde bulunması, yani işletilmemesidir.

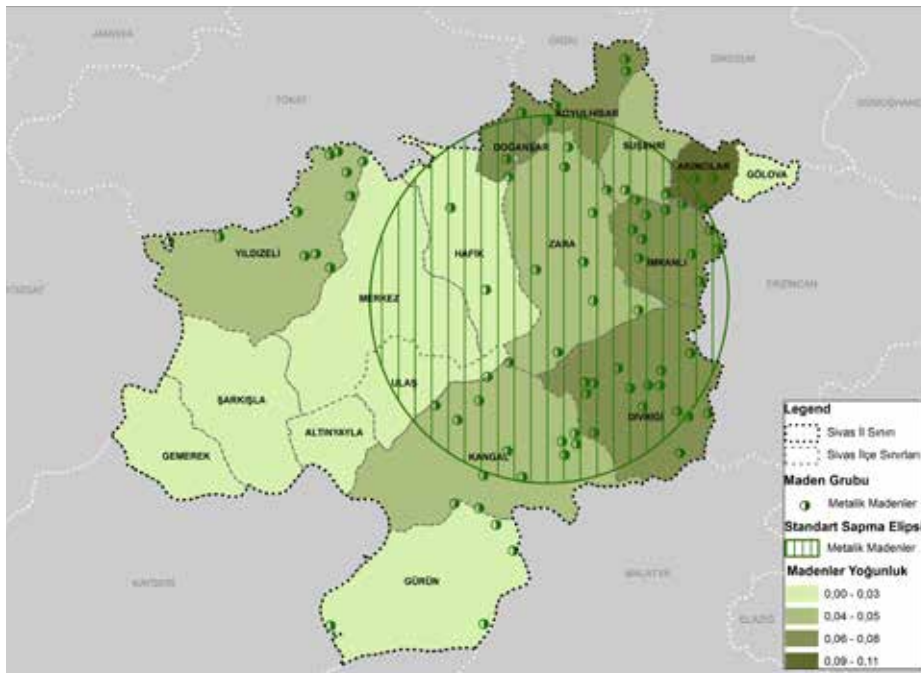
Şekil 17. Sivas İli (a) Endüstriyel Hammaddelerin Durumuna Göre, (b) Metalik Madenlerin Durumuna Göre Standart Sapma Elipsleri

Yoğunluk haritasına göre Zara ve Ulaş endüstriyel hammadde açısından öne çıkmaktadır (Şekil 18). Doğanşar ve Akıncılar ilçeleri, alanlarının küçük olması nedeniyle aynı grupta yer almıştır. Gemerek de yine yüksek yoğunluklu ilçelerden biridir. Ancak Zara ve Ulaş'ta çeşitlilik daha fazla, Gemerek'te ise doğaltaş ağırlıklıdır. Doğaltaş açısından Merkez ilçe ile Yıldızeli ilçesinin de önemi bilinmektedir.

Şekil 18. Sivas İli Endüstriyel Hammadde Yoğunluk Haritası ve Standart Sapma Elipsi

Metalik madenlere ait yoğunluk haritasında (Şekil 19) Divriği ile beraber Akıncılar, Koyulhisar, İmranlı ve Doğanşar yüksek yoğunluklu gruptadır. Divriği dışındaki diğer dört ilçenin öne çıkmasında küçük alanlarının etkisi olsa da krom işletmelerinin var olması nedeniyle bu ilçelerle bir grup oluşturulmuştur. Kangal da madencilik açısından Sivas'ın önemli ilçelerinden biridir; ancak ilçe alanının etkisiyle yoğunluğu nispeten düşüktür. Divriği ve Kangal metalik maden açısından Sivas'ın önde gelen ilçeleridir. Zara ve Yıldızeli ilçeleri her ne kadar Kangal ile aynı yoğunlukta görünse de bu ilçelerdeki metalik maden veri noktalarının çoğunun zuhur olduğu dikkate alınarak bu gruba dahil edilmemiştir. Demir ve krom, Divriği ve Kangal'da yer alan önemli madenlerdir. Aslında Divriği-Kangal boyunca uzanan hat yukarıda bahsedilen Kayseri'deki güneybatı-kuzeydoğu hattının devamı niteliğindedir.

Şekil 19. Sivas İli Metalik Madenler Yoğunluk Haritası Ve Standart Sapma Elipsi

Sivas ili için yapılan madencilik sektörü analiz ve değerlendirmeleri sonucunda 5 farklı alt bölge belirlenmiştir (Şekil 20).

I. Alt Bölge: Divriği-Kangal

Bu ilçeler metalik maden açısından sadece Sivas için değil Türkiye için de önem arz etmektedir.

II. Alt Bölge: Sivas Merkez-Yıldızeli-Gemerek

Bu ilçelerin ortak özelliği Sivas'ta önemli maden çeşidi olan doğaltaşın yoğunlaştığı endüstriyel hammadde alanları olmalarıdır.

III. Alt Bölge: Ulaş-Zara

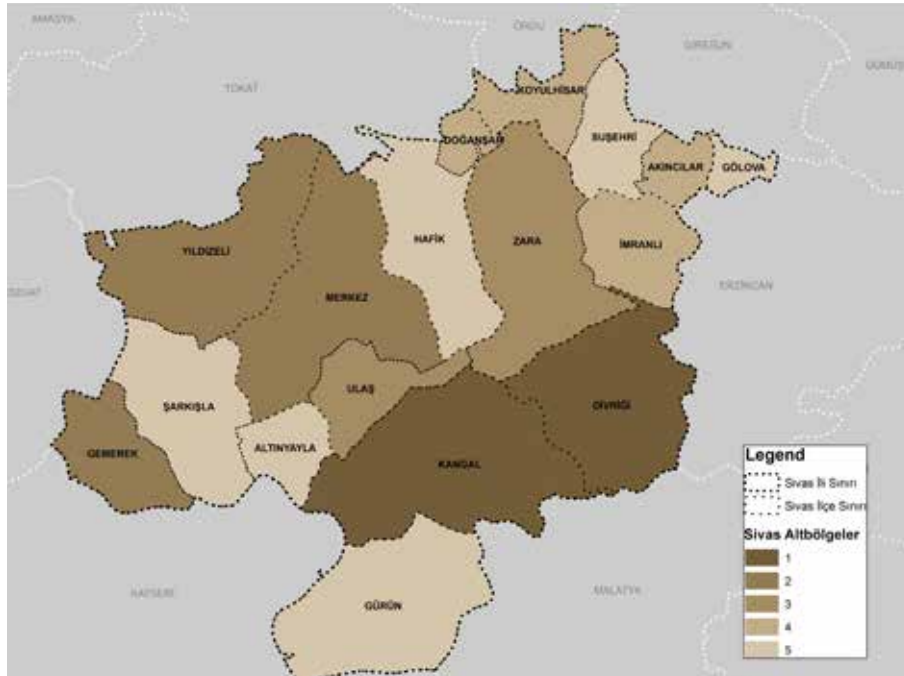
Bu grup endüstriyel hammaddenin öne çıktığı, çeşitlilik arz eden ilçelerden oluşmaktadır.

IV. Alt Bölge: Akıncılar-Doğanşar-İmranlı-Koyulhisar

Krom madenin öne çıktığı; ancak metalik madende I. alt bölgeye kıyasla daha geride kalan gruptur.

V. Alt Bölge: Altınayla-Gölova-Gürün-Hafik-Suşehri-Şarkışla

Endüstriyel hammadde ve metalik maden açısından önemli bir potansiyel taşımamaktadırlar.

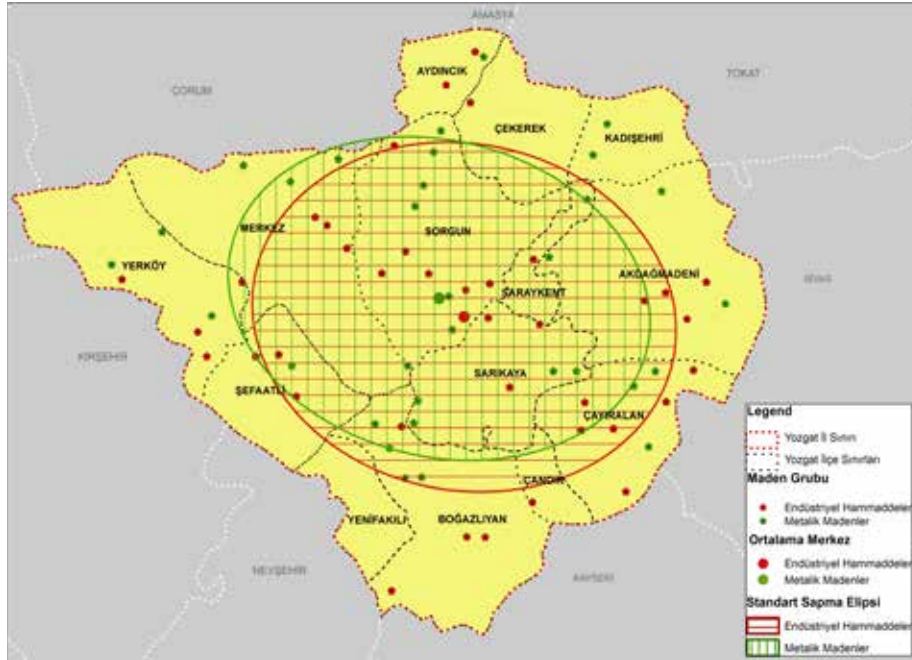

Şekil 20. Sivas İli Madencilik Alt Bölgeleri

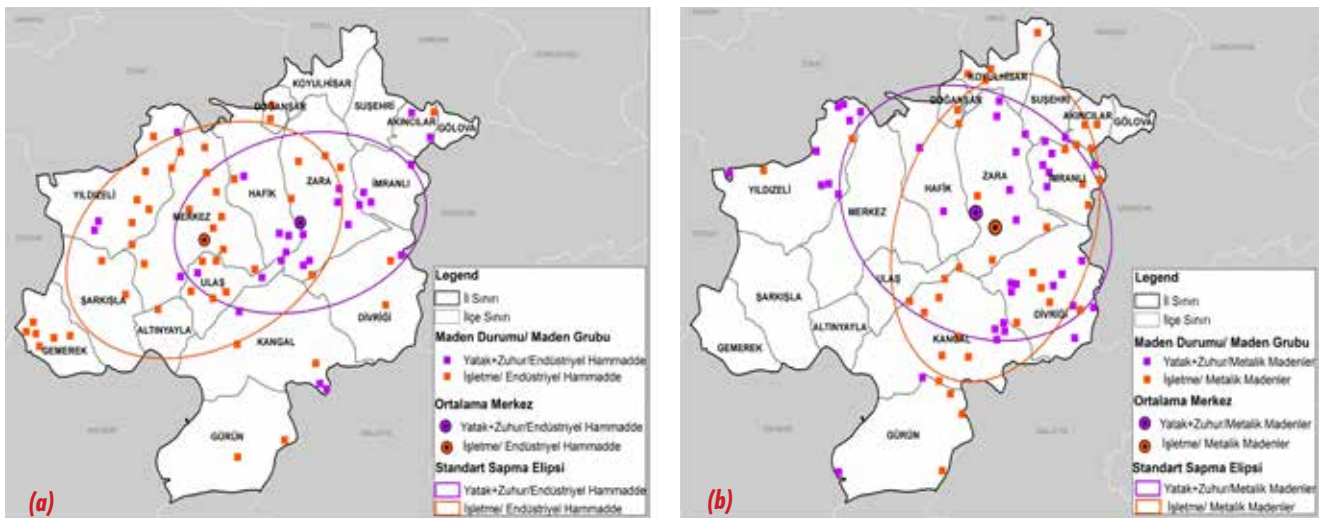
2.2.3. Yozgat İli Madencilik Analizi

Yozgat, metalik madenlere göre endüstriyel hammaddelerin daha fazla öne çıktığı bir ildir. Diğer iki ilden farklı olarak Yozgat'ta endüstriyel hammaddelere ait ortalama merkez il merkezi yerine Sorgun'da çıkmıştır. Fakat Sorgun merkez ilçe olmasa da sanayi açısından gelişmiş bir ilçedir. Metalik madenler açısından Yozgat, Kayseri ve Sivas'a göre daha az potansiyel barındırmaktadır. Nitekim metalik madene ait standart sapma elipsi diğer iki ildeki gibi özel bir hattı işaret etmemekte, endüstriyel hammadde standart sapma elipsine oldukça benzerlik göstermektedir. Yine metalik madenlerin de ortalama merkezi Sorgun ilçesindedir.

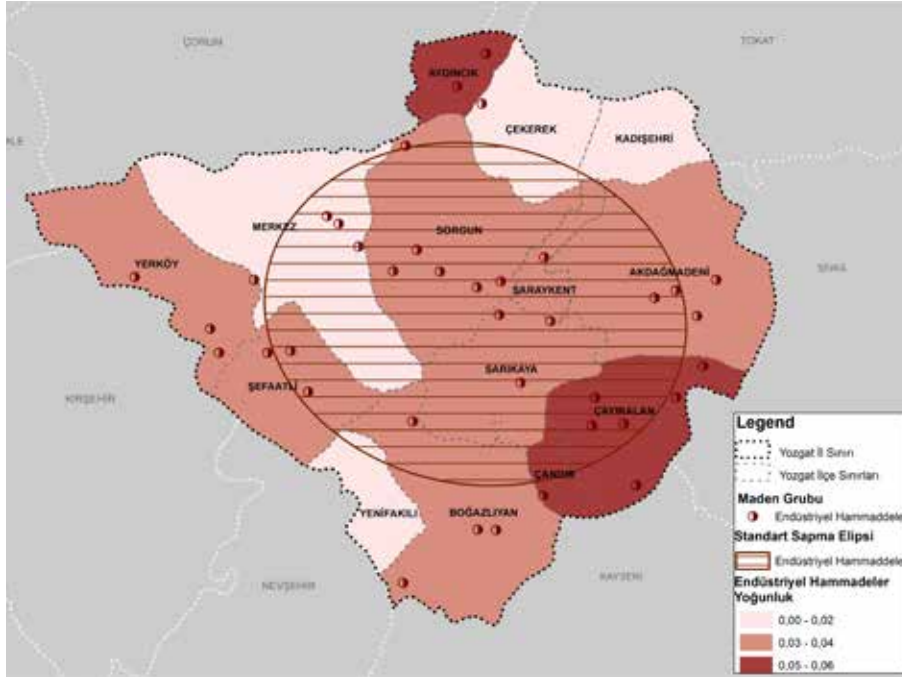
Şekil 21. Yozgat İli Maden Grubuna Göre Standart Sapma Elipsleri

Şekil 22(a) incelendiğinde, endüstriyel hammadde işletmelerinin bariz bir yoğunlaşma gösteremedikleri görülmektedir. Yatak ve zuhurlar açısından Sorgun'dan hareketle doğu ve batı yönünde nispi bir yayılım vardır. Şekil 22(b)'de ise metalik madenlerde işletmelerin azlığı göze çarpmaktadır. Ayrıca yatak ve zuhurlar için de belirgin bir desen ortaya çıkmamaktadır. Bununla birlikte metalik madenlerin çoğunun zuhur olduğu belirtilmelidir.

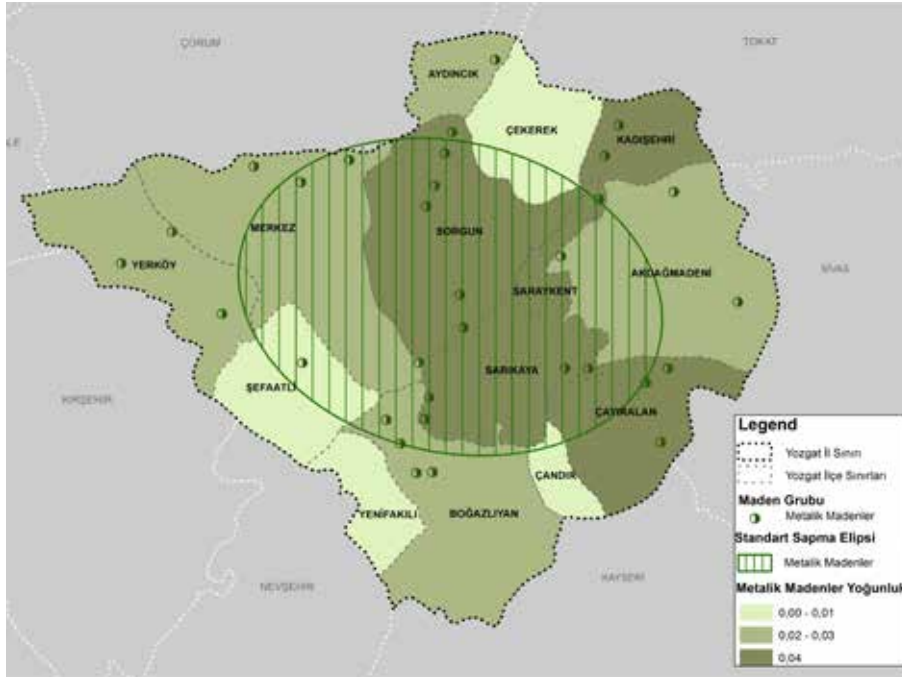
Şekil 22. Yozgat İli (a) Endüstriyel Hammaddelerin Durumuna Göre Standart Sapma Elipsleri, (b) Metalik Madenlerin Durumuna Göre Standart Sapma Elipsleri

Şekil 23. Yozgat İli Endüstriyel Hammadde Yoğunluk Haritası ve Standart Sapma Elipsi

Şekil 23’de verilen yoğunluk haritasında Çayıralan, Aydınçık ve Çandır’ın yüksek yoğunluğa sahip olduğu görülmektedir. Ancak, Aydınçık ve Çandır’ın bu durumu alanlarının küçük olmasından kaynaklanmaktadır. Çayıralan, her ne kadar yüksek yoğunluklu grupta bulunsada ikinci gruptaki (yoğunluğu 0,03 ile 0,04 arasında olan) ilçelerden çok fazla farklılaşma göstermediği için bu grupta beraber değerlendirilmesine karar verilmiştir. Bir başka nokta ise Yozgat’ın gelişmiş ilçelerinden biri olan Sorgun ilçesinin madencilikte de potansiyelinin yüksek olmasına rağmen ikinci grupta çıkmasıdır. Aslında, ilçede bulunan uranyum, manganez, kömür gibi maden kaynakları nedeniyle Sorgun’un Yozgat’ta madencilik sektöründe başı çeken ilçe olduğu düşünülmektedir. Son zamanlarda Sorgun’da bulunan uranyum ve manganez yataklarının MTA haritalarında yer almadığı da dikkate alınmalıdır. Şekil 24 incelendiğinde ilçe alanlarının sonuç üzerinde yine etkili olduğu gözlemlenmiştir.

Şekil 24. Yozgat İli Metalik Madenler Yoğunluk Haritası ve Standart Sapma Elipsi

Genel bir değerlendirme yapıldığında Yozgat ilinin madencilik açısından daha az potansiyele sahip olduğu söylenebilir. Buna bağlı olarak maden haritalarındaki başta metalik madenler olmak üzere veri noktası sayısı azdır. Bu nedenle de analizlerde diğer iki ile göre çok net sonuçlar elde edilememiştir. Bu konular da dikkate alınarak aşağıdaki alt bölgeler oluşturulmuştur (Şekil 25).

I. Alt Bölge: Sorgun

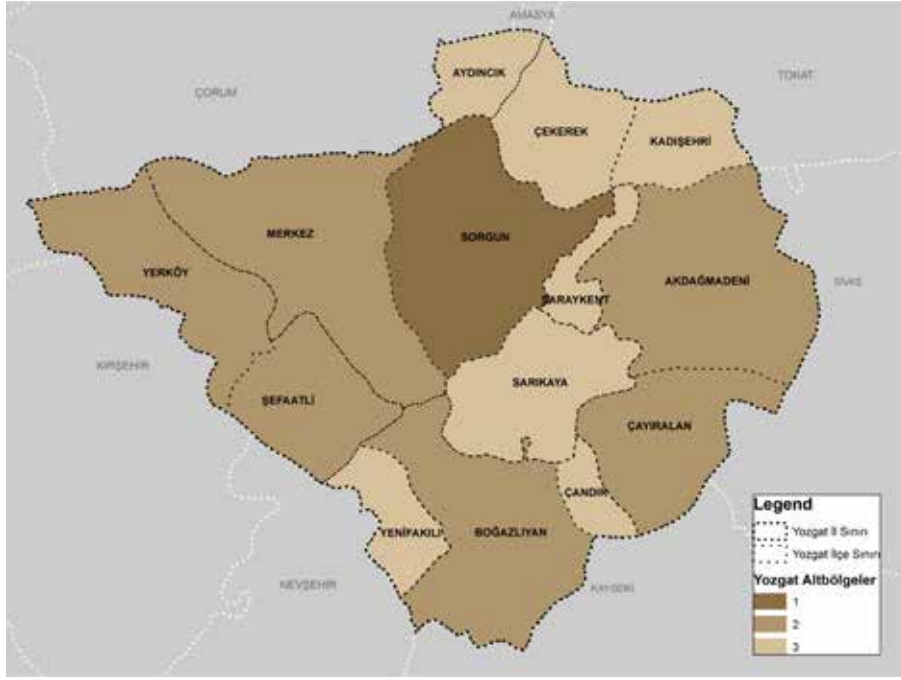
Endüstriyel hammadde ve metalik madenler birlikte değerlendirildiğinde madencilik potansiyeli diğer ilçe gruplarına göre daha yüksektir.

II. Alt Bölge: Akdağmadeni-Boğazlıyan-Çayıralan-Şefahtli-Yerköy-Yozgat Merkez

Bu ilçelerde yoğun bir potansiyel yoktur. Ancak III. alt bölgeye göre araştırmalar sonucu kısmen geliştirilebilecek bir potansiyel (Şefahtli beyaz taşı, Çayıralan'da doğaltaş, Sekili-Yerköy'de kaya tuzu gibi) olduğu düşünülmektedir.

III. Alt Bölge: Aydıncık-Çandır-Çekerek-Kadışehir-Saraykent-Sarıkaya-Yenifakılı

Endüstriyel hammadde ve metalik maden açısından önemli bir potansiyel taşımamaktadırlar.

Şekil 25. Yozgat İli Madencilik Alt Bölgeleri

2.2.4. TR72 Bölgesi Madencilik Analizi

Bölge bir bütün olarak tekrar değerlendirildiğinde üç genel alt bölge ortaya çıkmıştır. Bu alt bölgeler altında da gruplar tanımlanmıştır (Şekil 26).

2.2.4.1 Alt Bölge A

Sahip olduğu maden potansiyeli sebebiyle Bölgeyi madencilikte Türkiye genelinde ön plana çıkaran, madencilüğün önemli bir faaliyet kolu olduğu alt bölgedir. Bu alt bölgede, verimliliğin artırılması, madenlerin nihai ürüne dönüştürülmesi, entegre tesislerin kurulması ve ihracatın artırılmasına yönelik yapılacak çalışmalar temel stratejiler olmalıdır.

A1: Metalik madenlerin ağırlıklı olduğu gruptur. Krom ve demir açısından zengindir.

A2: Doğaltaş ile belirginleşen grupta traverten ve mermer madenciliği önemli bir ekonomik faaliyet koludur.

2.2.4.2 Alt Bölge B

Türkiye’de çok fazla öne çıkmasa da Bölgede önemli potansiyel sunabilen alt bölgedir. Maden çeşitliliği bulunmaktadır. Alt bölgeyle ilgili stratejilerde, işletme sayısı artırılarak mevcut rezervlerin değerlendirilmesi ile bölgedeki sanayi girdi ihtiyacını karşılamak üzere planlama yapılması temel alınmalıdır.

B1: Sanayi ile doğru orantılı olarak endüstriyel hammadde açısından gelişen gruptur ve merkez ilçelerden oluşur. Önemli pomza rezervi bulunmaktadır.

B2: Merkeze yakın olan ilçelerden oluşan, endüstriyel hammadde ile metalik madenlerin bir arada olduğu gruptur. Potansiyellerin değerlendirilmesi ile madencilik önemli bir faaliyet kolu olabilir. Sorgun’da yüksek miktarda uranyum rezervi bulunmaktadır.

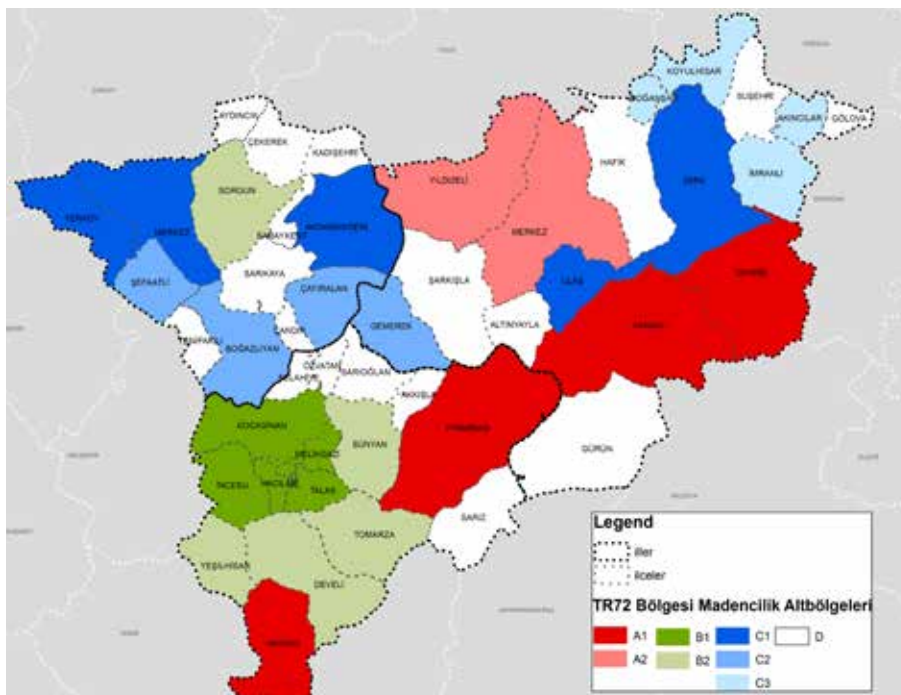
2.2.4.3 Alt Bölge C

Madencilüğün sektör olarak ön planda olmadığı ancak ilçedeki ekonominin çeşitlendirilmesine katkı sağlayabileceği alt bölgedir. Çeşitli madenlerin çok yüksek olmayan rezervleri mevcuttur. Madencilik kültürünün geliştirilmesi, küçük işletmelerin kurulmasına zemin hazırlanması, yeni rezervlerin bulunmasına yönelik aramaların yapılması bu alt bölgede benimsenmesi gereken stratejilerdir.

C1: Farklı çeşitteki (kurşun-çinko, jips, kayatuzu, tuğla-kiremit gibi) madenlere ait işletmelerin bulunduğu gruptur.

C2: Yüksek rezervler olmasa da doğaltaş işletmelerinin hat oluşturduğu gruptur.

C3: Merkezden uzak olan gruptaki ilçelerin ortak özelliği krom işletmeleridir.

Şekil 26. Bölgedeki Madencilik Alt Bölgeleri

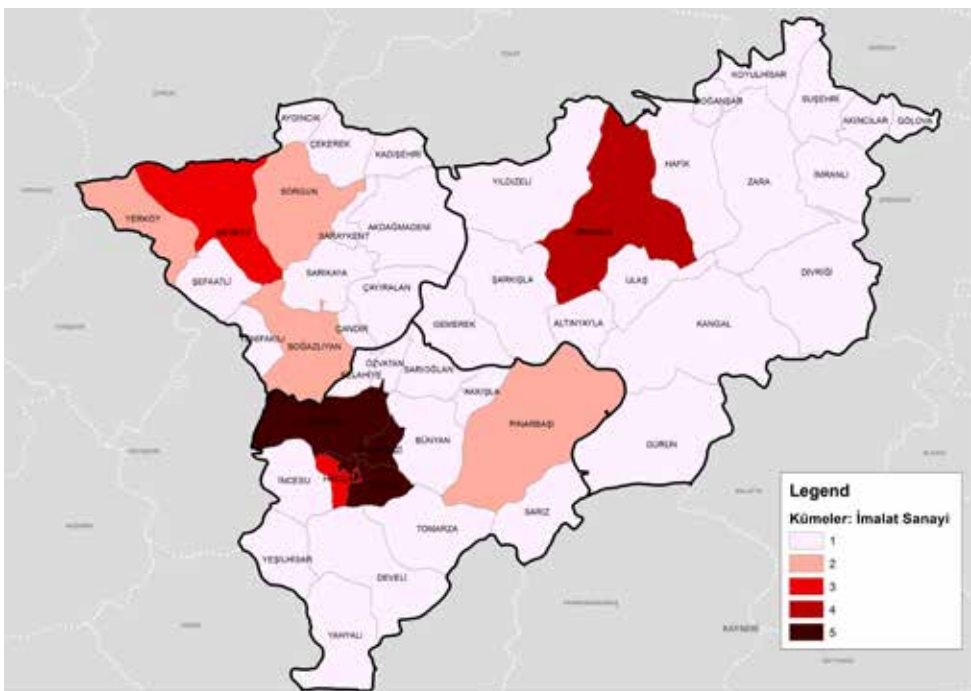

2.3. İmalat Sanayi Bölge Çalışması

İmalat sanayi alt bölge çalışması için, k-ortalamalar yöntemi kullanılmıştır. Maliye Bakanlığı'ndan temin edilen verilerden NACE Rev.2'ye göre C kısmındaki (imalat) ilçelere ait net satış ve yurtdışı satış miktarları kullanılmıştır. Bunlara ek olarak ilçelerde yer alan OSB ve KSS sayıları değişken olarak eklenmiştir.

Bu yöntemin en önemli darboğazı güvenilir verinin olmamasıdır. Maliye verilerinde yaşanan sıkıntı ise firmaların faaliyet gösterdikleri ilçeden farklı ilçelerdeki vergi dairelerine kayıtlı olmalarıdır. Firmalar sanayinin yoğun olduğu merkez ilçeleri tercih edebilmektedirler. Bu durum ilçeler arasındaki farkı biraz daha açsa da maliye verisiyle yapılan çalışma sanayi açısından gelişmiş ilçelerle ilgili genel durumu ortaya koyabilmektedir. Veri ile ilgili bir başka sorun ise Melikgazi ve Talas ilçelerinde vergi dairesi olmamasıdır. Bu iki ilçe ile beraber Kocasinan, İncesu ve Hacılar Kayseri Merkez'i oluşturmaktadır. Melikgazi, Talas ve Kocasinan özellikle bütünleşik bir yapıya sahiptirler. Bu nedenle Melikgazi ve Talas vergi dairesinin bulunduğu Kocasinan ile birlikte Kayseri Merkez olarak değerlendirmeye alınmış, Hacılar ve İncesu ayrı ayrı dikkate alınmıştır.

Yukarıda bahsedilen dört değişkenle yapılan k-ortalamalar analizinde beş küme oluşturulmuştur. Bu kümeler gelişmişlik gözetilerek (5'ten 1'e doğru azalan değişken ortalamaları ile) Şekil 27'de verilmiştir. Görüldüğü gibi il merkezleri diğer ilçelerden farklılaşmıştır. Ancak Yozgat Merkez, Kayseri'nin gelişmiş ilçelerinden biri olan Hacılar ile aynı kümede yer almıştır. Boğazlıyan, Pınarbaşı, Sorgun ve Yerköy ise 2. kümeyi oluşturmaktadır. Diğer ilçelerin tümü ise 1. kümede yer almıştır. Bu durum genel olarak Bölgenin yapısına uymaktadır. Kayseri Merkez, Bölgede büyük bir farkla önde yer almaktadır. Yozgat'ta ise imalat sanayinin sadece merkezde yoğunlaşmadığı, bazı diğer ilçelerin de (Sorgun, Yerköy ve Boğazlıyan) önemli rol oynadığı görülmektedir.

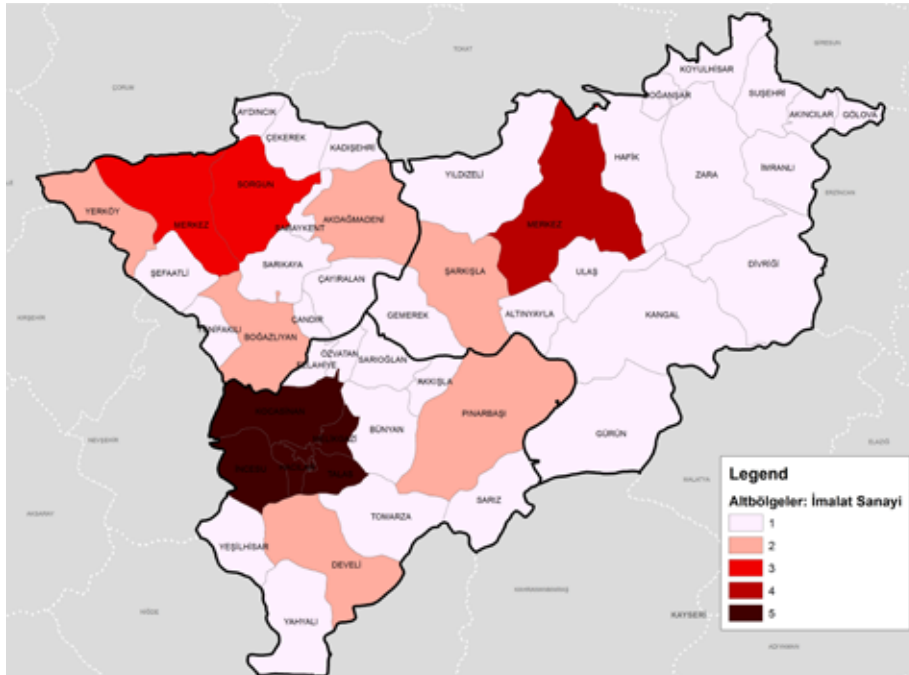
Şekil 27. K-ortalamalar Analizi İle İmalat Sanayi Alt Bölge Çalışması

Hacılar'da daha önce bir OSB bulunurken, daha sonra bu OSB lağvedilmiş ve firmalar iç içe olması nedeniyle Kayseri OSB'ye dahil edilmiştir. Bu nedenle bu firmaların büyük kısmının halen Hacılar Vergi Dairesi'nde kayıtlı olma ihtimali yüksektir. Dolayısıyla normalde sanayi altyapısı olarak fazla bir birikime sahip olmayan Hacılar ilçesinin Yozgat Merkez ile 3. kümede yer almasının sebebinin bu olduğu düşünülmektedir.

Akdağmadeni, Develi, İncesu ve Şarkışla ilçeleri en az gelişmiş kümede yer almaktadır ancak değişkenler incelendiğinde bu ilçelerin kümede öne çıkan ilçeler olduğu görülmüştür. Ayrıca ilçe dinamikleri de dikkate alındığında bu ilçelerin üst kümelerde yer bulması gerekmektedir. Örneğin büyük bir arazi varlığına sahip olan ve özellikle büyük ölçekli yatırımlar için ilgi çekici olan İncesu OSB'de faaliyetler gün geçtikçe artmaktadır. Bununla beraber merkez ilçelerden olması ve il merkezine olan yakınlığı nedeniyle ekonomik ve sosyal olarak aynı şartları ihtiva ediyor olması nedeniyle Kayseri'nin merkezinden ayrı düşünülmemesi gerekmektedir. Aynı durum bir diğer merkez ilçe olan Hacılar için de geçerlidir. Şarkışla ise altyapısı hazır olan ve yeni teşvik sistemi ile yakın zamanda yatırımların artmasının beklendiği bir OSB'ye sahip olan ve gelişmekte olan bir ilçedir. Akdağmadeni ise ilçede OSB yer almasa da Yozgat ilinde potansiyeli olan bir ilçedir. İlçenin Sivas-Ankara yolu üzerinde olması ve hareketli bir nüfusa sahip olması bu potansiyel açısından önemli etkenlerdir. Develi 1. kümede, bahsedilen diğer üç ilçe kadar öne çıkmasa da ilçede yer alan gıda ve dokuma sanayi düşünülerek bu grupta dikkate alınmıştır. 2. kümede yer alan Sorgun ise Yozgat ilinde yüksek potansiyeli olan ve merkeze yakın özellikler sergileyen bir ilçedir. Bu nedenle Yozgat Merkez ile birlikte aynı kümede olması uygun bulunmuştur.

Yukarıdaki değerlendirmeler doğrultusunda yapılan değişiklikler neticesinde ortaya çıkan yeni kümeler Şekil 28'de verilmektedir. Kayseri merkez ilçeleri bir bütün olarak düşünülmüştür. Bahsedildiği gibi verideki sıkıntı nedeniyle Talas ilçesi Melikgazi ve Kocasinan ilçelerinden ayıramamıştır. Her ne kadar Talas merkezde yer alsada bu ilçede imalat sanayi faaliyetlerinin yaygın olmadığı belirtilmelidir. İlçe daha çok burada yer alan üniversite ve hizmet sektörü faaliyetleriyle ön plandadır.

Şekil 28. Bölgedeki İmalat Sanayi Alt Bölgeleri

Kayseri Merkez (V. alt bölge), Bölgede sanayinin yoğunlaştığı, ulusal hatta uluslararası düzeyde firmaların yer aldığı alt bölgedir. Burada verimlilik, yenilikçilik, marka gibi konulara yönelik çalışmalara öncelik verilmektedir. IV. alt bölge (Sivas Merkez) ve III. alt bölge (Yozgat Merkez ve Sorgun) nispeten daha az gelişmiş imalat sanayi alt bölgeleridir. Buralarda, mevcut işletmelerde kapasite geliştirilmesinin ve yeni işletmelerin kurulmasının desteklenmesi gerekmektedir.

İmalat sanayi açısından belli bir gelişme gösteremese de bazı faaliyetlerin bulunduğu ve I. alt bölgeye göre potansiyel sunan ilçeler ise II. alt bölgede yer almıştır. Yerköy'de yer alan OSB Yozgat Merkez'den beslenmektedir. Bu nedenle ilçe yeterince gelişmemiştir. Yerköy ve Şarkışla'da yer alan OSB'lerin geliştirilmesi mevcut altyapının değerlendirilmesi bağlamında önemlidir; ancak, ilçe dinamikleriyle sanayinin etkileşimi sağlanmalıdır.

II. alt bölgede yer alan ilçelerde sektörel çeşitliliğin geniş tutulması yerine yoğunlaşma olan sektörlerin belirlenmesi ve bu potansiyellerin değerlendirilmesi faydalı olacaktır. Buna Develi için gıda ve dokuma sanayi örneği verilebilir.

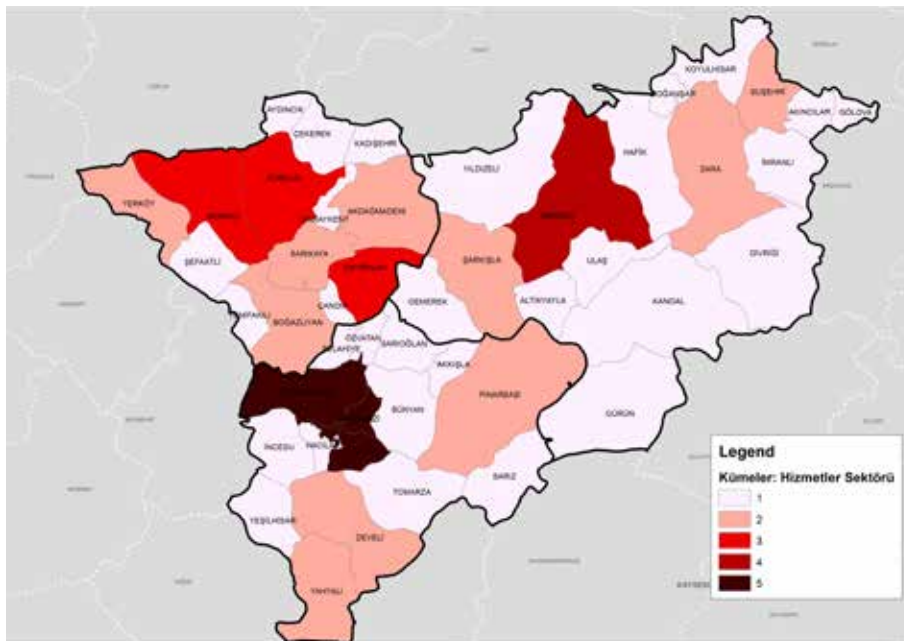
2.4. Hizmetler Sektörü Alt Bölge Çalışması

Hizmetler sektörü için kullanılan yöntem k-ortalamalar yöntemidir. Çalışmada inşaat ve ticaret sektörleri de kapsamıştır. Tablo 21’de verilen kısımlar (NACE Rev.2) için Maliye Bakanlığı’ndan temin edilen net satışlar verisi kullanılmıştır. Buna ek olarak, ilçelerdeki banka şube sayısı da dahil edilmiştir. Maliye verisiyle ilgili imalat sanayi için geçerli olan sorunlar bu sektör için de geçerlidir.

Tablo 21. NACE Rev.2 Sınıflandırmasına Göre Kullanılan Değişkenler

F	İnşaat
G	Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı
H	Ulaştırma ve depolama
I	Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri
J	Bilgi ve iletişim
K	Finans ve sigorta faaliyetleri
L	Gayrimenkul faaliyetleri
M	Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler
N	İdari ve destek hizmet faaliyetleri
O	Kamu yönetimi ve savunma; zorunlu sosyal güvenlik
P	Eğitim
Q	İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri
R	Kültür, sanat, eğlence, dinlenme ve spor
S	Diğer hizmet faaliyetleri

Şekil 29’da k-ortalamalar analizi sonuçlarında çıkan kümeler gelişmişlik sıralaması dikkate alınarak (5’ten 1’e doğru azalan değişken ortalamaları ile) verilmiştir. Görüldüğü gibi imalat sanayi sonuçları ile hizmetler sektörü sonuçları büyük oranda örtüşmektedir.

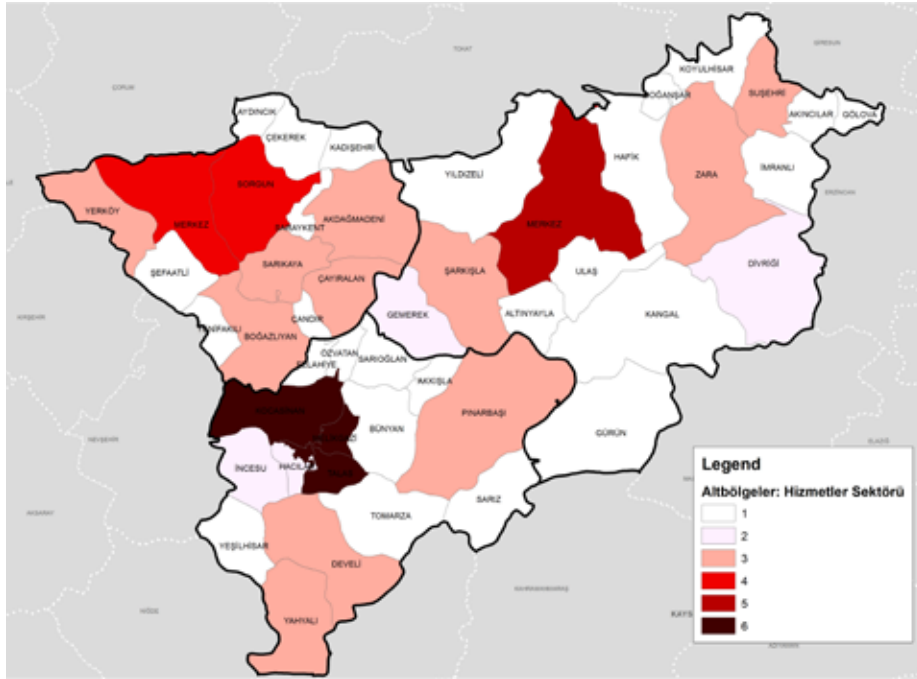

Şekil 29. K-ortalamalar Yöntemine Göre Hizmetler Sektörü Alt Bölge Çalışması

İmalat sanayi sektöründe olduğu gibi hizmetler sektöründe de Kayseri Merkez yine ilk sırada yer alırken onu Sivas Merkez izlemiştir. Ancak sonra gelen kümede Yozgat Merkez ile beraber Çayıralan ve Sorgun ilçeleri de yer almaktadır. Çayıralan'ın bu kümede çıkmasının nedeni ağaç toptan ticaretinin yüksek çıkmasıdır. Bu durum da ilçede yer alan Orman İşletme Müdürlüğü ile ilgilidir. Geriye kalan ilçeler ise iki ayrı küme (4. ve 5. küme) oluşturmuşlardır. 4. kümede yer alan ilçelerin genelinde otomotiv yakıtının perakende ticareti öne çıkmaktadır. Bazı ilçelerde ise imalat sanayinin (5. kümedeki ilçelere göre) gelişmiş olması hizmetler sektöründe de etkili olmuştur. Pınarbaşı ve Yahyalı ilçelerinde madencilik, Sarıkaya (jeotermal turizm) ve yine Yahyalı (doğa turizmi) ilçelerinde de turizmin hizmetler sektörünü olumlu yönde etkilemesi ihtimaller dahilindedir.

İlçe dinamikleri ışığında yapılan değerlendirmeler neticesinde küme sonuçlarında yapılan bazı değişikliklerle elde edilen alt bölgeler Şekil 30'da verilmiştir. Burada Çayıralan ilçesinin genel ekonomik yapısı Yozgat Merkez ve Sorgun ilçeleri ile uyumlu değildir. Zira her ne kadar ilçenin toplam ticaret portföyü yüksek görünse de sadece ilçedeki kamu kurumu olan Orman İşletme Müdürlüğü'nden kaynaklanan bu durum, ilçede gelişmesi beklenen diğer hizmetler sektörünü ya da imalat sektörünü tetikleyici bir rol oynamada yetersiz kalmıştır. Bu nedenle bu ilçelerden ayrılarak bir alt kümedeki ilçelere dahil edilmiştir. Divriği, Gemerek, Haçlar ve İncesu ilçeleri ise aşağıda belirtilen çeşitli varsayımlardan ötürü son kümeden çıkarılarak yeni bir alt bölge oluşturulmuştur. Buna bağlı olarak hizmetler sektöründe 6 alt bölge elde edilmiştir.

Şekil 30. Hizmetler Sektörü Alt Bölgeleri

Divriği ilçesi özellikle kültürel değerleri ile turizm potansiyeli barındırmaktadır. Dünya Kültür Mirası listesinde yer alan Ulu Cami ve civarında yapılan düzenlemeler ile bu potansiyelin değerlendirilmesi ve hizmetler sektörünün de buna bağlı olarak gelişmesi öngörülmüştür. Haçlar'da ise Erciyes Master Planı'nın hayata geçirilmesi ile hizmetler sektöründe benzer bir gelişme beklenmektedir. İncesu ilçesinin bu alt bölgeye dahil edilmesinin nedeni ise ilçedeki OSB'nin gelişiyor olması ve bunun hizmetler sektöründe de etkisini göstermesinin beklenmesidir. İlçenin Kayseri-Adana karayolu üzerinde olması da sektör açısından önemli bir avantajdır. Gemerek ilçesi ise hem ilçede yer alan OSB hem de Sivas-Kayseri karayolu üzerinde olması nedeniyle son alt bölgeden çıkarılarak bu gruba eklenmiştir.

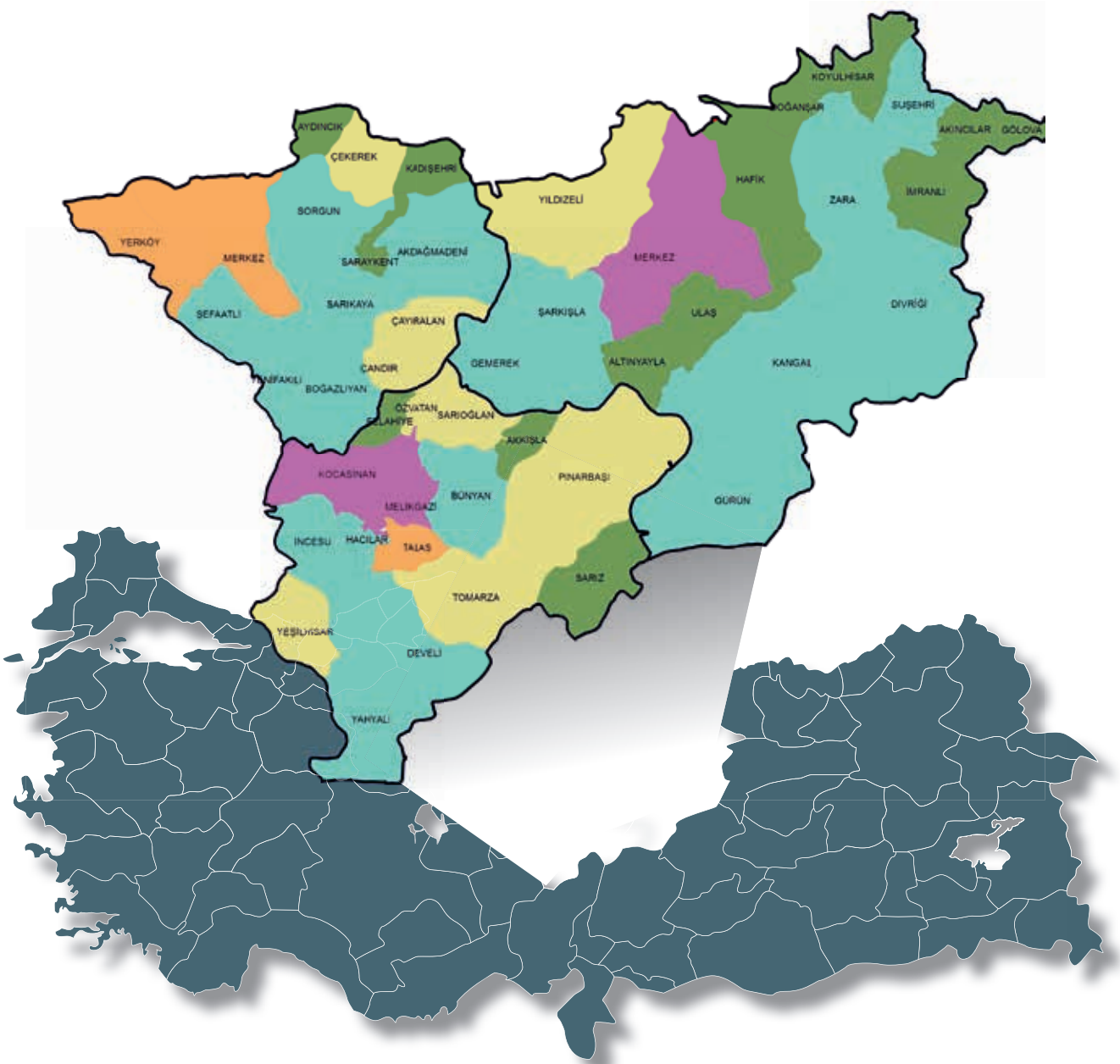
6. küme, hizmetler sektörü açısından gelişmiştir; fakat bu ekonomik değerlendirmenin sonucudur. Hizmet kalitesi açısından değerlendirildiğinde, bu konuda özellikle sosyal açıdan önemli eksiklikler mevcuttur. Müşteri memnuniyeti ve hizmet sunumunda standartların oluşturularak sağlanması önemli stratejik konulardır. 4. ve 5. kümeler için de aynı durum söz konusudur. Ancak bu iki kümede servislerin çeşitlendirilmesi de önemli bir konudur. 2. ve 3. kümelerde de hizmet türlerinde çeşitliliğin artırılması gereklidir. Ancak bunu yaparken de ilçe dinamikleri dikkate alınarak bazı konularında yoğunlaşma olması ilçenin ekonomik kalkınmasına katkı sağlayacaktır. 1. kümede ise biraz daha ekonomik kaygılardan uzak olarak temel ihtiyaçları karşılayacak hizmet dallarının geliştirilmesi gereklidir. Bu da aslında sosyal kalkınma alanıyla örtüşen bir konudur.

Category	Value 1	Value 2	Value 3	Value 4
Q1	120	150	180	210
Q2	130	160	190	220
Q3	140	170	200	230
Q4	150	180	210	240
Annual Total	540	660	780	900

ALT BÖLGELER

3. ALT BÖLGELER

Bölgeyi alt bölgeler içerisinde tanımlamak üzere, demografik yapı, eğitim, sağlık, işgücü ve sanayi, tarım ve hayvancılık, mali ve yaşam kalitesi göstergeleri olmak üzere 7 farklı grupta veri seti kullanılarak, ilçeler arasında yapılan Kalkınmışlık Endeksi Çalışması yürütülmüştür. Ayrıca, tarım, imalat sanayi, madencilik, hizmetler sektörü ve sosyal durum olmak üzere Bölgede önem taşıyan alanlarda detayları mevcut durumda sunulan sektörel alt bölge çalışmaları yapılmıştır. Alt bölgelerin oluşturulmasında istatistiksel analiz yöntemleri kadar, İlçe Stratejik Analiz Toplantıları, ilçe anketleri ve "Sektörel Çalışma Grubu" raporlarından elde edilen bulgular da dikkate alınmıştır.

1. bölümde belirtildiği üzere "TR72 Bölgesi Kalkınmışlık Endeksi Çalışması" ile Bölge 5 alt bölgeye ayrılmıştır:

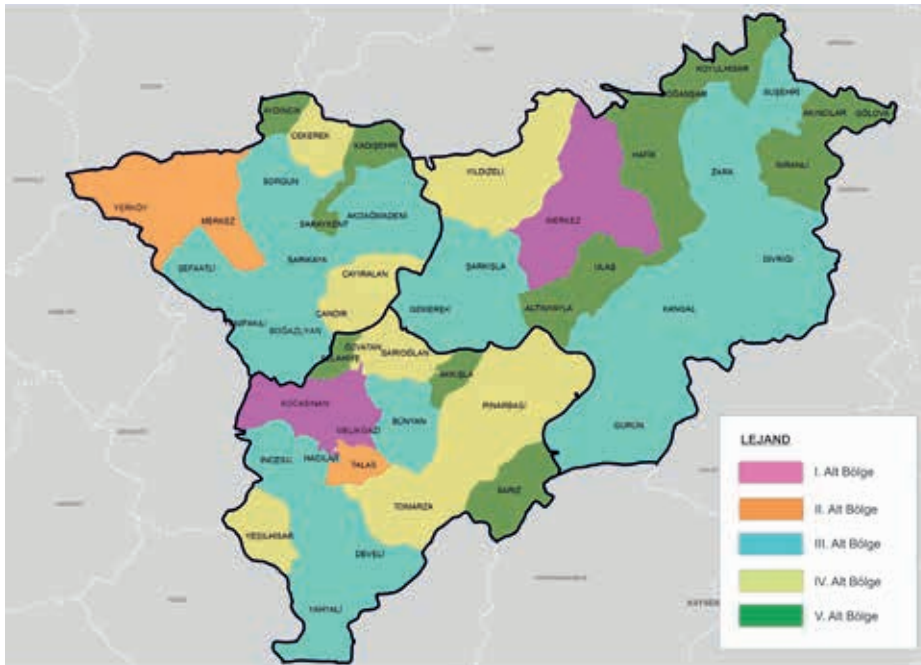
I. Alt Bölge: Kocasinan, Melikgazi ve Sivas Merkez

II. Alt Bölge: Talas, Yozgat Merkez ve Yerköy

III. Alt Bölge: Sorgun, Şefaattli, Akdağmadeni, Sarıkaya, Boğazlıyan, Bünyan, Hacılar, İncesu, Develi, Yahyalı, Gemerek, Şarkışla, Suşehri, Zara, Divriği, Kangal ve Gürün

IV. Alt Bölge: Yıldızeli, Çekerek, Yenifakılı, Çayıralan, Çandır, Pınarbaşı, Tomarza, Yeşilhisar, Özvatan ve Sarıoğlan

V. Alt Bölge: Koyulhisar, Akıncılar, Gölöva, İmranlı, Doğanşar, Hafik, Ulaş, Altınayla, Akkışla, Felahiye, Kadışehri, Saraykent, Aydıncık ve Sarız

Şekil 31. Alt Bölgeler Haritası

3.1. Alt Bölgelerin Değerlendirilmesi

3.1.1. I. Alt Bölge: Kocasinan, Melikgazi ve Sivas Merkez

ORAN tarafından yapılan Kalkınmışlık Endeksi çalışmasına göre, Kocasinan, Melikgazi ve Sivas Merkez ilçeleri en gelişmiş grupta yer almaktadır. Bu ilçeler, madencilik ve sanayiye yakın olmaları açısından Bölgede endüstriyel hammaddelerin de yoğunlaştığı ilçeler arasındadır. Sivas Merkez özellikle doğaltaşın Bölgede yoğunlaştığı ve kümelenme potansiyeli taşıdığı alandır. Bölgede bulunan 6 üniversiteden 5'i bu alt bölgededir. Bu grup, Bölgede özellikle Kocasinan başta olmak üzere, Sivas Merkez ilçe ile sağlık altyapısının ve ayrıca hizmetler sektörünün de ön plana çıktığı; Bölge ilçeleri ve çevre illeri için çekim merkezi konumundadır. Anadolu Harikalar Diyarı ve alışveriş merkezleri ile cazibe merkezi olmasının yanı sıra, 1583 yataklı hastane inşaatı projesi, özel ve kamu hastaneleri varlığıyla Kocasinan ilçesi Bölgede sağlık turizminin geliştirilmesi açısından potansiyel taşıırken, Melikgazi ilçesi Erciyes Dağı nedeniyle kış turizmi açısından Türkiye'nin ve Avrupa'nın sayılı merkezleri arasında yer alabilecek konumdadır. Sivas Merkez ilçe ise Yıldızdağı Kayak Merkezi projesiyle kış turizminin Bölgede geliştirilmesi için potansiyel taşıyan bir başka alandır. Bölgede hizmetler sektörü öncelikle bu alt bölgede geliştirilecektir (turizm, ulaşım, lojistik, toptan perakende ve ticaret, inşaat, finans ve faktöring, bilişim sektörleri, konaklama ve yiyecek).

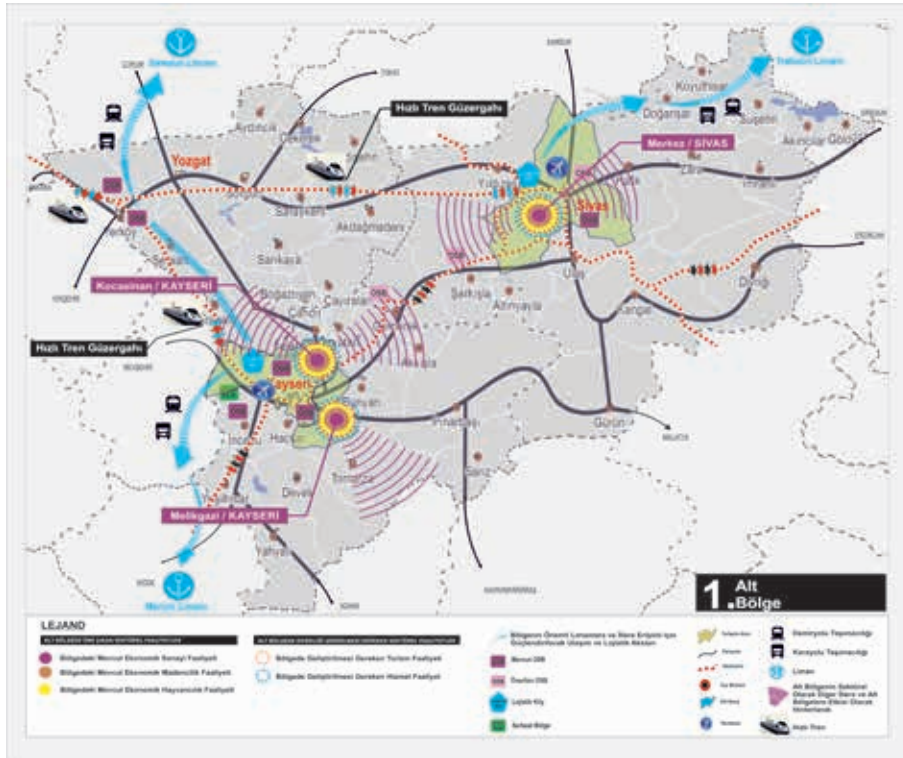
Kocasinan ve Melikgazi ilçeleri sanayinin Bölgede en fazla yoğunlaştığı; ulusal, hatta uluslararası düzeyde firmaların yer aldığı alanlardır. Sivas Merkez ise Kocasinan ve Melikgazi ilçelerinden sonra sanayi bakımından Bölge içinde ikincil düzeyde yer almaktadır.

Bölgedeki serbest bölge, teknopark, Teknoloji Geliştirme Bölgeleri (TGB) ve teknokentler, lojistik köy ile OSB'lerin üçü bu alt bölgedir. Sanayi alanları ve madencilik potansiyeliyle, çevreye duyarlı üretim teknikleri ve yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımı, dış ticaret, kümelenme, Ar-Ge ve yenilikçilik uygulamalarının öncelikle bu alanlarda yoğunlaştırılması ve stratejik sektörlerin öncelikle bu alanlarda geliştirilmesi önem taşımaktadır. Bölgedeki hava alanları da bu alt bölgede yer almakta olup, Bölgeye erişimin en güçlü olduğu alt bölgedir. Ancak bu üç ilçe de derslik başına düşen öğrenci sayısının yoğun olduğu alanlardır. Gelecek 10 yıldaki nüfus ve göç eğilimleri dikkate alındığında, okul ve derslik sayısının artırılması gerekecektir. Bu ilçelerde sosyo-kültürel altyapının, nüfus yoğunluğu sebebiyle yaşam kalitesinin ve şehir içi ulaşım ağlarının gelecek yıllar içinde iyileştirilmesi ihtiyacı ortaya çıkacaktır. Sivas Merkez ilçede yerleşim alanlarının genişleme ihtiyacı söz konusudur. Hızlı tren hattı ve planlanan demiryolu ağları, şehrin erişilebilirliğini ve çevre illerle bağlantısını oldukça güçlendirecektir. Bu alt bölge, sanayiden sonra hayvancılık ve hayvansal üretim açısından da Bölgede ön plana çıkmaktadır. Sivas Merkez ilçesi süt üretiminin ve arıcılık faaliyetlerinin, Kocasinan ilçesi ise alabalık yetiştiriciliğinin Bölgede en yoğun yapıldığı alanlardan biridir. Kocasinan, Melikgazi ve Sivas Merkez ilçeleri süt işleme tesisleri bakımından da Bölgede ilk sırada gelen ilçelerdir. Bölgede kesimhaneler ve kombinalar Kocasinan ilçesi Erkilet mevkiinde yoğunlaşmakta, hem kırmızı ve beyaz et hem de yumurta üretiminde Bölge içinde ilk sırada gelmektedir. Sivas Merkez ilçe ve Melikgazi ilçesi de kanatlı ve yumurta üretimi bakımından bölgedeki ilk 10 ilçe arasındadır. Bitkisel üretim bakımından; Kocasinan ve Sivas Merkez ilçeleri tarla bitkileri, Kocasinan şekerpancarı, Sivas Merkez yumru bitkileri (patates), sebze üretiminde (Bölge önemli ekonomik paya sahip olmasa da) Kocasinan ve Sivas Merkez, meyve üretiminde Kocasinan ilçesi önde gelmektedir.

Grup, tarımdan sanayiye kadar potansiyel taşımakla birlikte, ilçe merkezleriyle art bölgeleri arasındaki gelişmişlik farkları fazladır. İlçe merkezleri sanayi ve hizmetler sektörü ile ön plana çıkarken, art bölgeler tarım ve madencilikle önde gelmektedir. Özellikle Sivas Merkez ilçede kentsel altyapının, art bölgelerde ise kırsal altyapının geliştirilme ihtiyacı daha fazladır.

Sektörel Gelişme Alanları: Sanayi, hizmetler, tarıma dayalı sanayi, madencilik (endüstriyel hammaddeler-doğaltaş)

Şekil 32. I. Alt Bölge Gelişim Şeması

3.1.2. II. Alt Bölge: Talas, Yozgat Merkez ve Yerköy

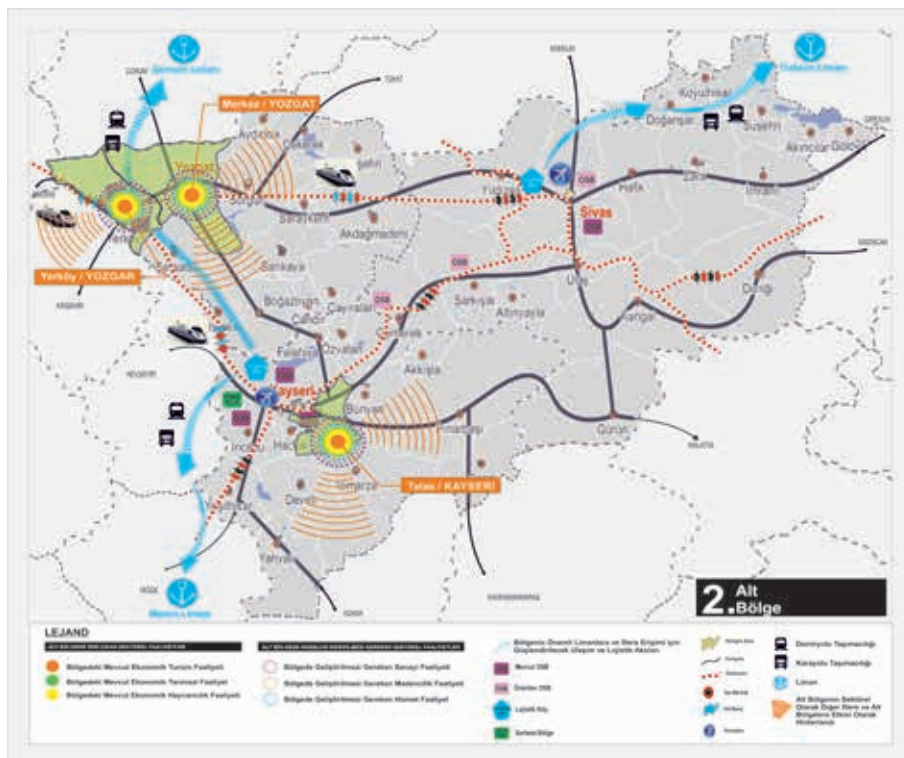
ORAN tarafından yapılan Kalkınmışlık Endeksi çalışmasına göre, Talas, Yozgat Merkez ve Yerköy ilçeleri en gelişmiş ikinci grupta yer almaktadır. Ancak ilçeler arasında Talas sıyrılmaktadır. Yozgat Merkez ilçede Bozok Üniversitesi, Yerköy'de bu üniversiteye bağlı Adalet Meslek Yüksekokulu (MYO) mevcuttur. Bozok Üniversitesi'nin özellikle öğrenciler ve öğretim üyeleri tarafından tercih edilebilirliği artırılmalıdır. Merkez ilçe başta olmak üzere, Yozgat'ta yaşam kalitesi ve şehrin sosyo-kültürel altyapısı öncelikli olarak iyileştirilmelidir. Bu dönemde faaliyete girmesi planlanan Ankara-Yerköy Yüksek Hızlı Tren (YHT) hattı şehrin tercih edilebilirliğini bir ölçüde artırabileceği gibi, sosyo-kültürel altyapı iyileştirilmediği takdirde, özellikle Yozgat'ın en çok göç verdiği metropol Ankara'da ikameti güçlendirme riski doğabilecektir. Ayrıca Yerköy ve Yozgat Merkez demiryolu bağlantısının olmaması (hızlı tren hattı ile sağlanması planlanmakla birlikte) ve Merkez ilçenin civar ilçeler ve iller ile ulaşım modlarının zayıf olması, Merkez ilçenin tercih edilebilirliğini de zayıflatmaktadır. Talas Merkez ilçe olması nedeniyle ulaşım ve sağlık altyapısı oldukça iyidir. Kayseri ilinde özellikle I. alt bölgede yer alan Kocasinan ve Melikgazi ile Talas koridoru Bölgenin sağlık merkezini oluşturmaktadır. Yozgat Merkez (il içinde diğer ilçelere göre sağlık altyapısının güçlü olduğu bir ilçe olmasına karşılık) ve Yerköy ilçelerinin sağlık altyapısının iyileştirilmesi gerekmektedir. Talas ve Yozgat Merkez önceliğinde bu ilçelerin art bölgeleriyle gelişmişlik farklarının azaltılması ve art bölgelere erişimin iyileştirilmesi önemlidir.

Talas, endüstriyel hammaddeler ve sanayi alanlarına yakın olması nedeniyle öne çıkmaktadır. Yapı malzemeleri bakımından değer taşıyan pomza, Talas ilçesindedir. Yerköy'de ise kaya tuzu kısmen potansiyel taşımaktadır. Talas Bölge içerisinde I. alt bölgede yer alan Kocasinan ve Melikgazi ile birlikte hizmetler sektörünün en çok geliştiği ilçeler arasındadır. Yozgat Merkez ve Yerköy ilçeleri ise hizmetler sektörünün nispeten az geliştiği alanlardır. Talas ve Yozgat merkezde hizmet sunum kalitesi ile konaklama ve yiyecek-içecek sektörünün geliştirilmesi gerekliken Yerköy'de hizmet türlerinin çeşitlendirilmesi ihtiyacı ön plandadır. Bölgede Yozgat Merkez imalat sanayi bakımından, Kayseri Merkez ilçeler ve Sivas Merkez ilçesinden sonra üçüncü gelişmişlik seviyesindedir. Yozgat Merkez ilçede OSB bulunmamakla birlikte küçük sanayi sitesi (KSS) bulunmaktadır. Yozgat Merkezin bir alt düzeyindeki Yerköy'de yer alan OSB ise Yozgat Merkezdən beslenmektedir. Bu nedenle OSB'nin geliştirilmesi, mevcut altyapının değerlendirilmesi bağlamında önemlidir; ancak, ilçe dinamikleriyle sanayinin etkileşimi sağlanmalıdır.

Yozgat Merkez ilçe yerleşim alanının genişleme ihtiyacı söz konusudur. Çamlık Milli Parkı Yozgat Merkez'dedir. Bu alanın, turizm ve rekreasyon alanı kapsamında değerlendirilmesi potansiyel olarak tanımlanmıştır. Ayrıca Yerköy jeotermal enerji kaynaklarının bulunduğu sahadır. Bu potansiyeller, değerlendirilmeye ihtiyaç duymaktadır.

Kanatlı ve yumurta üretiminde Yozgat Merkez ve Talas ilçeleri Bölge içerisinde ön plana çıkmaktadır. Büyükbaş ve küçükbaş hayvancılık ve buna dayalı süt üretiminde başta Yozgat Merkez ve ardından Yerköy ilçesi önemli bir pay almaktadır. Yerköy (tarla bitkileri, yumru bitkiler-soğan) ve Yozgat Merkez (baklagil, tarla bitkileri, yumru bitkiler-patates) bitkisel üretim açısından ön plandadır. Her ne kadar diğer sektörlerle kıyaslandığında ekonomik açıdan ön plana çıkmasa da Yozgat Merkez meyve üretiminde de Bölge içerisinde önde gelmektedir. Esasında Yerköy her ne kadar II. alt bölgede yer alsa da, III. alt bölgelerle büyük benzerlik taşımakta, bu nedenle II. ve III. alt bölge arasında geçiş özelliği göstermektedir.

Sektörel Gelişme Alanları: Madencilik (Talas-endüstriyel hammaddeler), Hizmetler, Tarım ve Hayvancılık

Şekil 33. II. Alt Bölge Gelişim Şeması

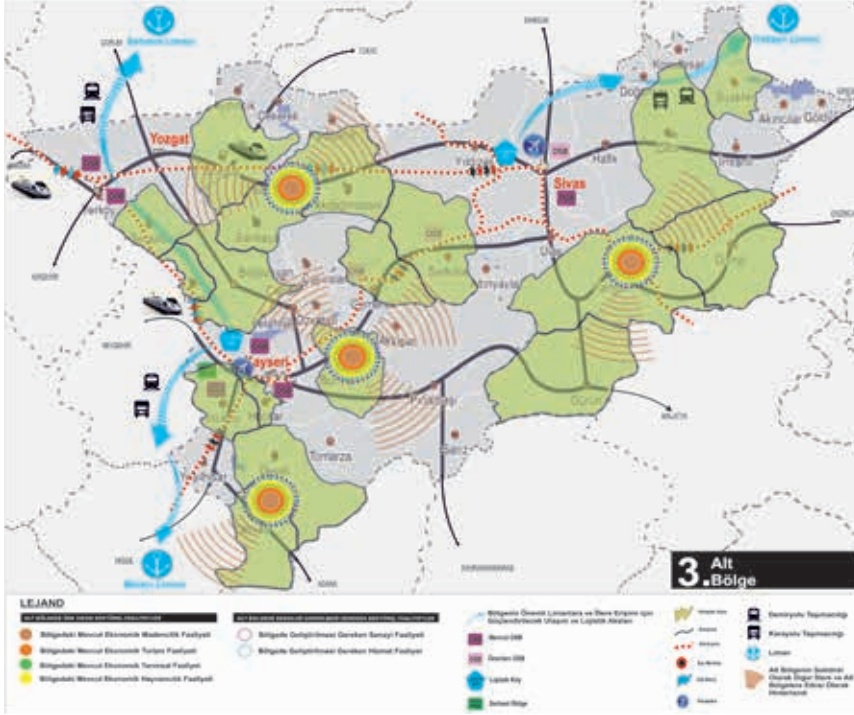
3.1.3. III. Alt Bölge: Sorgun, Şefaati, Akdağmadeni, Sarıkaya, Boğazlıyan, Bünyan, Hacılar, İncesu, Develi, Yahyalı, Gemerek, Şarkışla, Suşehri, Zara, Divriği, Kangal ve Gürün

ORAN tarafından yapılan Kalkınmışlık Endeksi çalışmasına göre, üçüncü grupta yer alan bu alanların ortak özelliği, Bölge jeotermal kaynaklarının büyük bir bölümünün (Yerköy, Boğazlıyan, Sorgun, Sarıkaya, Suşehri ve Şarkışla) ve korunmuş alanların da önemli bir kısmının (Aladağlar, Sultan Sazlığı Milli Parkları vb.) bu alt bölgede olmasıdır. Söz konusu kaynakların değerlendirilmesi ve sürdürülebilir kullanımıyla, termal, doğa, kültür ve eko turizmin öncelikli geliştirileceği alanlardır. Ayrıca, bu alt bölge, Bölgede merkez ilçelerden sonra etrafında bulunan ilçeler için önemli bir çekim merkezi olan görece gelişmiş ilçeleri (Boğazlıyan, Şarkışla, Şefaati, Sorgun, Suşehri, İncesu, Develi, Yahyalı, Zara, Akdağmadeni) bünyesinde barındırmaktadır. Sosyo-kültürel altyapı ve yaşam kalitesi öncelikli olarak bu alanlarda geliştirildiği takdirde, belirtilen ilçelerin Bölge içerisindeki konumları güçlenecektir.

Bu alt bölge madencilik alanında da büyük potansiyel taşımaktadır. Bölgede madencilik bakımından, Gemerek (doğaltaş), Zara ve Hacılar ilçeleri endüstriyel hammaddelerin yoğunlaştığı ilçeler olup, Hacılar özellikle sanayi alanlarına yakın olması nedeniyle öne çıkmaktadır. Bünyan, Develi mermer ve doğaltaşın ağırlıklı olduğu, diğer endüstriyel hammadde çeşitlerinin az olduğu, metalik madenler bakımından ikincil derecede öne çıkan ilçeler grubudur. Yahyalı, Zara ve Divriği ilçelerinin metalik maden açısından sadece Bölge için değil, Türkiye için de önemi tartışılmayacak kadar büyüktür. Sorgun'un Yozgat'ta madencilik sektöründe başı çeken ilçe olduğu, ancak Sorgun'da bulunan uranyum ve manganez yataklarının MTA haritalarında yer almadığı dikkate alınmalıdır. Şefaati ise beyaz taş açısından geliştirilebilir bir madencilik potansiyeli taşımaktadır.

Bu bölge aynı zamanda Bölgedeki MYO'ların da odak noktasıdır. Akdağmadeni, Boğazlıyan, Sorgun, Gemerek, Gürün, Kangal, Suşehri, Yıldızeli, Şarkışla ve Zara'da MYO bulunurken, Develi'de Ziraat Fakültesi mevcuttur. Aynı zamanda Suşehri'nde Sağlık Yüksek Okulu, Zara'da ise Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu mevcuttur. Öğrenciler için bu ilçelerde konaklama ve yiyecek içecek sektörünün geliştirilmesi ve sosyo-kültürel altyapının iyileştirilmesi ihtiyacı bir kez daha güçlenmektedir. Bu alt bölge hizmet sunumunda kalitenin iyileştirilmesinden (Sorgun), hizmet türlerinin çeşitlendirilmesi ve temel ihtiyaçları karşılayacak hizmet altyapısına kadar geniş bir yelpazede dağılım göstermektedir. Bu ilçeler arasında 10 bin kişi başına düşen yatak sayısı bakımından en zayıf ilçe Hacılar'dır. Ancak, merkez ilçelere çok yakın olması sebebiyle ulaşım ve sağlık altyapısından yeterince yararlanabilmektedir. Hacılar ilçesi ise hizmetler sektörünün nispeten az geliştiği alanlardır. Hacılar'da hizmet türlerinin çeşitlendirilmesi ve Hacılar ile Develi ilçesinin Erciyes Master Planı'ndan daha fazla yararlanması ihtiyacı vardır. Hacılar Kayseri il merkezlerine yakınlığı ve erişim kolaylığıyla ön plandadır. Bu grupta bir tek Zara'da halkın okuryazarlık oranı düşük olup, geliştirilmeye ihtiyaç duymaktadır.

Şekil 34. III. Alt Bölge Gelişim Şeması

Develi, Divriği, Gemerek, Suşehri, Kangal, Gürün, Zara, Akdağmadeni, Boğazlıyan, Sorgun, Şefahtli ve Sarıkaya'da KSS bulunmaktadır. İncesu'da ve Şarkışla'da ise OSB mevcuttur. Gemerek'te OSB kurulma aşamasındadır. Sorgun, Boğazlıyan, Develi, Şarkışla il ve Bölge ekonomisinde sanayi bakımından öne çıkan ilçelerdir. Mevcut işletmelerin kapasitesinin artırılması ve yeni işletmelerin kurulmasının desteklenmesi suretiyle sanayinin geleneksel olarak geliştirilmesi, KSS'lerin altyapısının iyileştirilmesi, ilçe dinamikleriyle sanayinin etkileşiminin sağlanması gerekmektedir. Ar-Ge ve Yenilikçilik altyapısının iyileştirilmesi ihtiyacı, I. ve II. alt bölgeye göre nispeten daha az önceliklidir. Haçalar (OSB'nin merkez OSB'ye bağlanmasından sonra) imalat sanayi faaliyetleri Bölge içerisinde öne çıkmamaktadır.

Şefahtli, Sarıkaya, Kangal Boğazlıyan, Develi ve Sorgun tarla bitkileri, Sorgun, Gürün, Kangal, Yahyalı ve Divriği baklagiller, Boğazlıyan ve Gemerek şekerpancarı, Zara, Gürün ve Divriği yem bitkileri (yonca), Şarkışla ve Develi patates, ekonomik değer taşıması da İncesu, Develi, Yahyalı ve Gemerek sebze ve Bölge ve ülke ekonomisinde değer taşıyan ve Bölgede lokal olarak öne çıkan meyve üretiminde ise Yahyalı, İncesu, Bünyan, Gürün ve Develi ilçeleri ön plana çıkmaktadır.

Bölge hayvancılık ve hayvansal üretimde de önemli bir pay almaktadır. Bölgede Zara ve Divriği özellikle arıcılık potansiyeli bakımından ön plana çıkarken, Sorgun, Develi, Pınarbaşı, Şarkışla, Zara ve Suşehri ilçeleri büyükbaş hayvancılıkta ve ayrıca Kangal, Divriği, Gürün, Develi ve Yahyalı ilçeleri küçükbaş hayvancılıkta ön plandadır. Sorgun özellikle yumurta üretiminde Bölgede öne çıkmaktadır. Sorgun, Zara, Suşehri, Gemerek, Gürün, Develi, Sarız, Bünyan ve Yahyalı ilçeleri alabalık yetiştiriciliği bakımından potansiyel taşımaktadır. Suşehri ilçesinde alabalık işleme tesisi kurulum çalışmaları sürdürülmektedir. Bölgedeki ve ülkedeki en büyük iki hayvan pazarı da bu gruptadır (Boğazlıyan ve Şarkışla). Diğer ruhsatlı hayvan pazarlarının da önemli bir kısmı yine buradadır. Tarıma dayalı sanayi öncelikli olarak IV. alt bölgeyle birlikte bu alt bölgede geliştirilecek olup, tarım ve hayvancılık yatırımlarının artırılması önem taşımaktadır.

Sektörel Gelişme Alanları: Madencilik (metalik ve endüstriyel hammaddeler), bitkisel ve hayvansal üretim, tarıma dayalı sanayi, sanayi, hizmetler

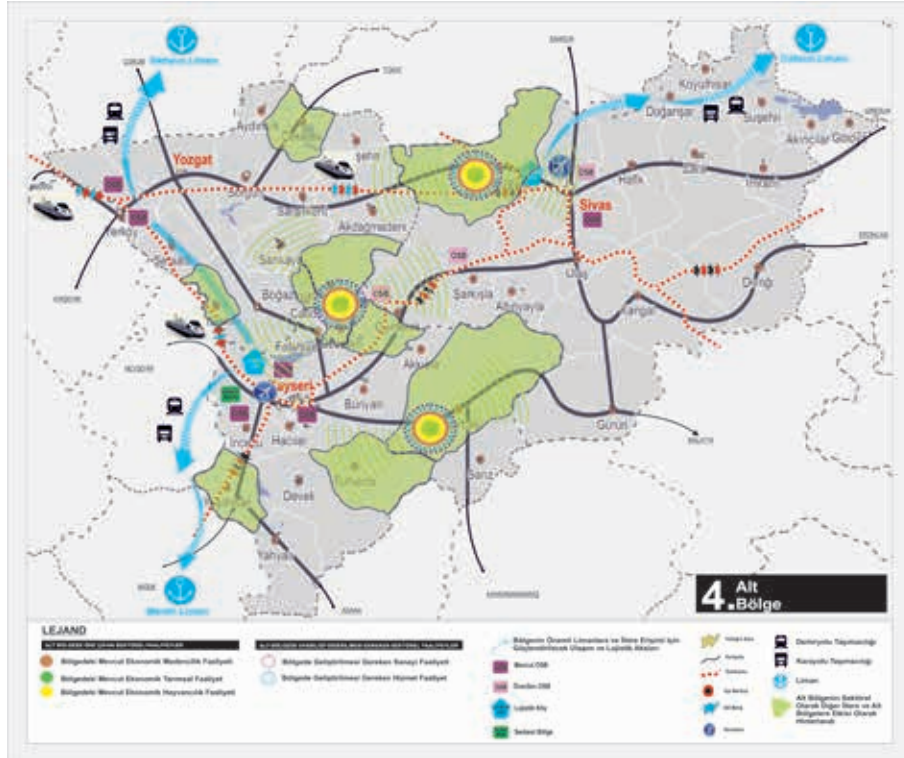
3.1.4. IV. Alt Bölge: Yıldızeli, Çekerek, Yenifakılı, Çayıralan, Çandır, Pınarbaşı, Tomarza, Yeşilhisar, Özvatan, Sarioğlan

Bu ilçelerin ortak özelliği sanayinin fazla gelişmemiş olması ve ilçelerde tarım ve hayvancılığa dayalı bir ekonominin var olmasıdır. Çayıralan, Çandır, Özvatan diğerlerine nazaran az gelişmiştir. Ancak bu grupta Yıldızeli, Pınarbaşı, Tomarza, Yeşilhisar ve Sarioğlan tarım ve hayvancılık bakımından hem bu alt bölgede hem de Bölge içinde önemli ölçüde ön plana çıkmaktadır.

Pınarbaşı alabalık yetiştiriciliğinde Bölgede ilk sıradadır. Ürünlerinin tamamını yurtdışına ihraç eden Bölgedeki tek işleme tesisi yine Pınarbaşı'ndayken Yıldızeli ilçesi yavru balık üretiminde önemli bir yerdedir. Yıldızeli ve Yenifakılı tarla bitkileri, Yıldızeli ve Pınarbaşı yem bitkileri (yonca ve korunga), Yeşilhisar şekerpancarı, ayçiçeği, patates ve meyve, Çekerek yumru bitkiler (soğan), Tomarza yumru bitkiler (patates), Özvatan meyve üretiminde Bölge içinde önemli bir pay almaktadır. Yıldızeli büyükbaş hayvan sayısı bakımından Bölgede ilk sıralarda gelirken Pınarbaşı Kayseri ilinde ilk sıradadır. Yıldızeli ilçesi Sivas merkezle birlikte Bölgede en fazla süt üretiminin bulunduğu gruptur. Ancak ilçede süt işleme tesisi bulunmamaktadır. Pınarbaşı da süt üretiminde Bölgede ilk sıralarda yer almaktadır. Tomarza ve Pınarbaşı ilçeleri, Çayıralan mermer ve doğaltaş; Pınarbaşı metalik madenler açısından önemli bir kaynaktır.

Çandır ve Özvatan ilçelerinde okuryazarlık oranının artırılması gerekmektedir. Yıldızeli'nde bir MYO mevcuttur. Sağlık hizmetleri önceki üç gruba göre daha az gelişmiştir. Hizmetler bakımından en alt düzeyde olup, temel ihtiyaçları karşılayacak hizmet dallarının geliştirilmesi önemlidir. Bu alt bölge kırsal kalkınma tedbirlerinin geliştirilmesi (ekonomik faaliyetlerin çeşitlendirilmesi) ve yaşam koşullarının iyileştirilmesine ve doğal kaynakların değerlendirilmesi ve sürdürülebilir kullanımına ihtiyaç duymaktadır.

Sektörel Gelişme Alanları: Bitkisel ve hayvansal üretim, tarıma dayalı sanayi, madencilik (doğaltaş ve metalik madenler)

Şekil 35. IV. Alt Bölge Gelişim Şeması

3.1.5. V. Alt Bölge: Koyulhisar, Akıncılar, Gölova, İmranlı, Doğanşar, Hafik, Ulaş, Altınyayla, Akkışla, Felahiye, Kadışehri, Saraykent, Aydıncık, Sarız

ORAN tarafından yapılan Kalkınmışlık Endeksi çalışmasına göre, en az gelişmişlik seviyesi gösteren gruptur. Bu ilçelerin ortak özelliği sağlık altyapısının en az gelişmişlik seviyesine sahip olması ve ilçe ekonomisinin diğerlerine nazaran Bölgede ön plana çıkmasa da IV. alt bölge gibi tarım ve hayvancılığa dayalı olmasıdır. Hizmetler sektörü ve sanayi neredeyse hiç gelişmemiş olup, bu sektörler temel ihtiyaçları karşılayacak düzeyde geliştirilmeye ihtiyaç duymaktadır. Ulaş ilçesinde endüstriyel hammadde ön plana çıkmaktadır. Bunun dışında madencilikte de bu alt bölge geri plandadır.

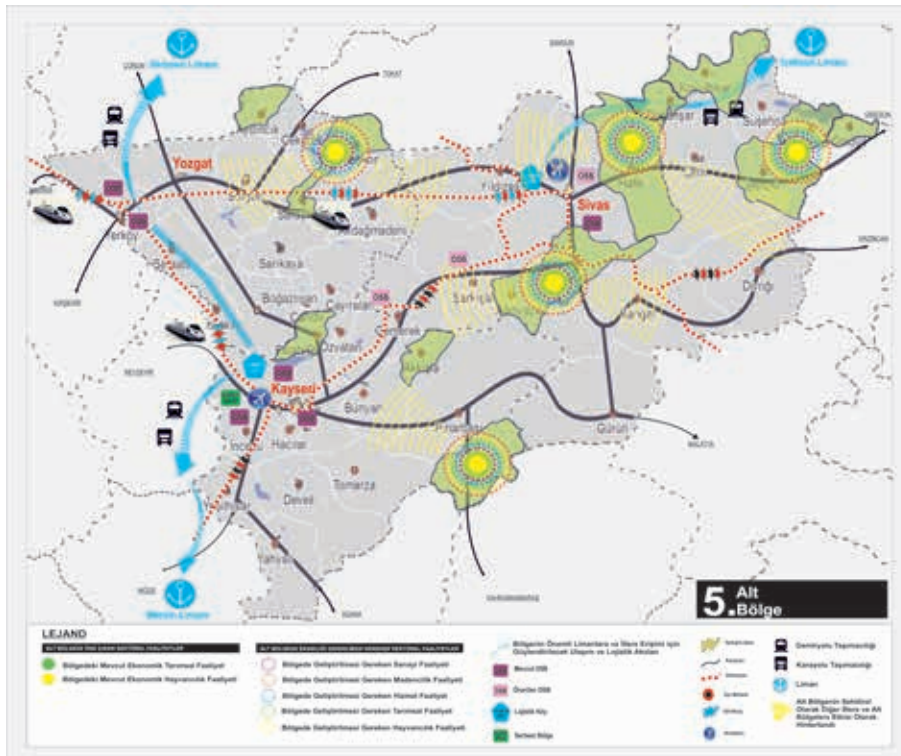
Hafik ve İmranlı'da birer MYO bulunmaktadır. Gölova ve Koyulhisar, Divriği'den sonra merkeze en uzak ilçelerdir. Hafik, Ulaş ve Yıldızeli ile birlikte merkeze en yakın ilçelerdir. Bu ilçelerin gelişmemesi bir anlamda merkeze (kamu kurum kuruluşlarında çalışan görevlilerin Merkezde ikamet etmelerine) yakın ve uzak olmalarına bağlanmaktadır. Sosyal altyapının geliştirilmesi ihtiyacı bu alt bölgede öne çıkmaktadır. Felahiye, Sarız, Akıncılar, Doğanşar, Gölova ve Koyulhisar ilçeleri okuryazar oranının düşük olduğu ilçelerdir. Kadışehri, Altınyayla, İmranlı ve Sarız ilçeleri ilköğretim ve orta öğretimde öğretmen başına öğrenci yoğunluğu yaşayan ilçelerdir. Bu anlamda, eğitim altyapısının geliştirilmesi ihtiyacı mevcuttur.

Koyulhisar, Gölova ve Akıncılar ilçeleri cazibe merkezi konumundaki Suşehri ilçesinden temel ihtiyaçlarını karşılamaktadır. Kadışehri ilçesi uygulanan Deveci Havzası Meyvecilik Entegrasyon Projesi ile meyvecilik ve tarıma dayalı sanayi anlamında gelecek yıllarda ön plana çıkabilecektir. Proje sayesinde ilçeye tersine göç başlamıştır. Koyulhisar Karadeniz sınırları içinde yer alan Eğriçimen Yaylası ile geliştirilmesi halinde yayla turizmine açık hale gelebilecektir. Henüz bir ekonomik anlam ifade etmese de Bölgede Ulaş ilçesi organik tarım faaliyetlerinin başlatıldığı yer olup, organik tarım kümelenmesine uygundur. Saraykent ilçesi jeotermal kaynaklar bakımından potansiyel taşıyan ilçeler arasındadır. Ancak Kadışehri hariç hiçbir ilçe gerçek anlamda potansiyelini ön plana çıkaramamıştır.

İmranlı arıcılık faaliyetlerinin Bölgede en yoğun yapıldığı alan olup, Koyulhisar ve Hafik ikinci grupta yer almaktadır. Bu alanlar, arıcılık bakımından Divriği ve Zara ile potansiyel olarak kümelenmeye uygun alanlardır. Tüm ilçelerde büyükbaş ve küçükbaş hayvancılık az ya da çok yapılmaktadır. İlçeler arasında Akkışla küçükbaş hayvancılıkla, Aydıncık soğan üretimiyle, Hafik buğday üretimiyle Bölge içerisinde ön plandadır. Akkışla'da hayvanların yayılması sebebiyle, aileler çocuklarını ya ilçe halkından kalanlara bırakmakta ya da yanlarında götürerek eğitimlerinin yarıda kalmasına sebep olmaktadır.

Bu alt bölgede uygun alanlarda tarım ve hayvancılık yatırımlarının artırılması, ilçe ve il ekonomisine olumlu katkıda bulunacaktır. Doğal kaynakların değerlendirilmesi ve sürdürülebilir kullanımıyla yaşam kalitesinin iyileştirilmesi, ekonomik faaliyetlerin çeşitlendirilmesi ihtiyacı ön plandadır.

Sektörel Gelişme Alanları: Bitkisel ve hayvansal üretim, lokal alanlarda madencilik ve turizm.

KAYNAKÇA

1. Sangün, L. Temel Bileşenler Analizi, Ayırma Analizi, Kümeleme Analizleri ve Ekolojik Verilere Uygulanması Üzerine Bir Araştırma. Adana : Çukurova Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Su Ürünleri Anabilim Dalı. Doktora Tezi, 2007.
2. Özdamar, K. Paket Programlar ile İstatistiksel Veri Analizi (Çok Değişkenli Analizler). Eskişehir : Kaan Kitapevi, 2004.
3. Burn, D. H., Zrinji, Z. ve Kowalchuk, M. Regionalization of Catchments for Regional Flood Frequency Analysis. ABD : Journal of Hydrologic Engineering, 1997.
4. Burn, D.H. ve Goel, N.K. The Formation of Groups for Regional Flood Frequency Analysis. ABD : Hydrological Sciences Journal, 2000.
5. Fırat, M. K-Ortalamalar Yöntemi ile Yıllık Yağışların Sınıflandırılması ve Homojen Bölgelerin Belirlenmesi. Ankara : İnşaat Mühendisleri Odası Teknik Dergi, 2012.
6. Wong, D.W.S. ve Lee, J. Statistical Analysis of Geographic Information with ArcView GIS And ArcGIS. ABD : John Wiley & Sons, Inc, 2005.
7. United Nations Development Programme. Human Development Report. 2013.
8. Kalkınma Bakanlığı. İllerin Sosyo Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması. 2011.
9. Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı. Su Ürünlerine Ait Bilgi ve Dokümanlar. [Çevrimiçi] Balıkçılık ve Su Ürünleri Genel Müdürlüğü. [Alıntı Tarihi: 31 Aralık 2012.] www.bsgm.gov.tr.
10. Türkiye İstatistik Kurumu. TÜİK Bölgesel İstatistikler. [Çevrimiçi] <http://tuik.gov.tr/VeriTabanlari.do>.
11. Yüksel, B. TR72 Bölgesi Tarım Raporu. Kayseri : Orta Anadolu Kalkınma Ajansı, 2013.

EK - 1 TEDBİRLERİN MEKANSALLAŞTIRILMASI

EK 1. Tedbirlerin Mekansallaştırılması

TR72 Bölgesi 2014-2023 Bölge Planı kapsamında belirlenen gelişme eksenleri, öncelikler ve tedbirlerin mekansallaştırılmasını içermektedir.

Tablo 1. Rekabet Edebilirlik Eksenini-Öncelikler ve Tedbirler

REKABET EDEBİLİRLİK EKSENİ			
Öncelik Alanı	Tedbir		
1	Ar-Ge ve Yenilikçiliğin Geliştirilmesi	1.1.	Ar-Ge ve yenilik eksenli bilgi üretimi artırılarak, sonuç odaklı araştırmaların ve markalaşmanın artırılması sağlanacaktır.
		1.2.	Ar-Ge altyapısının iyileştirilmesi sağlanacaktır.
		1.3.	Bölgede Ar-Ge, yenilik ve endüstriyel tasarım kültürü işletmecilere kazandırılacaktır.
		1.4.	Bölgesel yenilik stratejisi geliştirilecektir.
		1.5.	Ar-Ge ve yenilik konularında işbirliği mekanizmaları güçlendirilecektir.
2	İmalat Sanayinin Geliştirilmesi	2.1.	Katma değeri yüksek yenilikçi ve stratejik sektörel oluşumlar desteklenecektir.
		2.2.	Üreticilerin yeni teknolojik gelişmeler ile ilgili bilgilendirilmesi sağlanacak ve teknoloji düzeyi yüksek sektörlerde yatırımlar desteklenecektir.
		2.3.	Mevcut üretim tesislerinin modernizasyonu geliştirilecektir.
		2.4.	Bölgede rekabetçi sektörler geliştirilecektir.
		2.5.	Sektörel kümelenme ve ihtisaslaşma geliştirilecektir.
		2.6.	Ortaklıklar ve işbirlikleri geliştirilecektir.
		2.7.	Üreticilerin kalite güvence sistemleri konusunda bilinçlendirilmeleri sağlanacak ve standartlara uyum düzeyi artırılacaktır.
		2.8.	KOBİ'lerin yönetim becerilerinin geliştirilmesi ve kurumsal yetkinliklerinin artırılması sağlanacaktır.
3	Hizmetler Sektörünün Geliştirilmesi	3.1.	Bölgede turizm (kış, sağlık, doğa, kültür-inanç, eko, termal) altyapısı geliştirilecektir.
		3.2.	Bölgede turizm alanında tanıtım ve markalaşma çalışmaları yapılacaktır.
		3.3.	Turizm alanında kurumlar arasında işbirliği geliştirilecek, ortak tur programları belirlenecektir.
		3.4.	Bölgede toptan ve perakende ticaret ile inşaat sektörleri geliştirilecektir.
4	Dış Ticaretin Güçlendirilmesi	4.1.	Bölge ihracatında eş değer öneme sahip sektör ve pazar sayısı artırılacak, ihraç edilen ürünlerde çeşitlenme sağlanacaktır.
		4.2.	Teknoloji seviyesi ve katma değeri yüksek ürün ihracatı sürdürülebilir bir şekilde arttırılacaktır.
		4.3.	İhracatçı sayısı ve ihracat kapasitesi arttırılacaktır.
5	Girişimcilik Altyapısının ve Kültürünün Geliştirilmesi	5.1.	Bölgede "Girişimcilik" konusunda farkındalık seviyesinin yükseltilmesi ve girişimcilik kültürünün yaygınlaştırılması sağlanacaktır.
		5.2.	Girişimcilerin bilgiye ve finansal kaynaklara erişimleri arttırılacaktır ve ortak iş kültürü yaygınlaştırılacaktır.
		5.3.	Bölgede potansiyel girişimcilerin temel iş kurma ve işletme becerileri arttırılacaktır.
		5.4.	Bölgedeki girişimcilik altyapısı geliştirilecektir.
6	Yatırım Ortamının İyileştirilmesi	6.1.	İşletmelerin finansal kaynaklara ve hizmetlere erişimi iyileştirilecektir.
		6.2.	Yatırımcılar için uygun ve cazip maliyetli arsalar üretilmesi sağlanacaktır.
		6.3.	OSB ve serbest bölge başta olmak üzere yatırım alanlarının enerji, ulaşım, lojistik ve çevre ile ilgili altyapıları iyileştirecek ve etkin kullanımı sağlanacaktır.
		6.4.	Ürünlerin kalite kontrollerinin ve testlerinin yapılacağı laboratuvar altyapısı geliştirilecektir.
7	Geleneksel Sektörlerin Geliştirilmesi (Tarım Hayvancılık ve Madencilik)	7.1.	Bölgedeki tarım işletmelerinin rekabetçi bir yapıya kavuşturulması için işletmelerin optimum işletme büyüklüğüne ulaştırılması, modernizasyonu ve altyapılarının güçlendirilmesi sağlanacaktır.
		7.2.	Bölgede üretimde verimliliğin ve kalitenin yükseltilmesi, üretimde çeşitlenmenin sağlanması ve gen kaynaklarının korunması sağlanacaktır.
		7.3.	Tarımsal çevre, halk sağlığı, gıda kalitesi ve hijyeni, hayvan refahı, hayvan sağlığı, bitki sağlığı, atık yönetimi uygulamaları ve tarımda iyi uygulamalar yaygınlaştırılacaktır.
		7.4.	Bölgede kırsaldan/tarımdan ayrılan nüfus için ekonomik faaliyetler çeşitlendirilecektir.
		7.5.	Yerel ürünlerin coğrafi işaret kapsamına alınması, markalaştırılması ve ticarileştirilmesi sağlanacaktır.
		7.6.	Bölgede maden ürünlerini katma değeri yüksek ürünlere-mamul/yarı mamule -dönüştürmeye yönelik zenginleştirme ve işleme tesislerine dönük kapasite artırımı ve yatırım faaliyetleri geliştirilecektir.
		7.7.	Bölgede endüstriyel hammaddelerin değerlendirilmesine yönelik faaliyetler arttırılacaktır.
		7.8.	Bölgede maden arama faaliyetleri yaygınlaştırılacak, madencilik faaliyetlerinde yeni teknolojilerin kullanımı, Ar-Ge uygulamaları ve laboratuvar altyapısı geliştirilecektir.

Tablo 2. Rekabet Edebilirlik Eksen - Tedbirlerin Özellikle Uygulanacağı İlçeler

Öncelik	Tedbir	I. Alt Bölge	II. Alt Bölge	III. Alt Bölge	IV. Alt Bölge	V. Alt Bölge
1	1.1.	Tüm İlçeler	Yerköy			
	1.2.	Tüm İlçeler	Yerköy			
	1.3.	Melikgazi, Sivas Merkez	Yerköy	İncesu, Haclar		
	1.4.	Tüm İlçeler	Tüm İlçeler	Tüm İlçeler	Tüm İlçeler	Tüm İlçeler
	1.5.	Tüm İlçeler	Yerköy			
2	2.1.	Tüm İlçeler				
	2.2.	Tüm İlçeler	Yerköy	İncesu, Haclar, Şarkışla		
	2.3.	Tüm İlçeler	Yerköy	İncesu, Haclar, Şarkışla		
	2.4.	Tüm İlçeler				
	2.5.	Tüm İlçeler	Yerköy			
	2.6.	Tüm İlçeler	Yerköy	İncesu, Haclar, Şarkışla		
	2.7.	Tüm İlçeler	Yerköy	İncesu, Haclar, Şarkışla		
	2.8.	Tüm İlçeler	Yerköy	İncesu, Haclar, Şarkışla		
3	3.1.	Tüm İlçeler	Talas, Yerköy	Haclar, Develi, Yahyalı, Divriği, Kangal, Gürün	Yeşilhisar	
	3.2.	Tüm İlçeler	Talas, Yerköy	Haclar, Develi, Yahyalı, Divriği, Kangal, Gürün	Yeşilhisar	
	3.3.	Tüm İlçeler	Talas, Yerköy	Haclar, Develi, Yahyalı, Divriği, Kangal, Gürün	Yeşilhisar	
	3.4.	Sivas Merkez	Talas, Yerköy	Haclar		
4	4.1.	Tüm İlçeler	Yerköy	İncesu, Haclar, Şarkışla		
	4.2.	Tüm İlçeler	Yerköy	İncesu, Haclar, Şarkışla		
	4.3.	Tüm İlçeler	Yerköy	İncesu, Haclar, Şarkışla		
5	5.1.	Tüm İlçeler	Yerköy	İncesu, Haclar, Şarkışla		
	5.2.	Tüm İlçeler	Yerköy	İncesu, Haclar, Şarkışla		
	5.3.	Tüm İlçeler	Yerköy	İncesu, Haclar, Şarkışla		
	5.4.	Tüm İlçeler				
6	6.1.	Tüm İlçeler	Yerköy	İncesu, Haclar, Şarkışla		
	6.2.	Tüm İlçeler	Yerköy	İncesu, Haclar, Şarkışla		
	6.3.	Tüm İlçeler	Yerköy	İncesu, Haclar, Şarkışla		
	6.4.	Tüm İlçeler	Yerköy			
7	7.1.	Tüm İlçeler	Tüm İlçeler	Tüm İlçeler	Tüm İlçeler	Tüm İlçeler
	7.2.	Sivas Merkez, Kocasinan	Yozgat Merkez, Yerköy, Talas	Sorgun, Boğazlıyan, Sarıkaya, Akdağmadeni, Şefaati, Kangal, Gürün, Divriği, Develi, Yahyalı, Şuşehri	Pınarbaşı, Yıldızeli, Çekerek	Akkışla, Akıncılar, Gölova, İmranlı, Doğanşar, Ulaş
	7.3.	Tüm İlçeler	Tüm İlçeler	Tüm İlçeler	Tüm İlçeler	Tüm İlçeler
	7.4.	Sivas ve Yozgat IPARD Programı Kırsal Alan Tanımına Uygun Alanlar	Sivas ve Yozgat IPARD Programı Kırsal Alan Tanımına Uygun Alanlar	Sivas ve Yozgat IPARD Programı Kırsal Alan Tanımına Uygun Alanlar	Sivas ve Yozgat IPARD Programı Kırsal Alan Tanımına Uygun Alanlar	Sivas ve Yozgat IPARD Programı Kırsal Alan Tanımına Uygun Alanlar
	7.5.	Tüm İlçeler	Tüm İlçeler	Tüm İlçeler	Tüm İlçeler	Tüm İlçeler
	7.6.			Divriği, Kangal, Yahyalı	Pınarbaşı	Akıncılar, Doğanşar, İmranlı, Koyulhisar
	7.7.	Tüm İlçeler	Talas	Haclar, İncesu, Gemerek, Sorgun	Yıldızeli	
	7.8.	Tüm İlçeler	Talas, Yerköy	Sorgun, Şefaati, Divriği, Kangal, Gemerek, Zara, İncesu, Haclar, Bünyan, Develi	Çayralan, Yıldızeli, Tomarza, Yeşilhisar	Ulaş, Akıncılar, Doğanşar, İmranlı, Koyulhisar

Tablo 3. Sosyal Kalkınma Eksenini Öncelikler ve Tedbirler

SOSYAL KALKINMA EKSENİ		Öncelik Alanı	Tedbir
1	Beşeri, Sosyal Sermaye ve Kurumsal Kapasite ile Yönetişimin Geliştirilmesi	1.1.	Bölgedeki üniversiteler, STK'lar, özel sektör ve ilgili diğer kurumlar arasındaki koordinasyon ve işbirliği seviyesi arttırılacaktır.
		1.2.	Bölgedeki kurum ve kuruluşların ulusal ve uluslararası destek mekanizmalarından faydalanma düzeyi arttırılacaktır.
		1.3.	Bölgedeki kurum ve kuruluşların yönetim ve idari kapasiteleri güçlendirilecek, Bölgede örgütlenme kültürünün il merkezlerinden ilçe merkezlerine yaygınlaşması sağlanacaktır.
		1.4.	Gençler ve kadınların sivil toplum faaliyetlerine katılım oranı arttırılacak, katılımcı kültürel ortam geliştirilecektir.
		1.5.	Bölgedeki kurum ve kuruluşlar insan kaynakları, teknolojik imkanlardan faydalanma düzeyi ve kurumsal imaj bakımından geliştirilecektir.
		1.6.	Bölgede göçün azaltılmasına yönelik çalışmalar yapılacaktır.
		1.7.	Bölgede sosyal sermayenin dönemsel olarak ölçülmesine yönelik çalışmalar yapılacaktır.
		1.8.	Bölgede istihdam olanakları arttırılacak ve kayıt dışı istihdamın nedenleri araştırılarak, kayıtlı istihdamı teşvik edici tedbirler alınacaktır.
		1.9.	Bölgede işgücü açığı kapatılacak, istihdamdan kopacak işgücü için gerekli önlemler alınacaktır.
		1.10.	Bölgede faaliyet gösteren işletmelerin ve çalışanların sosyal güvence ve haklara yönelik bilinç seviyesi arttırılacaktır.
2	Yaşam Kalitesinin İyileştirilmesi	2.1.	Sosyal alanda hizmet sunan kurum ve kuruluşlar arasında işbirliği ve koordinasyon seviyesi geliştirilecek, sosyal alanda sağlanan yardımların tamamlayıcılık ilkesi çerçevesinde verilmesi sağlanacaktır.
		2.2.	Sosyal hizmetlerin geliştirilmesine yönelik bilgi, veri toplama ve analiz konusunda bilgi altyapısı güçlendirilecektir.
		2.3.	Dezavantajlı grupların da ihtiyaçlarını dikkate alan yenilikçi hizmet sunumu yöntemleri geliştirilecektir.
		2.4.	Dezavantajlı grupların sosyal uyum seviyeleri ve toplumsal hayata katılım düzeyleri arttırılacak, tüm alanlarda, cinsiyet dengeli ve fırsat eşitliği temelli bir yaklaşım geliştirilecektir.
		2.5.	Sportif, kültürel ve sanatsal faaliyetler yaygınlaştırılacaktır.
		2.6.	Bölgede yaşam koşullarının iyileştirilmesi ve geliştirilmesine yönelik çalışmalar yapılacak, dezavantajlı grupları da dikkate alan bir yaklaşımla Bölgenin fiziksel, sosyal ve kültürel altyapısı geliştirilecektir.
		2.7.	İş Sağlığı ve Güvenliği çalışmaları hakkında farkındalık düzeyi arttırılacak, Bölgede halk sağlığı hizmetlerinin yanı sıra Bölgedeki çalışanlar için çalışma koşulları ve İş Sağlığı ve Güvenliği hizmetleri iyileştirilecektir.
3	Eğitim Kalitesinin Yükseltilmesi	3.1.	Eğitim kurumlarının fiziki altyapısı güçlendirilecektir.
		3.2.	Eğitimin her kademesinde eğitim oranının artması sağlanacaktır.
		3.3.	Öğretmen, öğrenci ve aile işbirliğinin sağlanması ve rehberlik hizmetlerinin yaygınlaştırılması sağlanacak ve ailelerde her düzeyde eğitim bilincinin oluşturulması sağlanacaktır.
		3.4.	Beşeri sermaye için hayat boyu öğrenme sistemi altyapısı oluşturulması sağlanacaktır.
		3.5.	Mesleki eğitim yaygınlaştırılarak, Bölgede öne çıkan sektörlerle yönelik işgücü oluşması sağlanacaktır.
		3.6.	Bölgedeki üniversitelerin öğrenci ve öğretim elemanları tarafından tercih edilebilirliği arttırılacak ve tanıtımı yapılacaktır.
		3.7.	Bölgede eğitim kalitesi öğrencilerin bilimsel araştırmalara ve girişimcilğe yönlendirilmesiyle arttırılacak; yenilikçiliği ve araştırmayı benimseten bir yaklaşım uygulanacaktır.
		3.8.	Bölgede nitelikli eğitim yatırımlarının sayısı arttırılacaktır.
		3.9.	Bölgedeki üniversitelerde yapılan uygulamaya dönük araştırma ve çalışmaların sayısı arttırılacaktır.
4	Sağlık Hizmetlerinin Yaygınlaştırılması ve Altyapısının Güçlendirilmesi	4.1.	Bölgede sağlık altyapısı (fiziki (uzman hekim, bina, cihaz vb.), bilgi altyapısı vb.) iyileştirilecek, Bölge içinden ve dışından sağlık hizmetine erişim arttırılacaktır.
		4.2.	Bölgenin sağlık hizmetleri imkanları hedef bölgelerde tanıtılacak ve farkındalık yaratılacaktır.
		4.3.	Sağlık hizmetleri alanında yapılan araştırmalar arttırılacak ve uygulamaya dönük stratejiler geliştirilecektir.
		4.4.	Hastaneler bazında uluslararası akreditasyon ve sertifikasyon sağlanması konusunda çalışmalar yürütülecektir.
		4.5.	Kamu ve özel sektör eliyle sağlık alanında yapılan yatırımlar arttırılacaktır.
		4.6.	Sağlık personelinin niceliği arttırılacak ve söz konusu personel hem teknik hem de iletişim becerilerini güçlendiren periyodik eğitimlerden geçirilecektir.

Tablo 4. Sosyal Kalkınma Eksenini - Tedbirlerin Özellikle Uygulanacağı İlçeler

Öncelik	Tedbir	I. Alt Bölge	II. Alt Bölge	III. Alt Bölge	IV. Alt Bölge	V. Alt Bölge
1	1.1.	Tüm İlçeler	Tüm İlçeler	Tüm İlçeler	Tüm İlçeler	Tüm İlçeler
	1.2.	Tüm İlçeler	Tüm İlçeler	Tüm İlçeler	Tüm İlçeler	Tüm İlçeler
	1.3. ³	Tüm İlçeler	Tüm İlçeler	Tüm İlçeler	Tüm İlçeler	Tüm İlçeler
	1.4. ⁴	Tüm İlçeler	Yozgat Merkez			
	1.5. ⁵	Tüm İlçeler	Tüm İlçeler	Tüm İlçeler	Tüm İlçeler	Tüm İlçeler
	1.6.		Yerköy	Zara, Şarkışla, Suşehri, Kangal Gürün, Divriği, Gemerek, Akdağmadeni, Boğazlıyan, Sarıkaya, Sorgun, Şefaati Yenifakılı	Yıldızeli, Koyulhisar, Çandır, Çayıralan Çekerek	Hafik, Ulaş, Doğanşar, Akıncılar, Altınyayla, Aydıncık, Kadışehri Saraykent
	1.7.	Tüm İlçeler	Tüm İlçeler	Tüm İlçeler	Tüm İlçeler	Tüm İlçeler
	1.8.	Tüm İlçeler	Yerköy, Yozgat Merkez	Gemerek, Şarkışla, İncesu, Boğazlıyan, Akdağmadeni, Şefaati, Sorgun, Sarıkaya, Zara, Gürün, Kangal, Suşehri, Divriği, Develi	Çekerek, Yıldızeli, Tomarza, Çayıralan	
	1.9. ⁶	Tüm İlçeler	Yerköy, Yozgat Merkez	Gemerek, Şarkışla, İncesu, Boğazlıyan, Develi	Pınarbaşı, Yıldızeli	
	1.10.	Tüm İlçeler	Yerköy, Yozgat Merkez	Gemerek, Şarkışla, İncesu, Boğazlıyan, Akdağmadeni, Şefaati Sorgun, Sarıkaya, Zara, Gürün, Kangal, Suşehri, Divriği, Develi	Çekerek, Yıldızeli, Tomarza, Çayıralan	
2	2.1.	Tüm İlçeler	Yozgat Merkez			
	2.2.	Tüm İlçeler	Yozgat Merkez			
	2.3.	Tüm İlçeler	Tüm İlçeler	Tüm İlçeler	Tüm İlçeler	Tüm İlçeler
	2.4.	Tüm İlçeler	Tüm İlçeler	Tüm İlçeler	Tüm İlçeler	Tüm İlçeler
	2.5.	Tüm İlçeler	Talas Yozgat Merkez			
	2.6.	Sivas Merkez	Yozgat Merkez	Tüm İlçeler	Tüm İlçeler	Tüm İlçeler
	2.7.	Tüm İlçeler	Yerköy, Yozgat Merkez	Gemerek, Şarkışla, İncesu, Boğazlıyan, Akdağmadeni, Şefaati Sorgun, Sarıkaya, Zara, Gürün, Kangal, Suşehri, Divriği, Develi	Çekerek, Yıldızeli, Tomarza, Çayıralan	
3	3.1.	Tüm İlçeler	Yozgat Merkez, Talas, Yerköy			
	3.2.		Yozgat Merkez, Yerköy	Zara, Sorgun, Şefaati, Akdağmadeni Sarıkaya	Çandır, Sarız, Özvatan, Çekerek, Yenifakılı Çayıralan, Pınarbaşı, Aydıncık	Akıncılar, Gölova, İmranlı Doğanşar, Koyulhisar, Felahiye, Kadışehri Saraykent
	3.3.		Yozgat Merkez, Yerköy	Sorgun, Şefaati, Akdağmadeni Sarıkaya	Çandır, Çekerek, Yenifakılı, Çayıralan Pınarbaşı, Aydıncık	Kadışehri, Saraykent
	3.4.	Tüm İlçeler	Tüm İlçeler	Tüm İlçeler	Tüm İlçeler	Tüm İlçeler
	3.5.	Tüm İlçeler	Yerköy, Yozgat Merkez	Gemerek, Şarkışla, İncesu, Boğazlıyan, Develi	Pınarbaşı, Yıldızeli	
	3.6.	Tüm İlçeler	Yozgat Merkez			
	3.7.	Tüm İlçeler	Tüm İlçeler	Tüm İlçeler	Tüm İlçeler	Tüm İlçeler
	3.8.	Tüm İlçeler	Tüm İlçeler	Tüm İlçeler	Tüm İlçeler	Tüm İlçeler
	3.9.	Tüm İlçeler	Yozgat Merkez			
4	4.1.	Tüm İlçeler	Yozgat Merkez	Şefaati	Özvatan, Sarıoğlan, Yeşilhisar, Çayıralan, Yenifakılı	Akkışla, Felahiye, Akıncılar, Altınyayla, Doğanşar, Gölova, Hafik, İmranlı, Koyulhisar, Ulaş, Kadışehri, Saraykent
	4.2.	Tüm İlçeler	Yerköy	Sorgun, Kangal, Sarıkaya, Boğazlıyan		
	4.3.	Tüm İlçeler	Yozgat Merkez			
	4.4.	Kocasinan, Melikgazi				
	4.5.	Tüm İlçeler	Yozgat Merkez	Sorgun, Kangal, Sarıkaya, Boğazlıyan, Altınyayla		Koyulhisar, Akıncılar, Gölova, İmranlı, Doğanşar, Akkışla Ulaş

³ İdari kapasite tüm ilçelerde güçlendirilecek olup, örgütlenme kültürünün yaygınlaştırılması sadece ilçe merkezlerinde önceliklidir.⁴ Kahtılımcı kültürel ortamın geliştirilmesi il merkezleri hariç tüm ilçelerde önceliklidir.⁵ İnsan kaynakları açısından Yozgat önceliklidir.⁶ İstihdamdan kopacak işgücü için III., IV. ve V. alt bölge ilçeleri önceliklidir.

Tablo 4. Sosyal Kalkınma Eksen - Tedbirlerin Özellikle Uygulanacağı İlçeler - Devamı

Öncelik	Tedbir	I. Alt Bölge	II. Alt Bölge	III. Alt Bölge	IV. Alt Bölge	V. Alt Bölge
4	4.6.	Tüm İlçeler	Yozgat Merkez	Şefaattli	Özvatan, Sarıoğlan, Yeşilhisar, Çayıralan Yenifaklı	Akkışla, Felahiye, Akıncılar, Altınyayla, Doğanşar, Gölöva, Hafik, İmranlı, Koyulhisar, Ulaş, Kadışehri, Saraykent

Tablo 5. Sürdürülebilir Çevre ve Enerji Eksen - Öncelik Alanları ve Tedbirler

SÜRDÜRÜLEBİLİR ÇEVRE VE ENERJİ EKSENİ			
Öncelik	Tedbir		
1	Bölgede Hava Kalitesinin İyileştirilmesi ve İklim Değişikliğinin Etkilerinin Azaltılması	1.1.	Yerel ve bölgesel düzeyde hava kirliliği ve iklim değişikliğiyle mücadele ile iklim değişikliğine uyum sağlanmasına ilişkin kamu, özel sektör, STK, meslek kuruluşları önceliğinde tüm düzeylerde farkındalık artırılacaktır.
		1.2.	Yerel ve bölgesel kilit paydaşlar arasında iklim değişikliği ve hava kirliliği konusunda işbirliği mekanizmaları geliştirilecek ve aralarındaki koordinasyon güçlendirilecektir.
		1.3.	Başta imalat sanayi, tarım, enerji, ulaşım olmak üzere, ilgili tüm alanlarda düşük sera gazı emisyonlu teknolojilere yönelik Ar-Ge ve teknoloji transferi uygulamaları ve altyapı geliştirilecektir.
		1.4.	Bölgede iklim değişikliği ve hava kirliliğinin etkilerinin azaltılması konusunda araştırmalar yapılacaktır.
		1.5.	Çevre dostu ulaşım ve ulaşım alternatiflerine yönelik farkındalık artırılacaktır.
		1.6.	Hava kalitesini olumsuz etkileyen parametreleri üreten etmenlere ilişkin denetim faaliyetleri güçlendirilecektir.
		1.7.	Toplu taşıma araçlarında, binalarda, ilgili sektör ve alanlarda emisyon salım oranı daha düşük alternatif yakıt kullanımı yaygınlaştırılacaktır.
2	Su Kaynaklarının Yönetimi ve Verimli Kullanılması	2.1.	Düzye2 bölgeleri arasında havza temelli su ve çevre yönetimi uygulamaları geliştirilecektir.
		2.2.	Su kaynaklarının havza bazlı yönetimine yönelik bilgi altyapısı iyileştirilecek, coğrafi bilgi sistemlerinin kullanımı yaygınlaştırılacaktır.
		2.3.	Su kaynaklarının kontrollü ve verimli kullanımı konusunda bilinç seviyesi artırılacak ve tarım ve sanayi önceliğinde altyapı geliştirilecektir.
3	Su Kaynakları Kirlilik Yükünün Azaltılması ve Çevresel Altyapının Kent ve Kırsalda Geliştirilmesi	3.1.	Bölgede yeşil alan oranı artırılacaktır.
		3.2.	Erozyonu önlemeye yönelik farkındalık artırılacak ve iyi uygulama örnekleri yaygınlaştırılacaktır.
		3.3.	Bölgede kırsal yerleşim birimlerinde (köy ve bağlısı) ve kent merkezlerinde kanalizasyon sistemleri altyapısı iyileştirilecektir.
		3.4.	Bölgede önemli kent merkezleri ve ilçelerinde içme suyu ve atıksu arıtma altyapısı iyileştirilecektir.
		3.5.	Bölgede çevreye duyarlı planlı kentleşme uygulamaları yaygınlaştırılacaktır.
		3.6.	Su kaynaklarının kontrollü kullanımı ve kirlenmesi konusunda sanayi ve tarım alanında faaliyet gösterenler önceliğinde tüm paydaşların farkındalık ve uygulama düzeyi artırılacaktır.
		3.7.	Su kaynaklarının kontrollü kullanımı ve kirlenmesini önlemeye yönelik izleme sisteminin etkinliği artırılacak, bilgi altyapısı iyileştirilecektir.
4	Temiz Üretim ve Çevresel Atık Yönetimi Uygulamalarının Yaygınlaştırılması	4.1.	Bölgede katı atık hizmeti geliştirilecek ve katı atık kaynaklı çevre kirliliği azaltılacaktır.
		4.2.	Bölgeye özel atık yönetimi stratejisi geliştirilecek ve belediyeler ve OSB, KSS gibi sanayi odaklarının farkındalık düzeyi ile atık yönetimi kapasitesi artırılacaktır.
		4.3.	Geri dönüşüm ve yeniden kullanıma ilişkin farkındalık düzeyi artırılarak, Bölgedeki uygulamaları yaygınlaştırılacaktır.
		4.4.	Tehlikeli atık üretiminin bertaraf edilmesine yönelik altyapı geliştirilecektir.
		4.5.	Bölgede atıkların geri kazanımı ve maden atıklarının bertaraf edilmesine ilişkin altyapı geliştirilecektir.
		4.6.	OSB ve KSS'ler önceliğinde temiz üretim uygulamaları yaygınlaştırılacaktır.
		4.7.	Sanayi alanlarında endüstriyel simbiyoz konusunda farkındalık yaratılacak ve işletmeler arasında yaygınlaştırılacaktır.
5	Doğal Yaşam Alanları ve Kültürel Mirasın Korunması	5.1.	Korunan alanlarda endemik türler (flora ve fauna) ile bu türlerin doğal yaşam alanlarının korunması sağlanacaktır.
		5.2.	Milli Parklar önceliğinde, Bölgede korunan alanlarda doğasına uygun şekilde turizm potansiyeli değerlendirilecektir.
		5.3.	Doğal afetlerin yoğun olduğu alanlarda koruma önlemleri artırılacaktır.
		5.4.	Kültürel mirasın korunması sağlanacak ve ulusal ve uluslararası arenada bilinirliği artırılacaktır.
6	Enerji Altyapısının İyileştirilmesi	6.1.	Enerjide yerli kaynakların ve yenilenebilir enerji kaynaklarının daha etkin kullanılması ve yaygınlaştırılması sağlanacaktır.
		6.2.	Bölgede enerji verimliliği uygulamaları geliştirilecektir.
		6.3.	Isıtmada temiz enerji imkanı sunan doğalgazın belirlenen koşulları taşıyan ilçelere ulaştırılması sağlanacaktır.

Tablo 6. Sürdürülebilir Çevre ve Enerji Eksenli - Tedbirlerin Özellikle Uygulanacağı İlçeler

Öncelik	Tedbir	I. Alt Bölge	II. Alt Bölge	III. Alt Bölge	IV. Alt Bölge	V. Alt Bölge
1	1.1.	Tüm İlçeler	Tüm İlçeler	Tüm İlçeler	Tüm İlçeler	Tüm İlçeler
	1.2.	Tüm İlçeler	Tüm İlçeler	Tüm İlçeler	Tüm İlçeler	Tüm İlçeler
	1.3.	Tüm İlçeler	Tüm İlçeler	Tüm İlçeler	Tüm İlçeler	Tüm İlçeler
	1.4.	Tüm İlçeler	Yozgat Merkez			
	1.5.	Tüm İlçeler	Yozgat Merkez, Talas			
	1.6.	Tüm İlçeler	Tüm İlçeler	Tüm İlçeler	Tüm İlçeler	Tüm İlçeler
	1.7.	Tüm İlçeler	Yozgat Merkez, Yerköy	Sorgun		
2	2.1. ⁷	Kızılırmak, Yeşilirmak, Dicle ve Fırat, Ceyhan, Seyhan Doğu Karadeniz Havzaları	Kızılırmak, Yeşilirmak, Dicle ve Fırat, Ceyhan, Seyhan, Doğu Karadeniz Havzaları	Kızılırmak, Yeşilirmak, Dicle ve Fırat, Ceyhan, Seyhan, Doğu Karadeniz Havzaları	Kızılırmak, Yeşilirmak, Dicle ve Fırat, Ceyhan, Seyhan, Doğu Karadeniz Havzaları	Kızılırmak, Yeşilirmak, Dicle ve Fırat, Ceyhan, Seyhan, Doğu Karadeniz Havzaları
	2.2. ⁸	Kocasinan, Sivas Merkez	Yozgat Merkez			
	2.3.	Tüm İlçeler	Tüm İlçeler	Tüm İlçeler	Tüm İlçeler	Tüm İlçeler
3	3.1.	Tüm İlçeler	Tüm İlçeler	Tüm İlçeler	Tüm İlçeler	Tüm İlçeler
	3.2.	Tüm İlçeler	Tüm İlçeler	Tüm İlçeler	Tüm İlçeler	Tüm İlçeler
	3.3.	Kocasinan, Melikgazi, Sivas Merkez (kırsal yerleşim birimleri)	Tüm İlçeler (kırsal yerleşim birimleri)	Tüm İlçeler (kırsal yerleşim birimleri)	Tüm İlçeler (kırsal yerleşim birimleri)	Tüm İlçeler (kırsal yerleşim birimleri)
	3.4.		Yozgat Merkez	Şefaattli, Develi, Bünyan, Divriği, Doğanşar, Gürün, Kangal, Zara Sarıkaya		Akınalar, Gölova, Hafik, Ulaş, Aydıncık
	3.5.	Tüm İlçeler	Talas, Yozgat Merkez			
	3.6.	Tüm İlçeler	Tüm İlçeler	Tüm İlçeler	Tüm İlçeler	Tüm İlçeler
	3.7.	Kocasinan, Sivas Merkez	Yozgat Merkez			
4	4.1.	Sivas Merkez	Yozgat Merkez			
	4.2.	Tüm İlçeler	Yerköy, Yozgat Merkez	Gemerek, Şarkışla, İncesu, Boğazlıyan, Akdağmadeni, Şefaattli, Sorgun, Sarıkaya, Zara, Gürün, Kangal, Suşehri, Divriği Develi	Çekerek, Yıldızeli, Tomarza Çayıralan	
	4.3.	Tüm İlçeler	Tüm İlçeler	Tüm İlçeler	Tüm İlçeler	Tüm İlçeler
	4.4.	Kocasinan, Melikgazi		İncesu, Develi	Tomarza	
	4.5.	Tüm İlçeler	Yozgat Merkez, Talas	Yahyalı, Divriği, Kangal, Zara, Sorgun, İncesu, Haclar, Gemerek	Pınarbaşı, Gemerek	İmranlı, Koyulhisar
	4.6.	Tüm İlçeler	Yerköy, Yozgat Merkez	Gemerek, Şarkışla, İncesu, Boğazlıyan, Akdağmadeni, Şefaattli, Sorgun, Sarıkaya, Zara, Gürün, Kangal, Suşehri, Divriği Develi	Çekerek, Yıldızeli, Tomarza	
	4.7.	Tüm İlçeler	Yerköy, Yozgat Merkez	Gemerek, Şarkışla, İncesu, Boğazlıyan, Akdağmadeni, Şefaattli, Sorgun, Sarıkaya, Zara, Gürün, Kangal, Suşehri, Divriği, Develi	Çekerek, Yıldızeli, Tomarza	

⁷ Alt bölge yaklaşımından ziyade havza bazlı yaklaşım baz alınmıştır.⁸ Öncelikli olarak sorumlu kurum ve kuruluşların altyapısı iyileştirilecektir.

Tablo 6. Sürdürülebilir Çevre ve Enerji Eksenine - Tedbirlerin Özellikle Uygulanacağı İlçeler - Devamı

Öncelik	Tedbir	I. Alt Bölge	II. Alt Bölge	III. Alt Bölge	IV. Alt Bölge	V. Alt Bölge
5	5.1.	Sivas Merkez	Yozgat Merkez	Yahyalı, Yeşilhisar, Sorgun, Akdağmadeni, Hacılar, Develi, Zara	Çekerek, Sarıoğlan, Pınarbaşı	Hafik Ulaş
	5.2.		Yozgat Merkez	Yahyalı, Yeşilhisar		
	5.3.	Melikgazi		Zara, Suşehri, Kangal	Tomarza, Çekerek	İmranlı, Gölova, Doğanşar Koyulhisar, Akıncılar
	5.4.	Tüm İlçeler	Tüm İlçeler	Tüm İlçeler	Tüm İlçeler	Tüm İlçeler
6	6.1.	Kocasinan, Sivas Merkez	Yerköy	Gürün, Yahyalı, Sorgun, Kangal Sarıkaya, Divriği, Şarkışla, Suşehri, Zara, Boğazlıyan, Bünyan, Akdağmadeni	Pınarbaşı, Yıldızeli, Çekerek	Sarız, İmranlı, Saraykent Koyulhisar, Akıncılar, Aydıncak
	6.2.	Tüm İlçeler	Yozgat Merkez, Talas, Yerköy	İncesu, Gemerek, Şarkışla, Boğazlıyan, Şefaati, Sorgun, Suşehri Develi, Zara, Hacılar, Divriği, Gürün Akdağmadeni, Sarıkaya, Yahyalı		
	6.3.			Bünyan, Develi, Yahyalı, Divriği Kangal, Zara, Akdağmadeni, Sarıkaya	Pınarbaşı, Çekerek	

Tablo 7. Kentsel ve Kırsal Altyapı Eksenine - Öncelikler ve Tedbirler

Kentsel ve Kırsal Altyapı Eksenine			
Öncelik	Tedbir		
1	Bölgeye Erişilebilirliğin Artırılması ve Kent İçi Ulaşım Altyapısının Güçlendirilmesi	1.1.	Bölgede demiryolu, karayolu ve havayolu bağlantıları geliştirilecektir.
		1.2.	Bölgenin önemli il ve ilçe merkezlerinin metropol, diğer çevre il ve limanlarla bağlantısı sağlanarak erişilebilirliği ve etkileşimi artırılabilecektir.
		1.3.	Ulaşım alanındaki kuruluşlar arasındaki koordinasyon geliştirilecektir.
		1.4.	Bölge içi ulaşımda çevre dostu alternatifler ve toplu taşımacılık yaygınlaştırılacaktır.
		1.5.	Kent içi ulaşım türleri arasındaki entegrasyon geliştirilecektir.
2	Lojistik Kapasitesinin Artırılması	2.1.	Bölge genelinde lojistik faaliyetler güçlendirilecek ve "Bölge Lojistik Master Planı" hazırlanacaktır.
		2.2.	Taşımacılık ve ticarete kullanılan araçların modernizasyonu sağlanacaktır.
		2.3.	Özellikle özel önem gerektiren ürünlerin depo ve dağıtım merkezlerine yönelik standardizasyonun oluşturulması sağlanacak ve bu depo ve merkezlerin bu standartlara uyumu teşvik edilecektir.
		2.4.	Bölgede yapılmı devam etmekte ve planlanmış olan Kayseri - Boğazköprü ve Sivas Lojistik Köyü (Organize Lojistik İhtisas Bölgeleri) tam olarak faaliyete geçmesi sağlanacaktır.
		2.5.	Madencilik, sanayi, tarım gibi ekonomik faaliyetlerin yoğun olarak gerçekleştirildiği alanlarda lojistik altyapısı iyileştirilecektir.
		2.6.	Özellikle, imalat sanayinin yoğun olduğu alanlarda ve önemli merkezlerde yük ve yolcu taşımacılığına ilişkin bilgi altyapısı geliştirilecektir.
3	Bilgi ve Teknolojiye Erişim İmkanının Artırılması	3.1.	Farkındalık oluşturularak İnternet erişimi ve bilgisayar okuryazarlığı arttırılacaktır.
		3.2.	Bölgedeki kuruluşların bilgi ve iletişim teknolojisi altyapısı ve bilgi ve teknoloji kaynaklarından yararlanma oranı geliştirilecektir.
		3.3.	Bilişim sektörüne yönelik Ar-Ge sektörünün tesisi sağlanacaktır.

Tablo 8. Kentsel ve Kırsal Altyapı Eksenli - Tedbirlerin Özellikle Uygulanacağı İlçeler

Öncelik	Tedbir	I. Alt Bölge	II. Alt Bölge	III. Alt Bölge	IV. Alt Bölge	V. Alt Bölge
1	1.1.	Tüm İlçeler	Yozgat Merkez	Akdağmadeni	Tomarza, Özvatan, Yeşilhisar, Yıldızeli, Çekerek, Boğazlıyan, Sarıkaya, Sorgun, Çayıralan	Felahiye
	1.2.	Tüm İlçeler	Tüm İlçeler	Tüm İlçeler	Özvatan	Koyulhisar, Akınalar, İmranlı, Doğanşar, Kadışehri, Aydıncak
	1.3.	Tüm İlçeler	Yozgat Merkez, Yerköy, Sorgun			
	1.4.	Tüm İlçeler	Yozgat Merkez, Talas			
	1.5.	Tüm İlçeler	Yozgat Merkez			
2	2.1.	Tüm İlçeler	Yozgat Merkez, Yerköy	İncesu, Şarkışla, Gemerek		
	2.2.	Tüm İlçeler				
	2.3.	Tüm İlçeler	Yozgat Merkez, Yerköy	Bünyan, İncesu, Develi, Yahyalı, Suşehri, Gürün	Yıldızeli, Çayıralan, Çandır, Pınarbaşı, Yeşilhisar	
	2.4.	Tüm İlçeler				
	2.5.	Sivas Merkez,	Yozgat Merkez, Yerköy	Bünyan, Develi, Divriği, Kangal, Gemerek, Sorgun, Akdağmadeni, Boğazlıyan, Şefaati	Tomarza, Pınarbaşı, Yıldızeli, Çayıralan	
	2.6.	Tüm İlçeler	Yozgat Merkez			
3	3.1.	Tüm İlçeler	Tüm İlçeler	Tüm İlçeler	Tüm İlçeler	Tüm İlçeler
	3.2.	Tüm İlçeler	Tüm İlçeler	Tüm İlçeler	Tüm İlçeler	Tüm İlçeler
	3.3.	Tüm İlçeler	Yozgat Merkez, Yerköy, Talas			

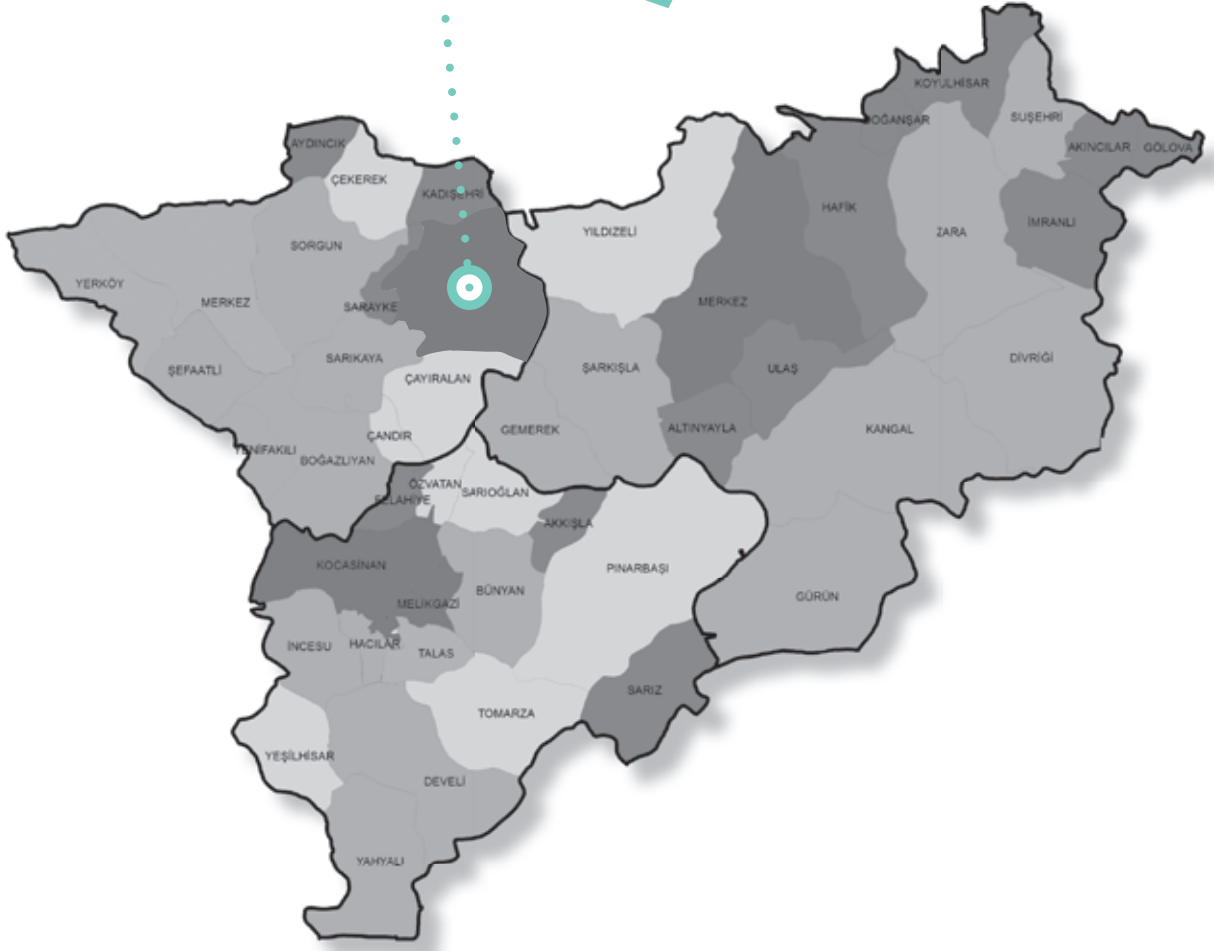

EK - 2 İLÇE RAPORLARI

KAYSERİ
SİVAS
YOZGAT

AKDAĞMADENİ

AKDAĞMADENİ

EK 2. İlçe Raporları ⁹

AKDAĞMADENİ

Potansiyeller ve Faaliyetler	
Potansiyeller	Yapılması Gerekenler
Jeotermal Kaynaklar	<ul style="list-style-type: none"> - Karadikmen Köyü mezasındaki jeotermal suyun Akdağmadeni merkezine getirilmesi ile ilgili fizibilite çalışması yapılması - İlçe merkezinde jeotermal turizmüne hizmet edecek bir jeotermal tesis kurulması - Jeotermal seracılık faaliyetlerinin desteklenmesi - İlçeye turistik tesis kurulması ve sosyal alanlar için teşvikler aracılığıyla yatırımların teşvik edilmesi
Orman Alanları	<ul style="list-style-type: none"> - İlçede yakın bir bölgeye LİF-YONGA fabrikasının ve PELET fabrikalarının kurulması - Kereste işleme tesislerinin kurulması ve istihdam alanlarının genişletilmesi - İlçede işletmeler kurularak ahşap oyuncak imalatının yapılması, bahçe ve park mobilyalarının üretiminin yapılması
Su Kaynakları	<ul style="list-style-type: none"> - Tatlı su balıkçılığının desteklenmesi - Tatlı su balıkçılığının yapılabileceği alanlarla ilgili fizibilite çalışması yapılması - Havuzların kurulması, yavru ve anaç balık yetiştiriciliğinin desteklenmesi

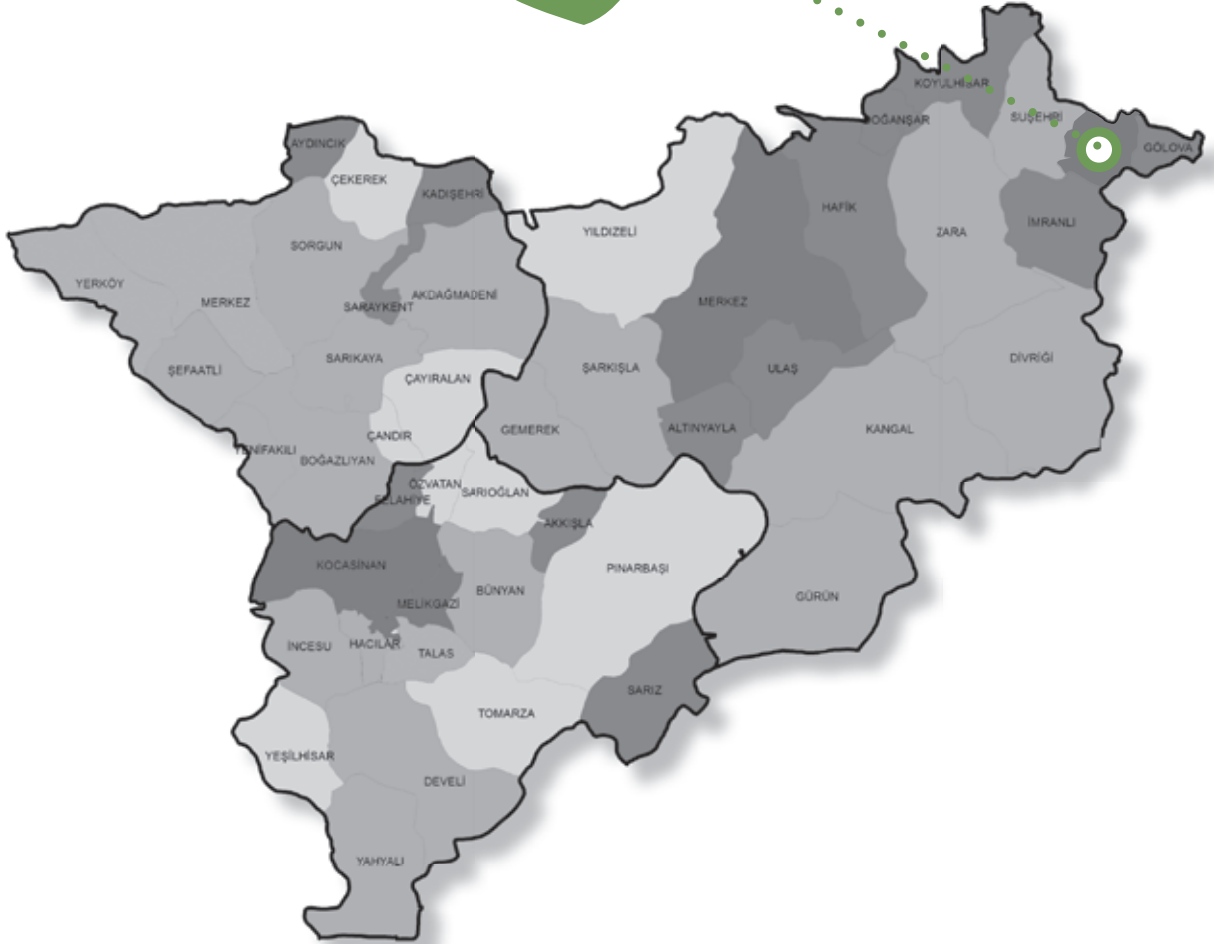
Sorunlar ve Çözüm Önerileri	
Sorunlar	Çözüm Önerileri
Tarım ve Hayvancılık	<ul style="list-style-type: none"> - Yem bitkisi ekim alanlarının artırılması - Birim alandan alınan hububat veriminin yükseltilmesi için arazinin sulanabilir hale getirilmesi - Mevcut sulama kanallarının onarılması ve sulama kanallarının sayıları artırılarak sulama alanlarının genişletilmesi
Tarihi, Kültürel ve Doğal Değerler	<ul style="list-style-type: none"> - İlçedeki tarihi kültür varlıklarının restorasyonlarına devam edilmesi - Ürgüp-Göreme Turizm Bölgesi ile Çorum Hattuşaş Turizm Bölgesi arasında bulunan bölgeye konaklama tesisleri yapılması - İlçeden geçecek olan hızlı tren projesinin ve ilçe merkezine gelecek olan sıcak suyun turizm sektörüne katkı sağlayacak proje çalışmaları yapılması - Restorasyonların tamamlanması ve tesislerin kurulmasının ardından turizm fuarlarında tanıtım yapılması

⁹ 29.01.2014 tarih ve 78 sayılı yazı ile ilgili kurumlara görüş ve güncelleme için başvuruda bulunulmuştur.

KAYSERİ
SİVAS
YOZGAT

AKINCILAR

AKINCILAR

Potansiyeller ve Faaliyetler

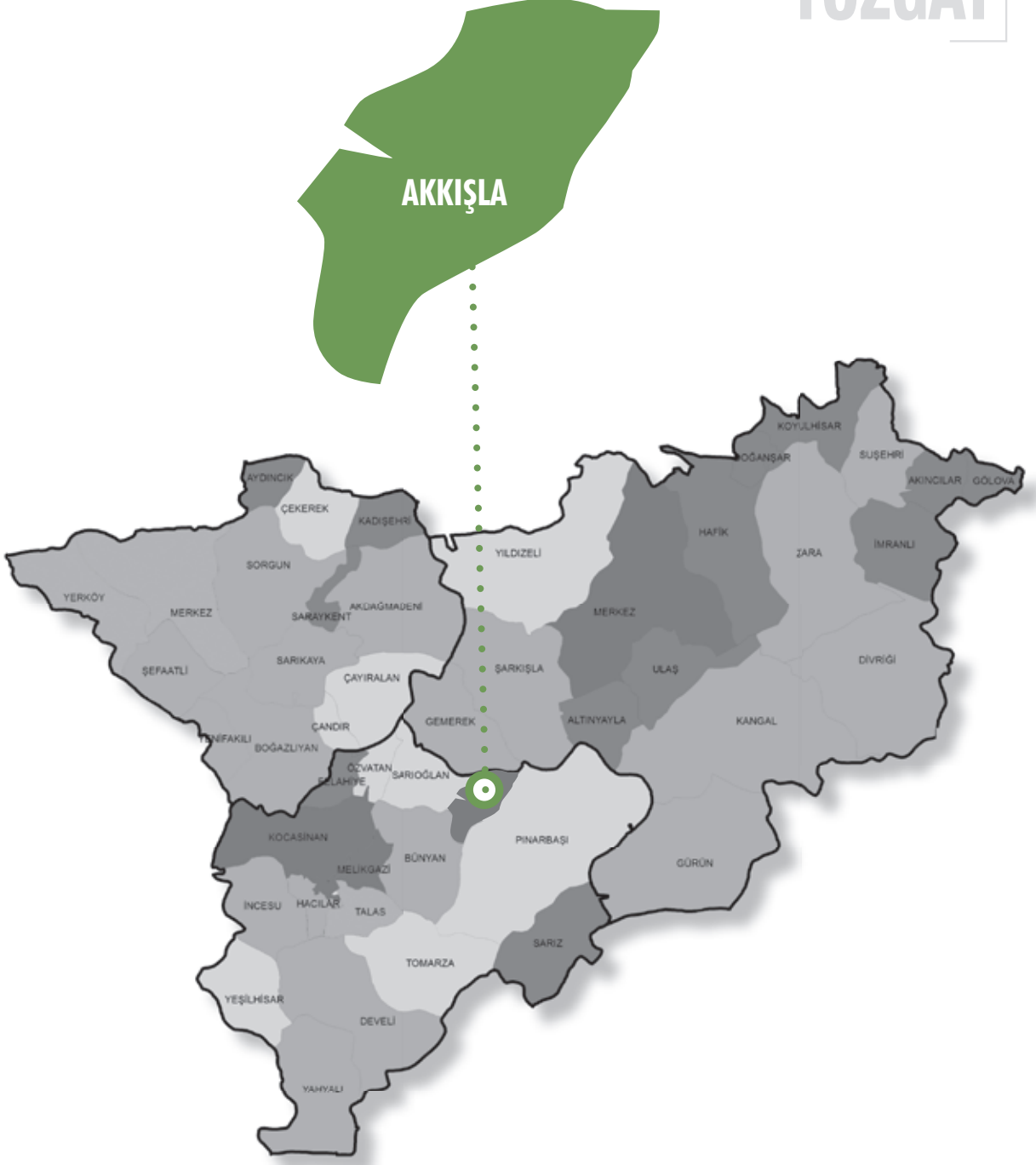
Potansiyeller	Yapılması Gerekenler
Turizm	- Kızıldağ'ın kayak turizmüne açılması için gerekli yatırımların yapılması ve Kızıldağ mevkiinde bulunan yaylaların turizme kazandırılması - Kılıçkaya barajının Akıncılar kıyısı ve çevresinde turizme yönelik yatırımlar yapılması
Termal Turizm	- Doğantepe Köyü Bahattinşeyh mevkiinde MTA tarafından yapılan çalışmalar sonucunda 28 derecelik sıcak su kaynağı tespit edilmiş olup, suyun derecesinin artırılarak termal turizmde kullanılması için çalışma yapılması
Doğal Maden Suyu	- MTA tarafından yapılan çalışmalar sonucunda Abdurrahman Köyünde 13 derece sıcaklığında su tespit edilmiş olup, suyun maden suyu olarak kullanılması için çalışma yapılması
Seracılık	- Seracılık ile fenni meyve ve sebze yetiştiriciliğinin yaygınlaştırılması için gerekli teşvik ve eğitimlerin verilmesi
Tarım	- Tarımla uğraşan vatandaşların daha iyi ürün ve daha iyi verim alabilmeleri için eğitilmesi ve gerekli teşviklerin verilmesi - Tarım potansiyelinin değerlendirilerek kavun yetiştiriciliği konusunda eğitim ve teşvik verilmesi
Hayvancılık	- Kızıldağ mevkiinde bulunan yayla ve meraların hayvancılık sektöründe değerlendirilmesi
Çiçek Balı	- Mevcut arıcılık potansiyelinin artırılması için bal ormanlarının oluşturulması

Sorunlar ve Çözüm Önerileri

Sorunlar	Çözüm Önerileri
İşsizlik ve Göç	- Sanayi alt yapısı oluşturulması için gerekli yatırımların yapılması - Belediye mücavir alanı içinde imar planında sanayi alanı olarak düzenlenen çay mevkiinde hal, sanayi sitesi, soğuk hava deposu, toptan sebze meyve hali kurulması ve yeni istihdam artırıcı yatırımlar yapılması
Arazi Ölçek Küçüklüğü	- Miras veya satış yoluyla bölünen verimli arazilerin arazi toplulaştırılması yapılarak giderlerinin azaltılması ve verimliliğinin artırılması
Sulama Kanalları	- İlçemizde bulunan sulama kanallarının açık sistem ve eski olduğundan kanallardan sızan su taban suyunu yükseltmekte ve verimi düşürmekte olup, sulama kanallarının kapalı sisteme alınarak su kaybının önlenmesi
Konut Sıkıntısı	- TOKİ vasıtası ile konut yapılması
Yükseköğretim	- Meslek Yüksekokulu kurulması
İçme Suyu	- Mevcut içme suyu kaynaklarının tam ve verimli kullanılabilmesi için projeler yapılması - Kızıldağ köylerimizin ve ilçe merkezinin içme suyu ihtiyacını karşılayacak içme suyu göleti yapılması
İmar Yolları ile Alt ve Üst Yapılar	- İlçe merkezinde geniş ve çok amaçlı bir meydan düzenlemesi yapılması - İmar yollarının açılması ve asbestli su şebekesinin değiştirilmesi
Enerji	- Ana elektrik hattında yaşanan kesintilerin önlenmesi - Mevcut enerji altyapısının değiştirilmesi - Sanayi elektrik hattı çekilmesi ve ilçe merkezinde elektrik kablolarının yeraltına alınması

KAYSERİ
SİVAS
YOZGAT

AKKIŞLA

Potansiyeller ve Faaliyetler

Potansiyeller	Yapılması Gerekenler
Gilaburu	<ul style="list-style-type: none"> - Gilaburu ekim-dikim faaliyetlerinin artırılması - Ekim-bakım teknik ve yöntemlerinin profesyonelleştirilmesi - Tanıtım ve pazarlama faaliyetlerine ağırlık verilmesi - Meyve suyu veya salamura üretecek bir tesisin kurulması
Sulu Tarım Olanakları	<ul style="list-style-type: none"> - Sulama kanallarının ıslah edilmesi ve arazilerin sulamaya elverişli hale getirilmesi - Halkın kuru tahıl tarımından daha ziyade sulu tarıma geçmesi için teşvik edilmesi.
Hayvancılık	<ul style="list-style-type: none"> - İlçede bulunan hayvan ırklarının ıslahı edilmesi - Süt sığırıcılığının teşvik edilmesi - Süt sığırıcılığını geliştirecek projelerin hayata geçirilmesi - Hayvancılığın temel sorunlarından olan yem probleminin çözümü için yem temin olanaklarının geliştirilmesi - Gömürgende bulunan yaklaşık 40.000 koyun ırkının ıslahına yönelik projeler yapılması - Meraların ıslahına yönelik çalışmalar yapılması
Tarım Endüstrisi	<ul style="list-style-type: none"> - Müteşebbis adaylarının bu konuda teşvik edilmesi - Mevcut sulama kanallarının iyileştirilmesi

Sorunlar ve Çözüm Önerileri

Sorunlar	Çözüm Önerileri
İşsizlik	<ul style="list-style-type: none"> - İlçedeki müteşebbis sayısının artırılarak yeni istihdam alanlarının açılması - Kamu destekli projelerin geliştirilerek istihdam alanlarının genişletilmesi - Kamu, kobiler ve sivil toplum kuruluşları tarafından istihdama yönelik yapılacak faaliyet ve/veya hazırlanacak projelerin desteklenmesi
Göç	<ul style="list-style-type: none"> - Kamu ve KOBİ desteği ile ilçedeki istihdam alanlarının artırılması - İlçede bulunan eğitim kurumlarının nitelik ve niceliklerinin artırılması - İlçedeki konut sıkıntısının giderilmesi
Verimsiz Tarım ve Bilinçsiz Hayvancılık Faaliyetleri	<ul style="list-style-type: none"> - Geleneksel tarım yöntemlerinden vazgeçilerek intansif tarım faaliyetlerinin uygulanması - Toprakta yılda birden fazla ürün alabilmek için iklimlendirme çalışmalarının yapılması - Tarımda sulama sisteminin yaygınlaştırılarak, arazilerde sulu tarıma geçişinin sağlanması - Getirisi tahıl tarımına göre çok daha fazla olan sebzeçilik faaliyetlerinin teşvik edilmesi - Aile işletmesi şeklinde ve bilinçsizce yapılan hayvancılık faaliyetlerinin önüne geçilerek, halkın modern hayvancılık konusunda desteklenmesi
Eğitim	<ul style="list-style-type: none"> - İlçede eğitim gören öğrencilere yönelik sınavlara hazırlık kurslarının sayısının artırılması - Öğrencilerin sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerin gerçekleştirebilmesi için dışarı bağımlılığın giderilerek ilçede gençlik merkezi ve tiyatro salonlarının yapılması - Meslek yüksekokulu projesinin hayata geçirilmesi
Sosyal Alanların Kısıtlı Olması	<ul style="list-style-type: none"> - Halkın sosyal ihtiyaçlarının karşılanabileceği aile çay bahçesi ve mesire alanlarının oluşturulması - Sarioğlan Barajı'nın halkın sosyal faaliyetlerini gerçekleştirebileceği bir alana dönüştürülmesi - Keşdoğan gölü etrafında alabalık tesisleri kurulması - Spor tesisleri yapılması

KAYSERİ
SİVAS
YOZGAT

ALTINYAYLA

Potansiyeller ve Faaliyetler

Potansiyeller	Yapılması Gerekenler
Hayvancılık	<ul style="list-style-type: none"> - Hayvancılığa ilişkin üretim potansiyellerinin değerlendirilerek üretim kapasitesinin artırılması - Hayvancılığa dayalı sanayinin geliştirilmesi ve buna bağlı olarak yeni istihdam yaratılması - Organize tarım ve hayvancılık bölgelerinin geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması buna bağlı olarak toplu ve kitlesel üretim yapılması - Hayvan ıslahı ve nitelikli damızlık hayvanların elde edilmesi ile daha verimli üretime geçilmesi - Küçük işletmelerin birleştirilerek büyük işletmeler haline dönüştürülmesi ve yetiştiricilerin eğitilmesi
Göletler	<ul style="list-style-type: none"> - Mevcut göletlere kapalı sulama sistemi kurularak tarımsal sulamada kullanılması - Göletteki balık ve kuş çeşitliliğinin artırılması ile sportif amaçlı avcılığın yaygınlaştırılması - Tarımsal amaçlı sulamada çeşitlilik ve verimin artırılması - Ticari amaçlı mevsimlik balık üretim çiftliklerinin kurulması - Halkın spor yapma, dinlenme ve mesire yeri olarak kullanabileceği alanlar yapılması
Kompost ve Biyogaz Üretimi	<ul style="list-style-type: none"> - Hayvansal varlığın fazla olması sebebiyle mevcut hayvan atıklarını değerlendirilerek biyogaz üretecek bir tesisin kurulması - Elde edilen biyogazla ısıtılacak seraların kurulması - Biyogaz üretiminden sonra çok daha değerli hale gelen gübrelerin arazilerde toprak yapısının düzenlenmesi, yetiştirme ortamı veya bitki besleme ürünü olarak kullanılması - Elde edilen biyogazla elektrik üretimi sağlayacak tesisin kurulması - Biyogaz üretiminden sonra elde edilen ürünlerle bölgedeki organik tarım faaliyetlerinin artırılması
Turizm Potansiyeli Olan Sarıssa	<ul style="list-style-type: none"> - Halen toprak altında bulunan yapıların açığa çıkarılması için kazı çalışmalarını bitirilmesi - Restorasyon ve çevre düzenleme çalışmalarının yapılması - Şehir içi ve dışından gelen turistlerin ihtiyacını karşılayacağı tesislerin kurulması - Bölgeyi tanıtıcı reklamların yapılması ve gezi turlarının düzenlenmesi - Bölgeye ulaşımın rahat sağlanması için yol yapım ve onarım çalışmalarının yapılması

Sorunlar ve Çözüm Önerileri

Sorunlar	Çözüm Önerileri
Sulu Tarım Alanlarının Yetersiz Olması	<ul style="list-style-type: none"> - Deliliyas ve Doğupınar göletlerine kapalı sulama sistemleri kurularak tarımsal sulamada kullanılması - Su tutma kapasitesi artırmak için gölet çevresinin ağaçlandırılması - Sulu tarımın getirilmesinin ve ürün çeşitliliğinin çiftçilere anlatılması - Bahçelik alanlarda damla sulama sistemine geçilmesi, - Su sarfiyatının önlenmesi konusunda eğitim çalışmalarının yapılması
Tarımda Modernizasyon ve Nüfus Kaybı	<ul style="list-style-type: none"> - Özellikle nüfus kaybı yaşayan bölgeler göz önüne alınarak gelişim potansiyellerini destekleyici fiziksel ve ekonomik alt yapının oluşturulması sağlanarak tarım ve hayvancılığın desteklenmesi - Devlet destekli modern ahırların yapılması - Tarımda verimliliği artırmak ve pazarlama olanaklarını geliştirmek için çeşitli programlar kapsamında eğitim hizmetleri sunmak, kırsal alanda bağımsız aile işletmeleri olarak faaliyet gösteren çiftçilerin rekabet gücünü artırmaya yönelik programların geliştirilmesi (süt toplama merkezi vb.). - Kırsal alanda yaşam koşullarının iyileştirilmesi için ailelere, gençlere ve önder çiftçilere çeşitli eğitim hizmetleri sunulması - Nüfus kaybını önlemeye yönelik kırsal ekonomiye paralel olarak sanayi sektörünün teşvik edilerek istihdam yaratılması (mandıra vb.).
Ulaşım Sıkıntısı ve Sosyal Faaliyetlerin Yetersiz Olması	<ul style="list-style-type: none"> - İlçenin her türlü faaliyetlerini yapabilmesi için bir kültür merkezinin yapılması - Sivas merkeze ve Şarkışla ilçesine olan sefer sayısının artırılması - İlçenin Sivas'a, Şarkışla'ya ve Kangal'a olan bağlantı yollarının yapılması - İlçede çeşitli konser tiyatro vb. etkinliklerin düzenlenmesi - İlçe halkına yönelik turistik yerlere gezilerin düzenlenmesi - Geçilerek, halkın modern hayvancılık konusunda desteklenmesi

KAYSERİ
SİVAS
YOZGAT

AYDINCIK

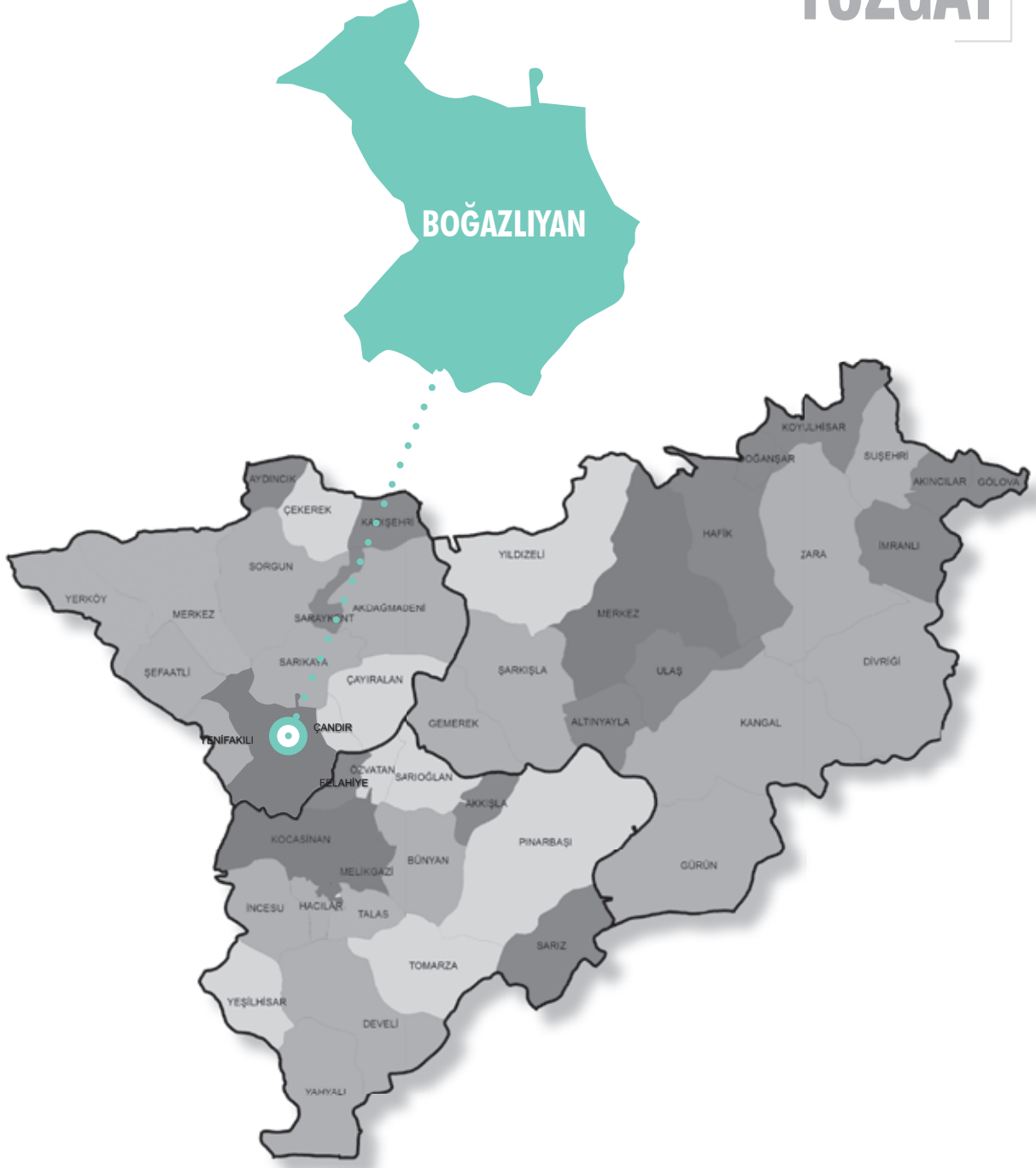
AYDINCIK

Potansiyeller ve Faaliyetler	
Potansiyeller	Yapılması Gerekenler
Orman Alanları	<ul style="list-style-type: none"> - Bölgede Bozok Üniversitesi bünyesinde ormanlık yüksekokulu açılması - Kayı, gürgen, meşe gibi ekonomik değeri yüksek olan ağaçların değerlendirilmesi - Aydınık ormanlık alanlarının doğa turizmine kazandırılması için; doğa yürüyüşü yolları, mesire ve dinlenme alanları ve dağcılık tesisleri kurulması - Piknik alanlarının genişletilmesi
Meyvecilik	<ul style="list-style-type: none"> - Mevcut jeotermal kaynakları değerlendirilerek ve mikro klima özelliğinden faydalanılarak seracılık faaliyetlerinin yapılması - Soğana alternatif olarak soğan tozu üretimi ve kiraz gibi katma değerli meyvecilik yapılması - Bağrıbütün kavunu üretimi ve tanıtımının yapılması - Yetiştirilen meyvelerin uygun koşullarda saklanabileceği soğuk hava deposunun yapılması
Hayvancılık	<ul style="list-style-type: none"> - Meralar, çayır alanlar ve yem üretimine uygun arazilerde çalışabilecek işgücü sağlanması - Süt toplama merkezi ve/veya süt işleme tesisi kurulması

Sorunlar ve Çözüm Önerileri	
Sorunlar	Çözüm Önerileri
Ulaşım	<ul style="list-style-type: none"> - Eymir'den Aydınık'a kadar karayolu ağı kurulması - Tokat'a ulaşım için bir tünel yapılması - İlçenin giriş ve çıkışlarındaki yol bağlantıları için TEDAŞ tarafından elektrik verilmesi, yollardaki menfez ve köprülere gerekli önemin verilmesi
İşsizlik ve Göç	<ul style="list-style-type: none"> - Sanayi ve küçük sanayi tesislerinin kurulması - Sosyal, kültürel ve sportif faaliyetler için tesis ve projeler yapılması
Tarım ve Hayvancılık	<ul style="list-style-type: none"> - Bilinçli tarım ve alternatif tarım ürünlerine yönelme konularında çiftçilerin teşvik edilmesi - Hayvancılığın yapıldığı bölgelere elektrik verilmesi - Süt toplama merkezi kurulması - Sulu tarım arazilerinin artırılması - Elektrikli basınçlı sulama sistemi ya da damlama sistemi geliştirilmesi - Soğuk hava deposu kurulması

KAYSERİ
SİVAS
YOZGAT

BOĞAZLIYAN

Potansiyeller ve Faaliyetler

Potansiyeller	Yapılması Gerekenler
Termal Turizm	<ul style="list-style-type: none"> - Uzunlu sulama sahasının gözden geçirilmesi - Açık ve kapalı havuzların halkın kullanımına açılması - Özler Aşağı Hasinli Karakoç Ovakent yeraltı şehirlerinin turizme açılması - Fizik tedavi ve rehabilitasyon merkezi kurulması
Tarım ve Hayvancılık	<ul style="list-style-type: none"> - Çiftçilere alternatif tarım ürünleri eğitimi verilmesi - Hayvan hastalıkları araştırma merkezi kurulması - Tarım aletleri operatörlük eğitimi verilmesi - Kapalı devre sulama tesislerinin yaygınlaştırılması - Seracılık, meyve-sebzeciliğin ve bağcılığın yaygınlaştırılması
Boğazlıyan Şeker Fabrikası ve Kayseri İline Yakınlık	<ul style="list-style-type: none"> - Fabrika için yan sanayi geliştirilmesi - Fabrikaya ek tesislerin yapılması - Hazine arazilerinin tespit edilmesi ve yatırıma hazır hale getirilmesi - Basınçlı sulama sistemleri uygulanabilecek alanların belirlenmesi - Şeker kotalarının artırılması
Doğal, Tarihi ve Kültürel Miras	<ul style="list-style-type: none"> - Farklı bir meydan veya bulvarın oluşturulması - Festival veya fuar düzenlenmesi - Turizm ve sit alanı olan yerlerin fizibilite çalışmaları ile turizme kazandırılması - Sit alanlarının tarihi dokusunun araştırılması ve tanıtıcı materyallerin hazırlanması - Sırçalı kasabasında mesire alanı oluşturulması
Maden ve Yenilenebilir Enerji Kaynakları	<ul style="list-style-type: none"> - Yeraltı ve yerüstü kaynaklarının envanterinin çıkartılması - Maden işlemeceğinin cazip hale getirilmesi - Katı atık tesislerinin kurulması ve enerji sağlanması - Rüzgar enerjisine uygun alanlarda gerekli tesislerin yapılması - Jeotermal kaynakların tespit edilmesi ve konut ısınmasında kullanılması - Atatürk yolu üzerinde rüzgar enerjisi potansiyelinin tespit edilmesi ve kullanılması

Sorunlar ve Çözüm Önerileri

Sorunlar	Çözüm Önerileri
Ulaşım	<ul style="list-style-type: none"> - Şeker Fabrikası bünyesinde alternatif ürünlerin üretilmesi ve fabrikanın entegre tesislerine çevrilmesi - İlçedeki yaklaşık 20 çiftçi kooperatifinin yönetimlerinin profesyonelleştirilmesi ve çiftçilerin örgütlenmesinin artırılması - Gilaburu, bulgur, tarhana, çörekotu gibi ürünlere yönelik yöresel üretim tesisleri kurulması - Meyve ve sebzeciliğin yaygınlaştırılması adına zirai kredilerin kullanımı konusunda çiftçilerin yönlendirilmesi - Arıcılık yapılmasına uygun araziler tespit edilerek bu alanların mera statüsüne alınması
İşsizlik ve Göç	<ul style="list-style-type: none"> - İnternet üzerinden hayvan satışına imkan sağlayacak şekilde, ilçenin hayvan potansiyelinin tanıtıldığı, hayvan envanterinin tutulduğu ve İç Anadolu'nun en büyük hayvan pazarı konumundaki Boğazlıyan Hayvan Pazarının dünyaya açılması - Hayvan hastalıkları konusunda gerek özel sektör gerekse bakanlık nezdinde Hayvan hastanesi kurulması - Tavukçuluk ve yumurtacılık üretim tesislerinin yaygınlaştırılması
Tarım ve Hayvancılık	<ul style="list-style-type: none"> - Kültür Merkezinin sosyal donatıları ile birlikte inşa edilmesi - Aşıklar Caddesi olarak bilinen mevkiinin gerekli düzenlemeler yapılarak mesire alanına dönüştürülmesi - Karting, paintball alanı, yürüyüş ve bisiklet parkurları, yol ve kaldırım alanlarının geliştirilmesi - Çalışmalarına başlanmış olan botanik park projesinin hayata geçirilmesi - Uzunlu beldesinde veya Bahariye Termal Turizm merkezinde su sporlarının yapılabileceği spor kompleksi kurulması - Sentetik çim sahanın çevre düzenlemesi ve 1000-1500 kişilik tribün kurulması

KAYSERİ
SİVAS
YOZGAT

BÜNYAN

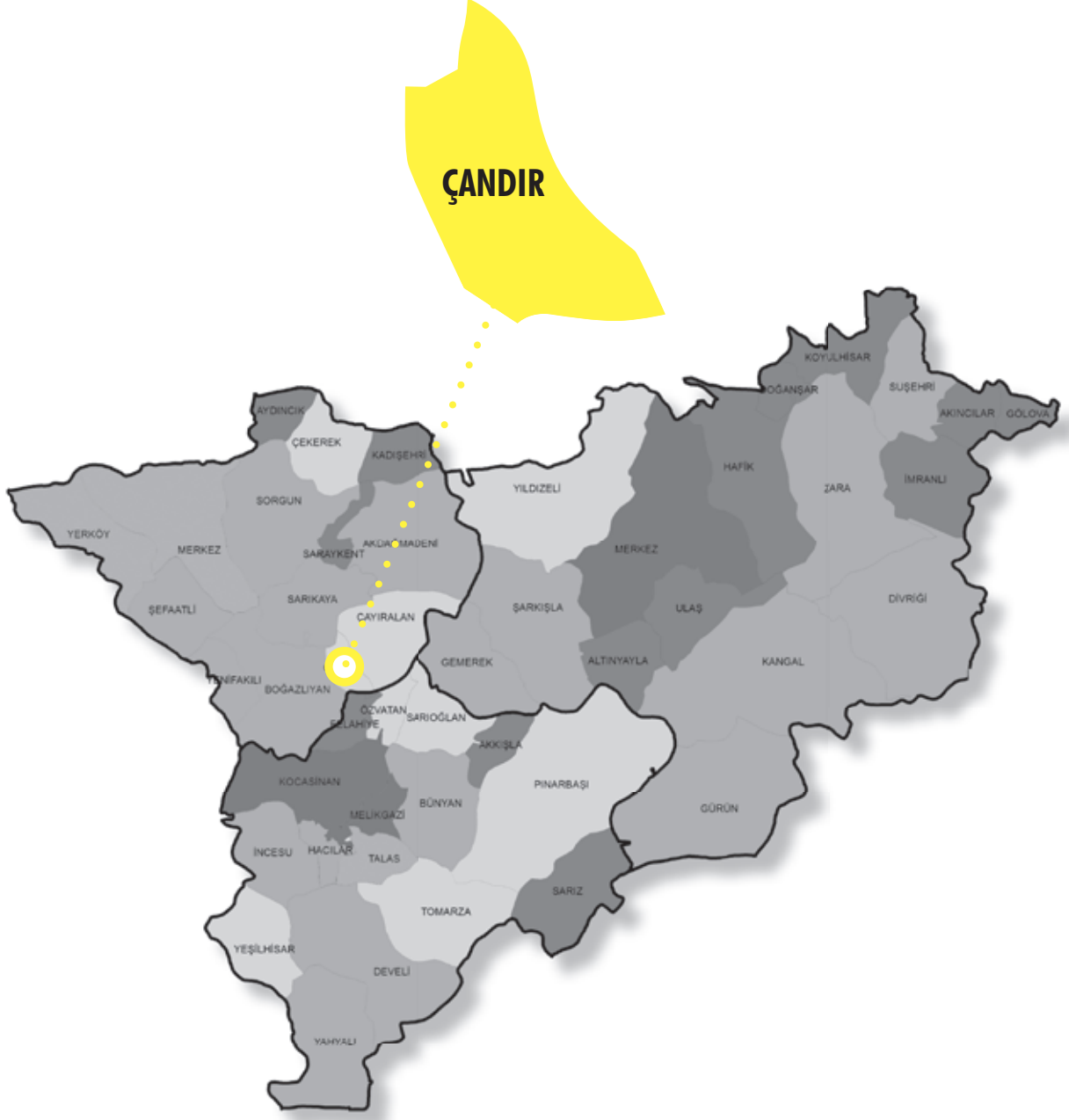

BÜNYAN

Potansiyeller ve Faaliyetler	
Potansiyeller	Yapılması Gerekenler
Turizm	<ul style="list-style-type: none"> - Geçmiş dönemlere ait eserlerin korumaya alınması - Güneşli ziyaretçiler için mesire alanlarının geliştirilmesi - Bünyan Belediyesi'nin Turizm Sokağı Projesi'nin tamamlanması
Arazi Topplulaştırma ve Sulu Tarım Projeleri	<ul style="list-style-type: none"> - Meyvecilik gelirlerinin artırılması için soğuk hava deposunun kurulması - İlçede son derece öne çıkan gilaburu için tanıtım ve pazarlama faaliyetlerinin yapılması - İlçede önemli tarım ürünlerinden biri olan ceviz için tesisleşmeye gidilmesi, tanıtım ve pazarlama faaliyetlerinin geliştirilmesi - Meyve kurutma tesisi kurulması - İlçede yeşil fasulye ve patates üretiminin geliştirilmesi için çalışma yapılması
Hayvancılık	<ul style="list-style-type: none"> - Mera ıslahı çalışmalarına ağırlık verilmesi - Bünyan Belediyesi'nin hayvan oteli projesinin değerlendirilmesi
Balıkçılık ve Arıcılık	<ul style="list-style-type: none"> - İlçede bulunan su ürünleri üretim tesislerinin geliştirilmesi - Erciyes Üniversitesi tarafından gerçekleştirilen analize göre Bünyan balı kalite açısından potansiyel teşkil etmekte olup, arıcılık faaliyetlerinin geliştirilmesi için çalışmalar yapılması

Sorunlar ve Çözüm Önerileri	
Sorunlar	Çözüm Önerileri
Tarım ve Hayvancılık	<ul style="list-style-type: none"> - Meyve-sebze üreticileri bir araya getirilerek toplu üretim modelinin sağlanması - Satışlarda (özellikle elma ve patates) rekabet avantajı elde edebilmek için soğuk hava tesisi yapılması - Hayvancılıkta organize bir sisteme geçilmesi ve ölçek ekonomisinden faydalanılması - İlçe merkezindeki ahırların merkez dışına taşınması ve organize toplu ahırların kurulması - Kooperatifçilik sisteminin geliştirilmesi
Şehir Merkezine Yakınlık Sebebiyle Gidiş-Geliş Yapılması ve Göç	<ul style="list-style-type: none"> - Kayseri merkez ile Bünyan ilçesi arasındaki bölgede üniversite, organize sanayi bölgesi gibi yatırımların tamamlanması - İlçede Pansiyonlu İlköğretim Okulu veya Yatılı İlköğretim Bölge Okulu yapılması - Sosyal ve kültürel tesis imkanlarının artırılması
Kırsal Kesimde Altyapı Yetersizliği	<ul style="list-style-type: none"> - Kanalizasyon sisteminin köylere ulaştırılması - İçme suyu şebekesinin yenilenmesi - İlçeye atık su arıtma tesisinin yapılması

KAYSERİ
SİVAS
YOZGATÇANDIR
5

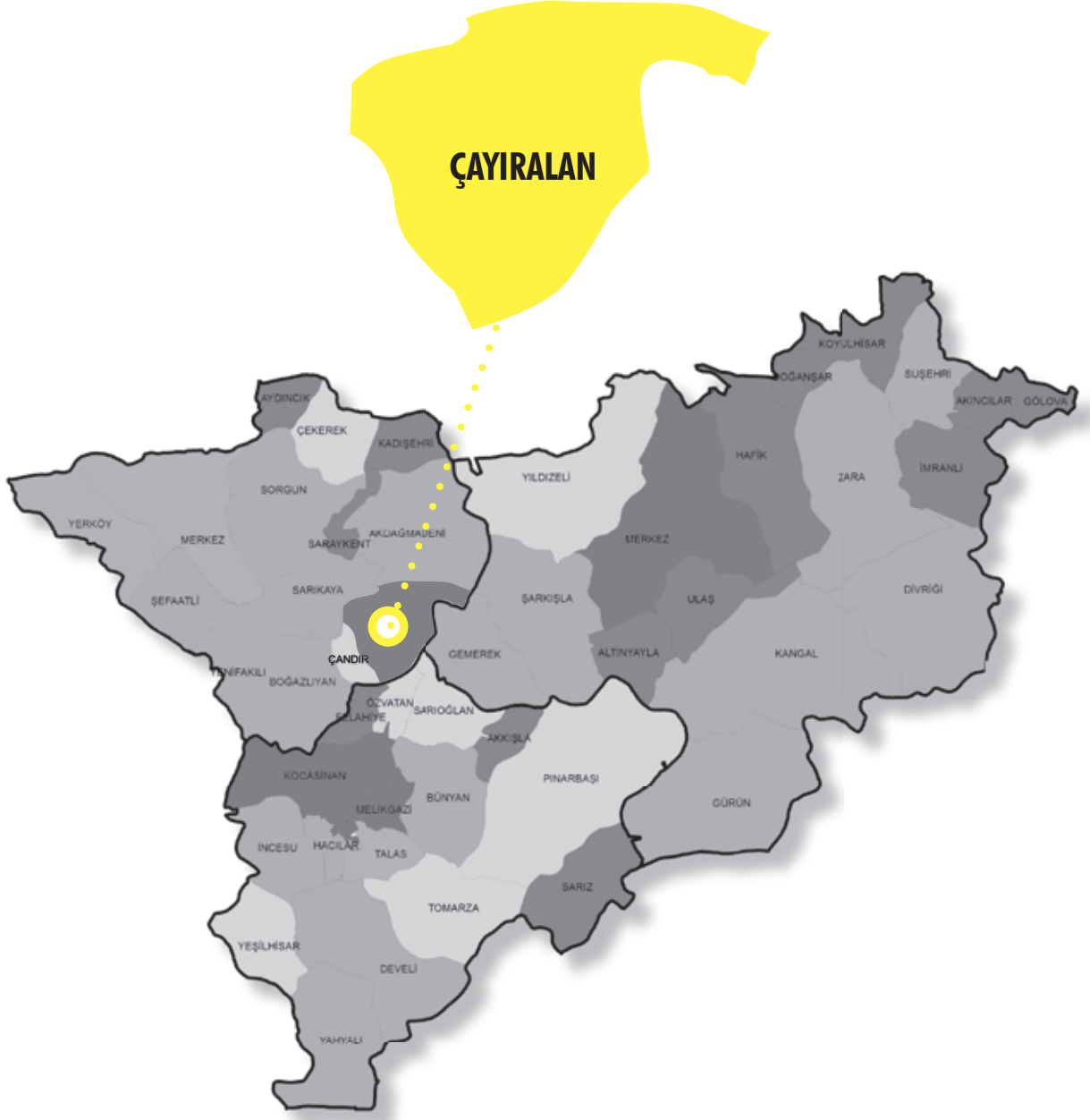
ÇANDIR

Potansiyeller ve Faaliyetler	
Potansiyeller	Yapılması Gerekenler
Arıcılık	- Gezgin arıcılıkta kullanılan alanların bitki florasının geliştirilmesi için çalışmaların yapılması.
Orman Ürünleri	- Atıl durumdaki ayçiçek yağı fabrikasının MDF üretim (ağaç ürünleri) tesisi haline dönüştürülmesiyle bu yatırımla bağlantılı yatırımların yapılması
Tarım ve Hayvancılık	- Maliyeti düşük yöntemlerle çiftçiye su vermek için projeler geliştirilmesi - İlçe sınırları içerisinde bulunan ekilebilir arazinin 1/3 ünün sulı tarıma geçmesi

Sorunlar ve Çözüm Önerileri	
Sorunlar	Çözüm Önerileri
İstihdam	- Genç nüfusu ilçede tutabilmeye yönelik istihdam sağlayıcı çalışmalar yapılması - Tersine göç programları hazırlanması
Eğitim	- İhtiyaçları karşılamak üzere bir öğrenci yurdu yapılması
Tarım ve Hayvancılığın Yeterince Gelişmiş Olmaması	- Kamu destekli uygulamalı çiftçi eğitimleri verilmesi - Toprak analizleri yapılarak bölge için uygun olan tarım ürünlerinin belirlenmesi - Patates ve meyvecilikte depolama, pazar ve islah sorunlarının giderilmesi - Tarıma dayalı sanayinin geliştirilmesi - Hayvancılığın gelişimini sağlayacak Ziraat Mühendisi ve Veteriner Hekim sayısının artırılması - Avrupa standartlarına uygun büyükbaş ve küçükbaş hayvan kesimhanesi yapılması
Sosyal Etkinlik Yapılacak Merkezlerin Bulunmaması	- İlçe halkının tamamına hitap edebilecek kültür merkezlerinin yapılması - İlçe halkının ve öğrencilerimizin ihtiyaçlarını karşılamak üzere spor alanlarının oluşturulması

KAYSERİ
SİVAS
YOZGAT

ÇAYIRALAN

5

Potansiyeller ve Faaliyetler

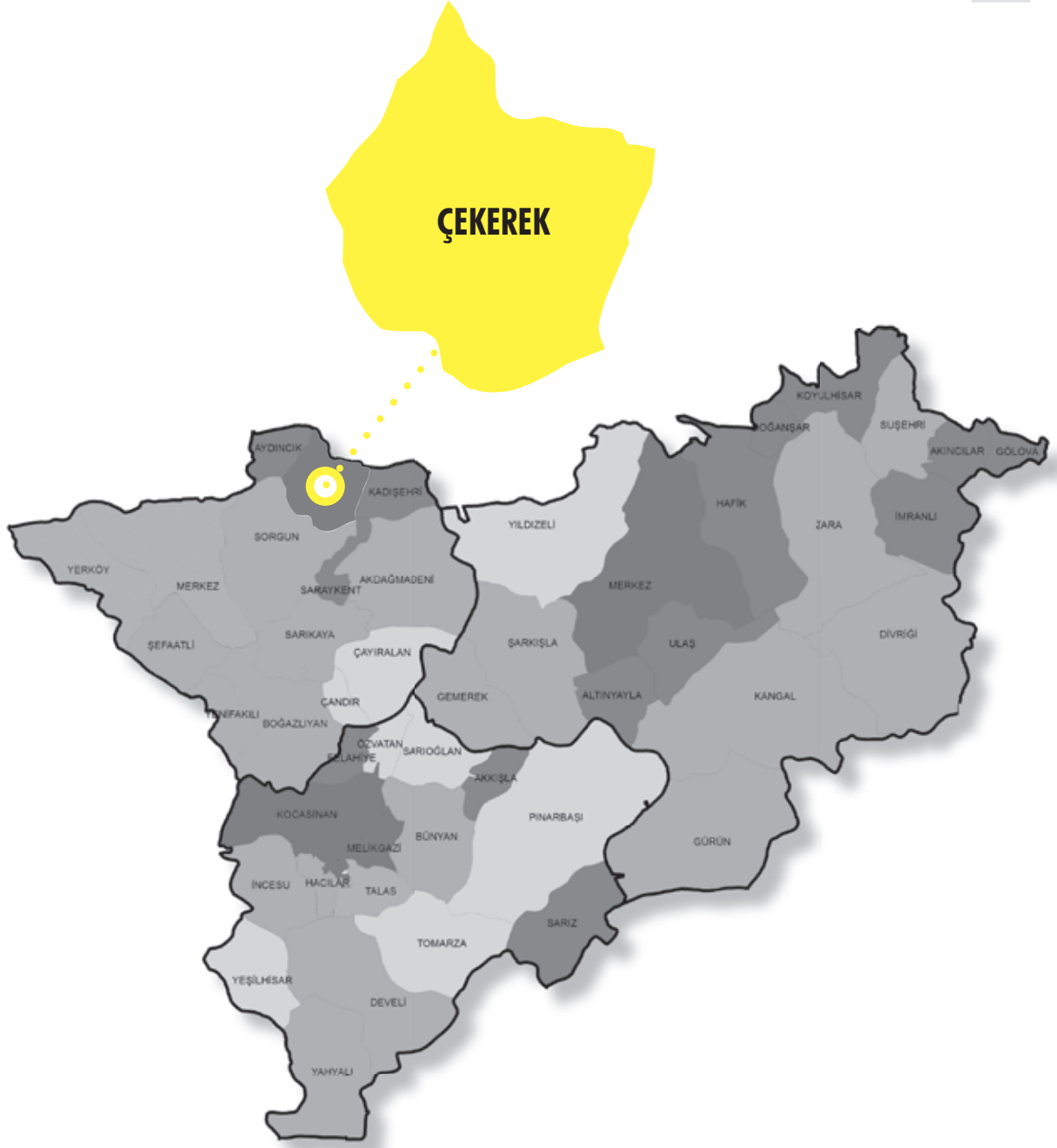
Potansiyeller	Yapılması Gerekenler
Ormanlık Araziler	<ul style="list-style-type: none"> - Ağaç ürünleri üretimi ve doğal gübre işleme tesisi için girişimler bulunması - Avlanabilecek çeşitli hayvanların ormanlara kontrollü olarak salınımı sağlanıp belirlenen alanlarda avcılık sporu için altyapı hazırlanması - Bölge ormanlarında önemli derecede ince odun potansiyelinin (sunta, MDF üretimi için) değerlendirilmesi - 1700 m. rakımlı Akdağ'da spor kulüplerine yönelik hazırlık dönemlerine kamp yapmalarına yönelik tesis kurulması - Meşe kömürü üretimi için ilçedeki girişimcilerin teşvik edilmesi
Tarım ve Hayvancılık	<ul style="list-style-type: none"> - Süt toplama merkezi kurulması - Bölgede yağlı tohum veren ayçiçek üretimi gerçekleştirilmesi ve ayçiçek yağı tesisi kurulması - Yetiştirilen mevcut ürünler dışında diğer tarım ürünlerinin yetiştirilmesi - Besi ve süt sığırcılığının geliştirilmesi - Hazine arazilerinin hayvancılık için tahsis edilmesi - Çiftçilere sağlanan ipotek ve kredi şartlarının iyileştirilmesi
Bal Üretimi	<ul style="list-style-type: none"> - Balmumu, arı sütü, petek vb. gibi diğer arıcılık ürünlerinin de ekonomik değeri olduğu konusunda arıcalar bilinçlendirilip üretimin çeşitlendirilmesi - Bölgenin bitki florası incelenip burada üretilen bal için patent alınması - Üretim alanlarının incelenmesi ve kümelenme çalışmaları başlatılması - Bölgede üretilen balın tanıtım, markalaşma, ambalajlama ve patent çalışmalarının yapılması - Arıcılık ve arı ürünleri konusunda arıcaların eğitilmesi ve bilinçlendirilmesi

Sorunlar ve Çözüm Önerileri

Sorunlar	Çözüm Önerileri
Tarım Alanında Karşılaşılan Sorunlar	<ul style="list-style-type: none"> - Modern üretim metotları konusunda çiftçilerin bilinçlendirilmesi ve eğitilmesi - Teşvik ve destekler konusunda eğitim verilmesi - Toprak analizleri konusunda çiftçilerin bilinçlendirilmesi - Toprak sınıflandırılması yapılması - Belirli ürünler (arı ürünleri, süt ürünleri vb.) için pazar araştırması yapılması - Markalaşma, tanıtım ve reklam çalışmaları yapılması - Bal kalitesinin belirlenmesi ve uygun görülmesi halinde tescil başvurusu yapılması
Sosyal ve Kültürel Alan Yetersizliği	<ul style="list-style-type: none"> - Halk oyunu ve tiyatro eğitim merkezleri yapılması - Açık hava, spor, yürüyüş ve park alanları yapılması - Çayırılan Kaymakamlığı, İlçe Belediye Başkanlığı tarafından tahsis edilecek araziler üzerine İl ve İlçe Gençlik Spor Müdürlüğü ve İl Özel İdaresi tarafından ayrılacak bütçe ile sosyal tesisler yapılması
Ulaşım	<ul style="list-style-type: none"> - Kayseri - Sivas - Yozgat yollarının Çayırılan ile kesiştiği noktanın bakım ve onarımının Sivas veya Yozgat karayolları tarafından yapılması için gerekli girişimlerde bulunulması - Yolların genişletilmesi ve standartlara uygun hale getirilmesi (Çayırılan-Kayseri hattının iyileştirilmesi) - Kış aylarında yaşanan karlı yolların temizlenmesi sorununun giderilmesi
Eğitim	<ul style="list-style-type: none"> - Yeterli sayıda öğretmen atamasının yapılması - Lise seviyesinde okul eksikliğinin giderilmesi - Anadolu Lisesi için eğitime uygun bir bina inşa edilmesi ya da mevcut binanın eğitime uygun hale getirilmesi

KAYSERİ
SİVAS
YOZGAT

ÇEKEREK

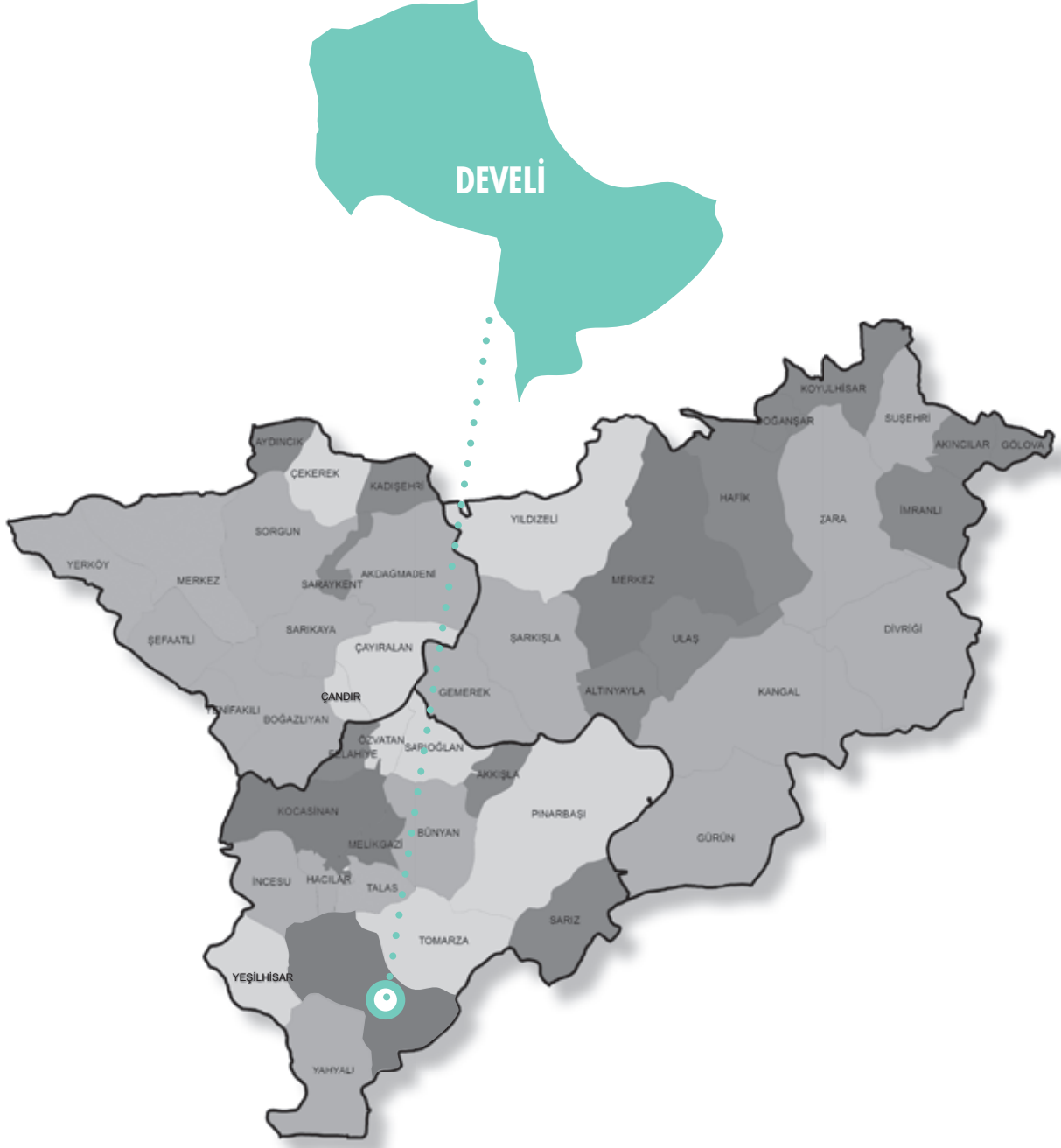
ÇEKEREK

Potansiyeller ve Faaliyetler	
Potansiyeller	Yapılması Gerekenler
Tarım ve Hayvancılık	<ul style="list-style-type: none"> - Süt toplama merkezi ve/veya süt işleme tesisi kurulması - Baraj kaynaklı sulama projelerinin yapılması - Faaliyetini devam ettirmekte olan süt birliği ile çeşitli projeler geliştirilmesi
Turizm	<ul style="list-style-type: none"> - Bölgenin ekonomik ve sosyal gelişimini yükseltecek sürdürülebilir bir turizm stratejisinin geliştirilmesi - Bölgeye ulaşım olanaklarının iyileştirilmesi - Dutluk Mevkii, Kızlar Kayası, baraj gölü, Kalederesi ve Kazankaya Kanyonu gibi doğa turizmi geliştirilebilecek bölgelere butik oteller ve tesisler yapılması - Turizm alanındaki yatırımların artırılması ve yeni gelir kaynaklarının yaratılması
Balıkçılık	<ul style="list-style-type: none"> - Çekerek Barajı su ürünleri yetiştirme tesisi kurulması - Su ürünleri yetiştiriciliğinin güçlendirilmesi amacıyla projeler yapılması

Sorunlar ve Çözüm Önerileri	
Sorunlar	Çözüm Önerileri
Tarımsal Üretimle İlgili Sorunlar	<ul style="list-style-type: none"> - Arazi toplulaştırılmasının yapılması - Yapılan barajla birlikte sulama imkanlarının artırılması - Yem bitkileri tohumlarının özel idare kaynaklı olarak cüzi fiyatlara çiftçilere dağıtılması - Çayır ve mera alanlarının artırılması - Baraj kaynaklı sulama projelerinin yapılması
Göç	<ul style="list-style-type: none"> - Arazilerin ıslah edilmesi - Yeni iş sahalarının açılması - Sosyal ve kültürel imkanların artırılması
Ulaşım	<ul style="list-style-type: none"> - Çekerek-Aydıncık ilçeleri arası yol yapım çalışmasının tamamlanması - İlçe merkezindeki bozuk olan cadde ve mahalle yollarının onarılması - Sorgun- Çekerek ilçeleri arasında sorunların giderilmesi

KAYSERİ
SİVAS
YOZGAT

DEVELİ

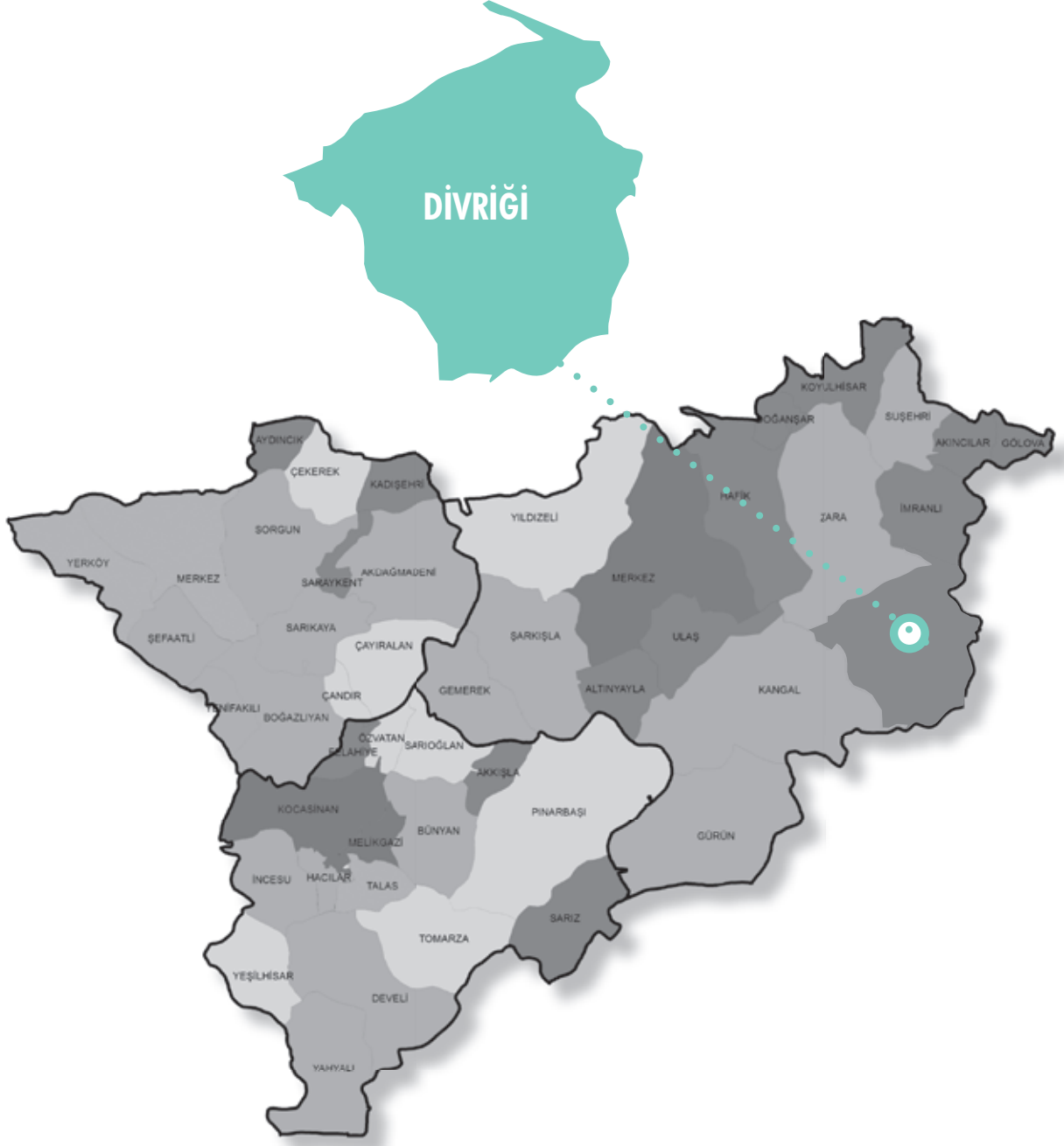
Potansiyeller ve Faaliyetler

Potansiyeller	Yapılması Gerekenler
Tarım ve Hayvancılık	<ul style="list-style-type: none"> - Develi, Yahyalı, Yeşilhisar ilçeleri ile Sultanazade dahil bazı alanların daha sulamaya açılması - Meyve ve sebze üretimi başta olmak üzere bitkisel üretimde bir üretim planlaması yapılması - Organik tarım ve organik tarımla birlikte iyi tarım uygulamalarına yönelim sağlanması - İlçede büyükbaş hayvan işletmelerinin bir araya getirilmesi ve ilçenin cazibe merkezi haline dönüştürülmesi için Organize Besi Bölgesi kurulması
Turizm	<ul style="list-style-type: none"> - Erciyes Master Planı ve Sultanazade ile ilgili büyük kamu yatırımlarının planlanması - Küçükkünye Köyü çevresindeki mağaralar, şelaleler ve panoramik görüntüler için uygun mekanlar tahsis edilmesi - Acısu ve yakınında yer alan çamur banyosunun kaplıcalar birliğine üyeliğinin sağlanması ve bölgede Maden Tetkik Arama Enstitüsü (MTA) tarafından araştırma yapılmasının talep edilmesi - Zamantı Irmağı kano, rafting gibi su sporları için uygun ortam oluşturulması - Fırakdın kaya kabartmaları ve çevresindeki höyüklerin korunmasıyla ilgili önlemler alınması - Seyrani şenliklerinin daha uzun süreli ve düzenli olarak ilçenin el sanatlarını ve gastronomik değerlerini de ön plana çıkartacak şekilde yapılması

Sorunlar ve Çözüm Önerileri

Sorunlar	Çözüm Önerileri
Erciyes Master Planından Yeterince Yararlanılamaması	<ul style="list-style-type: none"> - İlçe halkına Erciyes Master Plan ile ilgili geniş bir şekilde bilgilendirilme yapılması - İlçede Turizm Meslek Lisesinin açılması - Mesleki kurslara katılmış kişilere dil eğitiminin verilmesi - Erciyes Develi arasında uygulama otelinin yapılması için Meslek Yüksekokuluna Turizm bölümünün de eklenmesi
Tarım ve Hayvancılık	<ul style="list-style-type: none"> - Demonstrasyon destekli çiftçi eğitim programların düzenlenmesi ve bu amaçla gerekli fon kaynaklarının sağlanması - Özellikle zirai mücadele ilaçlarının kullanımı, gübreleme, meraların kullanımı ve ıslahı, hayvan besleme ve yetiştiriciliği ile süt sağım hijyeni konularında eğitim programları sağlanması - Hayvansal üretimde son derece önemli olan çayır ve meraların kullanımı ve ıslahına ilişkin iyi uygulamalar konusunda bilinçlendirme ve eğitim çalışmalarının yapılması - Meraların korunması konusunda yürürlükte olan Mera Kanununun tarımdan sorumlu kuruluşlarca etkin uygulanması ve Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'nca yeni ıslah projelerinin uygulanması - Üretimin ekonomik faydaya çevrilmesinde ve katma değerinin artırılmasında önem taşıyan süt ve et ürünlerinin işlenmesi, sebze ve meyve ürünlerine dönük işleme tesisleri ve soğuk hava depolarına yatırım yapılması
Turizm ve Kültürel Değerlerinin Tanıtımı Ve Pazarlama Eksikliği	<ul style="list-style-type: none"> - Ulaşım yollarının iyileştirilmesine ve nitelikli konaklama tesislerine yatırım yapılması - Ana karayolları üzerinde ilçenin turistik değerlerini tanıtan işaretlerin ve panoların iyileştirilmesi, tanıtıcı belgelerin basılı olarak ve ayrıca web siteleri üzerinden erişilebilirliğinin artırılması - Tur rotalarına Develi'nin de dahil edilerek özellikle Ürgüp'e gelen yerli ve yabancı turistlerin ilçeye çekilmesi

KAYSERİ
SİVAS
YOZGAT

DİVRİĞİ

DİVRİĞİ

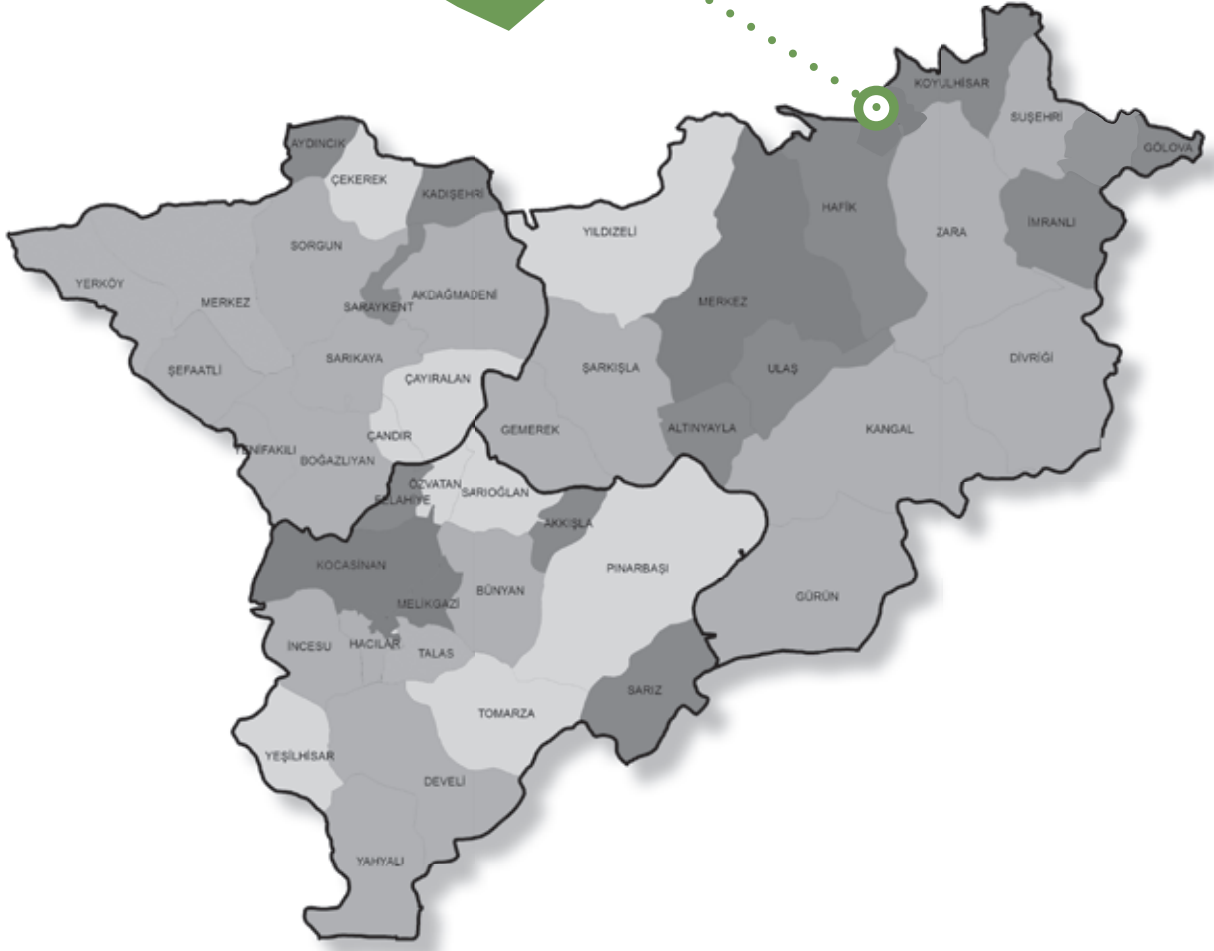
Potansiyeller ve Faaliyetler	
Potansiyeller	Yapılması Gerekenler
Turizm	<ul style="list-style-type: none"> - 119 u tescilli 160 konağın restore edilerek butik otel tarzına dönüştürülmesi - Mevcut kiliselere bakım ve onarım yapılması
Arıcılık	<ul style="list-style-type: none"> - Üretilen bal için tescil ve TSE işlemleri yapılması - Diğer illerden gelen gezgin arıcalar için bölge cazip hale getirilmeli
Madencilik	<ul style="list-style-type: none"> - Divriği Maden Şenliği gibi organizasyonların desteklenmesi - Kömür ocakları için termik santral kurulması

Sorunlar ve Çözüm Önerileri	
Sorunlar	Çözüm Önerileri
Eğitim	<ul style="list-style-type: none"> - Dil eğitimi verilebilecek bir okul yapılması - Hizmet sektörüne ara eleman yetiştirecek meslek yüksekokulları açılması - Tarihi kazı çalışmaları yapacak elemanların yetiştirilmesi
Tarım	<ul style="list-style-type: none"> - Kayıt altına alınamamış tarım arazilerine çözüm getirilmesi - Arazi toplulaştırma çalışmasının tamamlanması - Üretilen tarımsal ürünlerin çevre il ve ilçelere pazarlanması - Çiftçilerin ürünleri ucuz fiyatlarla tüccarlara satmaması için ilçede geçici bir ofis kurulması

KAYSERİ
SİVAS
YOZGAT

DOĞANŞAR

DOĞANŞAR

DOĞANŞAR

Potansiyeller ve Faaliyetler

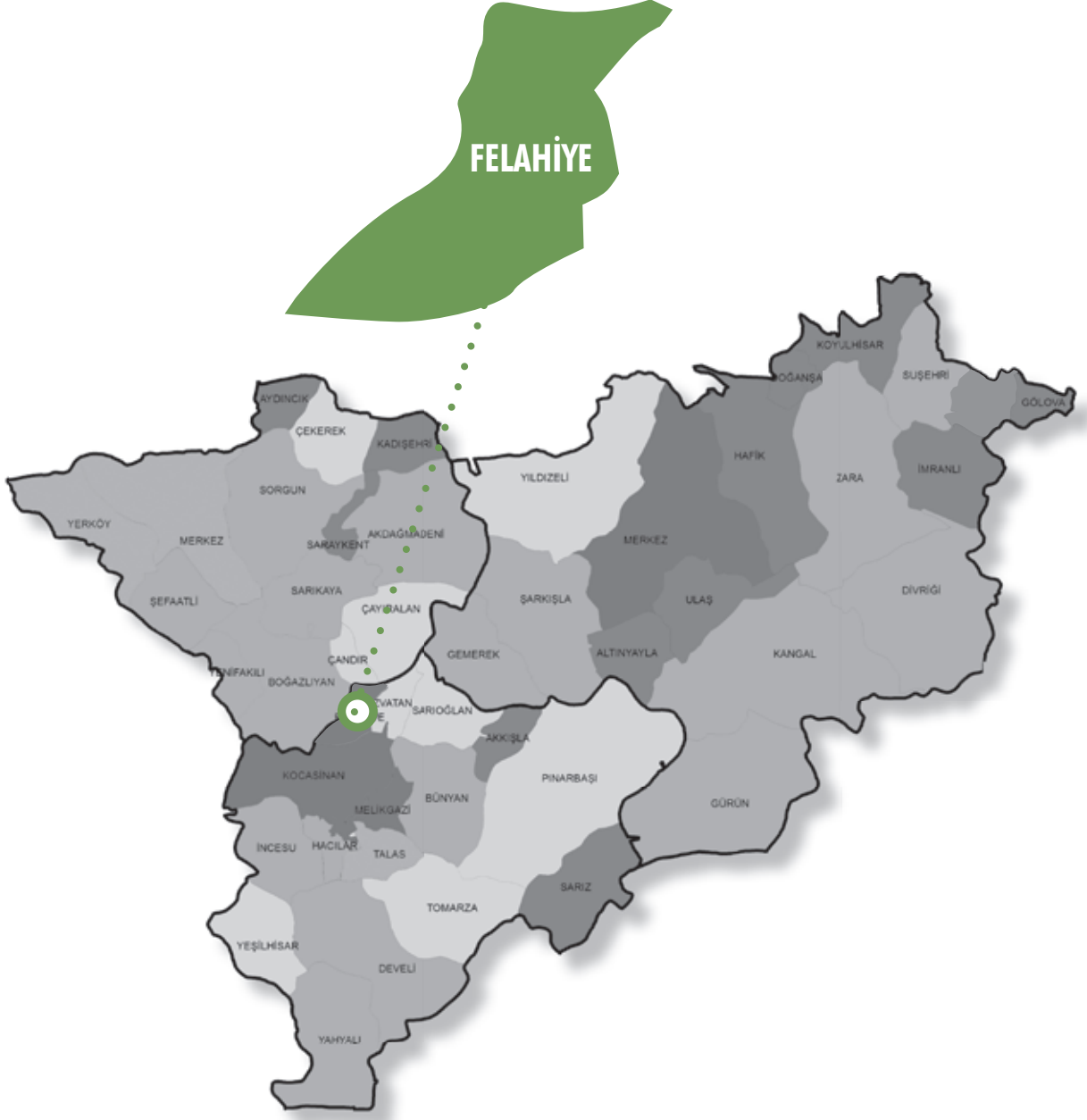
Potansiyeller	Yapılması Gerekenler
Yeraltı ve Yerüstü Kaynakları	<ul style="list-style-type: none"> - Kurulacak çalışma komisyonları ile yörenin tarihi, doğal ve turistik değerlerinin ön plana çıkartılması - Yörede ekonomik değeri olan etmenler ön plana çıkartılarak ekonomik katma değer sağlanması - Yetiştirilen tarımsal ürünlerin kapasitenin artırılması - Madenlerin tam kapasite ile işletmeye ağırlıkla mevcut üretime katkı sağlanması
Hayvancılık	<ul style="list-style-type: none"> - Mevcut hayvan ırkının kalitesinin artırılarak alınan süt miktarının artırılması - Süt üretiminin yanında kurulacak süt işleme tesisi ile iç piyasasının ihtiyacına yönelik peynir üretimine geçilmesi
Arıcılık	<ul style="list-style-type: none"> - Kurulacak arıcılık birliği ile kalitesi ve lezzeti markalaşmış Doğanşar balına patent alınarak ulusal bazda tanıtımının sağlanması - Ambalaj ve paketleme tesisi kurulması
İçme Suyu	<ul style="list-style-type: none"> - Akarsu potansiyeli bakımından oldukça zengin olan bölgede yapılacak tahlil ve analizlerle suların sertlik derecesinin belirlenerek şişeleme açısından uygun olan akarsulara tesis kurulması

Sorunlar ve Çözüm Önerileri

Sorunlar	Çözüm Önerileri
Ulaşım	<ul style="list-style-type: none"> - Doğanşar-Sivas bağlantı yolunun karayolları standartlarında yapılması - Doğanşar-Koyulhisar bağlantı yolunun yapımının tamamlanması
Göç	<ul style="list-style-type: none"> - Yörenin ekonomik özelliklerinin irdelenerek yapılacak tarımsal, kültürel ve sanatsal faaliyetlerin etkinliğinin artırılması - Üretime ve istihdama katkı sağlayacak sektörlerin teşvik edilmesi - Yörenin tarım, hayvancılık, arıcılık, sanatsal madencilik vb. alanlarının en etkin şekilde kullanılması amacıyla eğitici kurslar verilmesi
Eğitim	<ul style="list-style-type: none"> - Eğitimsel faaliyetlerle okur- yazar olmayan ve kalifiyesiz kişilere okuma yazma ve mesleki eğitim verilmesi - Halk Eğitim merkezinin modernize edilerek aktif kullanılması - Mesleki yönde eğitim verilerek yetişmiş işgücünün üretime teşvik edilmesi
Yerleşim İmkanları	<ul style="list-style-type: none"> - Toplu Konut İdaresi ile yapılacak görüşmeler neticesinde İlçeye TOKİ tarafından yeni yerleşim yerleri yapılması - Kanalizasyon sistemi kurulması - Arıtma tesisi kurulması - Hafik-Doğanşar arasında GSM istasyonu tahsis edilmesi

KAYSERİ
SİVAS
YOZGAT

FELAHİYE

Potansiyeller ve Faaliyetler

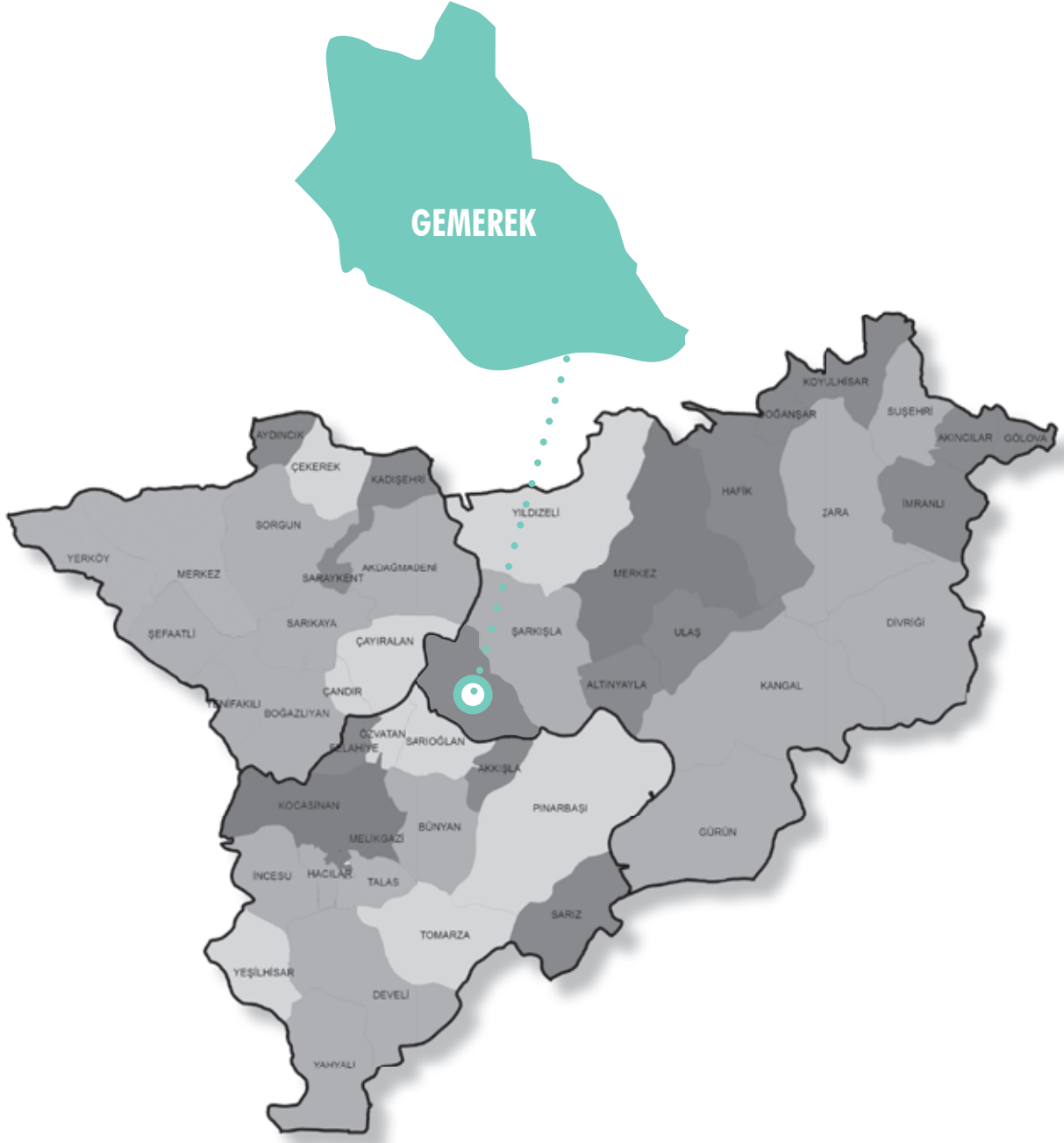
Potansiyeller	Yapılması Gerekenler
Et ve Süt Besiciliğinin Yapılabilirliği İçin Uygun Koşullar	<ul style="list-style-type: none"> - Süt ve süt ürünleri işleme tesisi için uygun yatırımlar yapılması - Verimin artması için ilçede bulunan hayvan ırklarının ıslahı çalışmalarının tamamlanması - Halkın alışlagelmiş geleneksel hayvan üretme sistemlerinden vazgeçirilerek suni tohumlama yöntemine geçilmesi - Suni tohumlama hizmetini daha profesyonel bir şekilde gerçekleştirebilecek bir tesis kurulması - Yem probleminin çözümü için ilçede yem temin olanaklarının geliştirilmesi
Bitkisel Üretim	<ul style="list-style-type: none"> - Meyvecilik entegre tesisi projesinin uygulanabilmesi için gerekli çalışmaların yapılması - Çiftçilerin kolay işlenebilir ve getirisi yüksek tarım ürünleri üretimine teşvik edilmesi - Yem bitkileri işleme tesisi kurulması
Su Ürünleri	<ul style="list-style-type: none"> - Balıkçılık faaliyetlerinin artırılması, avlanma teknik ve yöntemlerinin profesyonelleştirilmesi - Yamula barajındaki balıkçılık faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi için kurulan kooperatifin daha etkin hale getirilmesi - Baraj içine avlanma için kafeslerin kurulması, amatörce ve bilinçsizce yapılan avlanma faaliyetlerinin profesyonelleştirilmesi - Avlanma konusunda halkın bilinçlendirilmesi
Sportif Faaliyetler	<ul style="list-style-type: none"> - Öğrencilerin sportif faaliyetlerin gerçekleştirebilmesi için dışa bağımlılığın giderilerek ilçede kapalı spor salonu ve tesisi kurulması

Sorunlar ve Çözüm Önerileri

Sorunlar	Çözüm Önerileri
Tarım Arazilerinin Çok Parçalı Olması ve Kooperatifleşme Eksikliği	<ul style="list-style-type: none"> - Geleneksel tarım yöntemlerinden vazgeçilerek intansif tarım faaliyetlerinin uygulanması, parçalanmış ve dağınık halde bulunan tarım topraklarında toplulaştırma çalışmalarının tamamlanması - Getirisi tahıl tarımına göre çok daha fazla olan sebzeçilik faaliyetlerinin ilçeye getirilmesi ve seracılık faaliyetlerinin yaygınlaştırılarak profesyonel seracılığa geçiş sağlanması - Aile işletmesi şeklinde ve bilinçsizce yapılan hayvancılık faaliyetlerinin önüne geçilerek, halkın modern hayvancılık konusunda bilgilendirilmesi - Barajdan sağlanan su ürünlerinin daha iyi değerlendirilebilmesine yarayacak projelerin üretilmesi, pazarlama ve satış konusunda özel firmalara destek verilmesi
Kalifiye Eleman Eksikliği, Mesleki Eğitim Yetersizliği	<ul style="list-style-type: none"> - Kalifiye eleman ihtiyacına yönelik, ihtiyaç analizi yapılması - Halkın eğitime bakış açısını daha pozitif yönde geliştirmek adına meslek liselerinin fonksiyonları konusunda halkın bilgilendirilmesi - Halk eğitim merkezi faaliyetlerine önem verilmesi ve tanıtımının daha profesyonel yapılması
Turizm Varlıklarının Değerlendirilememesi	<ul style="list-style-type: none"> - İlçede Roma Dönemine ait tarihi eserlerin restorasyon ve restitüsyonlarının yapılması ve eserlerin turizme kazandırılarak turist potansiyelinin yükseltilmesi - Yamula Barajı'nın çevre düzenlemesinin yapılması, çeşitli eğlence araçları vasıtasıyla çok amaçlı mesire yeri haline getirilmesi
Eğitimde Tesis Eksikliği ve Kapasite Yetersizliği	<ul style="list-style-type: none"> - İlçede eğitim gören öğrencilere yönelik sınavlara hazırlık kurslarının sayısının artırılması ve daha verimli olabilecek niteliğe kavuşturulması - Öğrencilerin sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerin gerçekleştirebilmesi için dışa bağımlılığın giderilerek ilçede kapalı spor salonu ve tiyatro salonlarının yapılması - İlçe nüfusuna da dolaylı katkıda bulunacak olan meslek yüksekokulu projesinin hayata geçirilmesi

KAYSERİ
SİVAS
YOZGAT

GEMEREK

GEMEREK

Potansiyeller ve Faaliyetler	
Potansiyeller	Yapılması Gerekenler
Organize Sanayi Bölgesi	<ul style="list-style-type: none"> - Parsel maliyetine, inşaat yapımına ve malzeme alımına destek verilmesi - Girişimcilere OSB'de uygun imkanlar sağlanması
Genç Nüfus	<ul style="list-style-type: none"> - Mesleki eğitim kursları açılması - Dezavantajlı gruplar sınıfında bulunan ilçe halkına eğitim faaliyetleri düzenlenmesi
Tarım ve Hayvancılık	<ul style="list-style-type: none"> - Çiftçilik ve hayvancılık yapan kişilerin bilinçlendirilmesi - Sektörde faaliyet gösterenlere pazar araştırması ve bağlantı kurma konularında teknik destek verilmesi - Yeni ürün ekimi ve işlenmesi için destek verilmesi - Organik ürün desteği ve tabii zararlı mücadelesine (ilaçsız mücadele) destek verilmesi
Turizm	<ul style="list-style-type: none"> - Turizm keşiflerine destek verilmesi - Çevre düzenlemesi, peyzaj, dağ yürüyüşü, yaylacılık, tatil köyü, yenilikçi turizm çalışmalarına destek verilmesi

Sorunlar ve Çözüm Önerileri	
Sorunlar	Çözüm Önerileri
Organize Sanayi Bölgesi'nden Yeterince Faydalanılmaması	<ul style="list-style-type: none"> - OSB'ye ulaşım noktasında yol, köprü ve menfezlerin daha düzenli hale getirilmesi - Patates işleme tesisi kurulması - Et ve süt entegre tesisleri kurulması - Sanayilik ağaç üretme tesisi kurulması
Kalifiye Eleman ve Mesleki Eğitim Eksikliğinden Dolayı Yaşanan İşsizlik	<ul style="list-style-type: none"> - Mesleki eğitim alanlarına yönelik kurslar açılarak sertifika verilmesi - Meslek yüksekokulları ile protokol imzalanıp MYO destekli "bir diploma, bir sertifika" programı uygulanması
Mevcut İşyerlerinin Teknolojik Altyapısının Yetersiz Olması	<ul style="list-style-type: none"> - Mevcut mahalle esnafı niteliğinde olan işyerlerinin teknolojiye uyum sağlaması için makine ve ekipman alımına daha fazla destek sağlanması - İşyerlerinin teknolojik altyapısını iyileştirici teşvikler hakkında bilgilendirilmesi
Sosyal Altyapı Eksikliği	<ul style="list-style-type: none"> - İlçede festivaller, fuarlar, şölenler, etkinlikler düzenlenmesi - Kurumların sosyal altyapıya yönelik teşvik ve destekler hakkında bilgilendirilmesi - Toplu konut yapımı ve yerleşim yeri düzenlemesi yapılması - Sosyal yaşam alanlarının geliştirilmesi

KAYSERİ
SİVAS
YOZGAT

GÖLOVA

GÖLOVA

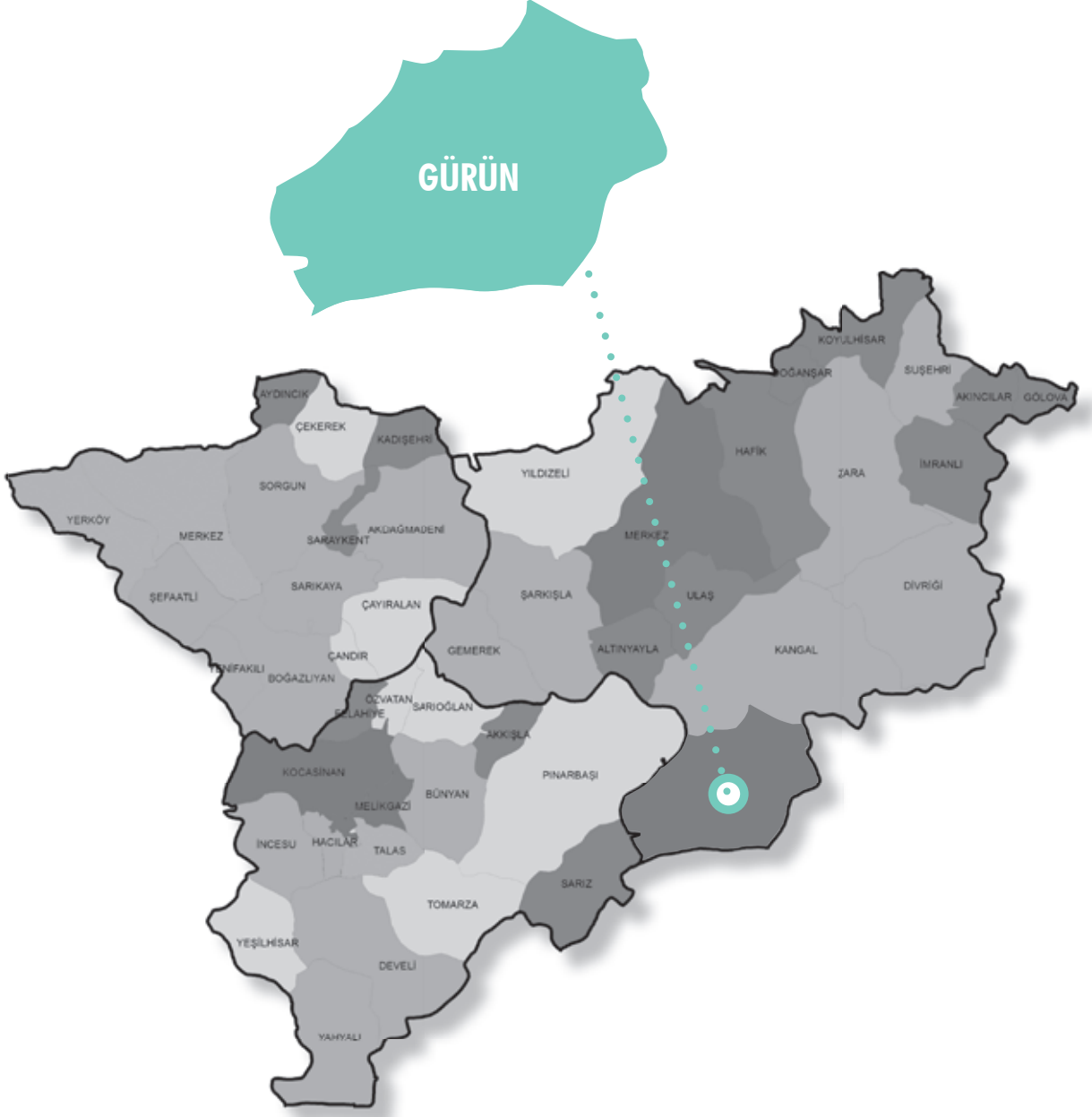
GÖLOVA

Potansiyeller ve Faaliyetler	
Potansiyeller	Yapılması Gerekenler
Turizm	<ul style="list-style-type: none"> - Gölova Barajı ve çevresinde doğal piknik alanı, balık üretim faaliyetleri, yürüyüş yolu, deniz otobüsü gibi turizm unsurlarının oluşturulması - Köylerde bulunan doğal yerlerin turizm açısından değerlendirilmesi
Geniş Mera ve Otlak Alanları	<ul style="list-style-type: none"> - Çiftçilere eğitim verilerek seracılık ve organik tarım yapılmasının teşvik edilmesi - Gerekli teşviklerin sağlanmasıyla büyükbaş, küçükbaş mandıracılığı ve cins hayvancılık yapılmasının sağlanması

Sorunlar ve Çözüm Önerileri	
Sorunlar	Çözüm Önerileri
Nüfusun Az Oluşu, Vatandaşların Yaz Aylarında Kısa Süreli Gelmeleri	<ul style="list-style-type: none"> - İlçede kalıcı nüfusu arttırabilecek, istihdam sağlayabilecek sanayi, turistik ve ekonomik yatırımların yapılmasının sağlanması
Sağlık Hizmetlerinde Personel Yetersizliği	<ul style="list-style-type: none"> - İlçede bulunan Devlet Hastanesine gerekli olan aile hekimi, laborant vb. personelin atanarak hizmet kalitesinin artırılması
Öğrencilerin Sosyal Faaliyetlerinin Yetersiz Oluşu	<ul style="list-style-type: none"> - İl içi ve il dışında öğrencileri farklı ortamlarla tanıştıracak faaliyetlerin düzenlenmesi

KAYSERİ
SİVAS
YOZGAT

GÜRÜN

GÜRÜN

Potansiyeller ve Faaliyetler

Potansiyeller	Yapılması Gerekenler
Hayvancılık	<ul style="list-style-type: none"> - Sözleşmeli hayvan bakıcılığı sisteminin uygulanması - Teşvik ve desteklerle bölgenin aktif hale getirilmesinin sağlanması
Kültür Alabalıklığı	<ul style="list-style-type: none"> - Mevcut alabalık üretim tesislerin rehabilite edilmesi - Tesislerin su kaynaklarına verdikleri zararların minimize edilmesi - Nesli tükenme tehlikesiyle karşı karşıya kalan Gürün kırmızı benekli doğal alabalığın koruma altına alınması ve neslinin devamının sağlanmasına yönelik doğal üretim çalışmalarının yapılması - Alabalık işleme ve paketlenme tesisi kurularak üretilen kültür alabalığının daha iyi şartlarda pazarlanması
Arıcılık	<ul style="list-style-type: none"> - Üretici sayısının artırılmasına yönelik eğitim çalışmaları yapılması - Kovan desteği sunulması - Bal üreticileri birliği kurularak üreticilerin örgütlenmesi - Arıcı konaklama bölgelerinin tespit edilmesi ve kolaylık tesislerinin yapılması - Paketleme tesisi kurularak balın tanıtımının ve markalaşmasının yapılması
Kültür ve Turizm	<ul style="list-style-type: none"> - Gökpınar Gölü Çevre Tasarım ve Peyzaj Projesi ile Şuğul Rekreasyon Projelerinin tamamlanarak iki önemli doğal zenginliğin turizme kazandırılması - Kaya mağaralarının ve evlerinin rehabilite edilerek turizme açılması - İlçe turizm haritasının hazırlanması ve tanıtım çalışmalarına ağırlık verilmesi

Sorunlar ve Çözüm Önerileri

Sorunlar	Çözüm Önerileri
Hayvancılık ile İlgili Sorunlar	<ul style="list-style-type: none"> - Hayvancılık alanında yatırım yapmak isteyen girişimcilerin uygun arazi taleplerinin yerine getirilmesi - Yerleşim merkezlerinin uzağında uygun, geniş bir bölge tespiti yapılarak Tarıma Dayalı İhtisas Organize Sanayi Bölgesi oluşturulması - Modern hayvancılık konusunda hedef kitle belirlenerek eğitim verilmesi
Organize Sanayi Bölgesi Eksikliği	<ul style="list-style-type: none"> - Gürün-Sivas Yolunun yaklaşık 7. kilometresinde bulunan 720 dekarlık hazine arazisinin İlçe organize sanayi bölgesi olarak belirlenerek çalışmalar başlatılması - Uygun arsa talebinde bulunan yatırımcılara ulaşılarak Kaymakamlık bünyesinde İlçe yatırım ofisi oluşturulması
Turizm	<ul style="list-style-type: none"> - İlçenin önemli doğal güzelliklerinden biri olan Şuğul Kanyonu'nun yapılacak çalışmalarla turizme kazandırılması - Kanyonun önemli bir doğal yürüyüş güzergahı olarak belirlenmesi - Yurtiçi ve yurtdışı tanıtım faaliyetlerine ağırlık verilmesi
Genç Nüfusun Azalmasıyla Birlikte Küçükbaş Hayvan Bakıcısı Eksikliği	<ul style="list-style-type: none"> - Özellikle Sivas ve ilçelerinde sözleşmeli hayvan bakıcılığı konusunda düzenleme yapılması - Makul düzeyde ücret ve sosyal güvenlik ile mesleğin cazibeli ve güvenceli hale getirilmesi

KAYSERİ
SİVAS
YOZGAT

HACILAR

HACILAR

Potansiyeller ve Faaliyetler	
Potansiyeller	Yapılması Gerekenler
Erciyes Master Planı Çerçevesinde Hacılar İlçe Sınırları İçerisinde Açılan Yeni Kayak Pistleri ve Mekanik Tesisler	<ul style="list-style-type: none"> - Yeni ticaret alanları, konaklama tesisi alanlarının planlanması - İmar planlarında tadilatların ve yeni yapılaşma konusunda çalışmalar yapılması - Turizm bilgilendirme ofisi açılması - Konaklama, restoran ve benzinlik gibi tesislerin kurulması
Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçinde Bir İlçe Olması	<ul style="list-style-type: none"> - İlin tamamına hitap eden bazı hizmetlerin, yatırımların, sosyal tesislerin ve kamu kurumu niteliğinde yapıların bazılarının Hacılar'a kaydırılması - Kamu yatırımlarının planlanması ve imar planı düzenlemesi
Kayseri Güney Çevre Yolu (Kayseri OSB'den başlayarak İncesu İlçesi sınırlarına kadar olan 5 km'lik kısmı Haalar İlçesinin Hürmetçi Mahallesi ile Karpuzsekisi Köyünün arazilerinden ve köylere çok yakın bir mesafeden geçmektedir.)	<ul style="list-style-type: none"> - OSB'de çalışan kişilere yönelik düşük gelir gruplu vatandaşlar için üretilen TOKİ projelerinin bu yerleşim alanlarına kaydırılması - Diğer istikametten öne açılmış olan bu yerleşim yerlerinin yapısal gelişim açısından değerlendirilmesi
Hacilar ile İncesu İlçeleri Arasındaki Hürmetçi Sazlığı	<ul style="list-style-type: none"> - Sulak Alan Yönetim Planı çerçevesinde mevcut meraların islah edilerek geliştirilmesi - Çevredeki sanayileşme ve yapılaşmanın kontrol altına alınması - Camız Üreticileri Birliği aracılığı ile köylülerin temel geçim kaynağı olan camızcılığın daha bilinçli yapılması ve getirisinin artırılması

Sorunlar ve Çözüm Önerileri	
Sorunlar	Çözüm Önerileri
Hacilar İlçe Merkezindeki Çarşı Kısmı ile Eskiden Beri Yerleşim Yeri Olarak Kullanılan 3 Mahallenin Sağlıklı Bir Yaşam İmkânı Vermeyecek Şekilde Eski Binalardan Oluşması	<ul style="list-style-type: none"> - Hacilar ve Büyükşehir Belediyelerinin birlikte hareket ederek imar planı ve kentsel dönüşüm çalışmaları ile Hacilar İlçe Merkezinin ve bu üç mahallenin yeniden yapılaşması
Eskiden Beri Geçim Kaynağı Olan İpek Halı Dokumacılığının Yok Olma Tehlikesi	<ul style="list-style-type: none"> - Evlerde belli yaşın üstündeki sınırlı sayıda bayan tarafından yapılmakta olan halı tezgahlarının evlerden çıkarılarak bir üretim tesisi şeklinde organize edilmesi - Çalışanlara bu işi sosyal güvenceli olarak bir meslek şeklinde icra edebilecekleri ortam sağlanması

KAYSERİ
SİVAS
YOZGAT

HAFİK

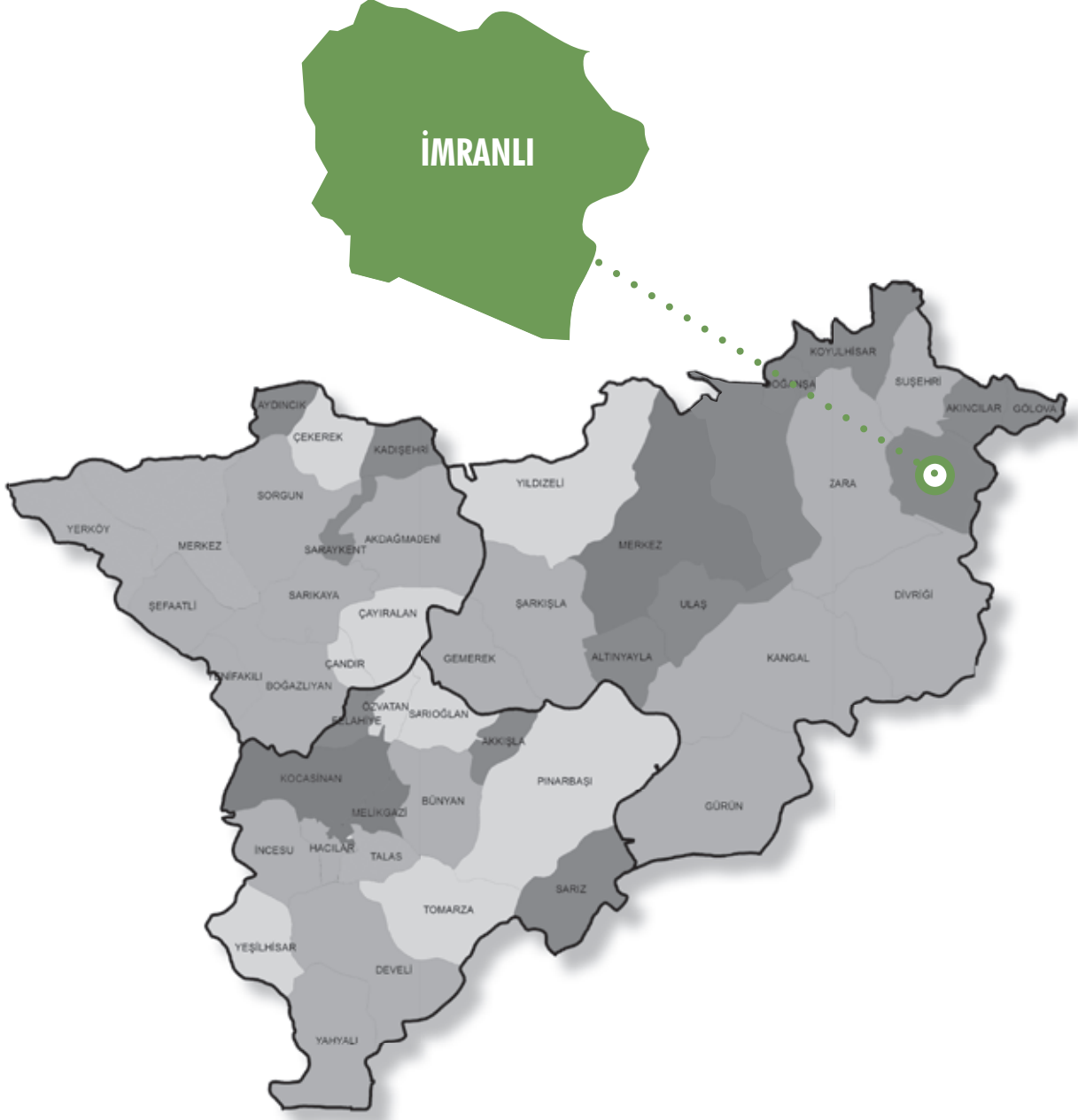
HAFİK

Potansiyeller ve Faaliyetler	
Potansiyeller	Yapılması Gerekenler
Hayvancılık	<ul style="list-style-type: none"> - Süt üretiminin teşvik edilmesi - Hayvancılık ile ilgili entegre tesisler kurulması - Süt toplama ve işleme merkezlerinin kurulması - Kurulan meslek yüksekokulunda hayvancılık faaliyetleri ile ilgili bölümler açılarak bu alanda nitelikli personel yetiştirilmesi
Hafik Gölü	<ul style="list-style-type: none"> - Hafik Gölü'ndeki su kaçağının önlenmesi ve kaynağın temizlenerek kuru ırmağından kanal açılmak suretiyle gölün desteklenmesi - Gölün çevre düzenlemesinin yapılarak turizme kazandırılması
Arcılık	<ul style="list-style-type: none"> - Komşu ilçe Zara ile bu alanda yapılan faaliyetlerle ilgili tecrübe paylaşımı yapılması - Katma değeri yüksek olan organik bal üretimi gibi faaliyetlerin desteklenmesi

Sorunlar ve Çözüm Önerileri	
Sorunlar	Çözüm Önerileri
Arazilerin Çok Bölünmüş Olması ve Çok Fazla Sayıda Toprak Sahibinin Bulunması	<ul style="list-style-type: none"> - Toprak reformunun yapılması - Kooperatif sisteminin kurulması
Hayvancılık ile İlgili Sorunlar	<ul style="list-style-type: none"> - Elde edilen ürünlerin daha verimli hale getirilmesi için yatırımlar yapılması - Ahırlarda oluşan atıkların verimli olarak değerlendirilmesi ve çevre kirliliğinin önlenmesi
Keçi Yetiştiriciliğinin Yasaklanmış Olması	<ul style="list-style-type: none"> - Keçi yetiştiriciliğinin ıslah edilmesi - Halkın bilinçlendirilmesi

KAYSERİ
SİVAS
YOZGAT

İMRANLI

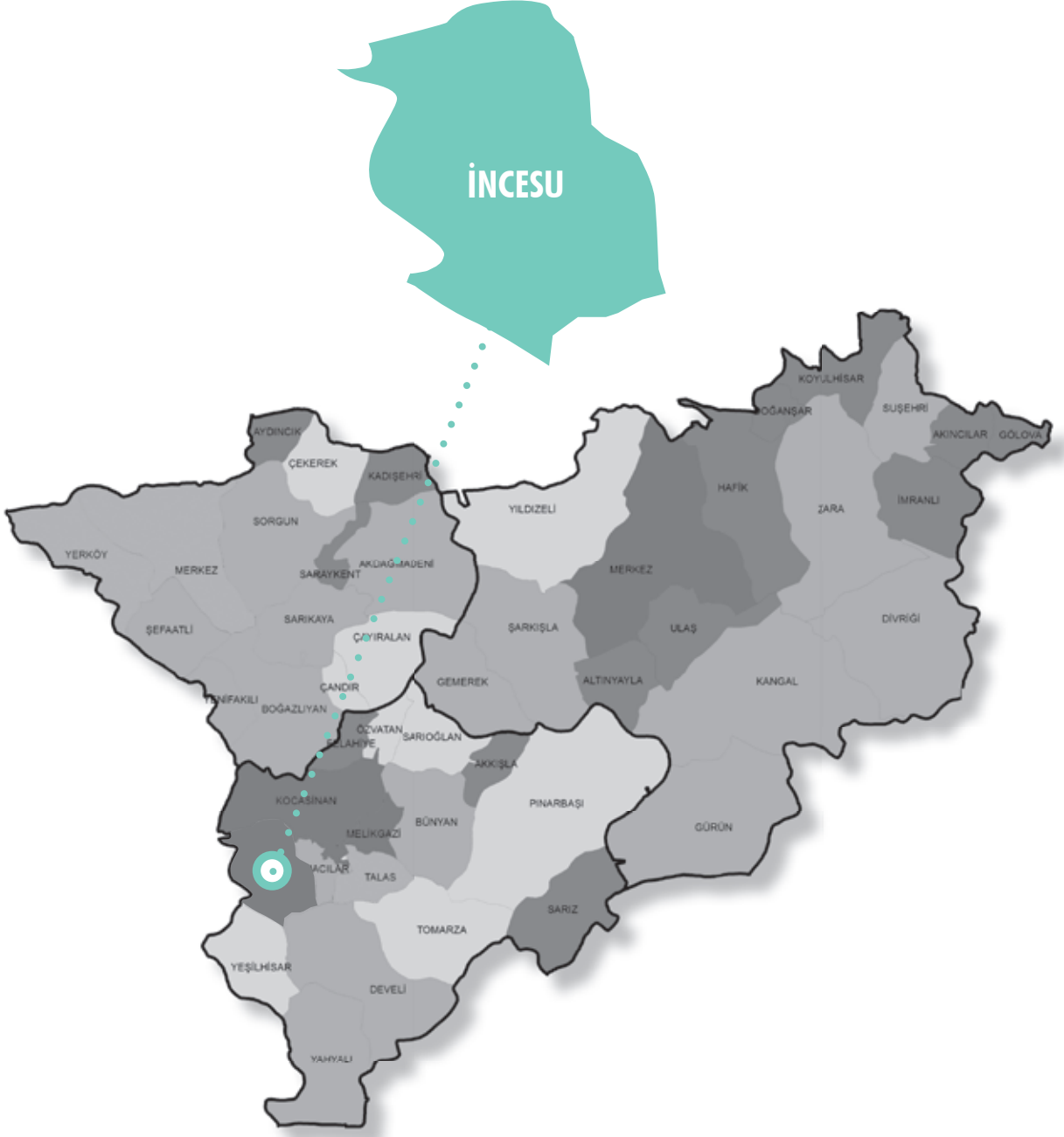
İMIRANLI

Potansiyeller ve Faaliyetler	
Potansiyeller	Yapılması Gerekenler
Polen Üretimi	<ul style="list-style-type: none"> - Çiftçinin eğitimi için 100 adet polen tuzaklı kovanın alınması - Çiftçi eğitiminin ardından kademeli olarak 100 adet arıcılık işletme sahibine verilecek olan minimum 100 adet polen tuzaklı kovanların faaliyete geçirilmesi
Ana Arı Üretimi ve Arı Sütü Üretimi	<ul style="list-style-type: none"> - İşletme sahipleri içerisinde 5 işletmeye 750 adet damızlık ana arı üretimi kovani tahsis edilmesi
Organik Bal Üretimi ve Flora Tespit Projesi	<ul style="list-style-type: none"> - 50 adet kovanın İlçe Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğüne tahsis edilmesi - Arı işletme sahiplerine eğitim verilmesi - 40 işletme sahibine 250 adet kovan verilmesi
Kiraz Projesi	<ul style="list-style-type: none"> - İklimsel özellikleri açısından kiraz yetiştirmeye uygun olan 10 adet pilot köyde 1000 dekarlık alan tespit edilmesi - Dekar başına 75 adet kiraz fidanının alımı ve tesis sahiplerine tahsis edilmesi
Patates Tohum Yetiştiriciliği	<ul style="list-style-type: none"> - İklimsel özellikleri açısından patates tohumuna uygun olan 10 adet pilot köyde 500 dekarlık alan tespit edilmesi - Dekar başına 1 kg patates tohumu ekilmesi, üretim ve hasat yapılması

Sorunlar ve Çözüm Önerileri	
Sorunlar	Çözüm Önerileri
Süt - Süt Ürünleri ve Et Sanayi Yatırımlarının Olmaması	<ul style="list-style-type: none"> - İmiranlı iş adamlarının ziyaret edilerek çalışmalar hakkında bilgi verilmesi - Teknik bilgiler yatırımcıya aktarılarak yüksek kapasiteli hayvancılık işletmelerinin kurulmasının sağlanması - Çiftçilerin yem bitkisi ekiminden elde edilecekleri gerek devlet desteklemelerinin gerekse de satışından dolayı oluşacak kar payının artırılması
Genç Nüfusun Tarım ve Hayvancılıktan Uzaklaşması	<ul style="list-style-type: none"> - Tarım uygulamalarının cazip hale getirilmesi - Gerekli teknolojik ekipmanlardan yararlanarak profesyonel anlamda yapılacak olan tarım ve hayvancılığın bilinçlendirilmesi - Genç girişimcilere profesyonel anlamda yetiştirici unvanı verilmesi
İlçe Merkezinde Bulunan Ahırlar	<ul style="list-style-type: none"> - Belediyenin belirlemiş olduğu ahırlar bölgesi toplu ahır inşaatı yapılması - Toplu ahır bölgesine yerleşik olarak geçilmesi

KAYSERİ
SİVAS
YOZGAT

İNCESU

Potansiyeller ve Faaliyetler

Potansiyeller	Yapılması Gerekenler
Gıcık Tüneli Projesi, Bayramhacılı Barajı, Dokuzpınar Havzası, İncesu Deresindeki Akarsu	<ul style="list-style-type: none"> - Kıraç arazilerde salma, yağmurlama veya damlama sulama sistemleriyle sulu tarıma geçilmesi - Tarım arazilerinde sulu tarıma geçilmesi için Gıcık projesi kapsamında ilçeden geçecek olan kanaldan istifade edilerek yağmurlama veya damlama sulama sistemleriyle kıraç arazilerin sulanması - Kızılırmak üzerinde kurulan Bayramhacılı Barajından bölge yakınında bulunan ilçenin köylerinin (Küllü, Karahöyük, Tahirini) faydalanabilmesi için çalışmalar yapılması - Dokuzpınar Köyü havzasında bulunan kaynak suyundan kapalı boru sistemi ile etraftaki kıraç arazilerin sulanması
İncesu Üzümlü	<ul style="list-style-type: none"> - Tanıtım faaliyetleri ile markalaşma sağlanması - Makine ve ekipman eksikliğini giderilmesi için çalışmalar yapılması - Üzüm işleme ve kurutma faaliyetlerini gerçekleştirecek endüstrinin bölgeye çekilmesi - İlçede pekmez fabrikası, sirke fabrikası, üzüm kurutma fabrikası kurulması - Üzüm ürünlerinin köy pazarlarında satışa sunulması
Turizm	<ul style="list-style-type: none"> - Kapadokya'ya gelen turistlerin buraya uğraması için tanıtım faaliyetlerinin yapılması - Erciyes Kayak Merkezine gelen turistlerin ilçeyi ziyaret etmeleri için yönlendirilip teşvik edilmesi - Merkezdaki tarihi bir mahalle, kamulaştırılıp restore edilmiş olup, restorasyon çalışmalarının devamının sağlanması
İncesu OSB ve Erciyes Üniversitesi	<ul style="list-style-type: none"> - Yatırımcı kuruluşlara ucuz arsa temini sağlanması - Ulaşım için altyapı çalışmalarının yapılması - Erciyes Üniversitesi ile iş birliği yapılarak ilçede meslek yüksekokulu açılması

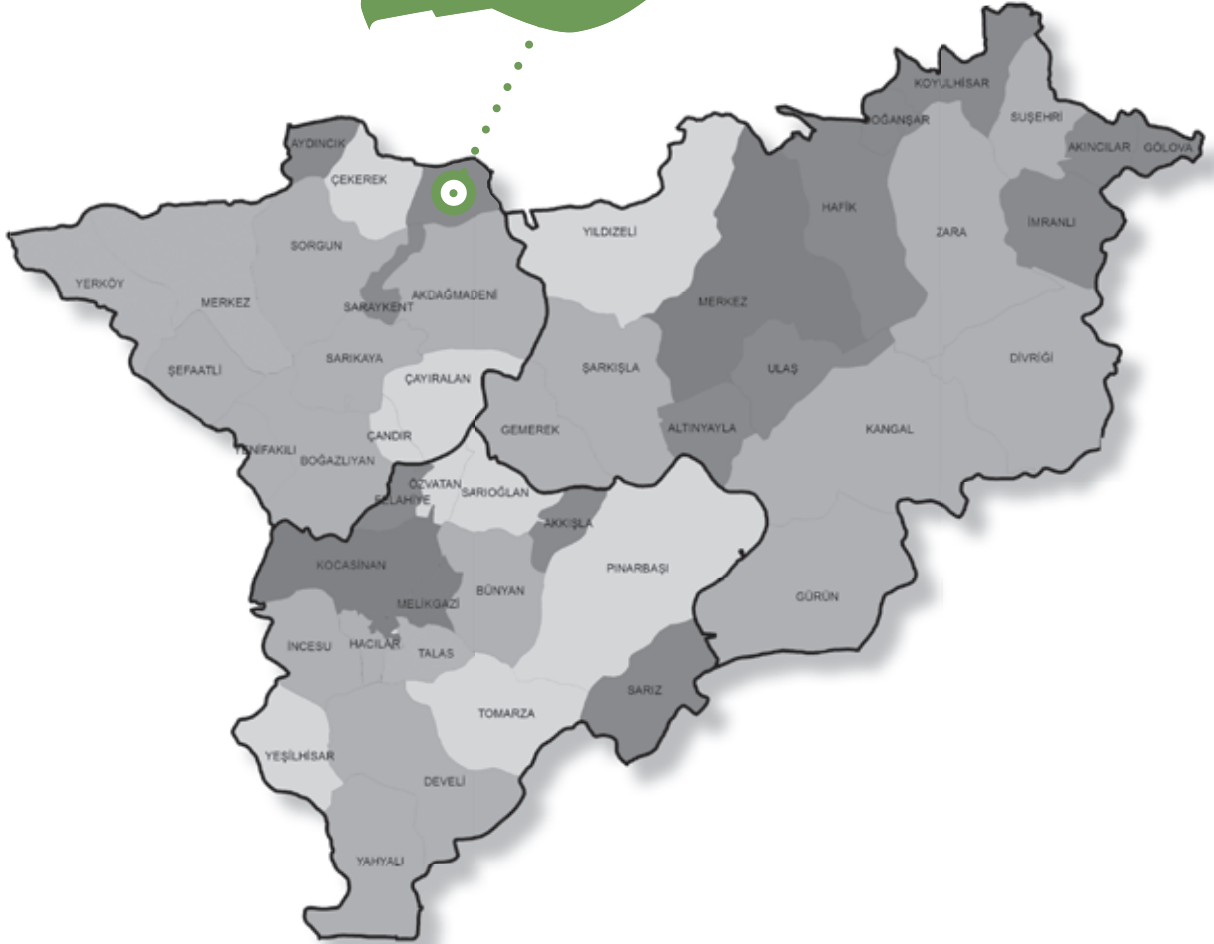
Sorunlar ve Çözüm Önerileri

Sorunlar	Çözüm Önerileri
Sulu Tarım Arazilerinin Azlığı	<ul style="list-style-type: none"> - Gıcık tüneli projesi kapsamında ilçe içerisinde geçecek olan Zamantı Irmağı'ndan ve İncesu deresindeki akarsudan yararlanılması - Yeraltı kuyuları açılması - Bayramhacılı barajından yararlanılması - Dokuzpınar havzasındaki kaynak suyundan yararlanılması
Üzüm Bağcılığının Yeterince Değerlendirilememesi	<ul style="list-style-type: none"> - Üzüm pekmezi fabrikası ve üzüm kurutma ünitelerinin kurulması - Üzüm sirkesi fabrikasının kurulması - Kayseri-Adana karayolu üzerine köy pazarlarının oluşturulması - Üzüm üreticilerinin bilinçlendirilmesi - Soğuk hava depoları kurulması
İlçede Tarihi Kültür Varlıklarının Fazla Olmasına ve İlçenin Kapadokya Bölgesinde Olmasına Rağmen Yeterli Turistin İlçeye Gelmemesi	<ul style="list-style-type: none"> - Basın ve yayın araçlarıyla ilçenin tanıtımının yapılması - Erciyes'e kayak turizmi için gelen turistlerin ilçeye yönlendirilmesi - Ürgüp Belediyesi ile iş birliği yapılarak uygun yerlerde ilçenin tanıtımı ile ilgili tanıtım ilanlarının verilmesi - Tur şirketleri ile irtibata geçilmesi ve Kapadokya bölgesini ziyarete gelen turistlerin ilçeye yönlendirilmesi - Tarihi varlıkların restorasyonunun yapılması
İlçe Büyükşehir Belediyesine Bağlı Olmasına Rağmen Eksik Olan Unsurlar	<ul style="list-style-type: none"> - İlçede bir meslek yüksekokulunun açılması - Okul yapılması için hazine arazisinin tahsis edilmesi - Belediyece alt yapı hizmetlerinin tamamlanması - Ulaşımında karayolu taşımacılığı ile birlikte TCDD'nin de kullanılması
İncesu OSB'de Yeteri Kadar Yatırımcı Kuruluşun Bulunmaması	<ul style="list-style-type: none"> - Yatırımcı kuruluşlara OSB'de ucuz arsa temini sağlanması - Ucuz taşımacılık için demiryolu ağının sanayi bölgesi içerisinde geçmesinin sağlanması - Raylı sistemin İncesu OSB'ye kadar devam ettirilmesi - Bu bölgede çalışacak işçiler için ucuz konut imkanı sağlanması - İncesu OSB yakınlarında Toplu Konut Evleri yapılması

KAYSERİ
SİVAS
YOZGAT

KADIŞEHİRİ

KADIŞEHİRİ

KADIŞEHİRİ

Potansiyeller ve Faaliyetler

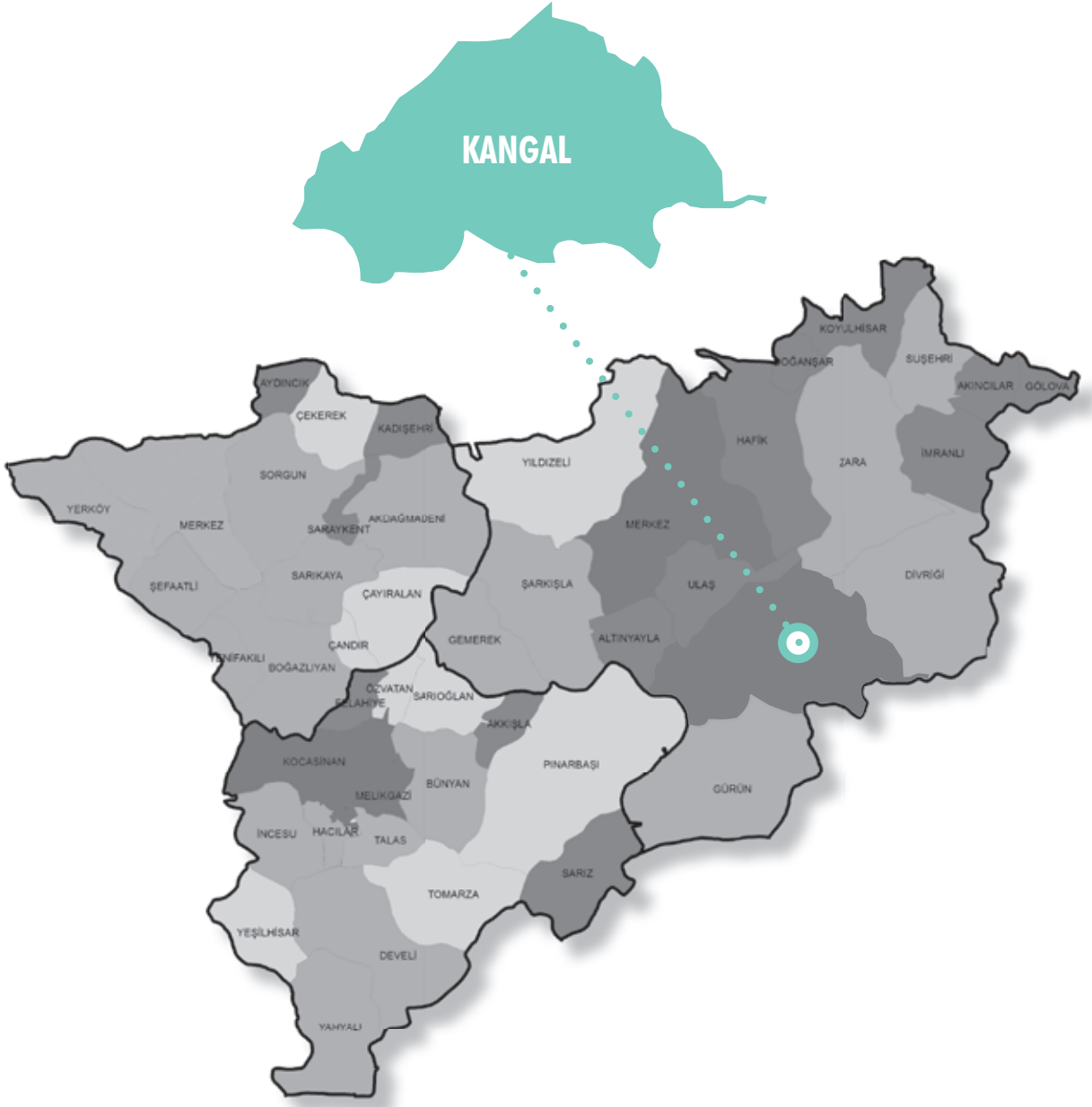
Potansiyeller	Yapılması Gerekenler
Hayvancılık	<ul style="list-style-type: none"> - Süt ve süt ürünleri ile ilgili entegre bir tesis kurulması - Hayvancılık sektörü ile ilgili proje hazırlanarak ilçe ekonomisine katkı sağlanması - Suni tohumlama çalışmalarına ağırlık kazandırılması - Hayvancılıkla ilgili tarımsal kalkınma kooperatiflerinin ve üretici birliklerinin kurulmasının sağlanması - Kaba yem ihtiyacının giderilmesi için yem bitkileri üretiminin yaygınlaştırılması
Tarım ve Meyvecilik	<ul style="list-style-type: none"> - Sulu tarıma uygun geniş tarım arazilerinin bulunması nedeniyle modern tarıma geçiş sağlanması - Tam otomasyon sistemine sahip meyve bahçeleri oluşturulması - Deveci havzası meyvecilik entegrasyon projesi kapsamında soğuk hava depoları kurulması - Meyvecilik yan endüstrisi geliştirilmesi ve eğitilmiş çiftçilerin yetiştirilmesi - Arazi toplulaştırma çalışmalarının yapılması - Çiftçilerin damlama sulama sistemine geçişinin sağlanması - Çiftçilere uygulamalı modern tarım teknikleri eğitimi verilmesi

Sorunlar ve Çözüm Önerileri

Sorunlar	Çözüm Önerileri
Göç	<ul style="list-style-type: none"> - Şehirdeki işsizlik oranının artması sebebiyle sağlıksız ve aşırı göçün önüne geçilmesi - Şehirdeki yaşama imkanlarının ve köydeki geçim koşullarının iyileştirilmesi - Toprak ve diğer üretim kaynaklarının dağılımındaki dengesizlik, arazinin parçalılığı, kamu hizmetlerindeki noksanlıklar gibi problemlerin çözülmesi - Çiftçilere gelir düzeyini artıracak tarım ve pazarlama teknikleri öğretilmesi, yatırımın kredilerle desteklenmesi - Ulaşım imkanlarının geliştirilerek sağlık hizmetlerinin köylere yeterince ve aktif olarak gitmesi
Ulaşım	<ul style="list-style-type: none"> - Kadışehri - Sorgun İlçesi ve Kadışehri Tokat ili arası karayolunun bozuk olan kısımlarının onarılması - İlçe merkezinde bozuk olan cadde ve mahalle yollarının onarılması
Sağlık	<ul style="list-style-type: none"> - Tam teşekküllü İlçe hastanesi yapılması ve uzman doktor atamalarının yapılması - Kırım-Kongo Kanamalı Hastalığına karşı İlçe hastanesinde ayrı birimin oluşturulması ve hastalığa karşı ilçe halkının bilinçlendirilmesi - Hayvanların kene ve diğer dış parazitlere karşı yılda iki kez ilaçlanması
Eğitim	<ul style="list-style-type: none"> - Eğitim seviyesinin düşük olması ve normal öğretim yapan öğrencilere daha sonraki dönemlerde uyum sağlanamaması nedenleriyle birleştirilmiş sınıflı okulların kapatılması - İlköğretim okullarına yeterli ödenek verilmesi - İlçe merkezine nitelikli bir lise, ilköğretim Okulu ve öğrenci yurdu yapılması

KAYSERİ
SİVAS
YOZGAT

KANGAL

KANGAL

Potansiyeller ve Faaliyetler	
Potansiyeller	Yapılması Gerekenler
Turizm	<ul style="list-style-type: none"> - Terelik kanyonundaki doğal kayalıkların doğal şelale olarak değerlendirilmesi - 5 km uzunluğundaki kanyonun mesire yeri haline getirilmesi - Kiliseler ve tarihi mezarların restore edilmesi
Kangal Köpeği ve Koyunu	<ul style="list-style-type: none"> - Köpek araştırma merkezinin etkin kullanılması - Bu değerlerin bilinirliğini artırma ve tanıtım faaliyetlerine ağırlık verilmesi
Tarım	<ul style="list-style-type: none"> - Üreticileri teşvik için soğuk hava deposu yapılması - Organik tarımın teşvik edilmesi - Termik santralden yararlanılarak seracılık yapılması
Hayvancılık	<ul style="list-style-type: none"> - Hayvan pazarı kurulması - Şahıslara ait ağılların desteklenmesi ve modern hale getirilmesi - Mandıra ile et ve süt işleme tesisi kurulması

Sorunlar ve Çözüm Önerileri	
Sorunlar	Çözüm Önerileri
Ulaşım	<ul style="list-style-type: none"> - Köy yollarına bakım ve onarım yapılması - Gerekli yollara parke taşı döşenmesi
Eğitim	<ul style="list-style-type: none"> - Ortaöğretim kız/erkek öğrenci yurdu yapılması - Yükseköğretim kız/erkek öğrenci yurdu yapılması - Koç Vakfı Anadolu Lisesi bünyesine pansiyon yapılması - Atatürk Teknik Lisesi ile Mesleki ve Teknik Eğitim Merkezi (METEM) için 20 ek derslik yapılması

KAYSERİ
SİVAS
YOZGAT

KOCASINAN

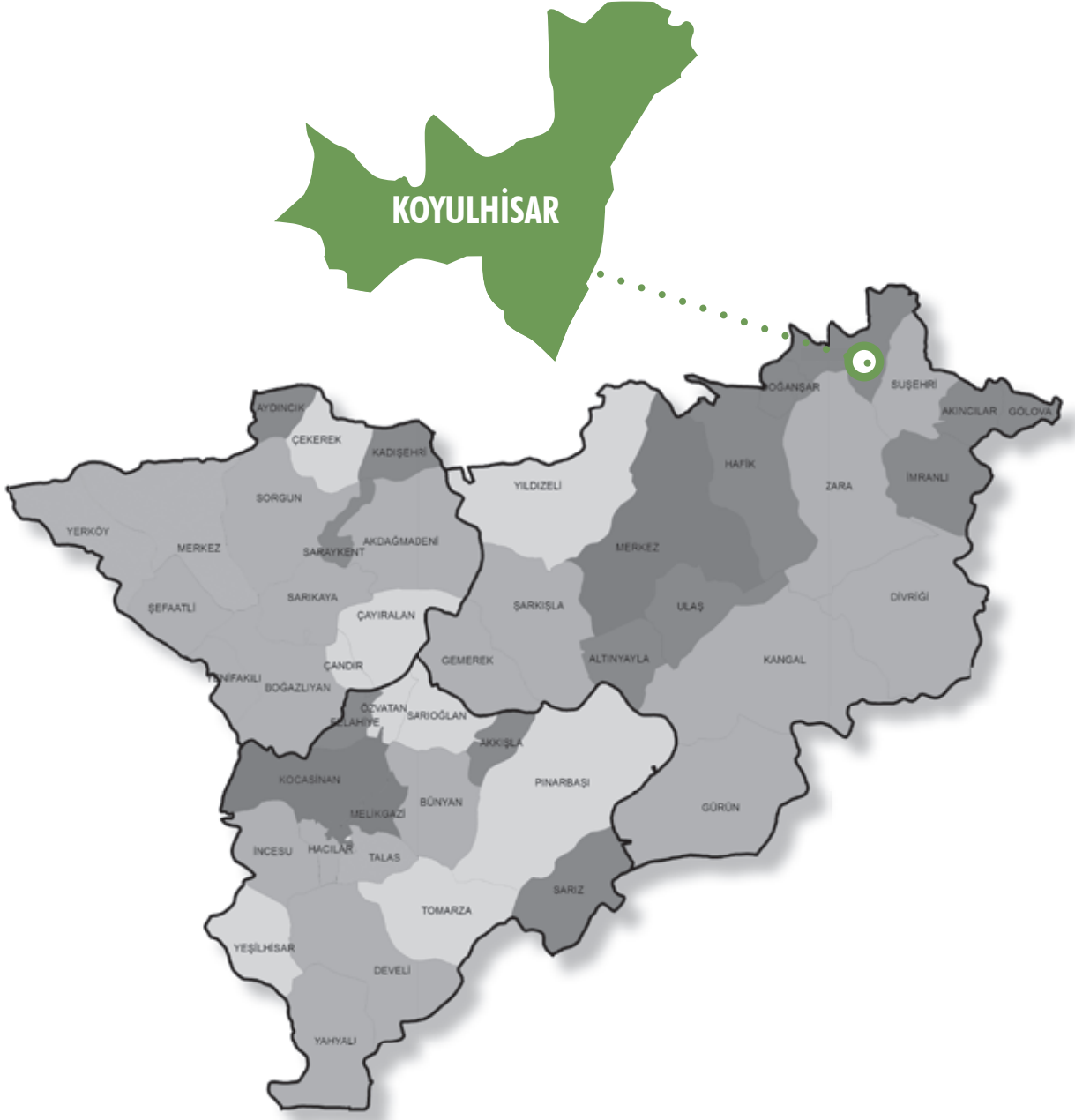

KOCASINAN

Potansiyeller ve Faaliyetler	
Potansiyeller	Yapılması Gerekenler
Ulaşım	<ul style="list-style-type: none">- Hareketli karayolları trafiği sayesinde kış turizmi, Kapadokya turizmi ve tabiat turizminin ek fırsatlarından faydalanılması- Sanayi mamulleri ve ham maddelerin demiryolu vasıtasıyla taşıma faaliyetlerinin artırılması
Tarım ve Hayvancılık	<ul style="list-style-type: none">- Suni tohumlama çalışmalarının yapılması- İlçe merkezi dışındaki mahallelerde bulunan modern tavuk çiftliklerinin artırılması

Sorunlar ve Çözüm Önerileri	
Sorunlar	Çözüm Önerileri
Hükümet Konağı	<ul style="list-style-type: none">- Kocasinan İlçesindeki bütün daireleri içinde barındırabilecek bir Ek Hükümet Konağı yapılması
İlçe Birimleri	<ul style="list-style-type: none">- İl bazında yürütülen Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü'nün ilçe teşkilatının kurulması- İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü ilçe teşkilatının kurulması ve kütüphane açılması

KAYSERİ
SİVAS
YOZGAT

KOYULHISAR

KOYULHISAR

Potansiyeller ve Faaliyetler	
Potansiyeller	Yapılması Gerekenler
Arıcılık	<ul style="list-style-type: none"> - Ekonomik değeri çok yüksek olan arı sütü, arı zehiri, propolis, polen ve balmumu üretiminin teşvik edilmesi - Tanıtım ve markalaşma konularında çalışmalar yapılması - Üreticilerin gezginci arıcılık ve organik bal üretimine yönlendirilmesi
Tarımsal Potansiyel	<ul style="list-style-type: none"> - Koyulhisar domatesine patent alınması - İlçe içerisinde yol güzergahlarında kurulacak barakalarla bu domatesin pazarlanmasına katkı sağlanması - Koyulhisar cevzine yatırım yapılması - Kelkit vadisi boyunca organik tarım uygulamaları yapılması
Madencilik	<ul style="list-style-type: none"> - Potansiyeli tespit edilen altın ve barit gibi madenler için çalışmalar yapılması

Sorunlar ve Çözüm Önerileri	
Sorunlar	Çözüm Önerileri
Göç	<ul style="list-style-type: none"> - Sanayiye dayalı bir gelişme ve yapılaşma kurularak istihdam sağlanması
Besi ve Süt Hayvancılığında Verimin Düşük Olması	<ul style="list-style-type: none"> - Gıda Tarım ve Hayvancılık İlçe Müdürlüğü, İlçe Özel İdare Müdürlüğü, birlik ve kuruluşların katkılarıyla Yerli ırkların içerisinde boğa salımı ve suni tohumlamaya ağırlık verilerek var olan ırkların ıslah edilmesi - Yem bitkileri ekim alanlarının yaygınlaştırılması - Hububat ağırlıklı tarla tarımı yerine yem bitkileri ile münavebeli tarım yapılması
Arıcılıkta Profesyonelliğin Yetersiz Olması	<ul style="list-style-type: none"> - Arıcılıkla uğraşan vatandaşların teknik bilgiye sahip olmalarının sağlanması - Bilinçli arıcık konusunda eğitim verilmesi - Uygulama ve projelerden dağıtılan kolonilerin arıcılık yapacak kapasitede ve bilgi sahibi olanlara verilmesi

KAYSERİ
SİVAS
YOZGAT

MELİKGAZI

Potansiyeller ve Faaliyetler

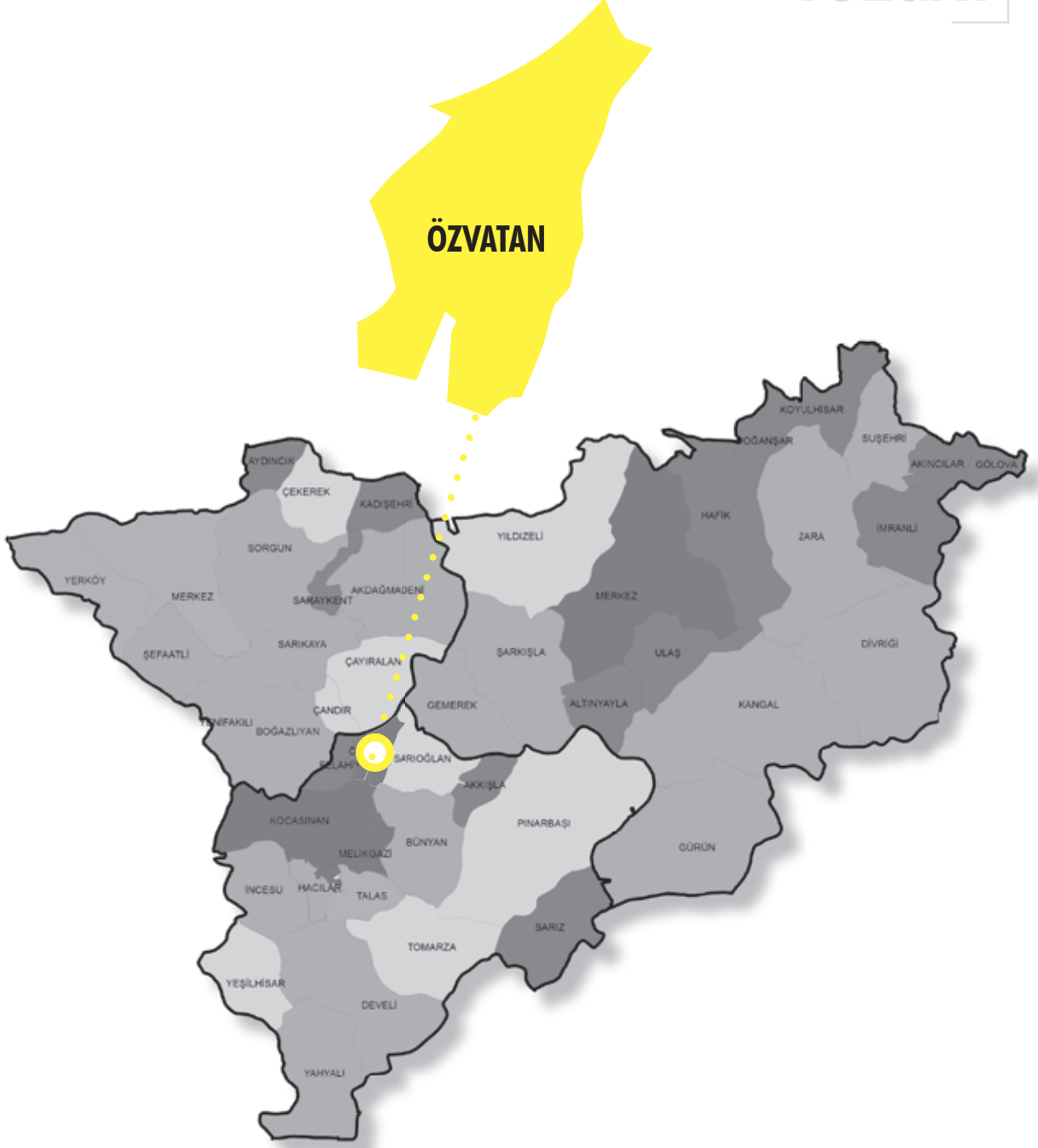
Potansiyeller	Yapılması Gerekenler
Yedek Parça ve Sarf Malzeme	<ul style="list-style-type: none"> - Belediye otobüsleri, Özel Halk Otobüsleri, Hastaneler, Askeri Birliklerin çok olması sebebiyle bu sektörlerde kullanılan yedek parça ve sarf malzemenin tespit edilmesi - Sık kullanımı tespit edilen parçaların OSB'de üretiminin sağlanması
Erciyes Dağı	<ul style="list-style-type: none"> - Erciyes Master planı tamamlandığında etkinliklere ev sahipliği yapma girişimlerinin bulunması - Erciyes Turizm Bölgesindeki sağlık faaliyetlerinin artırılması - Uluslararası yapılacak etkinliklere ev sahipliği yapılması
Organize Sanayi Bölgesi ve Genç Nüfus	<ul style="list-style-type: none"> - Sosyal, kültürel ve spor faaliyetlerinin yaygınlaştırılması - Gençlerin aktivitelere katılımının artırılarak kötü alışkanlıklardan uzak tutulması - Sosyal yardımlaşma vakıflarında yardım alan gençlerin OSB'deki iş imkanlarına ulaşabilmesi için kolaylıkların sağlanması - Faaliyetlerin tanıtım, duyuru ve ulaşım imkanlarının ücretsiz olarak sağlanması

Sorunlar ve Çözüm Önerileri

Sorunlar	Çözüm Önerileri
Kobilerin Ar-Ge ve Yönetim Konusunda Yeterli Deneyim ve Bilgi Birikimine Sahip Olmaması	<ul style="list-style-type: none"> - Profesyonel yönetim ve danışmanlık şirketlerinin yaygınlaştırılması - Kamu ve özel sektörden belirli personellerin devamlılık arz eden eğitimlere gönderilerek Ar-Ge konusunda yetiştirilmesi - Dünyadaki gelişmeleri takip ederek, yeni fikirlerin ve ihtiyaçların oluşturulması - Ar-Ge ve inovasyonun önemini, sürekliliğe ve karlılığa uzun vadede katacaklarını anlatacak tarzda paneller düzenlenmesi
İşsizlik	<ul style="list-style-type: none"> - Kamu ve Sivil Toplum kuruluşlarıncı yapılan yardımlardan faydalanan kişilerden çalışabilecek düzeyde olanlara eğitim verilmesi - Mesleki ve teknik alanlarda kursların çoğaltılması
Engelli Sorunları	<ul style="list-style-type: none"> - Engellilerin engel durumlarına göre tespitlerinin yapılarak veri tabanı oluşturulması - Veri tabanı kullanılarak engellilerle daha kolay ve hızlı bir şekilde iletişim kurulması - Günlük hayatta sokak ve caddelere ulaşımın daha kolay ve rahat hale getirilmesi - Engelli olmayan vatandaşlarımızın da bu konuda bilinçlendirilerek duyarlılıklarının artırılması
Ormanlık Alanların Yetersizliği	<ul style="list-style-type: none"> - Ağaçlandırma faaliyetlerinin kamu kurumlarının öncülüğünde ve özel sektörün desteği ile artırılması - Ormanlık alanların çoğaltılması, korunması ve devamlılığın sağlanması - Sosyal faaliyetlerin ve yöresel şenliklerin yapılması - Genç neslin çevre konusunda duyarlı yetiştirilmesi için okullarda bu konuda teşvik edici eğitimler verilmesi
Yaya Geçitleri	<ul style="list-style-type: none"> - İlgili kurumlarla iş birliği içerisinde vatandaş yoğunluğunun fazla olduğu yerlerin tespit edilerek uygulamaya geçilmesi - Yaya geçişlerinin kolaylığı için gerekli yerlere üst geçit yapılması ve bu durumun ilçe geneline yaygınlaştırılması - Vatandaşların yoğun olarak kullandığı ve kullanmak zorunda kaldığı alanlara yaya geçişini kolaylaştıracak önlemler alınması

KAYSERİ
SİVAS
YOZGAT

ÖZVATAN

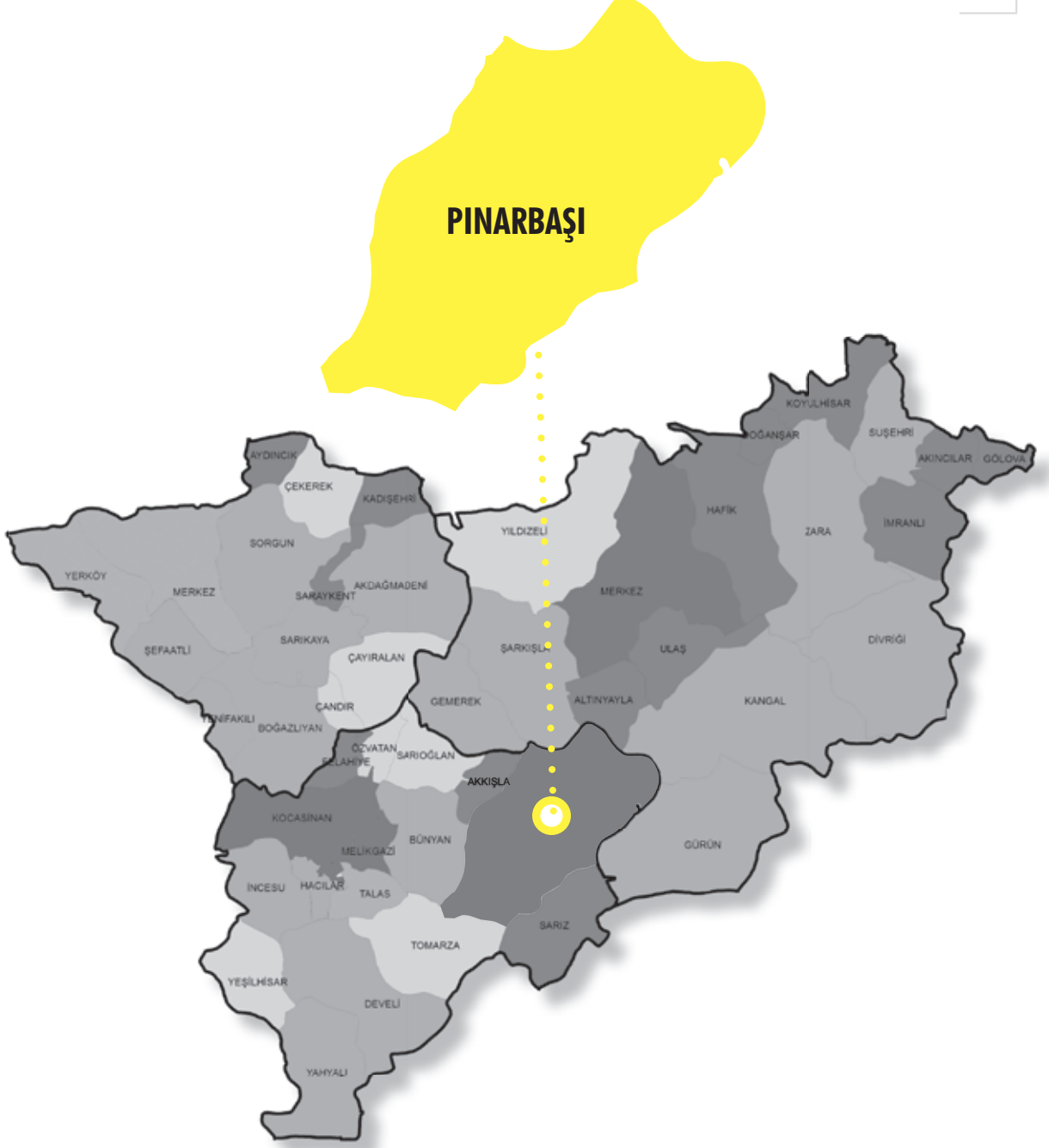
Potansiyeller ve Faaliyetler

Potansiyeller	Yapılması Gerekenler
Sulu Tarım Olanakları	<ul style="list-style-type: none"> - Sulama kanallarının kurulması - İlçede bulunan sulama kooperatifinin etkinliğinin artırılması ve halkın kuru tahıl tarımından sulu tarıma özendirilmesi
Süt Sığırcılığı	<ul style="list-style-type: none"> - İlçede bulunan hayvan ırklarının ıslahının sağlanması - Halkın alışlagelmiş geleneksel hayvan üretme sistemlerinden suni tohumlama yöntemine alıştırılması - Süt sığırcılığını geliştirecek projelerin hayata geçirilmesi - Üreticiliğin teşviki açısından Kayseri Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliğinden destek alınması
Meyvecilik	<ul style="list-style-type: none"> - Özvatan Elması'nın yeniden markalaşmasını sağlamak için ilçeye soğuk hava deposu yapılması - Meyve suyu fabrikası için dikilen elma ağaçlarının veriminin artırılması için aşılama yapılması - Kayısı potansiyelinin yeniden değerlendirilmesi için çalışmalar yapılması

Sorunlar ve Çözüm Önerileri

Sorunlar	Çözüm Önerileri
Yetmiş İş Gücünün Taleplerini Karşılacak İstihdam Alanlarının Bulunmaması	<ul style="list-style-type: none"> - İlçedeki müteşebbis sayısının artırılarak yeni istihdam alanlarının açılması - Kamu destekli projelerin geliştirilerek istihdam alanlarının genişletilmesi - Kamu, KOBİ'ler ve sivil toplum kuruluşları tarafından istihdama yönelik yapılacak faaliyet ve/veya hazırlanacak projelerin desteklenmesi - Saha taraması ve altyapı incelemeleri gerçekleştirilerek ilçede meydana getirilebilecek yeni istihdam alanlarının tespit edilerek kamu projelerinin bu alanlara yönelik hazırlanması
İlçe Göç Vermektedir	<ul style="list-style-type: none"> - İlçedeki istihdam alanlarının artırılması - İlçede bulunan eğitim kurumlarının nitelik ve niceliklerinin artırılması - İlçedeki konut sıkıntısının giderilmesi
Verimsiz Tarım ve Bilinçsiz Hayvancılık Faaliyetleri	<ul style="list-style-type: none"> - Geleneksel tarım yöntemlerinden vazgeçilerek intansif tarım faaliyetlerinin uygulanması - Toprakta yılda birden fazla ürün alabilmek için iklimlendirme çalışmalarının yapılması - Tarımda sulama sisteminin yaygınlaştırılarak, arazilerde sulu tarıma geçilmesinin sağlanması - Getirisi tahıl tarımına göre çok daha fazla olan sebzeçilik faaliyetlerinin ilçeye entegre edilmesi ve seracılık faaliyetlerinin yaygınlaştırılarak amatörce yapılan seracılık yerine profesyonel seracılığa geçişin sağlanması - Aile işletmesi şeklinde ve bilinçsizce yapılan hayvancılık faaliyetlerinin önüne geçilerek, halkın modern hayvancılık konusunda desteklenmesi
Öğrenci Eksikliği	<ul style="list-style-type: none"> - Halkın eğitime ve eğitim önemine olan bakış açısını daha pozitif yönde geliştirmek adına bilinçlendirme faaliyetlerinin yaygınlaştırılması - İlçede eğitim gören öğrencilere yönelik sınavlara hazırlık kurslarının sayısının artırılması ve daha verimli olabilecek niteliğe kavuşturulması - Öğrencilerin sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerin gerçekleştirilmesi ve tiyatro salonlarının yapılması - İlçe nüfusuna da dolaylı katkıda bulunacak olan meslek yüksekokulu projesinin hayata geçirilmesi

KAYSERİ
SİVAS
YOZGAT

PINARBAŞI

PINARBAŞI

Potansiyeller ve Faaliyetler

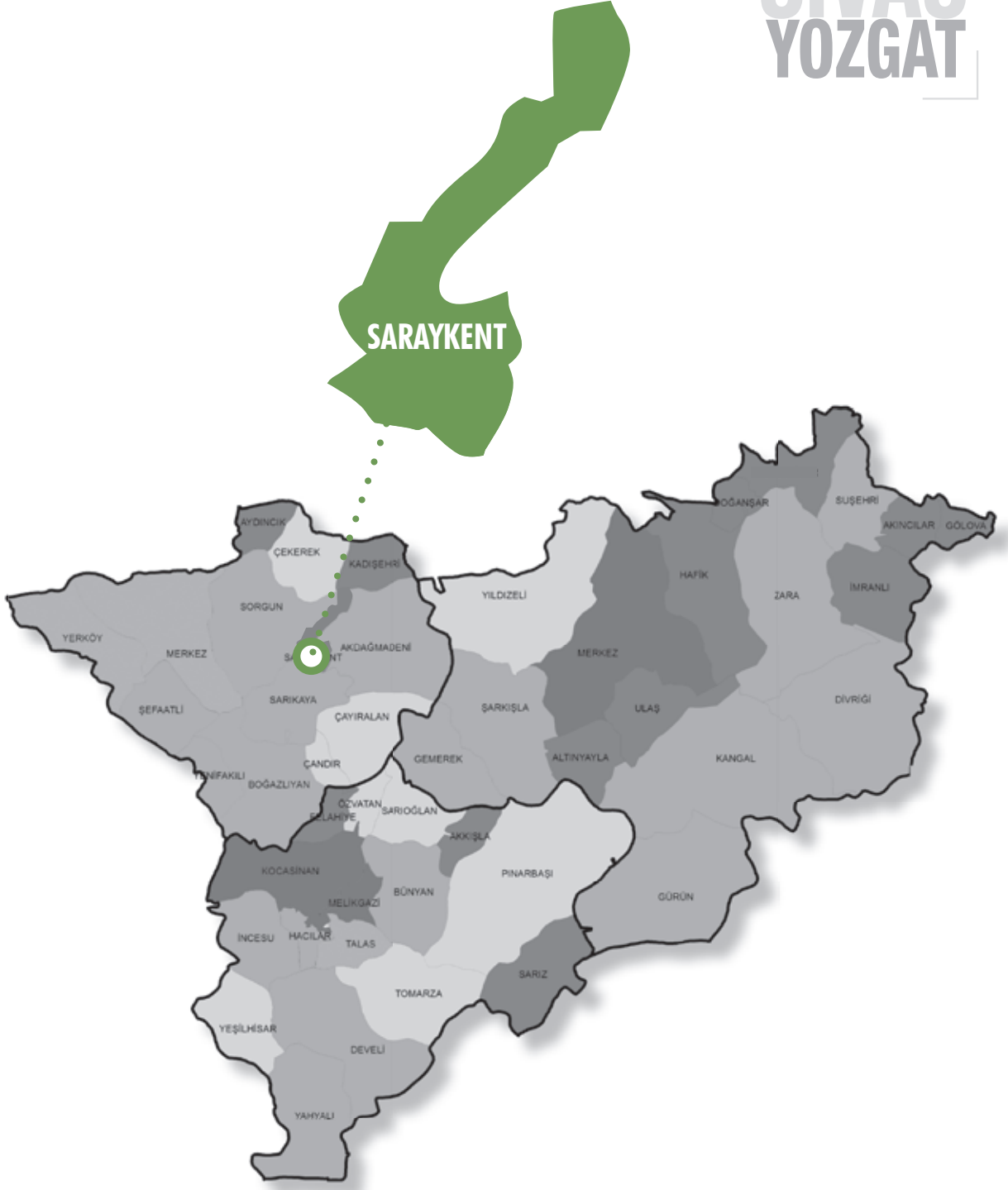
Potansiyeller	Yapılması Gerekenler
Balıkçılık	<ul style="list-style-type: none"> - Yeni işletmelerin kurulması için teşvik edilmesi - Eski işletmelerin kapasitesinin artırılması - Balıkçılık konusunda birlik ya da kooperatif kurulması - Ülke düzeyinde tanıtım ve markalaşma çalışmaları yapılması - Balık yemi temini konusunda gerekli çalışmalar yapılması - Balık borsası kurulması - Alabalık festivali yapılması
Hayvancılık	<ul style="list-style-type: none"> - Suni tohumlama çalışmalarına gereken önem verilmesi - Sıfır faizli kredilerin yeterince kullanılması - Yem bitkileri üretiminin yaygınlaştırılması - Mera ıslah projeleri hazırlanması - Modern hayvan barınakları yapılması - Bölgeye uygun damızlık vasıfları yüksek yeni ırklar kullanılması - Kaliteli damızlık koç ihtiyacının karşılanması - Çobanlık mesleğinin çağa uygun ve cazip hale getirilmesi - Küçükbaş hayvan yetiştiriciliğinde işletmelerin devamlılığının sağlanması için genç yetiştiricilerin teşvik edilmesi
Atçılık	<ul style="list-style-type: none"> - Yetiştirici sayısının artması için destek ve teşvik verilmesi - Damızlık değeri yüksek aygırların getirilmesi - İlçede yarış atları için hara ya da pansiyon kurulması
Arıcılık	<ul style="list-style-type: none"> - Arıcılık eğitimi verilmesi - Arıcılık konusunda projeler yapılması - Arazisi olmayan ya da az miktarda olanlara arılı kovan verilmesi

Sorunlar ve Çözüm Önerileri

Sorunlar	Çözüm Önerileri
İşsizlik	<ul style="list-style-type: none"> - Çalışabilir nüfusa istihdam olanaklarının sağlanması
Altyapı	<ul style="list-style-type: none"> - Kanalizasyonu olmayan köyler konusunda çalışmalar yapılması
Eğitim	<ul style="list-style-type: none"> - İhtiyaç duyulan öğretmen atamalarının yapılması - Ek derslik ihtiyaçlarının tamamlanması
Tarım ve Hayvancılık Yöntemleri	<ul style="list-style-type: none"> - Tarım ve hayvancılıkta devlet desteğinin artırılarak çiftçilerin desteklenmesi - Modern tarım ve hayvancılığa geçilmesi - Çiftçilerin modern yöntemler konusunda bilgilendirilmesi

KAYSERİ
SİVAS
YOZGAT

SARAYKENT

SARAYKENT

Potansiyeller ve Faaliyetler	
Potansiyeller	Yapılması Gerekenler
Jeotermal Kaynaklar	<ul style="list-style-type: none"> - Jeotermal kaynağın tanıtımının yapılarak özel sektör ve kamu yatırımlarının teşvik edilmesi - Jeotermal kaynaklarından turizm ve seracılık alanlarında faydalanılması
Tarım ve Hayvancılık	<ul style="list-style-type: none"> - İlçede farklı ürünlerin üretimi için tarımsal üretime uygun alanların belirlenmesi - Bağcılık ve meyvecilik faaliyetlerinin özendirilmesi ve seracılık ile üretime yönlendirilmesi - Sulama göletlerinin verimli kullanılabilmesi için sulama kanal sayısının artırılması - Bitki deseninin çeşitlendirilmesi ve yetiştirilen ürünlerin pazara sunulması - Süt üretici birliklerinin teşkilatlanmasının tamamlanması ve süt toplama ve işleme tesisi kurulması
Meşe Ormanları	<ul style="list-style-type: none"> - Ormanlardaki ömrünü yitirmiş meşe ağaçları kullanılarak meşe kömürü üretim tesisinin kurulması - Meşe kömürünün işlenip paketlenmesi

Sorunlar ve Çözüm Önerileri	
Sorunlar	Çözüm Önerileri
Bilinçsiz ve Gereksiz Bakliyat Üretimi	<ul style="list-style-type: none"> - Bakliyat üreticileri birliği kurulması - Paketleme ve pazarlama faaliyetleri ile ilgili çalışmalar yapılması - Yaş meyve ve sebze için soğuk hava deposu yapılması - İyi tarım uygulamalarının özendirilmesi ve yaygınlaştırılması - Tarıma dayalı sanayinin geliştirilmesi
İşsizlik ve Göç	<ul style="list-style-type: none"> - Tarım, sanayi ve turizm alanlarında istihdam sağlayacak yatırımların ilçeye çekilmesi - Eğitim durumunun iyileştirilmesi - Sosyal ve kültürel aktivite imkanlarının artırılması - Hibe programları ve kamu kaynakları kullanılarak projeler hazırlanması
Eğitim	<ul style="list-style-type: none"> - Meslek Yüksekokulu açılması - Mobilyacılık, elektrik ve tarım gibi alanlarda Meslek Liselerinin açılması - Okuma yazma kurslarının artırılması - Piyasaya kalifiye eleman sunabilmek için mesleki eğitim faaliyetlerinde bulunulması

KAYSERİ
SİVAS
YOZGAT

SARIKAYA

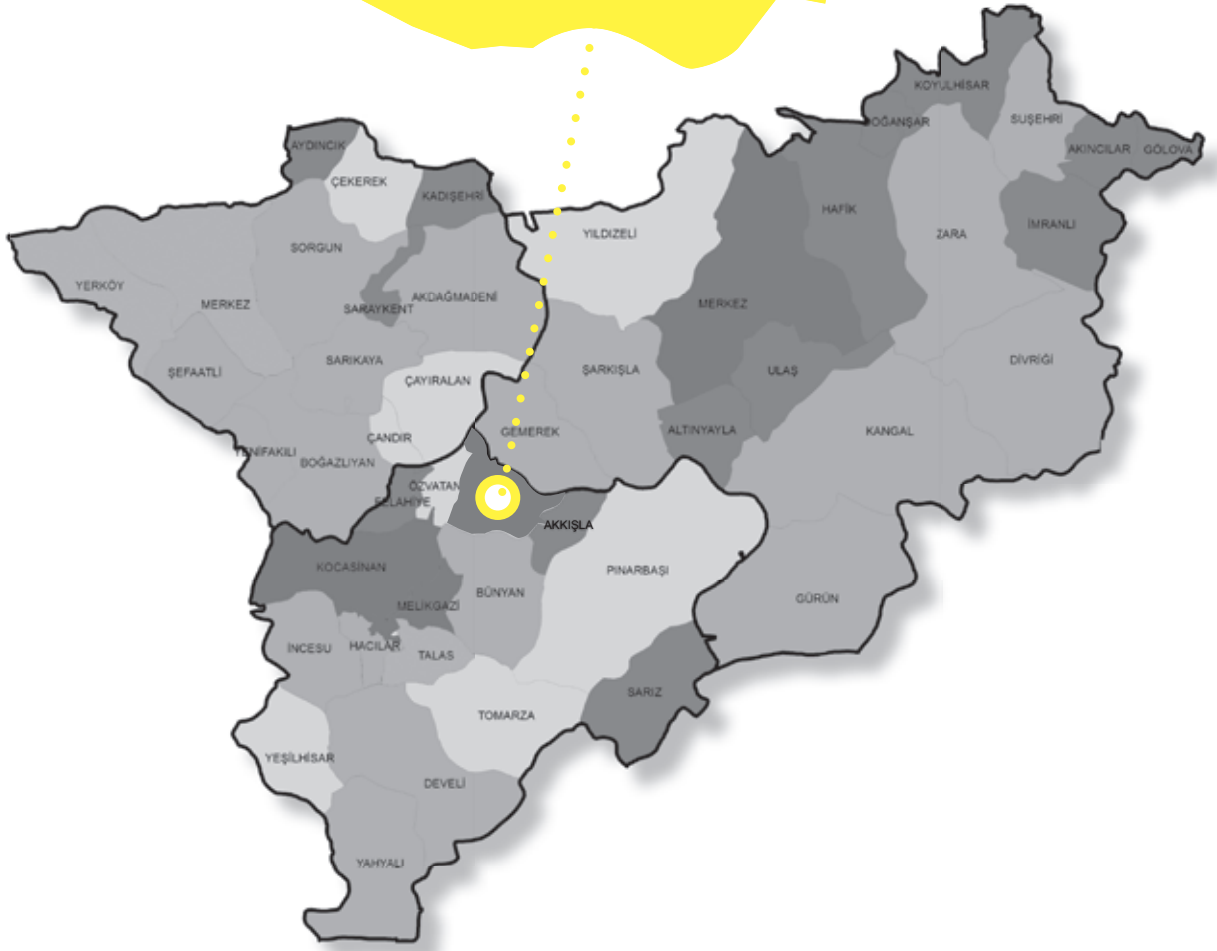
SARIKAYA

Potansiyeller ve Faaliyetler	
Potansiyeller	Yapılması Gerekenler
Termal Su Kaynakları	<ul style="list-style-type: none"> - Termal turizm yatırımlarının artırılması - İlçenin termal su rezervlerinin tespitinin yapılması, sondaj yerlerinin belirlenmesi ve sondaj kuyuları açılarak suyun yer yüzüne çıkarılması - Özel sektör tarafından termal tesislerin atık suları ısıtmada kullanılarak seracılığa dönük yatırımlar yapılması
Hayvancılık	<ul style="list-style-type: none"> - Ekilebilecek yem bitkileri alanlarının artırılması - Hayvancılık konusunda edinilmiş birikimin kullanılması - Mevcut hayvan sayılarının nitelikli olarak artırılması
Tarım	<ul style="list-style-type: none"> - Sulanabilir tarım alanlarının artırılması - Tarımda ürün çeşitliliğinin artırılması - Organik tarım ile ilgili bilgilendirme ve eğitim faaliyetlerinin yapılması
Sorunlar ve Çözüm Önerileri	
Sorunlar	Çözüm Önerileri
İşsizlik	<ul style="list-style-type: none"> - Termal turizm, hayvancılık ve tarım alanlarında yatırımlarının artırılması ve nitelikli istihdam sağlanması
Köylerden İlçe Merkezine, İlçe Merkezinden Büyükşehirlere Yaşanan Göç	<ul style="list-style-type: none"> - Tarımda ürün çeşitliliğinin artırılması - Birim alandan daha fazla ürün alınmasının sağlanması - Hayvancılığın geliştirilmesi - İlçe merkezinde termal turizm yatırımlarının artırılması
Sağlık	<ul style="list-style-type: none"> - Fizik, Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksek Okulu'nun tamamlanması - Uzman doktorun eksikliğinin giderilmesi - Kaplıca suyunun kendi şifası ile fizik, tedavi ve rehabilitasyon uygulamalarında kullanılması

KAYSERİ
SİVAS
YOZGAT

SARIOĞLAN

SARIOĞLAN

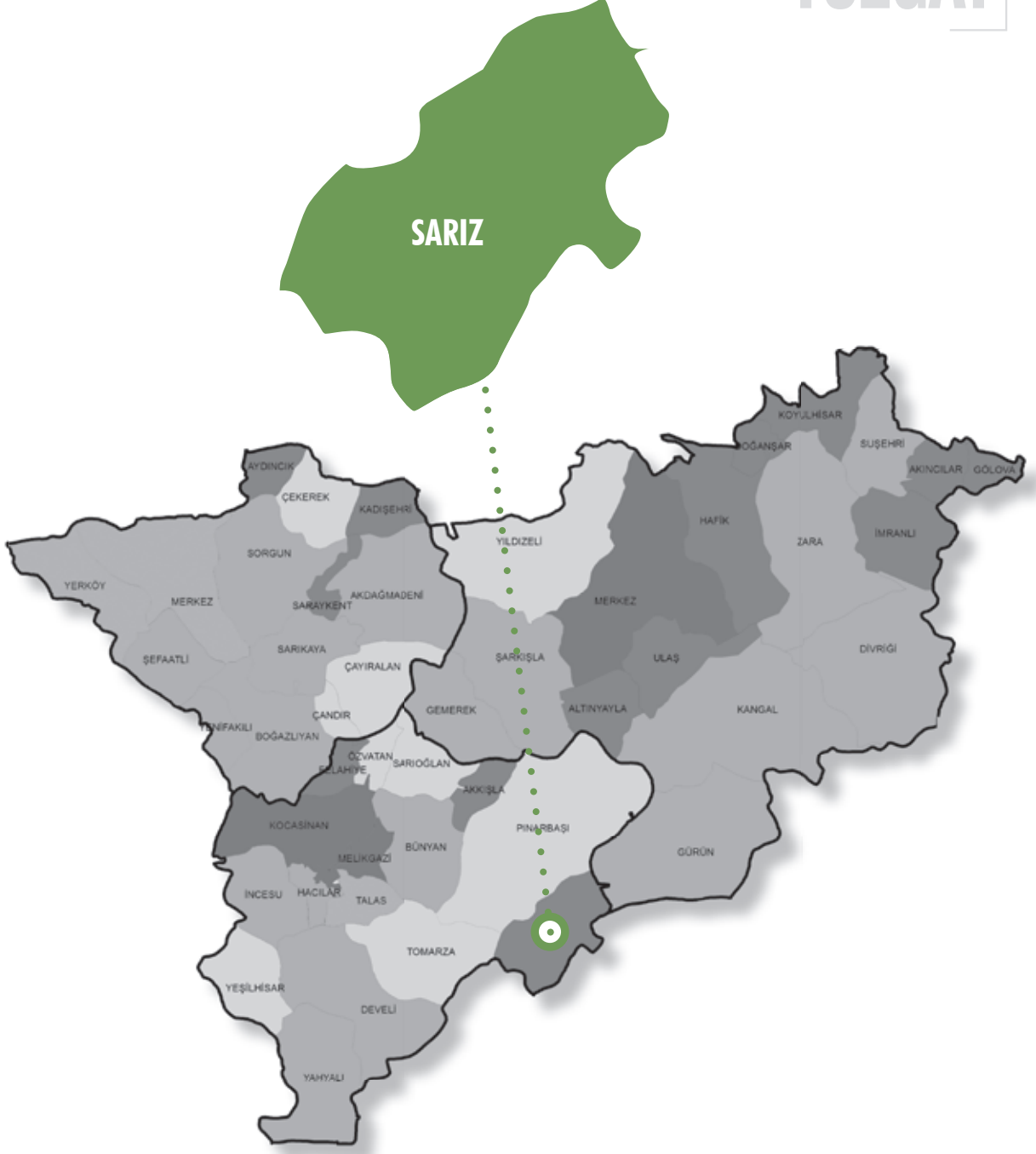
SARIOĞLAN

Potansiyeller ve Faaliyetler	
Potansiyeller	Yapılması Gerekenler
Süt Sığırıcılığı	<ul style="list-style-type: none"> - Süt işleyecek süt mamulleri tesisi kurulması - Üretilen mamullerin pazarlanması - Süt üreticilerinin kayıt altına alınması - Üretilen sütün bir merkezde toplanması ve süt tozuna dönüştürülerek ekonomik değerinin artırılması
Meyvecilik	<ul style="list-style-type: none"> - Üretime yönelik gerekli teknik bilgi ve desteğin sağlanarak alternatif tarım olan kurt üzümü, mantar yetiştiriciliği ve meyvecilik üretiminin benimsenmesi - Çiftçilerimize gerekli eğitim ve desteğin verilerek mantar yetiştiriciliği, kurt üzümü yetiştiriciliği ve meyvecilik yetiştirme konusunda teşvik sağlanması - Örnek bir kurt üzümü yetiştiriciliği bahçesi, mantar yetiştiriciliği alanı kurulması - Üretim, dikim, sulama, hastalıkla mücadele ve hasat konularında uygulamalı teknik bilgileri verilmesi
Yem Sanayisi	<ul style="list-style-type: none"> - Kamu kurumları ve özel teşebbüs ortaklığında yem tesisi kurulması - Başta arpa, mısır, buğday, mercimek ve fiğ gibi hammaddelerin üretilmesi

Sorunlar ve Çözüm Önerileri	
Sorunlar	Çözüm Önerileri
İşsizlik	<ul style="list-style-type: none"> - Kamu Destekli Projelerin geliştirilerek istihdam alanlarının geliştirilmesi - Yeni iş yerlerinin kurulması ve sanayinin geliştirilmesi - İstihdama yönelik gerçekleştirilecek projeler için proje hazırlama ve uygulamaları konusunda gerekli eğitim ve desteğin sağlanması
Eğitim	<ul style="list-style-type: none"> - İlçe merkezinde Meslek Yüksekokulu Projesinin hayata geçirilmesi - İlçede eğitim gören öğrencilere yönelik hazırlık kurslarının açılması - Yatılı Erkek Yurdu yapılması ve kapasitenin artırılması
Doğal Güzelliklerin ve Tarihi Mekanların Tanınmaması	<ul style="list-style-type: none"> - Şahruh Köprüsü, Tuzla Gölü ve Sarioğlan barajı için gerekli altyapı çalışmaları yapılarak bölgenin tanınırlığının sağlanması ve turizm potansiyelinin artırılması - Sarioğlan Barajında mesire alanı oluşturularak sosyal aktivitenin artırılması - Şahruh Köprüsü etrafında çevre düzenlemesi yapılarak hem görünürlüğün artırılması hem de alternatif olta balıkçılığının yaygınlaştırılmasının sağlanması
Sosyal Aktivite Alanlarının Olmaması	<ul style="list-style-type: none"> - İlçede tiyatro ve sinema alanlarının kurulması - Yeterli park ve oyun alanlarının oluşturulması - İlçe mesire alanları ve çay bahçe alanları oluşturulması - İlçe spor alanlarının oluşturulması ve spor malzemelerinin temin edilmesi

KAYSERİ
SİVAS
YOZGAT

SARIZ

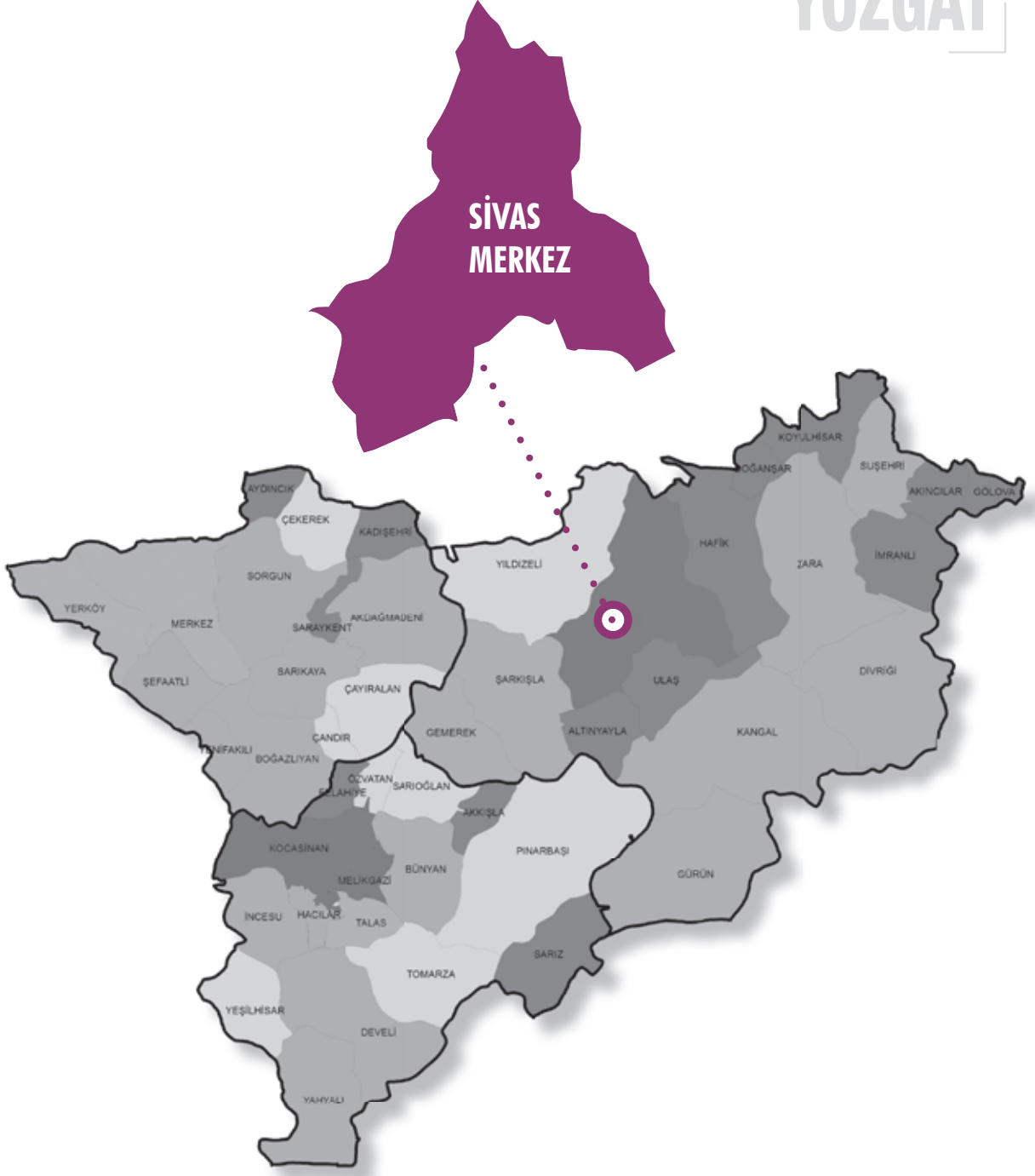
SARIZ

Potansiyeller ve Faaliyetler	
Potansiyeller	Yapılması Gerekenler
Tarım	<ul style="list-style-type: none"> - Sarız çayının ıslah edilmesi - Mevcut sulama kanallarının yenilenmesi ve sulama hizmetine açılması - Halkın kuru tahıl tarımından sulu tarıma geçişin sağlanması
Besi ve Süt Sığıralığı	<ul style="list-style-type: none"> - İlçede bulunan hayvan ırkının ıslah edilerek kültür ırkına geçişin sağlanması - Halkın yerli hayvan ırkından vazgeçerek suni tohumlama yöntemine alıştırılması - Tarımsal kalkınma kooperatifinin etkinliğinin artırılması
Meyvecilik	<ul style="list-style-type: none"> - Çiftçilere ucuz ve kaliteli fidelerin dağıtılarak meyveciliğe özendirilmesi - Çiftçilere meyvecilik üzerine kurs ve eğitim verilmesi

Sorunlar ve Çözüm Önerileri	
Sorunlar	Çözüm Önerileri
İşsizliğe Dayalı Göç	<ul style="list-style-type: none"> - Kamu projelerinin geliştirilerek yeni istihdam alanlarının açılması - İlçede bulunan meslek odaları ve kooperatiflerin müteşebbisleri finanse edecek uygun kredi ve finansman imkanlarının sağlanması
Verimsiz Tarım Yöntemleri	<ul style="list-style-type: none"> - Tarımda eski yöntemlerden vazgeçilerek modern tarım faaliyetlerinin uygulanması - Toprakta yılda birkaç kez ürün alabilmek için toprak ve tohum ıslahının sağlanması ve iklimlendirme çalışmalarının yapılması - Tarımda basınçlı sulama sistemlerinin yaygınlaştırılarak sulu tarıma geçişin sağlanması - Dağınık halde bulunan tarım topraklarında toplulaştırma yapılması - Getirisi düşük olan tahıl tarımı yerine meyve ve sebze bahçelerinin oluşturulması ve ürün çeşitliliğine gidilmesi
Modern Hayvancılık Uygulamalarındaki Eksiklikler	<ul style="list-style-type: none"> - Hayvan yetiştiriciliğinde devlet desteğinin artırılarak aile işletmeciliğinden vazgeçilmesi - Modern hayvan yetiştiriciliği tesislerin kurulması ve bu konu hakkında vatandaşın bilinçlendirilmesi - Aile işletmeleri şeklinde kurulan besi ahırlarını ve süt sığıralığı faaliyetlerini daha profesyonel anlamda yürütecek kooperatiflerin kurulması
Eğitim	<ul style="list-style-type: none"> - İlçede bulunan lise binasının inşa edilmesi - İlçede eğitim gören öğrencilere yönelik hazırlık kurs sayılarının artırılması - Sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerin gerçekleştirilmesi - Sağlık Meslek Lisesi ve Anadolu Öğretmen Liseleri gibi okulların açılması

KAYSERİ
SİVAS
YOZGAT

SİVAS MERKEZ

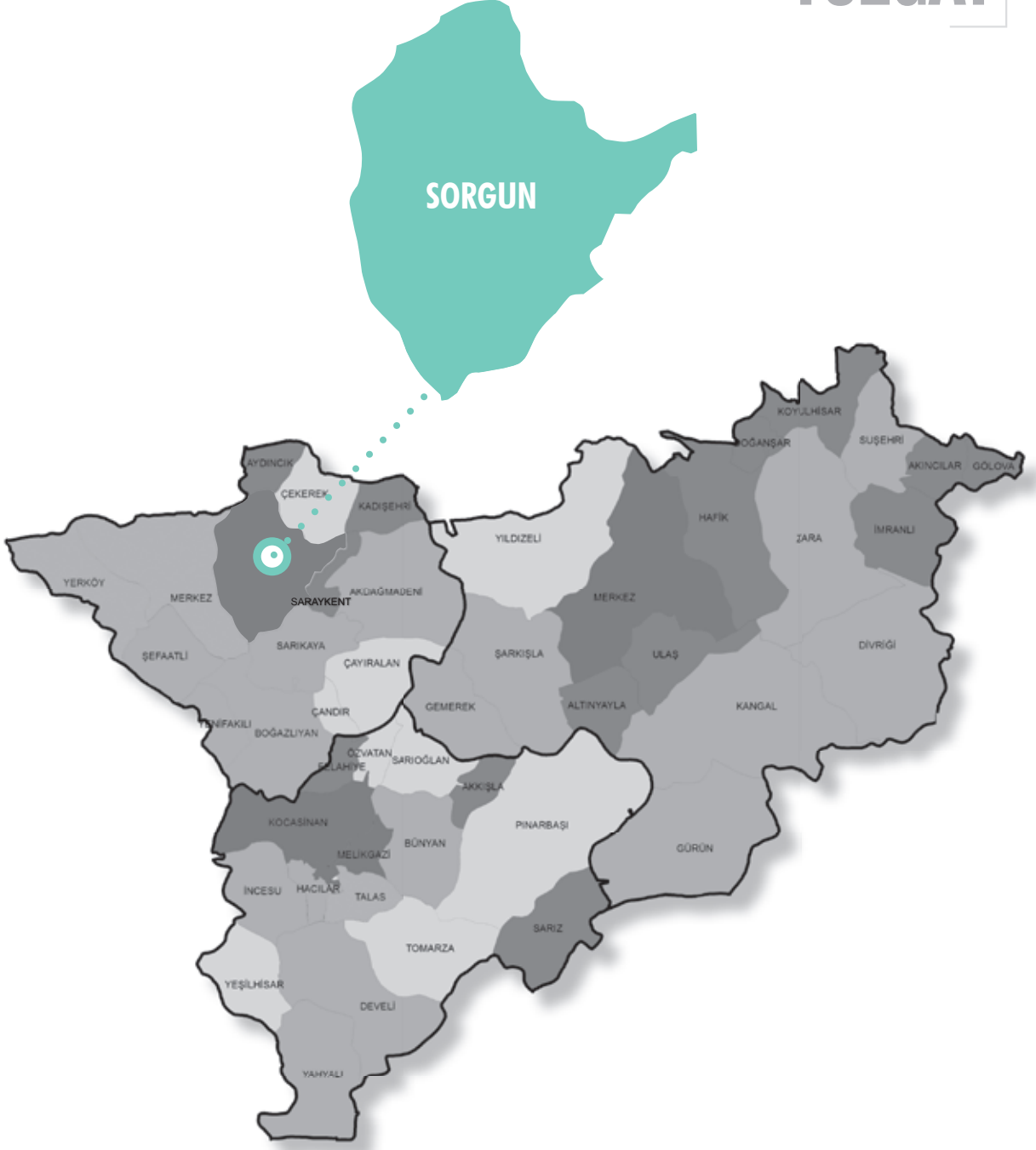
SİVAS MERKEZ

Potansiyeller ve Faaliyetler	
Potansiyeller	Yapılması Gerekenler
Turizm	<ul style="list-style-type: none"> - Turizm altyapısının tamamlanması (yol, otel, arsa...) - Tarihi eserlerin bakımının yapılması - Turizm tanıtımının yapılması - Hizmet sektörü için gerekli kalifiye elemanların yetiştirilmesi - Uçak sefer sayısının artırılması ve karayolu ulaşımının kolaylaştırılması - Halkın turizm açısından bilinçlendirilmesi - Şehrin, turizm acentalarının rotası içine alınması
Kuzey-Güney Otoyolunun ve Hızlı Tren Projesinin Sivas'dan Geçecek Olması	<ul style="list-style-type: none"> - OSB'de ve yol güzergahlarında uygun mekanlarda KOBİ sayısının artırılması, sanayi bölgelerinin yaygınlaştırılması - Yol güzergahında yerel ürünlerimizi tanıtacak tesislerin açılması - Yol güzergahına sağlık yatırımlarının yapılması - Sivas merkezli lojistik altyapısının hazırlanması
Hayvancılık	<ul style="list-style-type: none"> - Teşvik miktarlarının artırılması - Organize hayvancılık bölgelerinin kurulması - Et ve Balık Kurumunun kurulması - Tarım ve hayvancılık ürünlerimizin son tüketiciye ulaştırılacak şekilde teşvik edilmesi - Üreticilerin daha bilinçli üretim yapmasını sağlayacak eğitimlerin yaygınlaştırılması

Sorunlar ve Çözüm Önerileri	
Sorunlar	Çözüm Önerileri
Kurumlar Arası Koordinasyon Eksikliği	<ul style="list-style-type: none"> - Tüm kuruluşların ortak amaca hizmet edeceği sistem kurulması
Madenleri İşleyecek Tesislerin Eksikliği	<ul style="list-style-type: none"> - Madenleri son ürün haline dönüştürülmesi esnasındaki süreçleri gerçekleştirecek tesis kurulması
Kalifiye İşgücü Yetersizliği	<ul style="list-style-type: none"> - Mesleki ve teknik eğitim verecek kurumlar açılması ve eğitim programları geliştirilmesi - Girişimcilerin daha fazla yatırım yapmasının sağlanarak işsizliğe bağlı göçün önlenmesi

KAYSERİ
SİVAS
YOZGAT

SORGUN

Potansiyeller ve Faaliyetler

Potansiyeller	Yapılması Gerekenler
Jeotermal Enerji	<ul style="list-style-type: none"> - Tesislerin artırılması - Tesislerde çalışacak personelin yetiştirilmesi - Termal kaynakların artırılması - Tur operatörleri ile bağlantıların yapılması ve tanıtım çalışmalarının yapılması
Toprak ve Su Kaynakları	<ul style="list-style-type: none"> - Pazar araştırması yapılması - İç pazar fazlası ürünlerin değerlendirilmesi için soğuk hava deposu yapılması - Konserve ve salça gibi tarıma dayalı sanayinin geliştirilmesi - Termal enerji ile kurutma yapılması - Kooperatif ve tarım birliklerinin oluşturulması
Genç Nüfus	<ul style="list-style-type: none"> - Sektörel ihtiyaç envanterinin çıkarılması ve istihdam edilecek genç nüfusun tespiti - Belirlenen sektörler için verilecek eğitimlerle vasıflı eleman yetiştirilmesi - Staj yerlerinin belirlenmesiyle deneyim kazandırılması - Halk eğitim merkezi, Uzmanlaşmış Meslek Edindirme Merkezleri (UMEM) ve çıraklık eğitim merkezlerinde sektörel bazda eleman yetiştirilerek istihdamın sağlanması
Yeraltı Zenginlikleri	<ul style="list-style-type: none"> - Mevcut linyit işletmelerinin açık işletme olarak kullandığı alanların iş bitiminde çevre düzeninin yapılması - Şehir merkezine yakın olan işletmelerde hafriyat taşıma işlerinin alternatif çevre yollarından yapılması - İlçenin maden zenginliklerinin uygun yatırımcılara tanıtımının yapılması - Bölgede çıkan madenlere uygun iş kollarının gelişmesinin sağlanması - Madenlerin çıkarılması ve işlenmesi esnasında oluşan çevre kirliliğinin denetim altında tutulması

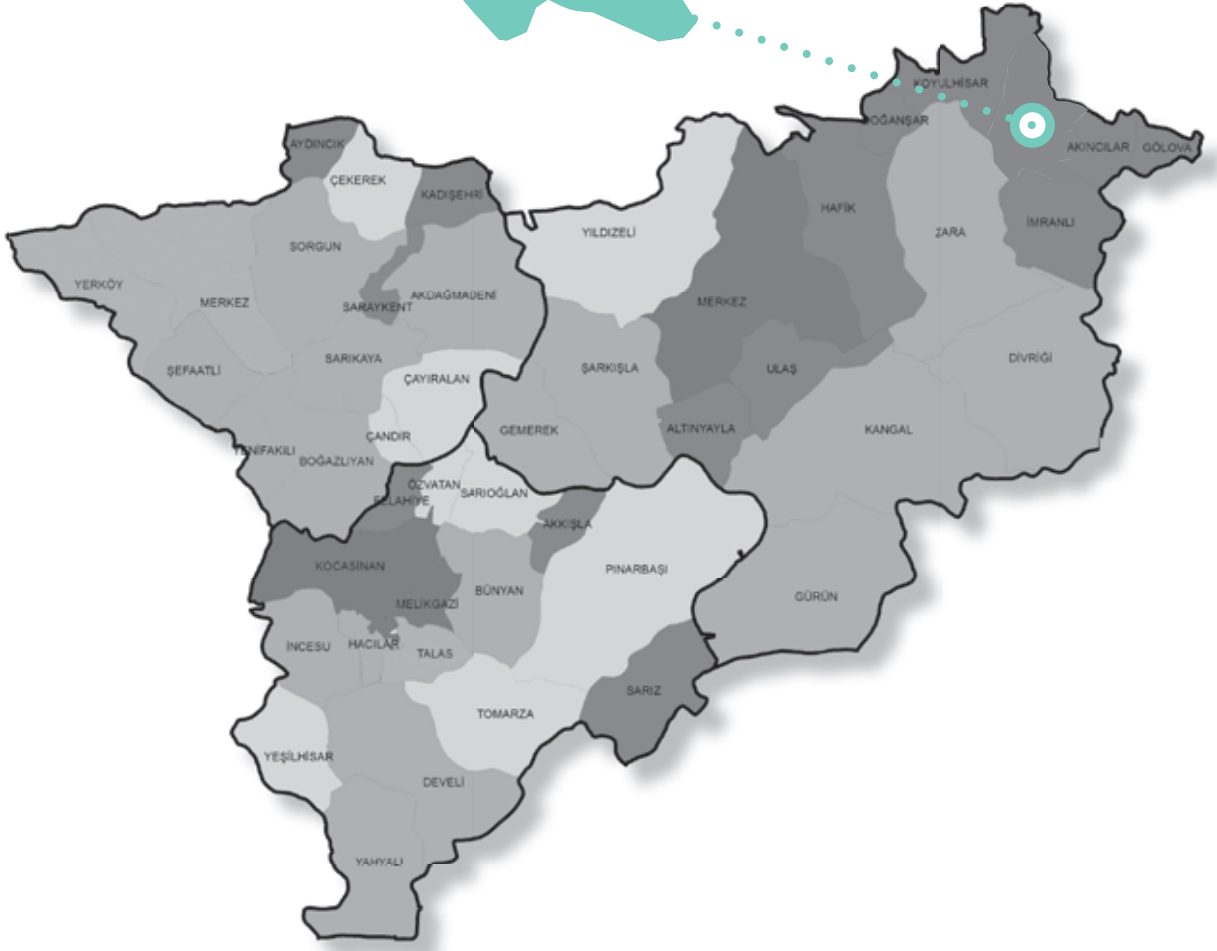
Sorunlar ve Çözüm Önerileri

Sorunlar	Çözüm Önerileri
Eğitim Binası Eksikliği ve Okul Çeşitliliğinin Az Olması	<ul style="list-style-type: none"> - İlçe merkezine 20 derslikli iki yeni ilköğretim binası, 8 derslikli ek bina ve 5'er derslikli iki anaokulu ile iki köye 5'er derslikli ek bina yapılması - İlçe merkezine 16 derslikli Kız Meslek Lisesi ve yanına 200 kişilik kız yurdu yapılması - Endüstri Meslek Lisesi'ne 16 derslikli ek bina yapılması, 3 lisenin bahçesine spor salonu yapılması - Fen Lisesi ve bilim sanat merkezi açılması - Uygulama Okulu açılması, Rehberlik Araştırma Merkezi için bina yapılması - Okul yapılacak yerlerin tespit edilerek yatırım programına alınmasının sağlanması
Hava Kirliliği	<ul style="list-style-type: none"> - Yakıt seçimi ve doğalgaza geçiş için halkın bilgilendirilmesi ve havayı kirletenlere yaptırım uygulanması - Hava kirliliğinin çözümü için kalorifer yakanların Mahalli Çevre Kurulu (MÇK) tarafından belirlenen saatlere riayet etmesi - Kalorifer yakanların sertifikalı ve eğitimli olmalarının sağlanması - Plastik,kağıt ve yağ gibi hava kirliliğini etkileyen atıkların yakılmasının okullarda ve ilçe bazında yapılacak seminerle geniş kitlelere anlatılması broşür ve görsel materyallerle halkın bilinçlenmesinin sağlanması - Hava kirliliği ölçüm istasyonu yapılması
Madde Bağımlısı Çocuk Sayısının Artması	<ul style="list-style-type: none"> - Doğrudan ilgilenecek gönüllü veya kadrolu sosyal hizmet uzmanlarının görevlendirilmesi - Sosyal rehabilitasyon tesisleri oluşturulması - Uzmanlar tarafından ailelere eğitim verilmesi - İstismarı önlemek için toplum yararına çalışmalarda görevlendirilmesi ve istihdam edilmesi
Yeşil Alan Yetersiz	<ul style="list-style-type: none"> - Ağaçlandırılacak alanların tespit edilmesi - Yapılacak kampanyalarla herkesin bir ağaç dikmeye yönlendirilmesi ve teşvik edilmesi - Okullarda her öğrencinin ağaç dikmesi ve dikilen ağaçlara öğrenci isimlerinin verilmesi - Devlet desteğinin yanı sıra öğrencilerimizle Halk Ormanı yapılması ve ağaçlandırılması, mevcut ormanların bakımının sağlanması

KAYSERİ
SİVAS
YOZGAT

SUŞEHİRİ

SUŞEHİRİ

SUŞEHİRİ

Potansiyeller ve Faaliyetler	
Potansiyeller	Yapılması Gerekenler
Tarımsal Üretim	<ul style="list-style-type: none"> - Arazi toplulaştırma çalışmalarının başlaması - Modern tarımsal üretim tekniklerinin uygulanmasıyla tarımsal verimliliğin artırılması - Yabani menengeç ağaçlarının aşılınması, badem ve üzüm bağları ile dut bahçelerinin oluşturulması - Soğuk hava deposu yapılması
Hayvancılık	<ul style="list-style-type: none"> - Kekiğin yoğun olduğu, rakımın 3.000 metrenin üzerine çıkabildiği meralar sayesinde et ve süt kalitesinin arttığı ortama sahip olan ilçede et ve süt tesislerinin kurulması
Turizm	<ul style="list-style-type: none"> - Dağ sporları gibi aktivitelere yönelik turizm yatırımları yapılması - Baraj çevrelerine sosyal tesisler yapılması

Sorunlar ve Çözüm Önerileri	
Sorunlar	Çözüm Önerileri
Tarımsal Üretim	<ul style="list-style-type: none"> - Miras nedeniyle gündün güne küçülen tarım arazilerinin toplulaştırılması
Hayvancılık	<ul style="list-style-type: none"> - Süt işleme tesisinin kurulması
Göç	<ul style="list-style-type: none"> - Sanayiye dayalı gelişme ve yapılaşma planlanması - Çeşitli yatırım alanlarının oluşturulmasıyla bölgenin istihdam açısından daha cazip hale getirilmesi
Teknik Personel Yetersizliği	<ul style="list-style-type: none"> - Proje yazma konusunda kamu kurumlarında personel görevlendirilmesi

KAYSERİ
SİVAS
YOZGAT

ŞARKIŞLA

ŞARKIŞLA

Potansiyeller ve Faaliyetler

Potansiyeller	Yapılması Gerekenler
Hayvancılık	<ul style="list-style-type: none"> - Hayvan pazarının tamamlanarak modern bir yapıya kavuşturulup, kullanıma açılması - Organize ve toplu hayvan yetiştiriciliğinin yapılacağı, veterinerlik hizmetlerinin de sunulacağı kontrollü hayvancılık bölgelerinin oluşturulması - Hayvan pazarının tanıtımının yapılarak ulusal düzeyde üretici ve tüccarların bir araya getirilmesi - Et ve süt entegre tesislerinin kurulması
Tarım	<ul style="list-style-type: none"> - Alternatif tarım faaliyetlerinin desteklenmesi - Tarıma dayalı sanayinin geliştirilmesi - Meyvecilik tarımının özendirilmesi - Damlama gibi modern sulama tekniklerinin kullanılması - Bakliyat üretimi ve tohum paketleme tesisleri açılması
Gurbetçiler	<ul style="list-style-type: none"> - Gurbetçilerin faydalanabilecekleri sosyal tesislerin yapılması - Gurbetçilerle ilişkiler konusunda esnafın bilinçlendirilmesi - Düzenlenen festival ve şenliklerin günlerinin uzatılması
Kültür Turizmi	<ul style="list-style-type: none"> - Aşık Veysel'in tanıtımının yapılması - Aşık Veysel faaliyetlerinin ulusallaştırılması - Aşıklar ile ilgili tanıtıcı sempozyum ve festival çalışmaları yapılması
Enerji	<ul style="list-style-type: none"> - Kuzeybatı bölgesine güneş enerji panellerinin kurulması - Kapaklıpınar mevkiinde elektrik üretimi için rüzgar gülleri kurulması

Sorunlar ve Çözüm Önerileri

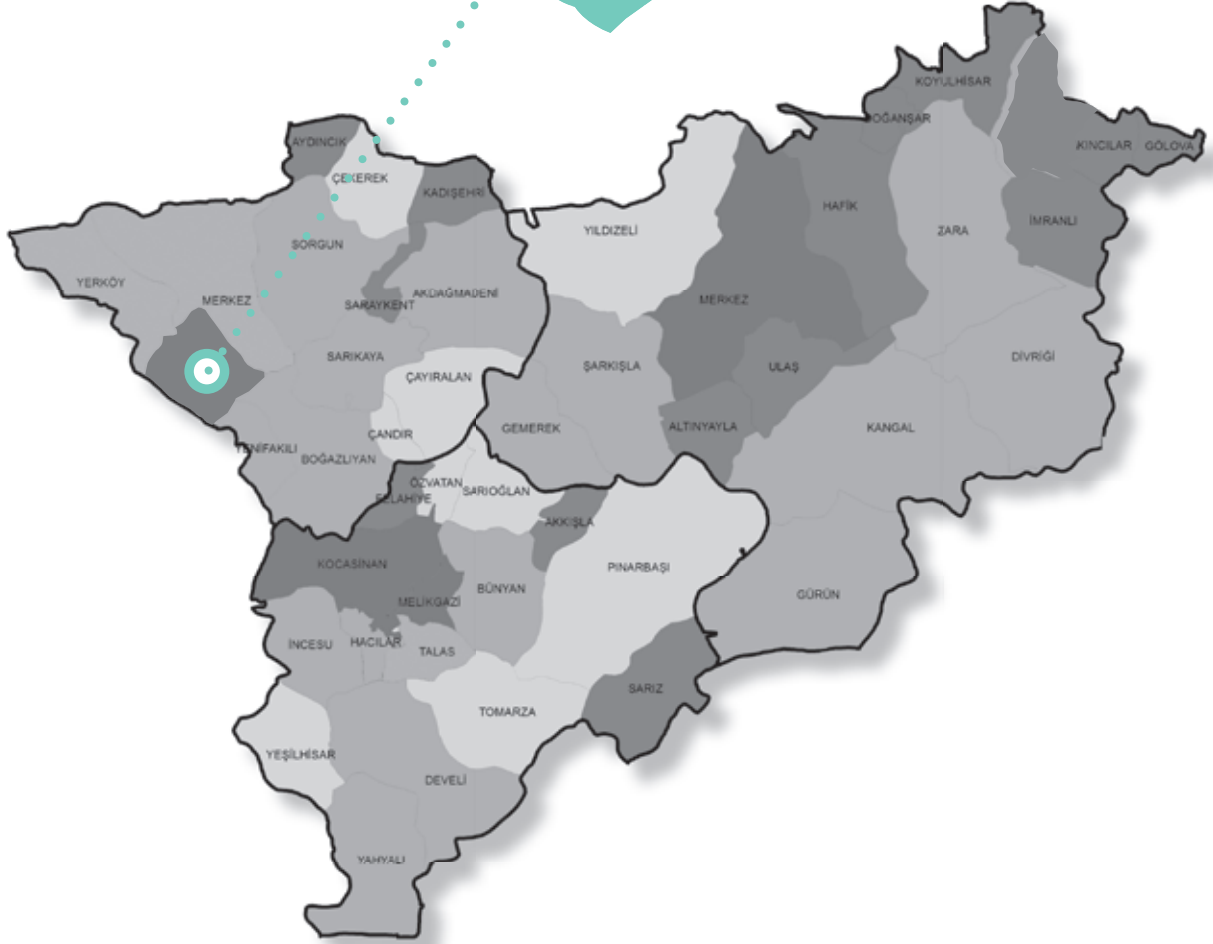
Sorunlar	Çözüm Önerileri
İşsizlik ve Göç	<ul style="list-style-type: none"> - Üretime dayalı sanayi kurulması - Sermaye sahiplerinin bir araya getirilerek yatırım yapmaları konusunda motive edilmesi - Girişimcilik eğitimlerinin verilmesi
Tarım ve Hayvancılığın Yeterince Profesyonel Yapılmaması	<ul style="list-style-type: none"> - Alternatif yatırım alanlarının oluşturulması - Üretilen ürünlerin paketlenerek ilçeden pazarlanması - Yem üretiminin ilçede kurulacak tesislerde yapılması - Hayvancılık ile ilgili son teknolojik imkanlardan faydalanılması - Ekimi yapılan arazilerin sulama kapasitelerinin artırılması - Hayvan hastalıkları araştırma merkezi kurulması - Kullanılan sulama kanallarından su kaybının azaltılması ve modern sulama yöntemlerine geçilmesi
Sanayi	<ul style="list-style-type: none"> - Şarkışla Organize Sanayi Bölgesinin tanıtımının yapılarak yatırımcıların kullanımına açılması - Tarıma dayalı araç gereçler ve aletlerin bölgede üretilmesi - Hibe ve desteklerden faydalanılarak üretim yapacak yatırımcıların desteklenmesi

KAYSERİ
SİVAS
YOZGAT

ŞEFAATLİ

ŞEFAATLİ

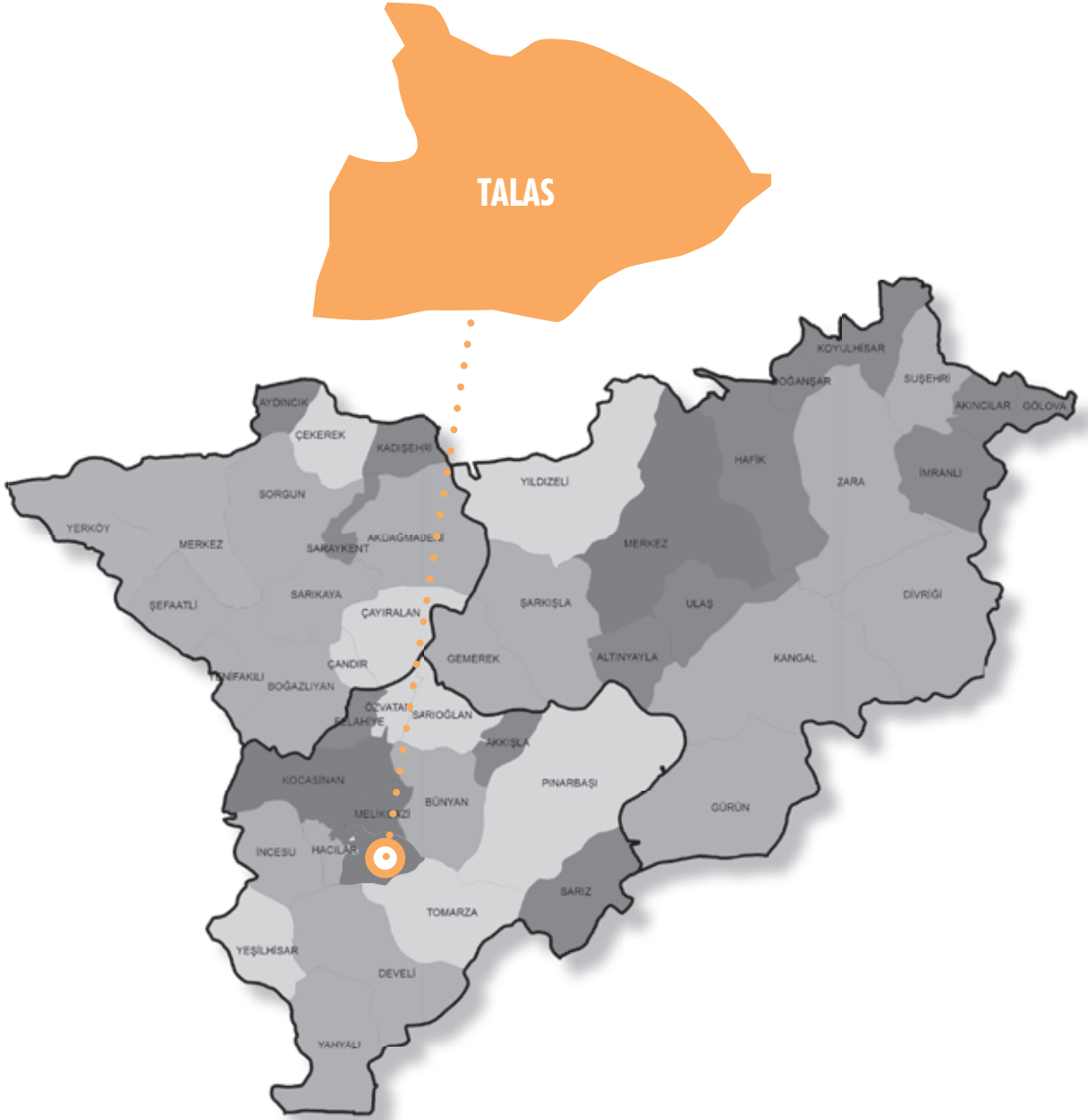
ŞEFAATLİ

Potansiyeller ve Faaliyetler	
Potansiyeller	Yapılması Gerekenler
Karanlıkdere Vadisi	<ul style="list-style-type: none"> - Fizibilite çalışması sonucu uygun tarım bitkileri, tıbbi aromatik bitki, meyvecilik veya seralarda organik tarım yapılması - Küçük parseller halindeki arazilerin toplulaştırılması
Süt Toplama Merkezi	<ul style="list-style-type: none"> - Süt işleme tesisi kurulması - Modern süt toplama merkezi kurularak köylünün değerlendiremediği sütün değerlendirilmesi - Sütün toplanması ve pazarlanması için Tarımsal Kalkınma Kooperatifi kurulması
Jeotermal Kaplıca Suyu	<ul style="list-style-type: none"> - Belirlenen bölgede sondaj çalışmaları yapılması - Sistemin ilçe merkezinde ısınma ve seracılık alanlarında kullanılabilmesi için proje hazırlanması

Sorunlar ve Çözüm Önerileri	
Sorunlar	Çözüm Önerileri
Hava Kirliliği	<ul style="list-style-type: none"> - İlçenin 20 km uzağından geçen doğalgaz ana boru hattından ilçeye tali boru çekilmesi
Çevre Kirliliğine Neden Olan Atıklar	<ul style="list-style-type: none"> - Köylere çöp konteynırları dağıtılması - Belirlenecek program dahilinde köylerde biriken çöplerin haftada bir toplanması - Geri dönüşüm olan cam, kağıt, plastik ve metal atıkların değerlendirilmesi
Uzman Doktor Sayısının Yetersizliği	<ul style="list-style-type: none"> - Yozgat ve Yerköy'de görev yapan uzman doktorların belirli günlerde ilçe devlet hastanesinde görev yapması
Eğitim	<ul style="list-style-type: none"> - Alan yeterliliği olan iki okula kapalı spor salonu yapılması - Taşımali öğrencilerin belli bir merkezde toplanması, geniş yemekhane ve dinlenme salonu yapılması
Bilinçsiz Hayvancılık ve Tarım Uygulamaları	<ul style="list-style-type: none"> - İyi tarım ve organik tarım uygulamalarının yaygınlaştırılması - Çevre dostu üretim yöntemlerinin uygulanması ve çeşitlendirilmesi

KAYSERİ
SİVAS
YOZGAT

TALAS

TALAS

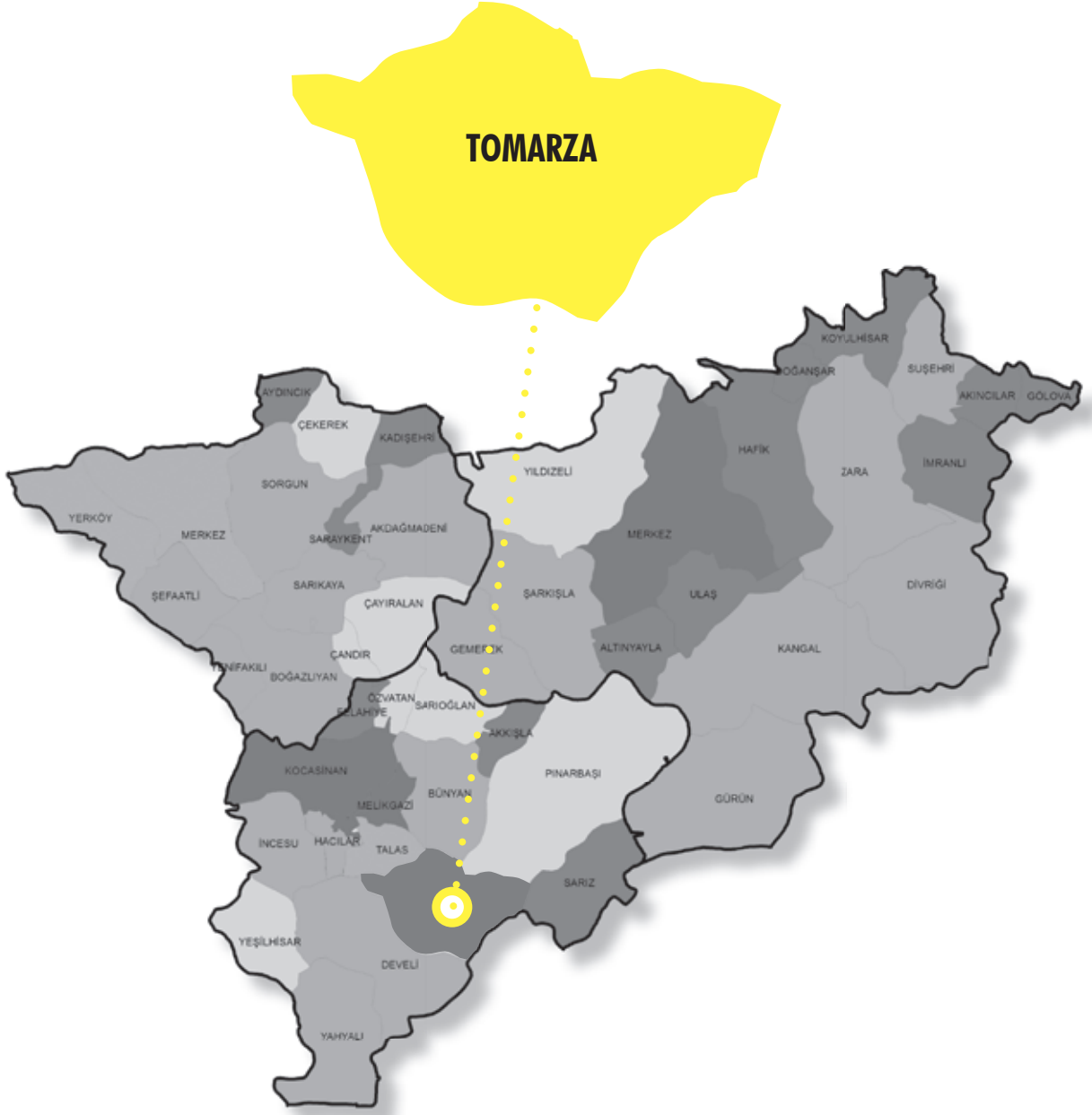
TALAS

Potansiyeller ve Faaliyetler	
Potansiyeller	Yapılması Gerekenler
Tarihi ve Kültürel Varlıklar	<ul style="list-style-type: none"> - Eski Talas evlerinin restore edilerek turizme kazandırılması - Otel ve pansiyon gibi konaklama tesislerinin yapılması - Derevenk Vadisi ve diğer doğal güzelliklerin tanıtımının yapılması - Ali Dağı yamaç paraşütü ve yelken kanat sporlarının geliştirilmesi
Tarım	<ul style="list-style-type: none"> - Kiraz ve elma bahçeleri kurulması - Basınglı sulama projesi yapılması - Modern bağcılık faaliyetlerinin yapılması - Kültür mantarı üretim projesi yapılması - Tarımsal sulamada güneş enerjisi kullanımı projesi uygulanması

Sorunlar ve Çözüm Önerileri	
Sorunlar	Çözüm Önerileri
Hızla Artan Nüfus Sebebiyle Eğitim Kurumlarının Yetersiz Kalması	<ul style="list-style-type: none"> - Bahçelievler ve Yenidoğan mahallelerinde ilkokul ve ortaokul yapılması - Mevlana mahallesinde ilkokul, ortaokul, Kız Meslek Lisesi ve İmam Hatip Lisesi yapılması - Talas genelinde Sağlık Meslek Lisesi kurulması
Bahçelievler Mahallesi'nin Aile Sağlığı Merkezi İhtiyacı	<ul style="list-style-type: none"> - Bölgede bulunan Çalışma Bakanlığı Sosyal Güvenlik Kurumu'na ait binanın Sağlık Bakanlığı'na devrinin yapılması

KAYSERİ
SİVAS
YOZGAT

TOMARZA

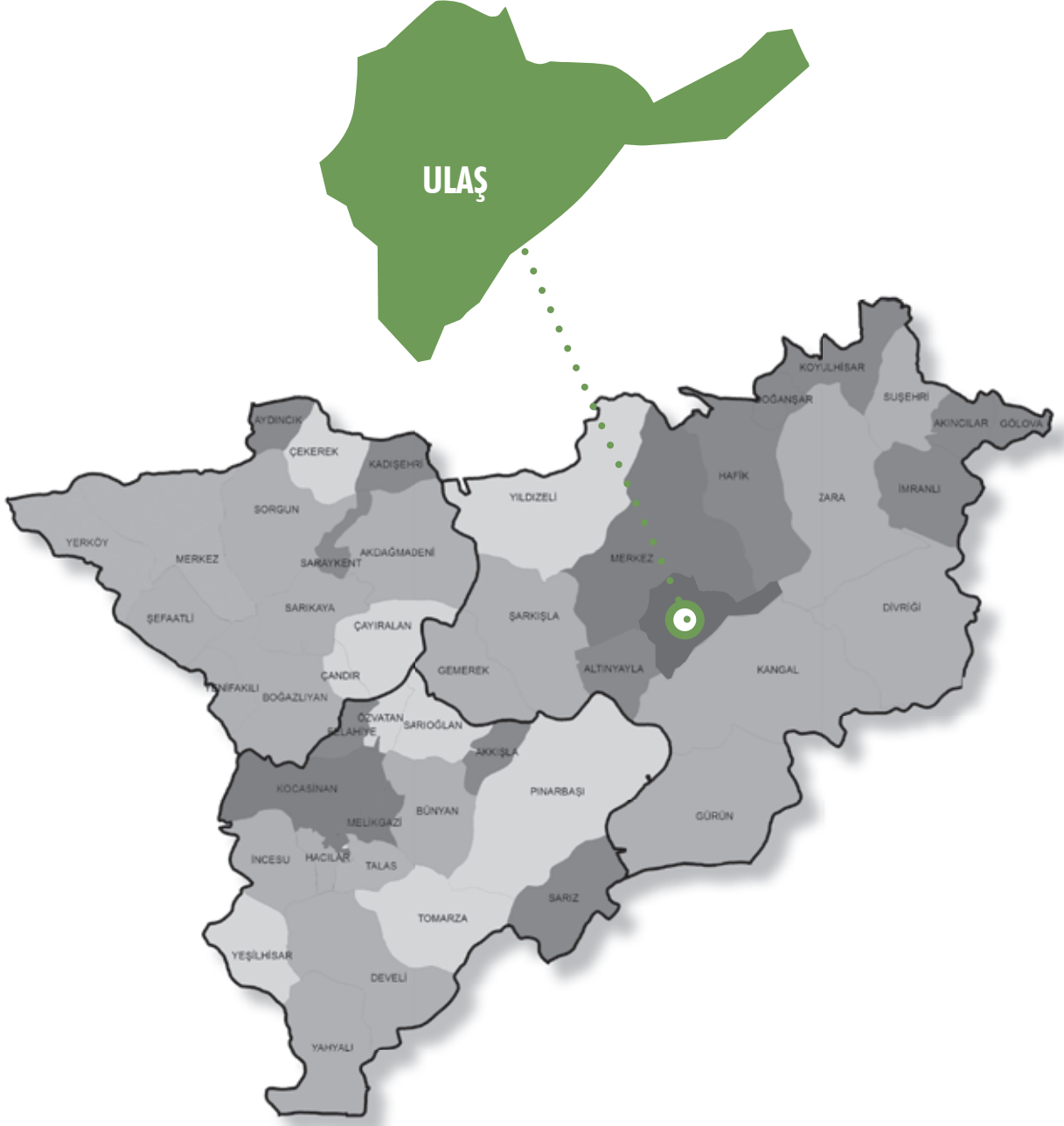
TOMARZA

Potansiyeller ve Faaliyetler	
Potansiyeller	Yapılması Gerekenler
Tomarza Taşı	<ul style="list-style-type: none"> - Tomarza taşının patentinin alınması - Halk Eğitim Merkezi bünyesinde taş işlemeçiliği ile ilgili kurslar açılması - Kamu kurum ve kuruluşlarının duvarları Tomarza taşı ile kaplanarak örnek oluşturulması - Sektörde çalışanlar arasında birlik oluşturulması ve tanıtım fuarlarına katılım sağlanması
Geniş Tarım Arazileri ile Birlikte Kabak Çekirdeği ve Meyvecilik	<ul style="list-style-type: none"> - Kabak çekirdeğinin tanıtımı ve pazarlanması ile ilgili çalışmalar yapılması - Kabak Çekirdeği Borsasının güçlendirilmesi - Köylere Hizmet Götürme Birliği (KHGB), Kaymakamlık, İl Özel İdaresi tarafından altyapısı uygun meyvecilik havzalarının belirlenmesi, örnek meyve bahçeleri kurulması - Orman Bölge Müdürlüğü tarafından özel ağaçlandırma kapsamında gerekli tanıtım ve eğitim faaliyetlerinin yapılması - Fide desteği, Belediye (altyapı desteği) ve İl Özel İdaresi tarafından Bağlar mevkiinin rehabilite edilip yeniden hayata geçirilmesi için bölgenin imara açılması, elektrik, su vb. hizmetlerin sağlanması
Büyükbaş Hayvancılık, Küçükbaş Hayvancılık ve Arıcılık	<ul style="list-style-type: none"> - Hayvan alımlarında çiftçilere destekler sağlanması, özellikle alt gelir gruplarına yönelik faizsiz krediler ve finansman kaynaklarının oluşturulması ve kredi alım şartlarının kolaylaştırılması - Ziraat Odalarıyla hayvancılıkla uğraşan işletmelerin, yem bitkileri üretme konusunda özendirilmesi - İl Özel İdaresi ile İl ve İlçe Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlükleri tarafından meraların islahına yönelik çalışmaların yapılarak altyapının iyileştirilmesi - İlgililerin desteği ile kalkınma kooperatiflerinin yeniden etkinleştirilmesi - Organik arıcılık faaliyetlerinin teşvik edilmesi
Turizm	<ul style="list-style-type: none"> - Ermeni Kilisesi'nin restorasyonunun yapılması - Zamantı Nehrinin rafting, piknik ve rekreasyon alanları gibi alternatiflerle değerlendirilmesi üzerine çalışmalar yapılması - Kültür ve Turizm Bakanlığı'nca ilçede var olan yeraltı şehrinin turizme kazandırılabilmesine yönelik fizibilite çalışması yapılması ve restorasyonunun yapıp, turizme açılması

Sorunlar ve Çözüm Önerileri	
Sorunlar	Çözüm Önerileri
Sulama Sıkıntısı Sebebiyle Kuru Tarımın Yapılması	<ul style="list-style-type: none"> - DSİ tarafından Bahçecik Barajı ve sulama kanallarının faaliyete geçirilmesi ve Dadaloğlu ile Aşarobası'nın değerlendirmeye alınması - Zamantı Nehri üzerinde sulama amaçlı alternatif projelerin üretilmesi ve damla sulama konusunda vatandaşın teşvik edilmesi - DSİ veya İl Özel İdaresi tarafından Zamantı Nehri üzerine kurulacak pompa sistemiyle Tomarza ovasına ve Toros dağlarının eteklerindeki köylere su ulaştırma projesi
Alternatif Tarım Ürünleri ve Organik Tarım Eksikliği	<ul style="list-style-type: none"> - Zamantı Nehri kenarında kenevir ve karpuz gibi alternatif ürünlerin üretilmesi - ORAN ve Kaymakamlık tarafından organik tarım ürünlerinin üretiminin yaygınlaştırılması yönünde eğitim ve bilinçlendirme çalışmalarının yapılması - Kaymakamlık tarafından hazırlanacak proje teklifi yoluyla ilçe için tıbbi ve aromatik bitkiler envanteri çıkarılması - Maliye Bakanlığı tarafından hazine arazilerinin (taşlık alanlar) organik tarıma açılması
Doğaltaş İşleme Tesisleri Yetersiz	<ul style="list-style-type: none"> - ORAN, Kaymakamlık ve ilgili STK'lar desteğiyle mevcut işletmelerin kapasitelerinin geliştirilmesine yönelik Avrupa Birliği ve diğer fon kaynaklarından faydalanılması - Ulusal ve uluslararası fon kaynaklarının kullanımı yoluyla İlçe Halk Eğitim Merkezi ve İŞKUR tarafından kalifiye elaman ihtiyacına yönelik kurslar açılması - İlçede tanıtım amacıyla özellikle görünür alanlarda taş kullanımının yaygınlaştırılması ve ilgili fuarlarda konunun uzmanları tarafından bölge dışındaki ilgililere taşın tanıtımının yapılması - Tomarza taşı konusunda patent ve markalaşma sürecinin tamamlanması
Sosyal Yaşam Alanları ve Aktivite Merkezleri Bulunmamakta	<ul style="list-style-type: none"> - Ulusal ve uluslararası fon kaynaklarının kullanımı yoluyla İl Özel İdaresi ve ilgili STK'lar belde merkezleri ve büyük köylerde semt sahaları, halı sahalar ve basketbol sahalarının yapılması - İlçede yüzme havuzu yapılması - Kültür Sitesinin faaliyete geçmesi ve mevcut yapısının geliştirilmesi - Halk Eğitim ve Kaymakamlık desteğiyle halk eğitim kurslarıyla meslek edindirme çalışmalarının yapılması ve özellikle kadınlara yönelik hediye halı ve kilim dokumacılığının teşvik edilmesi

KAYSERİ
SİVAS
YOZGAT

ULAŞ

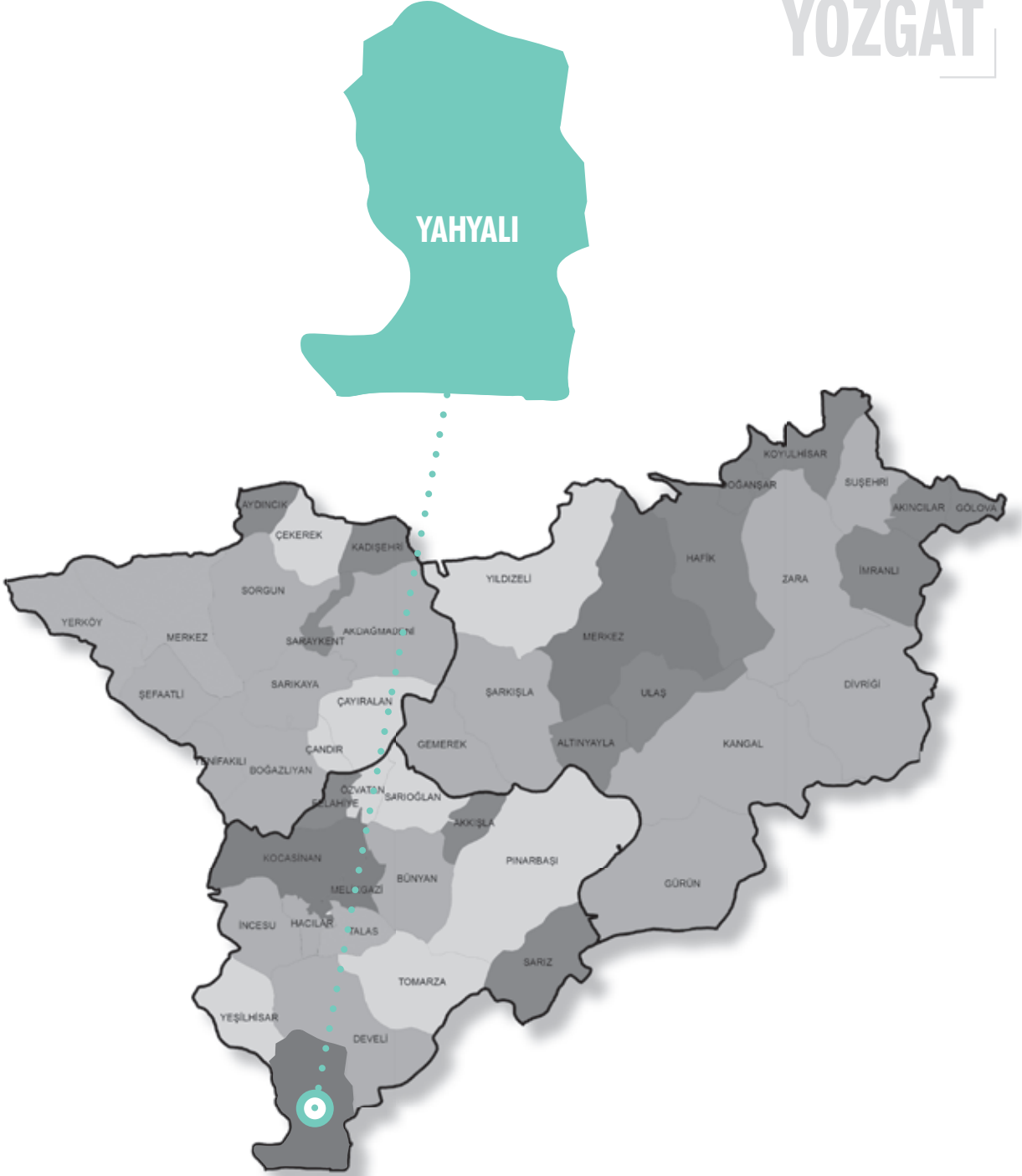
ULAŞ

Potansiyeller ve Faaliyetler	
Potansiyeller	Yapılması Gerekenler
Arıcılık	<ul style="list-style-type: none"> - Günümüz teknolojileri ve modern ekipmanlar kullanılarak organik bal üretilmesi - Arıcılığı geliştirmek için eğitim ve destek sağlanması
Tecer Gölü	<ul style="list-style-type: none"> - Piknik alanları, bank ve oturma grupları yapılması - Yangın önleme amaçlı ocakların yapılması - Yürüyüş ve bisiklet parkurları ile çocuk parkı yapılması - Spor aletleri kurulması ve göl turları düzenlenmesi
Mihralibey Konağı	<ul style="list-style-type: none"> - Konağın iç yapısının aslına uygun malzemelerle döşenmesi - Ahşap tavanın çürümmesine sebep olan Aşhane binası toprak damının konağın özelliğini bozulmadan su geçirmez malzeme ile kaplanması

Sorunlar ve Çözüm Önerileri	
Sorunlar	Çözüm Önerileri
Futbol Sahasının Atıl Vaziyette Olması	<ul style="list-style-type: none"> - Zemin etüd çalışmasının yapılması - Gölden futbol sahasına sızan suyun zemin dolgusu, drenaj veya farklı tekniklerle önlenmesi - Yedek sporcu kulüpleri ile çevre çitlerinin bakım ve onarımının yapılması, kale direklerinin dikilmesi - Tribünlerin boyanması ve 210 adet seyirci koltuğunun yenilenmesi - Sahanın göl tarafına yüksek direkler yardımıyla file çekilmesi
Tarla Tarımı	<ul style="list-style-type: none"> - Tarla tarımından bahçe tarımına geçişte çiftçilerin teknik bilgi ve becerilerini geliştirmek için eğitimler yapılması - Üreticilerin çevreye zarar vermemesi ve kaliteli sağlıklı gıda yetiştirmesi için organik üretimin sağlanması - Taze ve kaliteli organik ürünlerin pazara çıkması ile iyi gelir elde edilmesi - Organik seracılığın geliştirilmesi

KAYSERİ
SİVAS
YOZGAT

YAHYALI

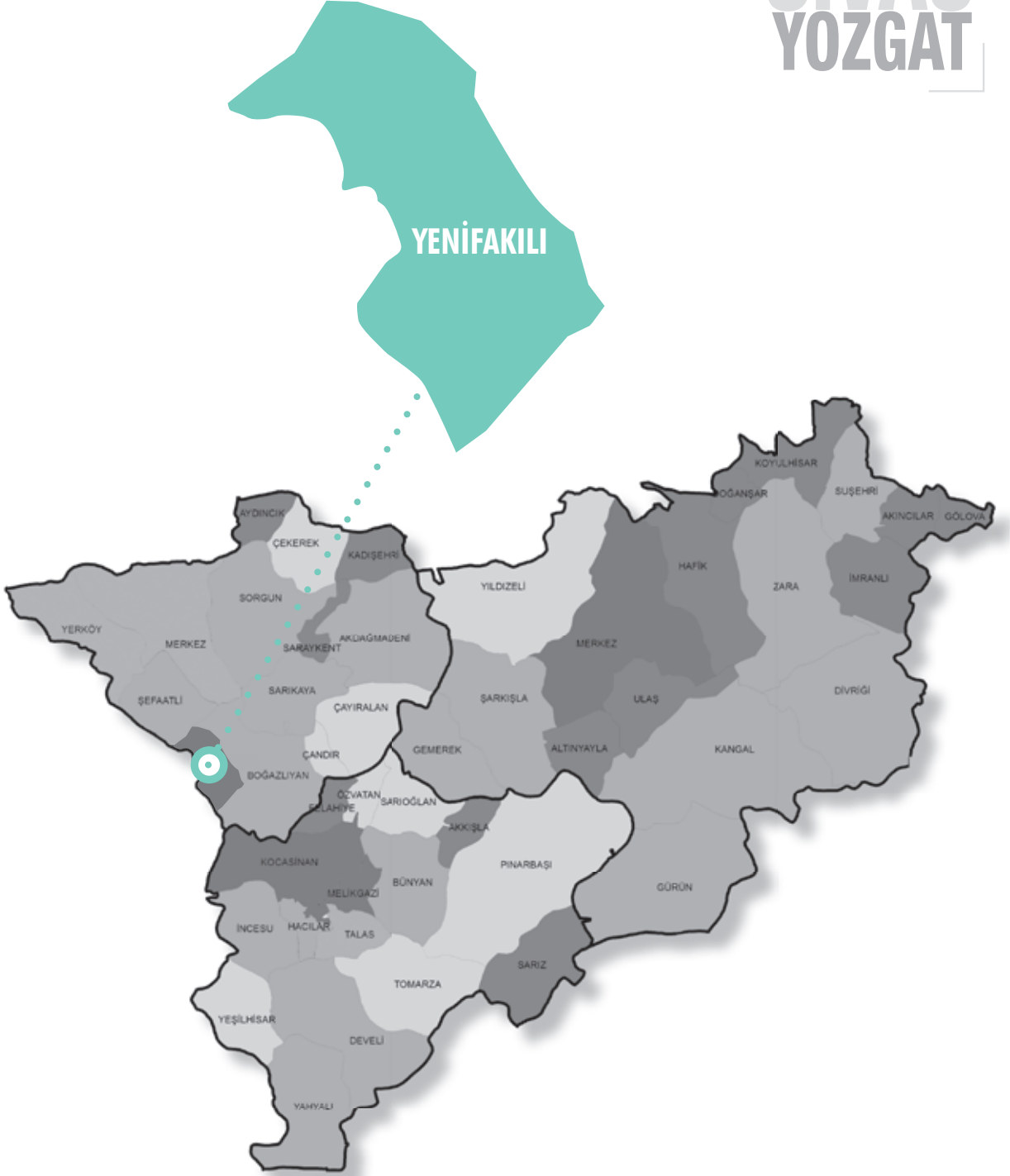
YAHYALI

Potansiyeller ve Faaliyetler	
Potansiyeller	Yapılması Gerekenler
Turizm	<ul style="list-style-type: none"> - İlçede turizm amaçlı konaklama ve restoran tesislerinin sayısı ve niteliğinin artırılması - Dağcılık, doğa yürüyüşü, avcılık ve balıkçılık gibi aktivitelere yönelik, gerekli malzemeleri sağlayan ve rehberlik hizmetlerini de sunan organizasyon işlerine yönelik yatırımların yapılması - Yöresel ürünlerin ticarileştirilmesine yönelik faaliyetlerin desteklenmesi - Halı dokumacılığı başta olmak üzere el sanatlarının değerlendirilmesine yönelik yatırımların yapılması
Tarım ve Hayvancılık	<ul style="list-style-type: none"> - Büyük ölçekli işletmeler için entegre et ve süt işleme tesisleri, küçük ve orta ölçekli işletmeler için en az 50 başlık et ve süt besi işletmeleri kurulması - Mevcut üretimin değerlendirilmesine yönelik süt ve süt ürünleri, et ve et ürünleri işleme tesislerinin kurulması - Başta meyve (kapama meyve bahçesi tesisi) ve sebze üretimi olmak üzere biriksel üretim, meyve ve sebze işleme, kurutma ve paketlenme tesisleri, soğuk hava depolama tesisleri, dondurulmuş meyve ve sebze ürünleri, meyve ve sebze ambalajlama ve paketlenme tesisleri kurulması - Kültür balıkçılığı (Alabalık) yetiştirme tesisi kurulması - Ana arı üretimi, kovan, temel petek ve arıcılık malzemeleri üretimi, bal paketlenme tesisleri, bal, bal mumu, polen, propolis, arı sütü üretimi faaliyetlerinin yapılması
Madencilik	<ul style="list-style-type: none"> - İlçede maden yataklarının işletilmesi ve işlenmesine yönelik tesislerin kurulması - Madencilik temelli nakliye sektörüne yönelik yatırımların yapılması

Sorunlar ve Çözüm Önerileri	
Sorunlar	Çözüm Önerileri
İlçenin Turizm Potansiyeli Zengin Olmasına Karşın İlçeye Gelen Yerli ve Yabancı Turist Sayısının Az Olması (Tahmini 30.000 kişi)	<ul style="list-style-type: none"> - Turizm master planının milli parklar, ormanlar, turizm ve mera alanları ölçeğinde güncellenmesi - Turizm potansiyeli olan yerlerin ulaşım ve tesis altyapısının iyileştirilmesi ve tanıtım faaliyetlerinin artırılması (bungalov tipi evler, modern peyzaj çalışmaları ve yatırımlarımızın maddi olarak desteklenmesi) - Bölge halkına yönelik eğitimler (yabancı dil, sıcak mutfak aşçılığı, diksiyon vb.) - Bölgenin meşhur yöresel ürünlerinin tanıtımını da içeren (elma, halı vb.) tanıtım rehberi, kitap, broşürler hazırlanması, küçük hediyeelik eşyaların yaptırılması, ulusal basına konu olabilecek tarzda festival vb. faaliyetlerin yaygınlaştırılması
İlçenin Tarım Potansiyelinin Yüksek Olmasına Rağmen, Yeterli Verimin Sağlanamaması ve Modern Tarıma Geçişte Sorunlar Yaşanması	<ul style="list-style-type: none"> - Göynük ve Akbaş yörelerinin organik tarım merkezi haline getirilmesi. - Tarım sektöründen geçimini sağlayan 5000 aileye modern tarım teknikleri eğitimlerinin verilmesi - Tarım sektörünün canlandırılmasına yönelik devlet desteklemelerinin artırılması - Özellikle pazarlama alanında yapılacak bilinçlendirme çalışmaları
İlçe, Hayvancılık Potansiyelinin Yüksek Olmasına Karşın Hayvan Sayısının ve Modern Ahırların Az Olması	<ul style="list-style-type: none"> - Modern hayvancılığın geliştirilmesine yönelik yapılacak çalışmalar (şehir merkezinin dışında toplu ahırların inşası) - Hayvancılığa verilecek devlet desteğinin artırılması - Hayvancılıktan geçimini sağlayan halkın eğitilmesi ve bilinçlendirilmesi - 2.100 olan kültür ırkı sayısının 25.000 dolayına çıkarılması için hayvan ıslahı projeleri - İlçede süt üreticilerinin süt üretimini sağlıklı bir şekilde arttırılmasına yönelik proje ve eğitim çalışmaları (mevcut yıllık 6.400 ton).
Madencilik Başta Olmak Üzere Barajlar ve Rüzgar Santrallerinde Çalışacak Yetmiş Eleman Yetersizliği	<ul style="list-style-type: none"> - İlçede enerji ve doğal kaynaklar konusunda ara eleman yetiştirilmesi amacıyla meslek liselerinde bu alanlara yönelik bölümlerin açılması - Yahyalı Mesleki Eğitim Merkezi binasının donatılması yoluyla yetmiş eleman sayısının ve kalitesinin artırılması - Enerji, doğal kaynaklar ve turizm içerikli bir yüksekokulun açılması

KAYSERİ
SİVAS
YOZGAT

YENİFAKILI

YENİFAKILI

Potansiyeller ve Faaliyetler	
Potansiyeller	Yapılması Gerekenler
Tarım ve Hayvancılık	<ul style="list-style-type: none"> - Alternatif ürün üretiminin desteklenmesi - Modern üzüm işleme tesisi yapılması - Süt sağım ünitesine iyileştirme ve geliştirme yapılması - Büyükbaş ve küçükbaş hayvanların şehir dışında bir tesiste toplanması, hayvanların burada bakılması - Meraların kalitesinin artırılması
Termal Kaynaklar	<ul style="list-style-type: none"> - Termal tesislerin yapılması - Ulaşım ve konaklama imkanlarının artırılması
Sorunlar ve Çözüm Önerileri	
Sorunlar	Çözüm Önerileri
Fehimli Köyü Sulama Birliği Gölet Havzasında Yeterli Su Rezervi Bulunmaması	<ul style="list-style-type: none"> - Kayseri Yamula Barajından Fehimli Göletine isale hattı kurulmasını sağlayacak bir projenin hayata geçirilmesi
Tarımsal Sulama Kanalları	<ul style="list-style-type: none"> - Sulama kanallarının temizlik ve onarımının yapılmasının sağlanması - Mevcut sulama kanallarının DSİ bünyesine devrinin gerçekleştirilmesi - Sulardaki aşırı arsenik miktarının sorununun çözülmesi
Eğitim	<ul style="list-style-type: none"> - Nitelikli liselerin açılması ve artırılması - Kültür merkezi ve spor salonu gibi tesisler açılması

KAYSERİ
SİVAS
YOZGAT

YERKÖY

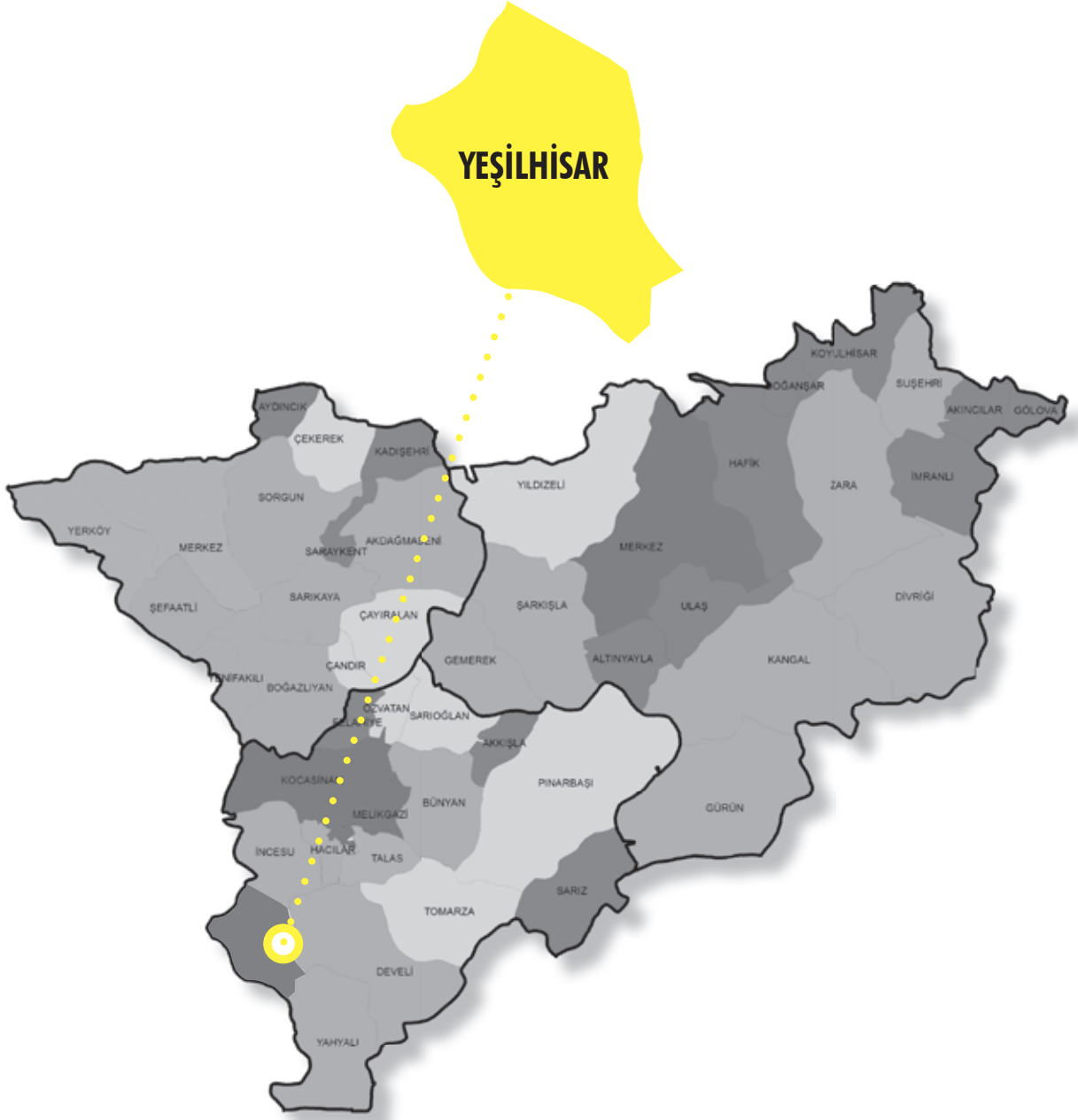
YERKÖY

Potansiyeller ve Faaliyetler	
Potansiyeller	Yapılması Gerekenler
Jeotermal Kaynaklar	- Jeotermal kaynakların turizm, ısınma ve tarımsal faaliyetlerde kullanılabilmesi için projeler hazırlanması
Hayvancılık	- Bozok Üniversitesi'ne bağlı uygulamalı hayvancılık yüksekokulu açılması - Hayvancılıkla uğraşan işletmelerin yem bitkileri üretmeleri konusunda özendirilmesi
Meyvecilik	- Modern meyvecilik konusunda üreticilere eğitim ve destek verilmesi - Örnek meyve bahçeleri kurulması
Coğrafi Konum (E-88 Şehirlerarası Karayolu ve Demiryolu ile Ankara-Sivas YHT)	- Yerköy yol yapımları ve kamu yatırımlarının bu yönde geliştirilmesi - Jeotermal kaynaklara yakınlık sebebiyle turizm yatırımlarının yapılması - Bağlantılı ulaşım imkanlarının değerlendirilmesi

Sorunlar ve Çözüm Önerileri	
Sorunlar	Çözüm Önerileri
Kentsel Altyapı Eksikliği	- İlçe merkezinde gerekli altyapı çalışmalarının yapılması - Genç ve çocuk nüfus için aktivite merkezleri yapılması - İlçe içerisinde geçen atık su kanalının ıslah edilip, çevre düzenlemesinin yapılması - Delice ırmağının ilçe içinden geçen kısmının ıslah edilmesi
Eğitim	- Anadolu Lisesi ve Ticaret Meslek Lisesi yapılması - İlköğretim okulu inşaatının tamamlanıp, faaliyete geçmesi

KAYSERİ
SİVAS
YOZGAT

YEŞİLHISAR

YEŞİLHISAR

Potansiyeller ve Faaliyetler

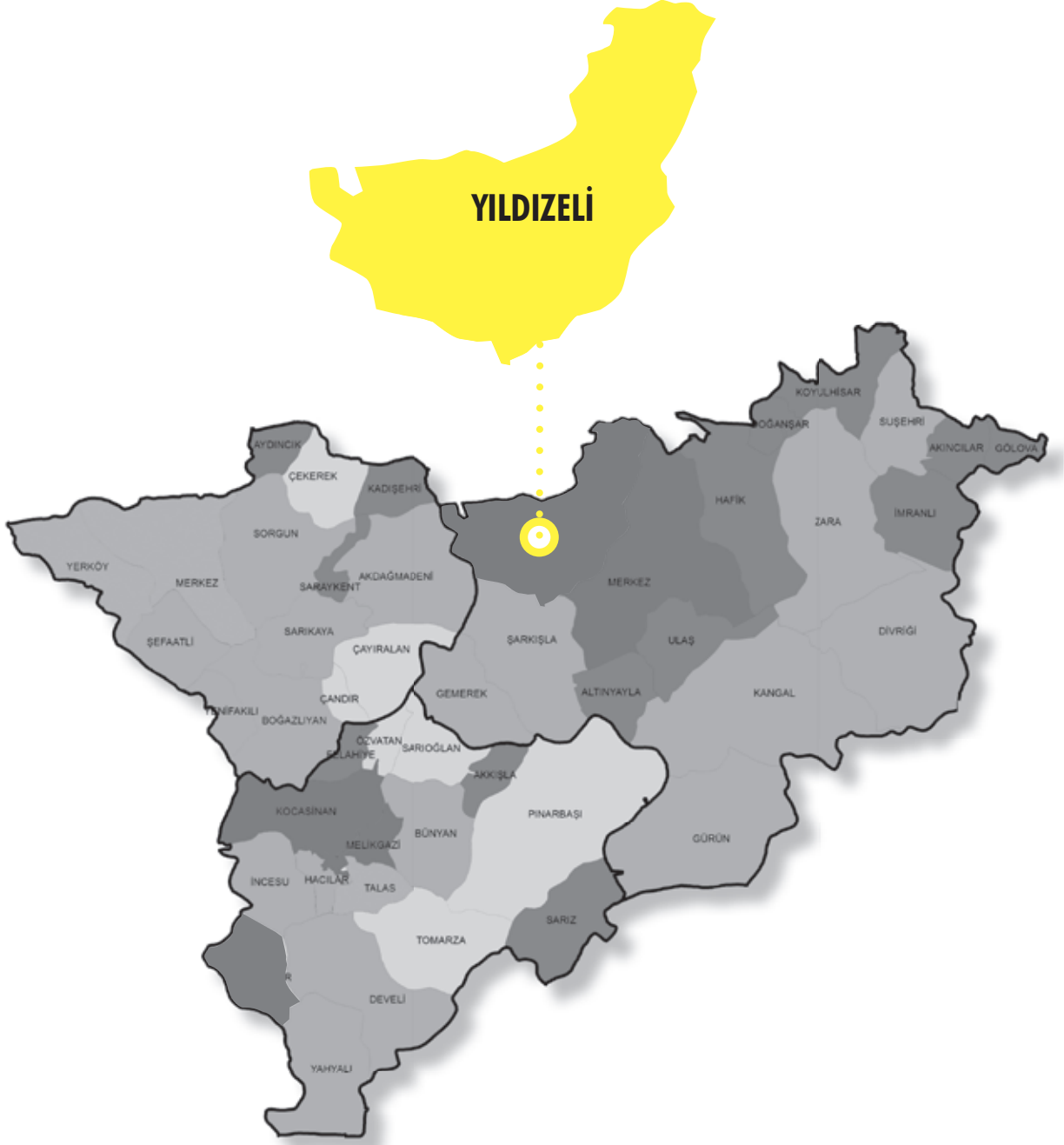
Potansiyeller	Yapılması Gerekenler
İlçedeki Tarım Arazileri, 3 Baraj ve bitkisel Üretim-Meyvecilik	<ul style="list-style-type: none"> - Tarımsal mekanizasyonun yaygınlaştırılması - Sulama maliyetinin düşürülmesi - Arazi toplulaştırılmasının bir an evvel yapılması - Bilinçli tarım uygulamalarının yaygınlaştırılması - Üretilen ürünün ilçe içerisinde mamul hale getirilerek pazarlanması - Kooperatifleşmenin yaygınlaştırılarak tarım aletlerinin (traktör, mibzer, kültivatör vb.) ortak kullanımının sağlanması
Hayvancılığa Elverişli Mera Arazisi ve Hayvancılık	<ul style="list-style-type: none"> - Mera ıslahının yapılması - Hayvansal üretime yönelik tesislerin ilçeye kurulması - Yem üretim fabrikalarının kurulması
Tarihi ve Turistik Mekanların Varlığı (Sağlık Turizmi-İçmeler, Doğa Turizmi-Sultan Sazlığı, Erdemli Vadisi, Kültür Ve Tarih Turizmi- Kaya Kiliseler, Devlet Kütüphanesi)	<ul style="list-style-type: none"> - Tarihi ve turistik önemi olan yerlerin tanıtım ve restorasyonlarının yapılması - Konaklama tesislerinin yapılması
İlçenin Coğrafi Konumu (Devlet Karayolunun Üzerinde Olması ve Mersin Limanına Kadar Demiryolu Bağlantısının Olması, Lojistik Köyün Yakınında Olması- Kapadokya Bölgesi'ne Dahil Olması, Ulaşım Altyapısının İyi Olması, Sultan Sazlığı)	<ul style="list-style-type: none"> - İlçe ve yöreye has ürünlerin yol kenarına açılacak stantlarda tanıtım ve pazarlamasının yapılması - Yol kenarında uygun yerlere yolcu ve şoförlerin konaklayabileceği ve dinlenebileceği tesislerin yapılması
İnsan Kaynağı	<ul style="list-style-type: none"> - Yetmişmiş gençlerin ilçe dışına göçünü önlemek için istihdam alanlarının oluşturulması - Ziraat, tarım veya hayvancılık üzerine bir fakülte kurulması - Halkın sosyal ihtiyaçlarını giderebilecek alanların yapılması - Gençlerin kendilerini ifade edebilecekleri veya yeteneklerini gösterip geliştirebilecekleri aktiviteler yapılması

Sorunlar ve Çözüm Önerileri

Sorunlar	Çözüm Önerileri
Akarsu ve Kaynak Suyunun Bulunmadığı İlçede Sulama, Yer Altı Kuyuları ile Sağlandığından Sulama Maliyetleri Oldukça Yüksek	<ul style="list-style-type: none"> - Develi ikinci merhale projesi kapsamındaki Gıcık tünelinin tamamlanarak Yeşilhisar Ovası'nın cazibeli olarak sulanması ve bu sayede üretim maliyetlerinin düşürülmesi - 2002 yılında yapımına başlanılan Akköy barajının arazi sulama kanaletlerinin yapımının tamamlanarak bahçeciliğin geliştirilmesi ve böylece aile ekonomisine katkı sağlanması - Sulama maliyetleri ve elektrik enerjisi konularında çiftçiye sübvansiyon uygulanması
Tarıma Dayalı Sanayi Gelişmemiş Olup, Var Olan Tarım Ürünlerinin Tanıtımı da Yapılamamaktadır	<ul style="list-style-type: none"> - Kayısı, elma, patates gibi ürünlerin işlenmesi için yatırım yapılması - Tanıtım ve pazarlama faaliyetlerine ağırlık verilmesi
İlçenin Turizm Potansiyeli Yüksek Olmasına Rağmen Turizm Geliri Azdır	<ul style="list-style-type: none"> - Sultan Sazlığı'nın tanıtımı ve turistlerin konaklaması için yatırım yapılması - Kapadokya Bölgesi'nin bir uzantısı durumunda bulunan Soğanlı Köyü kaya kiliselerinin tanıtılması, gelen turistler için konaklama ve eğlence mekanları oluşturulması - 7 km uzunluğundaki Erdemli Vadisi'nin yürüyüş parkuru olarak hazırlanması - Doğanlı Köyü Yeraltı Şehri'nin ve Keşlik köyündeki mağaraların ulaşım, aydınlatma ve tanıtım hizmetlerinin yapılması
İlçenin Yapılaşması, Mimari Yapısı Ve Yerleşimi Çok Eski Bir Durumdadır	<ul style="list-style-type: none"> - İlçenin kentsel görünümünün güzelleştirilmesi için kentsel dönüşüm projelerine destek verilmesi ve ilçede uygulanması - Toplu Konut İdaresi tarafından yeni binaların yapılması - Yolların asfaltlanması ve genişletilmesi
İlçe Göç Vermektedir	<ul style="list-style-type: none"> - İstihdam alanları oluşturulması - İlçe dışında çalışmak zorunda kalan Yeşilhisarlılar ile emekli olanların yaz aylarında ve tatil günlerinde ekonomiye katkı sağlamları amacıyla ilçede kalmalarının sağlanması. Bu amaçla özellikle yaz aylarında ikamet edileceğinden 1 + 1 sobalı ve maliyeti düşük konutlar inşa edilerek bu kişilerin hayatlarının kolaylaştırılması - Kayseri OSB'de halen çalışmakta olan 1.000 civarında Yeşilhisarlı'nın servis ya da toplu ulaşım araçlarıyla işyerlerine gidiş gelişlerinin sağlanarak, ilçe ekonomisine katkılarının sağlanması

KAYSERİ
SİVAS
YOZGAT

YILDIZELİ

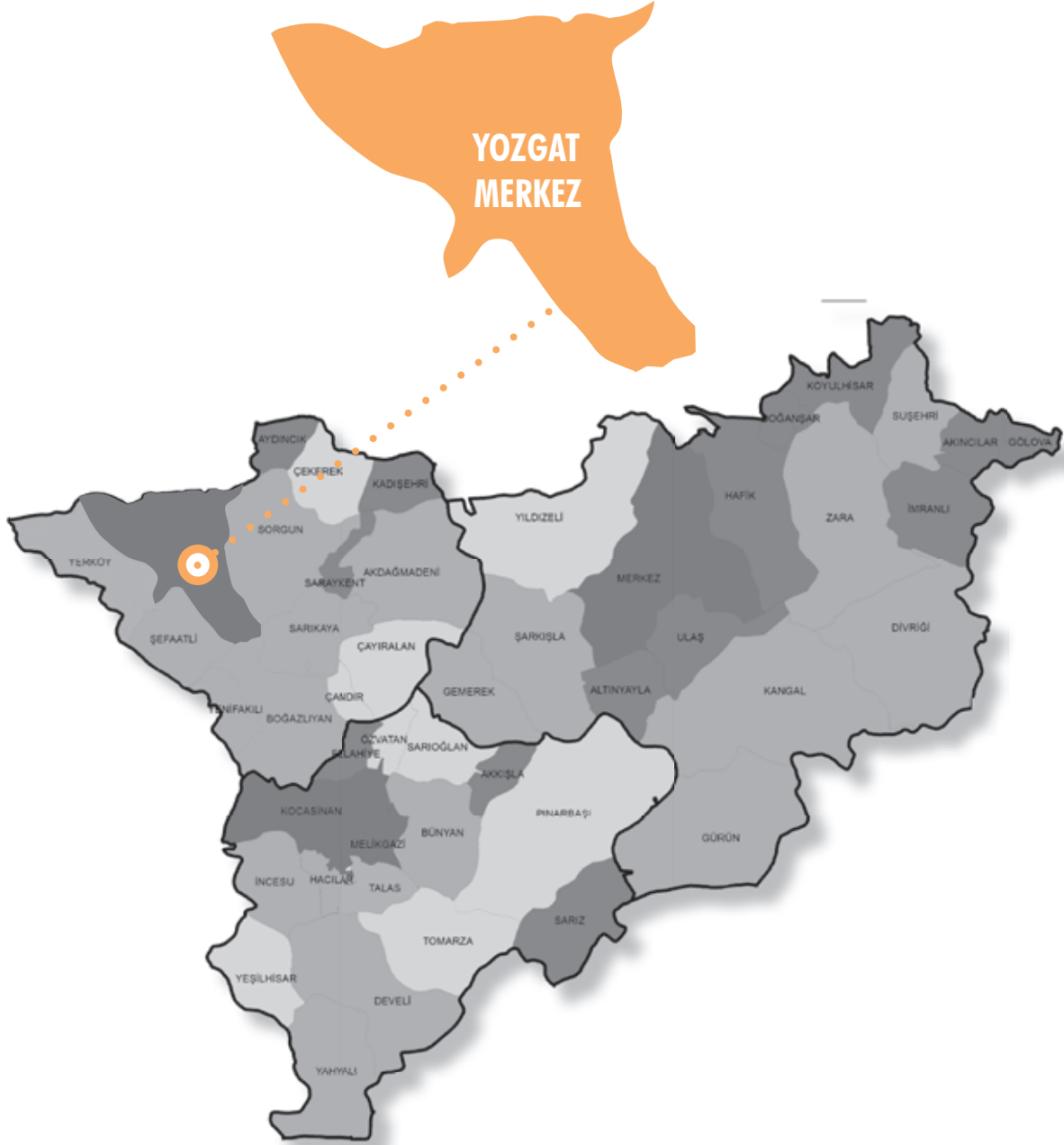
YILDIZELİ

Potansiyeller ve Faaliyetler	
Potansiyeller	Yapılması Gerekenler
Göletler	- Zemini su tutmaya müsait ilçede uygun alanların sulama amaçlı değerlendirilmesi şeklinde düzenlenmesi
Madencilik	- Kümbet Bölgesi'nde araştırma ruhsatı bulunan demir rezervinin değerlendirilmesi - Ocak ve beton santrallerine gönderilen hammaddeyi üreten işletmeler kurulması
Gelişmiş Tarım	- Kuşburnu ve armut yetiştiricilerinin desteklenmesi - Turfanda meyvecilik ve patates tohumculuğu yatırımlarının desteklenmesi - Organik tarıma önem verilmesi
Enerji	- Çamlıbel ve Kırkpınar yöresindeki rüzgar potansiyelinin değerlendirilmesi ve 500 kW a kadar lisans gerektirmeyen rüzgar enerjisi santrali kurulması
Turizm	- Bakırçaoğlu ve Ilıca'da turistik çalışmalar yapılması - Rüzgar ve eğim açısından uygun olan Çal Dağı'nın yamaç paraşütü açısından değerlendirilmesi

Sorunlar ve Çözüm Önerileri	
Sorunlar	Çözüm Önerileri
Sulama Altyapısı Yetersiz	- Altınoluk Göleti'nde sulama kanalları inşa edilmesi - Borulu sisteme geçilmesi - Bölgenin sulu tarıma açılması
Arazilerin Parçalı Yapıda Olması	- Arazi toplulaştırma çalışmaları yapılması
Eğitim Altyapısının Yetersiz Olması	- Lise ve dengi okul sayısının artırılması - Öğrenci yurtları yapılması
Teknolojik Altyapı Eksikliği	- Köylerde yaşayanların internet hizmetinden faydalanmasının sağlanması - Bilgisayar, tablet gibi elektronik cihazların kullanımının yaygınlaştırılması
Ulaşım Altyapısının Yetersiz Olması	- Köy yollarının modernize edilmesi - Yıldızeli Çamlıbel mevkiinde uygun büyüklükte tünel inşa edilmesi veya yolun tamamının beton asfalt yapılması

KAYSERİ
SİVAS
YOZGAT

YOZGAT MERKEZ

YOZGAT MERKEZ

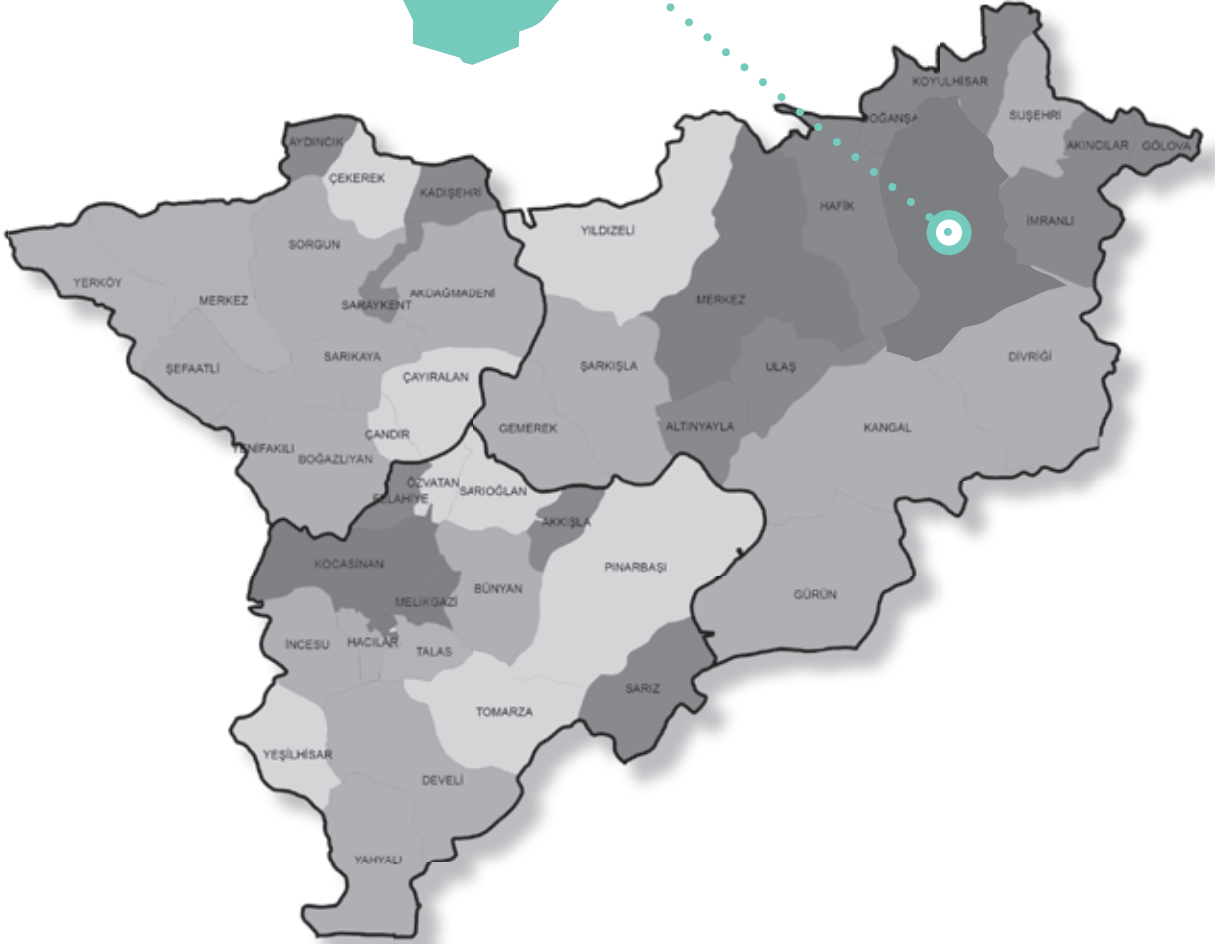
Potansiyeller ve Faaliyetler	
Potansiyeller	Yapılması Gerekenler
Tarım	<ul style="list-style-type: none"> - Sulanabilir tarım alanlarının artırılması - Kapalı sistem sulama sistemlerinin yaygınlaştırılması - Toprak analizlerinin yapılması ve üreticinin alternatif ürünlere yönlendirilmesi - Tarımda modern teknik ve ekipmanların kullanımının yaygınlaştırılması
Jeotermal Kaynaklar	<ul style="list-style-type: none"> - Organize seracılık bölgelerinin oluşturulması ve jeotermal kaynakların seracılıkta kullanılması - Termal tesislerin yapılarak, etkin olarak işletilir hale getirilmesi
Hızlı Tren Projesi	<ul style="list-style-type: none"> - Ürünlerin ipek yolu üzerinden pazarlara daha hızlı ulaşmasını sağlayacak ulaşım altyapısının oluşturulması - Hızlı tren projesi sayesinde proje kapsamında bulunmayan çevre iller için Yozgat'ın lojistik merkez olmasının sağlanması - Yeni ulaşım ağları ve depolama merkezlerinin kurulması - Sportif faaliyetlere uygun altyapının hazır hale getirilmesi - Taşımacılık sektörünün altyapısının geliştirilmesi
Sorunlar ve Çözüm Önerileri	
Sorunlar	Çözüm Önerileri
Sanayi	<ul style="list-style-type: none"> - Üretilen hammaddeleri işleyecek sanayi tesislerinin kurulması - Yan sanayinin geliştirilmesi - Girişimcilerin ve yatırımların desteklenmesi
Üretici Birlik ve Kooperatifler	<ul style="list-style-type: none"> - Birlik ve kooperatiflerin sayılarının artırılması - Mevcut birlik ve kooperatiflerin etkin yönetiminin sağlanması - Ortak iş yapma kültürünün faydaları ve sonuçları hakkında halkın bilinçlendirilmesi

KAYSERİ
SİVAS
YOZGAT

ZARA

ZARA

ZARA

Potansiyeller ve Faaliyetler

Potansiyeller	Yapılması Gerekenler
Tarım	<ul style="list-style-type: none"> - Toprak analizlerinin yapılarak analiz sonucuna uygun ürünlerin ekiminin sağlanması - Hayvanalığa yönelik tarım yapılması - Seracılık faaliyetlerinin desteklenmesi
Arıcılık	<ul style="list-style-type: none"> - İlçede üretilen balın pazarlanması amacıyla Arıcılık Birliğinin daha aktif hale gelmesinin sağlanması - Üretilen arı ürünlerinin değerlendirilmesi amacıyla paketleme tesisi kurulması - Pazarlamanın geliştirilmesi ve tanıtıma finansman sağlanması - Dışarıdan gelen gezginci arılar için bölgenin cazip hale getirilmesi

Sorunlar ve Çözüm Önerileri

Sorunlar	Çözüm Önerileri
Göç	<ul style="list-style-type: none"> - İlçedeki genç nüfusun çalışabileceği iş alanlarının açılması - Özel kuruluşların yatırım yapmalarını özendirerek destek ve teşviklerin uygulanması
Hayvancılık	<ul style="list-style-type: none"> - Tarım ve hayvancılık organize sanayi bölgesi kurulması - İlçede et ve balık kurumunun açılması - Elde edilen ürünlerin değerlendirilmesi amacıyla et ve süt ürünlerini işleyecek tesislerin kurulması - Uzun vadeli ve faizsiz kredi imkanlarının sağlanması

NOTLAR

**[TR72 BÖLGESİ
ALT BÖLGE ÇALIŞMASI]**

ORAN Orta Anadolu
Kalkınma Ajansı
Middle Anatolia Development Agency

ORAN Orta Anadolu
Kalkınma Ajansı
Middle Anatolia Development Agency

Kayseri Yatırım Destek Ofisi
Barbaros Mahallesi
Sümer Yerleşkesi
Kümeevler No:1 38080 Kocasinan/KAYSERİ
Tel: 0 (352) 352 6726

Sivas Yatırım Destek Ofisi
Hubiyar Korucu Konağı
Akdeğirmen Mah. 25. Sokak
No:59/1 58040 SİVAS
Tel: 0 (346) 222 0800

Yozgat Yatırım Destek Ofisi
Medrese Mahallesi
Hastane Caddesi
İş Bankası Üstü 5. Kat 66100 YOZGAT
Tel: 0 (354) 217 6726

www.oran.org.tr
yatirim.oran.org.tr

